

MILAN JANČO, LUCIA MOKRÁ, MICHAEL SIMAN

**UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ MIGRANTOV
Z TRETÍCH ŠTÁTOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**
de lege lata a de lege ferenda

Bratislava

2009

Autori

JUDr. Milan Jančo, PhD.

JUDr. PhDr. Lucia Mokrá, PhD.

JUDr. PhDr. Ing. Michael Siman, DEA

Recenzenti

Prof. PhDr. Silvia Miháliková, PhD.

Doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD.

Táto publikácia bola vydaná v rámci projektu **Podpora uznávania kvalifikácie, odbornej praxe a prípravy príslušníkov tretích krajín**, ktorý je financovaný Európskou úniou z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných zdrojov.

Projekt implementuje občianske združenie **EUROIURIS – Európske právne centrum**.

EUROIURIS
www.migracia.euroiuris.sk

Návrh a grafická úprava obálky: Ladislav Mesežnikov

Vydavateľ: EUROIURIS - Európske právne centrum, o. z.

© Milan Jančo, Lucia Mokrá, Michael Siman

ISBN 978-80-89406-05-0

ÚVOD

Uznávanie odbornej kvalifikácie je pre migrantov prínosné v tom zmysle, že im umožňuje vykonávanie povolání v Slovenskej republike, ktoré podliehajú osobitným podmienkam (regulované povolania). Inštitút uznávania odbornej kvalifikácie je nástrojom, ktorý migrantom, ktorí získali odbornú kvalifikáciu mimo Slovenskej republiky, umožňuje posúdenie tejto kvalifikácie a jej transformovanie na plnohodnotnú odbornú kvalifikáciu v Slovenskej republike. Títo migranti teda nemusia absolvovať vzdelávanie alebo prax v Slovenskej republike, ale zohľadní sa ich vzdelanie a prax získané v zahraničí.

Uznávanie odbornej kvalifikácie zvyšuje možnosti uplatnenia migrantov na slovenskom trhu práce, ako aj v oblasti podnikania, čím zároveň uľahčuje ich integráciu do slovenskej spoločnosti. Uznatie odbornej kvalifikácie migrantov je teda zároveň kľúčom k lepšiemu finančnému ohodnoteniu a profesijnému rastu migrantov.

Mechanizmus uznávania odbornej kvalifikácie v Slovenskej republike sa vzťahuje len na regulované povolania. Povolania, ktoré nie sú v Slovenskej republike regulované, môžu migranti vykonávať bez formálneho uznania svojej odbornej kvalifikácie. V súčasnosti sa v Slovenskej republike pripravuje zákon o celoživotnom vzdelávaní, ktorý umožní migrantom alternatívne osvedčenie ich odbornej kvalifikácie na základe skúšky na overenie odbornej spôsobilosti, ktoré im tiež uľahčí uplatnenie na trhu práce. Alternatívne uznávanie sa však nebude vzťahovať na regulované povolania.

Od uznávania dokladov na účely výkonu regulovaného povolania na území Slovenskej republiky je napokon dôležité odlíšiť uznávanie na účely pokračovania vo vzdelávaní na území Slovenskej republiky (akademické uznávanie), na ktoré sa vzťahujú osobitné postupy.

Jednou zo základných úloh tejto publikácie je analýza platnej európskej a slovenskej právnej úpravy uznávania odborných kvalifikácií migrantov, so zameraním na migrantov z tretích štátov. Táto analýza je predmetom prvých dvoch kapitol, pričom kapitola 1 je venovaná uznávaniu odborných kvalifikácií na účely výkonu povolania a kapitola 2 sa zaoberá uznávaním odborných kvalifikácií na akademické účely. Predmetom kapitoly 3 je

analýza uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa ako mimoriadne progresívneho, flexibilného a neformálneho alternatívneho nástroja uznávania odborných kvalifikácií migrantov, a to nielen z pohľadu *de lege lata*, ale aj *de lege ferenda*. Prvé tri kapitoly dopĺňa kapitola 4, ktorá sa bližšie zaoberá vnútroštátnymi právnymi úpravami uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov v siedmich vybraných členských štátoch Európskej únie. Závery z analýz slovenskej právnej úpravy, európskej právnej úpravy a iniciatív na európskej úrovni a z komparácie vybraných vnútroštátnych právnych úprav sú premietnuté do záverečnej, piatej kapitoly. V tejto kapitole je zhodnotená platná slovenská právna úprava uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov, sú tu identifikované jej hlavné nedostatky a sformulované legislatívne návrhy týkajúce sa slovenského zákona o uznávaní odborných kvalifikácií, ako aj vládneho návrhu zákona o celoživotnom vzdelávaní, ktorý bol predložený Národnej rade Slovenskej republiky.

Cieľom tejto publikácie je na jednej strane poskytnúť podrobnú analýzu problematiky uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov, ktorej sa doteraz v slovenskej právnej vede a legislatíve nevenovala dostatočná pozornosť. Táto publikácia môže byť teda zdrojom informácií pre širokú verejnosť, vrátane migrantov z tretích štátov, ktorí majú záujem o podrobnejšie informácie týkajúce sa tejto problematiky. Základné informácie pre migrantov vyplývajúce z tejto publikácie sú navyše zhrnuté v osobitnej informačnej brožúre, ktorá je k dispozícii nielen v slovenskom, ale aj v anglickom, francúzskom, španielskom a ruskom jazyku.

Na druhej strane má však táto publikácia ambíciu poskytnúť zdroj komparatívnych inšpirácií a najmä konkrétnych možností zlepšenia slovenskej právnej úpravy uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov, teda načrtnúť možné riešenia *de lege ferenda*. Táto publikácia teda nie je len informačným nástrojom pre migrantov a širokú verejnosť, ale aj zdrojom poznatkov, inšpirácií a konkrétnych legislatívnych návrhov, ktoré sú adresované príslušným orgánom výkonnej a zákonodarnej moci.

Bratislava, 2009

autori

OBSAH

1 UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA ÚČELY VÝKONU POVOLANIA..... 9

1.1 KOMUNITÁRNY SYSTÉM UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ..... 9

- 1.1.1 Náčrt genézy komunitárnej úpravy uznávania odborných kvalifikácií 9
- 1.1.2 Ciele a funkcie komunitárnej úpravy uznávania odborných kvalifikácií 12
- 1.1.3 Smernica č. 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií 14
 - 1.1.3.1 Predmet úpravy smernice o uznávaní..... 14
 - 1.1.3.2 Podmienky použitia smernice o uznávaní 15
 - 1.1.3.2.1 Vecná pôsobnosť smernice o uznávaní..... 15
 - 1.1.3.2.2 Osobná pôsobnosť smernice o uznávaní..... 16
 - 1.1.3.2.3 Pôvod dokladov o odbornej kvalifikácii 19
 - 1.1.3.3 Systémy uznávania odborných kvalifikácií 21
 - 1.1.3.3.1 Všeobecný systém uznávania dokladov o odbornej príprave 22
 - 1.1.3.3.2 Uznávanie odbornej praxe 27
 - 1.1.3.3.3 Uznávanie na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu 28
 - 1.1.3.4 Podmienky výkonu povolania v inom členskom štáte..... 29

1.2 SLOVENSKÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA ÚČELY VÝKONU POVOLANIA 30

- 1.2.1 Zákon č. 293/2007 Z.z. o uznávaní odborných kvalifikácií..... 31
 - 1.2.1.1 Predmet a pôsobnosť zákona o uznávaní (§ 1) 32
 - 1.2.1.2 Základné pojmy zákona o uznávaní (§ 2)..... 38
 - 1.2.1.3 Voľné poskytovanie služieb podľa zákona o uznávaní (§ 3 až 7)..... 43
 - 1.2.1.4 Systémy uznávania odborných kvalifikácií 47
 - 1.2.1.4.1 Systém automatického uznávania odborných kvalifikácií (§ 8 až 9)..... 47

- 1.2.1.4.2 Všeobecný systém uznávania odborných kvalifikácií (§ 10 až 18) a kompenzačné mechanizmy (§ 19 až 21) 49
- 1.2.1.4.3 Uznávanie na základe odbornej praxe (§ 22) 59
- 1.2.1.5 Postup pri uznávaní odbornej kvalifikácie (§ 23 až 30)..... 62
- 1.2.2 Uznávanie odbornej kvalifikácie podľa jednotlivých povolání..... 70
 - 1.2.2.1 Zdravotnícke povolania 71
 - 1.2.2.2 Veterinárny lekár..... 74
 - 1.2.2.3 Architekt, krajinný architekt a stavebný inžinier..... 76
 - 1.2.2.4 Advokát 79
 - 1.2.2.5 Živnostenské podnikanie 87
- 1.2.3 Prípadové štúdie uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov..... 94

2 UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA AKADEMICKÉ ÚČELY 97

2.1 DOHOVOR O UZNÁVANÍ KVALIFIKÁCIÍ TÝKAJÚCICH SA VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDELÁVANIA V EURÓPSKOM REGIÓNE (LISABONSKÝ DOHOVOR) 97

2.2 SLOVENSKÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA AKADEMICKÉ ÚČELY 106

- 2.2.1 Uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní zo základnej alebo strednej školy..... 106
- 2.2.2 Uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní z vysokej školy... 108
- 2.2.3 Uznávanie dokladov o vzdelaní podľa bilaterálnych zmlúv 112
 - 2.2.3.1 Česká republika..... 112
 - 2.2.3.2 Spolková republika Nemecko 115
 - 2.2.3.3 Poľská republika 119
 - 2.2.3.4 Maďarská republika..... 122
 - 2.2.3.5 Chorvátska republika 124
 - 2.2.3.6 Rumunská republika..... 126

3 UZNÁVANIE VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA (ALTERNATÍVNE UZNÁVANIE).....129

3.1 EURÓPSKE INICIATÍVY V OBLASTI UZNÁVANIA VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA	130
3.1.1 Spoločné európske zásady identifikácie a validácie neformálneho a informálneho vzdelávania.....	131
3.1.2 Europass.....	136
3.1.3 Európsky kvalifikačný rámec	144
3.1.4 Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu....	155
3.2 UZNÁVANIE VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH	169
3.3 UZNÁVANIE VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	177
3.3.1 Zákon o ďalšom vzdelávaní	177
3.3.2 Legislatívny zámer zákona o celoživotnom vzdelávaní	179
3.3.3 Postup implementácie Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie v podmienkach Slovenskej republiky ...	182
3.3.4 Návrh zákona o celoživotnom vzdelávaní.....	199

4 UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ MIGRANTOV Z TRETÍCH ŠTÁTOV VO VYBRANÝCH ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH.....217

4.1 ČESKÁ REPUBLIKA.....	218
4.2 FÍNSKO	235
4.3 FRANCÚZSKO.....	238
4.4 ÍRSKO	242
4.5 NEMECKO.....	244
4.6 RAKÚSKO	248
4.7 SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	252

5 ZHODNOTENIE SLOVENSKEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ MIGRANTOV Z TRETÍCH ŠTÁTOV A LEGISLATÍVNE NÁVRHY 259

5.1 ZHODNOTENIE SLOVENSKEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY	259
5.2 NÁVRHY LEGISLATÍVNYCH ÚPRAV ZÁKONA Č. 293/2007 Z. Z. O UZNÁVANÍ ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ	269
5.2.1 Vymedzenie pojmov „odborná kvalifikácia“ a „doklad o odbornej kvalifikácii“ [§ 2 písm. e) a f)]	269
5.2.2 Vymedzenie pojmu „odborná prax“ [§ 2 písm. k)]	271
5.2.3 Osobná pôsobnosť automatického uznávania odborných kvalifikácií (§ 8).....	272
5.2.4 Podmienky ukladania kompenzačných mechanizmov žiadateľom z tretích štátov (§ 19 ods. 3).....	275
5.2.5 Požiadavky na adaptačné obdobie žiadateľov z tretích štátov (§ 20 ods. 4).....	276
5.3 NÁVRH ZÁKONA O CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ SO ZAPRACOVANÍM ZMIEN	277
5.3.1 Negatívne vymedzenie predmetu úpravy zákona (§ 1 ods. 2).....	277
5.3.2 Podmienky na vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti (§ 17 ods. 2).....	278
5.3.3 Prílohy k žiadosti o vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti (§ 17 ods. 5 a § 18 ods. 6).....	278
5.3.4 Celé znenie návrhu zákona	281

PRAMENE..... 311

PRÍLOHA

Zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií.....	321
---	------------

1 UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA ÚČELY VÝKONU POVOLANIA

Vzhľadom na to, že uznávanie odborných kvalifikácií na účely výkonu povolania je upravené nielen vo vnútroštátnom práve, ale aj v záväznej komunitárnej úprave, je v tejto kapitole najprv analyzovaný **komunitárny systém uznávania odborných kvalifikácií** (podkapitola 1.1) a následne **slovenská právna úprava** obsiahnutá vo všeobecnom predpise o uznávaní, ako aj v osobitných predpisoch (podkapitola 1.2).

1.1 KOMUNITÁRNY SYSTÉM UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

1.1.1 NÁČRT GENÉZY KOMUNITÁRNEJ ÚPRAVY UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

Komunitárny systém uznávania odborných kvalifikácií úzko súvisí so zabezpečením **voľného pohybu osôb a služieb** v rámci vnútorného trhu Európskych spoločenstiev. Komunitárny systém uznávania odborných kvalifikácií bol spočiatku veľmi čiastkový, keďže zabezpečoval len uznávanie odborných kvalifikácií vybraných povolani, a teda sa vyznačoval tzv. **odvetvovým prístupom**. Od 70. rokov minulého storočia boli prijímané dvojice smerníc, ktoré pre konkrétne povolania (lekári, zubní lekári, veterinári, lekári, pôrodné asistentky, sestry, architekti) stanovovali na jednej strane **minimálne požiadavky na vzdelanie a odbornú prípravu** osôb vykonávajúcich tieto povolania a na druhej strane zabezpečovali **automatické uznávanie** ich kvalifikácie. Odvetvový prístup k uznávaniu odborných kvalifikácií bol teda založený na **harmonizácii, resp. koordinácii požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu v členských štátoch**, ktorá umožňovala následné automatické uznávanie odborných kvalifikácií získaných v členských štátoch. Nevýhodou odvetvového prístupu bol najmä veľmi obmedzený rozsah uznávania, ktoré sa týkalo len

konkrétnych povolani. Harmonizácia požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu predstavovala veľmi zložitý a zdĺhavý postup. Na druhej strane, najväčšou výhodou tohto prístupu bolo, že vzhľadom na harmonizáciu požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu vo všetkých členských štátoch bolo možné garantovať automatické uznanie odbornej kvalifikácie žiadateľa z ktoréhokolvek členského štátu.¹

Komplexnejší prístup k uznávaniu odborných kvalifikácií priniesla až **smernica č. 89/48/EHS o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov**,² ktorá znamenala odklon od predchádzajúceho odvetvového prístupu zameraného na konkrétne povolania a vytvorila všeobecný systém vzájomného uznávania odborných kvalifikácií, ktorý sa vzťahoval na všetky regulované povolania (t.j. povolania, ktoré bolo možné v členských štátoch vykonávať len po splnení stanovených požiadaviek). Tento systém bol založený na vzájomnej **dôvere členských štátov**, keďže nebola zabezpečená žiadna harmonizácia požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu v jednotlivých členských štátoch. Nová smernica však umožňovala žiadateľovi, ktorý spĺňal požiadavky na výkon konkrétneho povolania vo svojom členskom štáte, prístup k výkonu tohto povolania v inom členskom štáte. Táto smernica zabezpečila **uznávanie „konečných produktov“** – jednotlivcov, ktorí už absolvovali potrebné vzdelanie a odbornú prípravu na výkon svojho povolania v jednom z členských štátov.³ Pre prípad podstatných rozdielov vo vzdelaní a odbornej príprave v členských štátoch, ktoré boli prirodzeným dôsledkom absencie harmonizácie právnej úpravy členských štátov v tejto oblasti charakteristickej pre odvetvový prístup, smernica umožňovala členským štátom, aby vyžadovali od žiadateľa z iného členského štátu absolvovanie kompenzačného mechanizmu vo forme adaptačného obdobia alebo skúšky spôsobilosti. Na rozdiel od odvetvového prístupu však tento všeobecný

¹ Craig, P., De Búrca, G.: EU Law. Texts, Cases and Materials. Third edition. Oxford: Oxford University Press, 2003, s. 777.

² Ú. v. ES L 19, 24.1.1989, s. 16.

³ Craig, P., De Búrca, G., op. cit., s. 780.

systém uznávania negarantoval automatické uznanie odbornej kvalifikácie žiadateľa. Ak však žiadateľ absolvoval vyššie vzdelanie v dĺžke aspoň troch rokov a odbornú prípravu potrebnú na výkon regulovaného povolania v členskom štáte, iný členský štát nemohol žiadateľovi zamedziť prístup k výkonu regulovaného povolania len na základe toho, že jeho odborná kvalifikácia je nedostatočná. Členský štát, v ktorom žiadateľ chcel vykonávať regulované povolanie, bol teda povinný skúmať odbornú kvalifikáciu žiadateľa, ktorú získal v inom členskom štáte, a vziať ju do úvahy pri rozhodovaní o tom, či žiadateľ spĺňa požiadavky na výkon regulovaného povolania v hostiteľskom členskom štáte.⁴

Smernica č. 89/48/EHS, ktorá sa týkala len žiadateľov, ktorí absolvovali aspoň trojročné vyššie vzdelanie, bola neskôr doplnená **smernicou č. 92/51/EHS o druhom všeobecnom systéme uznávania odborného vzdelania a prípravy, ktorou sa dopĺňa smernica 89/48/EHS**.⁵ Táto druhá smernica bola založená na rovnakom prístupe ako prvá všeobecná smernica, ale vzťahovala sa na žiadateľov, ktorí absolvovali vyššie vzdelanie v dĺžke aspoň jedného roka, alebo boli držiteľmi iných osvedčení o vzdelaní a odbornej príprave, ktoré ich oprávňovalo vykonávať regulované povolanie.

Všeobecný systém uznávania bol doplnený **tretňou smernicou č. 1999/42/ES, ktorou sa zavádza mechanizmus uznávania kvalifikácií na odborné činnosti, na ktoré sa vzťahujú smernice o liberalizácii a prechodných opatreniach a ktorými sa dopĺňa všeobecný systém uznávania kvalifikácií**.⁶ Táto smernica nahradila predchádzajúce smernice o liberalizácii a prechodných opatreniach v niektorých priemyselných a obchodných odvetviach.

Uvedené tri smernice vytvárali **všeobecný systém uznávania odborných kvalifikácií**. Prvé dve všeobecné smernice, ako aj väčšina

⁴ Pozri rozsudok Súdneho dvora ES zo 7. mája 1991, vec C-340/89, Irène Vlassopoulou v. Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg. Zb. rozh. SD ES 1991, s. I-2357, bod 16.

⁵ Ú. v. ES L 209, 24.7.1992, s. 25.

⁶ Ú. v. ES L 201, 31.7.1999, s. 77.

odvetvových smerníc, boli zmenené a doplnené smernicou č. 2001/19/ES,⁷ ktorá okrem iného zjednodušila systém koordinácie podľa všeobecných smerníc a premietla do ich znenia judikatúru Súdneho dvora v tejto oblasti.

S účinnosťou od 20. októbra 2007 boli takmer všetky smernice v oblasti uznávania odborných kvalifikácií (tri všeobecné smernice a dvanásť odvetvových smerníc) zrušené a nahradené novou **smernicou č. 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií**⁸ (ďalej len „smernica o uznávaní“). V platnosti však zostali niektoré osobitné smernice týkajúce sa uznávania, napríklad **smernica č. 98/5/ES o uľahčení trvalého výkonu povolania advokáta v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia**. Tieto osobitné nástroje sa použijú namiesto smernice o uznávaní (článok 2 ods. 3 smernice o uznávaní).

1.1.2 CIELE A FUNKCIE KOMUNITÁRNEJ ÚPRAVY UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

Prístupu migranta k výkonu povolania v inom členskom štáte môžu brániť tri hlavné prekážky vo forme požiadaviek členského štátu, ktoré sa týkajú:

- vstupu a pobytu** migranta na území členského štátu,
- štátnej príslušnosti** migranta,
- odbornej kvalifikácie** migranta.

Komunitárna správna úprava sa snažila zabezpečiť, aby tieto prekážky nebránili štátnym príslušníkom členských štátov vo výkone ich povolania v iných členských štátoch. Pokiaľ však ide o požiadaviek týkajúcich sa odbornej kvalifikácie migranta, **zákonodarca Spoločenstva sa nesnažil odstrániť tieto požiadavky, ale zaviazal členské štáty, aby ich prispôbili** tak, aby ich mohli splniť aj štátni príslušníci z iných členských štátov. Tieto vnútroštátne úpravy výkonu povolania vytvárajú monopoly,

⁷ Ú. v. ES L 206, 31.7.2001, s. 1.

⁸ Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22.

ktoré bránia osobám, ktoré nespĺňajú požiadavky stanovené štátom alebo príslušnou profesijnou organizáciou, vo výkone tohto povolania.⁹ Monopol vytvorený požiadavkami na výkon povolania slúži na jednej strane na ochranu osôb, ktoré tieto požiadavky spĺňajú a sú oprávnené vykonávať toto povolanie, a na druhej strane na ochranu príjemcov služieb, t.j. verejnosti, keďže splnenie stanovených požiadaviek garantuje určitú kvalitu a kompetentnosť výkonu povolania.

Komunitárna právna úprava uznávania odborných kvalifikácií plní niekoľko funkcií. V prvom rade **mení štruktúru vnútroštátneho monopolu** a „otvára“ jednotlivé regulované povolania pre štátnych príslušníkov iných členských štátov, ktorým umožňuje účasť na monopole, ktorý bol pôvodne vyhradený len pre štátnych príslušníkov daného členského štátu. Túto úlohu plnilo sedem odvetvových smerníc, ako aj všeobecné smernice, a v súčasnosti ju plnia ustanovenia kapitol I a III hlavy III smernice o uznávaní, ktoré na zrušené smernice nadväzujú.

Ďalšou úlohou komunitárnej právnej úpravy uznávania odborných kvalifikácií je vytvoriť v rámci takto upraveného monopolu výkonu povolania v danom členskom štáte „**zdieľanú exkluzivitu**“ **výkonu povolania**, na ktorej sa zúčastňujú jednak štátni príslušníci daného členského štátu, ako aj migranti z iných členských štátov. Tieto dve skupiny osôb oprávnených podieľať sa na vnútroštátnom monopole sa odlišujú predovšetkým profesijným titulom, ktorý sú pri výkone svojho povolania oprávnení a povinní používať. Štátni príslušníci daného členského štátu používajú pôvodný titul charakteristický pre monopol v tomto štáte, zatiaľ čo štátni príslušníci iných členských štátov používajú titul, ktorý pochádza z ich členského štátu, v ktorom získali kvalifikáciu. Túto úlohu pôvodne plnili iba dve osobitné smernice týkajúce sa advokátov,¹⁰ ale v súčasnosti ju

⁹ Pertek, J. : La reconnaissance des diplômes, un acquis original rationalisé et développé par la directive n° 2005/36 du 7 octobre 2005. In Europe, 2006, s. 4.

¹⁰ Smernica Rady č. 77/249/EHS na uľahčenie účinného výkonu slobody advokátov poskytovať služby (Ú. v. ES L 78, 26.3.1977, s. 17) a smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 98/5/ES o uľahčení trvalého výkonu povolania advokáta v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, 14.3.1998, s. 36).

plnia aj ustanovenia hlavy II smernice o uznávaní, ktoré upravujú dočasné a príležitostné poskytovanie služieb v členskom štáte na základe kvalifikácie získanej v inom členskom štáte.

Tretou funkciou komunitárnej úpravy uznávania, ktorá je alternatívou k druhej funkcii (vytvorenie zdieľanej exkluzivity v rámci monopolu) v závislosti od typu monopolu, je **vytvorenie nového monopolu** popri pôvodnom monopole v danom členskom štáte. Túto funkciu plnia dve citované smernice týkajúce sa advokátov, ako aj ustanovenia hlavy II smernice o uznávaní upravujúce poskytovanie služieb na základe kvalifikácie získanej v inom členskom štáte.

Štvrtou funkciou komunitárnej úpravy uznávania, ktorú sa objavila až v novej smernici o uznávaní, je **umožnenie účasti na exkluzivite monopolu** v danom členskom štáte **poskytovateľom služieb** z iných členských štátov na základe hlavy II smernice o uznávaní. Po overení kvalifikácie poskytovateľa hostiteľským štátom môže tento poskytovateľ poskytovať služby pod titulom tohto štátu, a nie pod titulom svojho domovského štátu, čo je obvyklý prípad. Poskytovateľ služieb sa teda zúčastňuje na monopole v hostiteľskom členskom štáte, hoci nie je jeho súčasťou, čo je dôsledkom toho, že v hostiteľskom členskom štáte iba poskytuje služby, a nie je v ňom usadený.¹¹

1.1.3 SMERNICA Č. 2005/36/ES O UZNÁVANÍ ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

1.1.3.1 PREDMET ÚPRAVY SMERNICE O UZNÁVANÍ

Podľa článku 1 smernice o uznávaní táto smernica stanovuje pravidlá, podľa ktorých členský štát, ktorý na svojom území umožňuje prístup k regulovanému povolaniu alebo výkon regulovaného povolania na základe osobitných odborných kvalifikácií (ďalej len „hostiteľský členský štát“), uznáva odborné kvalifikácie získané v jednom alebo viacerých členských

¹¹ Pertek, J., op. cit., s. 5.

štátoch (ďalej len „domovský členský štát“), a ktorý umožňuje osobe s takými odbornými kvalifikáciami vykonávať rovnaké povolanie v tomto štáte, na prístup k tomuto povolaniu a výkon tohto povolania.

Smernica o uznávaní teda upravuje **uznávanie odborných kvalifikácií, ktoré boli získané v jednom z členských štátov**. Nevzťahuje sa však na uznávanie odborných kvalifikácií, ktoré získali štátni príslušníci tretích štátov **mimo územia Európskej únie**. Tieto odborné kvalifikácie môžu členské štáty uznávať podľa **vlastných predpisov**. Každé uznávanie by však v každom prípade malo rešpektovať **minimálne požiadavky** na odbornú prípravu pre určité povolania (bod 10 odôvodnenia smernice o uznávaní).

1.1.3.2 PODMIENKY POUŽITIA SMERNICE O UZNÁVANÍ

Pre použitie smernice o uznávaní sú rozhodujúce tri aspekty:

- a) **vecná pôsobnosť** smernice,
- b) **osobná pôsobnosť** smernice,
- c) **pôvod dokladu** o odbornej kvalifikácii.

1.1.3.2.1 Vecná pôsobnosť smernice o uznávaní

Smernica o uznávaní definuje činnosti a povolania, na ktoré sa vzťahuje, buď **konkrétne** (šesť zdravotníckych povolání a povolanie architekt v rámci uznávania na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu a ďalšie priemyselné, obchodné alebo remeselné činnosti v rámci uznávania odbornej praxe), alebo prostredníctvom pojmu „**regulované povolanie**“, ktorý je kľúčovým faktorom vymedzenia vecnej pôsobnosti smernice v rámci všeobecného systému uznávania.

Podľa článku 3 ods. 1 písm. a) smernice o uznávaní je „**regulované povolanie**“ **odborná činnosť alebo skupina odborných činností, ku ktorým prístup, ktorých výkon alebo jedna z foriem výkonu sú priamo alebo nepriamo, na základe legislatívnych, regulačných alebo správnych opatrení podmienené držbou osobitných odborných kvalifikácií**. Toto ustanovenie špecifikuje, že najmä používanie profesijného titulu obmedzené legislatívnymi, regulačnými alebo správными opatreniami na osoby s danou odbornou kvalifikáciou stanovuje spôsob výkonu. Podľa článku 3 ods. 2

smernice o uznávaní za regulované povolanie sa považuje aj povolanie, ktoré vykonávajú členovia združenia alebo organizácie uvedenej v prílohe I tejto smernice.

Smernica sa vzťahuje na uznávanie odborných kvalifikácií na účely výkonu regulovaného povolania, vrátane slobodných povolání, v pozícii samostatne zárobkovo činné osoby, ako aj zamestnanca (článok 2 ods. 1 smernice o uznávaní). Nedotýka sa však uplatňovania obmedzení voľného pohybu pracovníkov, pokiaľ ide o zamestnávanie vo verejnej službe, podľa článku 39 ods. 4 ZES a obmedzenia slobody usadzovania, pokiaľ ide o činnosti, ktoré sú v členskom štáte spojené, čo i len príležitostne, s výkonom verejnej moci, podľa článku 45 ZES, ktorý sa týka najmä notárov (bod 41 odôvodnenia smernice o uznávaní).

1.1.3.2.2 Osobná pôsobnosť smernice o uznávaní

Pokiaľ ide o osobnú pôsobnosť smernice, táto je výslovne vymedzená tak, že sa vzťahuje len na **štátnych príslušníkov členských štátov**, ktorí si želajú vykonávať regulované povolanie v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom získali svoje odborné kvalifikácie (článok 2 ods. 1 smernice o uznávaní).

Na základe Dohody o Európskom hospodárskom priestore a Dohody medzi Švajčiarskou konfederáciou na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na druhej strane o voľnom pohybe osôb sa smernica o uznávaní vzťahuje **rovnako na štátnych príslušníkov zmluvných strán Dohody o Európskom hospodárskom priestore a štátnych príslušníkov Švajčiarskej konfederácie**.

Podľa článku 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov¹² bez ohľadu na štátnu príslušnosť majú rodinní príslušníci občana Únie, ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu v členskom štáte,

¹² Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77.

nárok, aby sa tam zamestnali, alebo vykonávali samostatne zárobkovú činnosť. Podľa judikatúry Súdneho dvora sa na týchto rodinných príslušníkov rovnako vzťahuje **komunitárny systém uznávania.**¹³

Smernica Rady č. 2003/109/ES o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom,¹⁴ zaručuje **osobám z tretích krajín s dlhodobým pobytom na území členského štátu** okrem iného rovnaké zaobchádzanie ako v prípade štátnych príslušníkov členských štátov vo vzťahu k **uznávaniu profesionálnych diplomov, osvedčení a iných kvalifikácií,** v súlade s vnútroštátnym právom.¹⁵

Držiteľia povolenia na pobyt podľa smernice Rady č. 2005/71/ES o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu¹⁶ majú právo, aby sa s nimi zaobchádzalo rovnako ako so štátnymi príslušníkmi, pokiaľ ide o **uznávanie diplomov, osvedčení a ostatných odborných kvalifikácií** v súlade s príslušnými vnútroštátnymi postupmi.¹⁷

Podľa článku 27 ods. 3 smernice Rady č. 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany¹⁸ sú členské štáty povinné zaistiť rovnaké zaobchádzanie medzi príjemcami postavenia utečenca alebo doplnkovej ochrany a štátnymi príslušníkmi v súvislosti s existujúcimi postupmi uznávania zahraničných diplomov, osvedčení a iného dôkazu o oficiálnych kvalifikáciách.

¹³ Pozri rozsudok Súdneho dvora zo 7. mája 1986 vo veci č. 131/85, Emir Gül v. Regierungspräsident Düsseldorf. Zb. rozh. SD ES 1986, s. 1573.

¹⁴ Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004, s. 44.

¹⁵ Článok 11 ods. 1 písm. c) smernice č. 2003/109/ES.

¹⁶ Ú. v. EÚ L 289, 3.11.2005, s. 15.

¹⁷ Článok 12 písm. a) smernice č. 2005/71/ES.

¹⁸ Ú. v. EÚ L 304, 30.9.2004, s. 12.

Podľa článku 17 ods. 1 smernice Rady č. 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdií, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby¹⁹ sú študenti mimo svojho študijného času, a ak pravidlá a podmienky uplatniteľné na príslušnú činnosť v príslušnom hostiteľskom členskom štáte neustanovujú inak, **oprávnení zamestnať sa a môžu vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť.**

Podľa článku 14 ods. 1 písm. b) smernice Rady č. 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny²⁰ **rodinní príslušníci garanta** (t.j. štátneho príslušníka tretej krajiny oprávnene sa zdržiavajúceho v členskom štáte, ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny, aby s ním boli spojení) **majú rovnaký nárok na prístup k zamestnaniu a samostatnej zárobkovej činnosti ako garant.**

Komunitárny systém sa teda vzťahuje aj na štátnych príslušníkov tretích krajín, ak sú:

- rodinnými príslušníkmi občanov Únie, ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu v členskom štáte podľa smernice č. 2004/38/ES,**
- osobami s dlhodobým pobytom na území členského štátu podľa smernice č. 2003/109/ES,**
- držiteľmi povolenia na pobyt vydaného na účely vedeckého výskumu podľa smernice č. 2005/71/ES,**
- utečencami alebo osobami, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana podľa smernice č. 2004/83/ES,**
- študentmi v zmysle smernice č. 2004/114/ES,**
- rodinnými príslušníkmi štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa zdržiava v členskom štáte a ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny, aby s ním boli spojení, v zmysle smernice č. 2003/86/ES.**

¹⁹ Ú. v. EÚ L 375, 23.12.2004, s. 12.

²⁰ Ú. v. EÚ L 251, 3.10.2003, s. 12.

1.1.3.2.3 Pôvod dokladov o odbornej kvalifikácii

Tretou podmienkou aplikácie smernice o uznávaní na uznanie konkrétneho dokladu o odbornej kvalifikácii je jeho pôvod. Podľa článku 1 smernice o uznávaní táto smernica upravuje **uznávanie odborných kvalifikácií získaných v jednom alebo viacerých členských štátoch**.

Doklad o formálnej kvalifikácii je v článku 3 ods. 1 písm. c) smernice o uznávaní vymedzený ako **diplom, vysvedčenie alebo iný doklad, ktorý vydal orgán členského štátu** určený v súlade s legislatívnymi, regulačnými alebo správnymi opatreniami tohto členského štátu, a potvrdzujúci úspešné skončenie odbornej prípravy získanej **predovšetkým v Spoločenstve**.

Uznávanie odborných kvalifikácií na základe smernice o uznávaní sa teda týka **dokladov o kvalifikácii, ktoré vydal členský štát a ktoré potvrdzujú vzdelanie získané predovšetkým na území členských štátov**. Podmienkou aplikácie komunitárneho systému uznávania na uvedené kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín je, rovnako ako v prípade štátnych príslušníkov členských štátov, že **svoju kvalifikáciu, resp. jej podstatnú časť, získali v členskom štáte**. Ak teda štátny príslušník tretieho štátu, hoci patrí do jednej z uvedených kategórií, získal svoju kvalifikáciu **výlučne mimo Európskej únie** (spravidla vo svojom domovskom štáte), **komunitárny systém uznávania sa na neho nevzťahuje**.

Doklad o kvalifikácii, ktorý vydal tretí štát, je však v každom prípade **relevantný, ak ho dobrovoľne uznal členský štát a žiadateľ na území tohto štátu absolvuje aspoň trojročnú prax**. Podľa článku 3 ods. 3 smernice o uznávaní totiž doklad o formálnej kvalifikácii, ktorý vydala nečlenská krajina, sa považuje za doklad o formálnej kvalifikácii, ak má jeho držiteľ tri roky odbornej praxe v príslušnej oblasti na území členského štátu, ktorý uznal tento doklad o formálnej kvalifikácii podľa článku 2 ods. 2 smernice o uznávaní, osvedčený tým členským štátom.

Okrem situácie, keď migrant, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, získal svoju kvalifikáciu v treťom štáte, avšak zdržiava sa na území členského štátu, môže však nastať aj situácia, keď štátny príslušník členského štátu získal kvalifikáciu v treťom štáte a chce dosiahnuť jej uznanie v členskom štáte. Podľa článku 2 ods. 2 smernice o uznávaní **každý členský štát môže povoliť štátnym príslušníkom členského štátu, ktorí**

majú doklad o odbornej kvalifikácii, ktorý nezískali v tomto členskom štáte, vykonávať regulované povolanie na území tohto štátu v súlade s jeho právnymi predpismi. Podľa citovaného ustanovenia sú však členské štáty v prípade povolaní, na ktoré sa vzťahuje hlava III kapitola III smernice (uznávanie na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu), povinné rešpektovať pri tomto pôvodnom uznaní **minimálne požiadavky na odbornú prípravu** uvedené v tejto kapitole.

Pokiaľ bola odborná kvalifikácia už uznaná v jednom členskom štáte, vzniká otázka, či sú ostatné členské štáty povinné uznať túto kvalifikáciu na základe toho, že ju už uznal jeden členský štát. Touto otázkou pôvodu dokladov o vzdelaní sa zaoberal viackrát Súdny dvor vo svojej judikatúre. Napríklad vo veci *Tawil-Albertini*²¹ žiadateľ, ktorý získal svoje vzdelanie v odbore zubná chirurgia v Libanone a ktoré bolo uznané v Belgicku, v Spojenom kráľovstve a v Írsku, sa domáhal uznania svojho vzdelania aj vo Francúzsku na základe toho, že už bolo uznané v iných členských štátoch. Súdny dvor však dospel k záveru, že **komunitárny systém uznávania (v tomto prípade odvetvová smernica) sa týka len dokladov o vzdelaní vydaných v členských štátoch, a teda nijako nezaväzuje členské štáty, aby uznali doklady o vzdelaní z tretích štátov, aj keď boli uznané inými členskými štátmi**.²²

Táto zásada je výslovne vyjadrená v bode 12 smernice o uznávaní, podľa ktorého sa táto smernica týka uznávania odborných kvalifikácií členskými štátmi, ktoré boli získané v iných členských štátoch; **netýka sa však uznávania členskými štátmi rozhodnutí o uznaní prijatých inými členskými štátmi podľa tejto smernice**. Osoby, ktorých odborná kvalifikácia bola uznaná podľa tejto smernice, teda **nesmú použiť toto uznanie v ich členskom štáte pôvodu na získanie práv, ktoré sa líšia od práv vyplývajúcich z odbornej kvalifikácie získanej v tomto členskom štáte, pokiaľ nepredložia dôkaz o tom, že získali dodatočnú odbornú kvalifikáciu v hostiteľskom členskom štáte**.

²¹ Rozsudok Súdneho dvora z 9. februára 1994, vec C-154/93, Abdullah Tawil-Albertini v. Ministre des affaires sociales. Zb. rozh. SD ES 1994, s. I-451.

²² Id., bod 11 a nasl.

Hoci sa smernica o uznávaní vzťahuje na uznávanie odbornej kvalifikácie získanej predovšetkým v členských štátoch, odborná kvalifikácia získaná v tretích štátoch nie je pri posudzovaní odbornej kvalifikácie žiadateľa, na ktorého sa smernica o uznávaní vzťahuje (t.j. spravidla občana Únie a len vo výnimočných prípadoch občana tretieho štátu – pozri vyššie) irelevantná. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že **členský štát je povinný brať do úvahy nielen odbornú kvalifikáciu žiadateľa, ktorú získal na území členského štátu, ale aj doklady o formálnej kvalifikácii, ktorú získal žiadateľ v treťom štáte.**²³ Povinnosť hostiteľského členského štátu prihliadať na znalosti, ktoré žiadateľ získal v priebehu svojej odbornej praxe v treťom štáte, je výslovne zakotvená v článku 14 ods. 5 smernice o uznávaní.

1.1.3.3 SYSTÉMY UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

Smernica o uznávaní rozlišuje tri systémy uznávania odborných kvalifikácií:

- všeobecný systém uznávania dokladov o odbornej príprave** (kapitola I hlavy III smernice),
- uznávanie odbornej praxe** (kapitola II hlavy III smernice),
- uznávanie na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu** (kapitola III hlavy III smernice).

Všeobecný systém uznávania dokladov o odbornej príprave možno charakterizovať ako „kvalifikované vzájomné uznávanie“, uznávanie odbornej praxe ako „nekvalifikované vzájomné uznávanie“ a uznávanie na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu ako „nekvalifikované vzájomné uznávanie kombinované s čiastočnou harmonizáciou“.²⁴ Predmetom kritiky takéhoto členenia povolanií však môže byť na jednej strane skutočnosť, že zaradenie jednotlivých povolanií do

²³ Pozri rozsudok Súdneho dvora zo 14. septembra 2000, vec C-238/98, Hugo Fernando Hocsman v. Ministre de l'Emploi et de la Solidarité. Zb. rozh. SD ES 2000, s. I-6623.

²⁴ Chalmers, D., Hadjiemmanuil, C., Monti, G., Tomkins, A.: European Union Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, s. 722.

uvedených kategórií nie je založené na jasných dôvodoch, a na druhej strane tiež skutočnosť, že jednotlivé kategórie zahŕňajú široký okruh činností, s ktorými sú spojené ťažko porovnateľné požiadavky.²⁵

V iných komunitárnych predpisoch však môžu byť zakotvené **d'alšie systémy uznávania kvalifikácií** (napríklad smernica č. 98/5/ES o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia). V prípade povolania advokáta je teda možné uznanie kvalifikácie na základe všeobecného systému uznávania zakotveného v smernici o uznávaní, ako aj uznanie kvalifikácie v rámci osobitného systému vytvoreného smernicou č. 98/5/ES.

1.1.3.3.1 Všeobecný systém uznávania dokladov o odbornej príprave

Všeobecný systém uznávania dokladov o odbornej príprave sa vzťahuje na **všetky regulované povolania** v zmysle definície uvedenej v článku 3 smernice o uznávaní. Vzťahuje sa však aj na povolania, ktoré sú súčasťou **odvetvového systému, pokiaľ ide o uznanie dokladu o kvalifikácii získanej v treťom štáte** [článok 10 písm. g) a článok 3 ods. 3 smernice o uznávaní]. Tiež sa použije v prípade, ak odborná kvalifikácia žiadateľa **nezodpovedá požiadavkám stanoveným na komunitárnej úrovni**, alebo ak žiadateľ nespĺňa stanovené požiadavky v prípade činností, ktoré sú predmetom uznávania na základe odbornej praxe. Všeobecný systém uznávania dokladov o odbornej príprave má teda v rámci komunitárneho uznávania odborných kvalifikácií **ústredné a zastrešujúce postavenie** (pozri aj bod 17 odôvodnenia smernice o uznávaní).

Všeobecný systém je založený na **domnienke porovnateľnosti odborných kvalifikácií získaných v rôznych členských štátoch** bez toho, aby bola zabezpečená koordinácia vnútroštátnych úprav, ako je to v prípade povolanií, na ktoré sa vzťahovali odvetvové smernice. Táto domnienka je vyjadrená v článku 13 ods. 1 smernice, ktorý ustanovuje, že ak je prístup k regulovanému povolaniu alebo výkon regulovaného povolania

²⁵ Ibid.

v hostiteľskom členskom štáte podmienený držaním osobitnej odbornej kvalifikácie, príslušný orgán tohto členského štátu povolí prístup k tomuto povolaniu alebo výkon tohto povolania za tých istých podmienok, aké sa vzťahujú na jeho štátnych príslušníkov, a to žiadateľom, ktorí sú držiteľmi osvedčenia o odbornej spôsobilosti alebo dokladu o formálnej kvalifikácii, ktorý vyžaduje iný členský štát na získanie prístupu a výkon tohto povolania na svojom území.

Ide však o **vyvrátiteľnú domnienku**, pričom **dôkazné bremeno prináleží hostiteľskému členskému štátu**. Tento môže preukázať, že existujú **podstatné rozdiely** týkajúce sa trvania alebo obsahu vzdelávania alebo prípravy medzi dokladmi o odbornej kvalifikácii žiadateľa a dokladmi, ktoré vyžaduje vnútroštátna úprava. Za podmienok uvedených v článku 14 môže členský štát použiť „**kompensačné mechanizmy**“, ktoré možno vhodnejšie charakterizovať ako „nápravné mechanizmy“, pretože kompenzačnú funkciu má iba jeden z nich (adaptačné obdobie), zatiaľ čo druhý nástroj (skúška spôsobilosti) je v podstate kontrolným nástrojom.²⁶

Všeobecný systém uznávania vychádza z týchto **piatich úrovní kvalifikácie** uvedených v článku 11 smernice o uznávaní:

- a) **osvedčenie o odbornej spôsobilosti** vydané na základe **školiaceho kurzu, osobitnej skúšky, výkonu povolania** alebo na základe **všeobecného základného alebo stredoškolského vzdelania**,
- b) **osvedčenie o úspešnom ukončení stredoškolského vzdelania** všeobecnej, technickej alebo odbornej povahy,
- c) **diplom, ktorý potvrdzuje úspešné ukončenie odbornej prípravy** na úrovni vyššieho odborného vzdelania trvajúcej **najmenej jeden rok** alebo odbornej prípravy s osobitnou štruktúrou podľa prílohy II smernice,
- d) **diplom potvrdzujúci úspešné ukončenie odbornej prípravy** na úrovni vyššieho odborného vzdelania trvajúcej najmenej **tri roky a najviac štyri roky**,

²⁶ Pertek, J., op. cit., s. 7.

e) **diplom, ktorý potvrdzuje, že držiteľ úspešne ukončil vyššie odborné vzdelanie trvajúce najmenej štyri roky.**

Tieto úrovne, ktoré sa vytvoria len na účel použitia všeobecného systému, nemajú vplyv na vnútroštátne systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ani na právomoc členských štátov v tejto oblasti (bod 13 odôvodnenia smernice o uznávaní).

Uznanie príslušného osvedčenia alebo dokladu vydaného v inom členskom štáte je možné, iba ak toto osvedčenie alebo doklad potvrdzuje úroveň odbornej kvalifikácie na úrovni, ktorá je **aspoň rovnocenná úrovni bezprostredne predchádzajúcej** tej úrovni, ktorá sa požaduje v hostiteľskom členskom štáte [článok 13 ods. 1 písm. b) smernice o uznávaní]. Táto klasifikácia úrovní vzdelávania teda určuje rozsah, v akom hostiteľský členský štát môže aplikovať kompenzačné mechanizmy podľa článku 14 smernice o uznávaní.

Podľa článku 14 ods. 1 smernice o uznávaní hostiteľský členský štát môže uložiť žiadateľovi, aby absolvoval **adaptačné obdobie v dĺžke až tri roky alebo aby zložil skúšku spôsobilosti**, ak:

- a) odborná príprava žiadateľa trvá **najmenej o rok menej** než odborná príprava, ktorú požaduje hostiteľský členský štát,
- b) odborná príprava žiadateľa obsahuje **podstatne iné veci** ako tie, ktoré pokrýva doklad o formálnej kvalifikácii, ktorý vyžaduje hostiteľský členský štát,
- c) ak sa v hostiteľskom členskom štáte **vyžaduje osobitná odborná príprava**, ktorá obsahuje **podstatne iné veci**, ako tie, ktoré sú pokryté žiadateľovým osvedčením o odbornej spôsobilosti alebo dokladom o vzdelaní.

Hostiteľský členský štát môže uložiť žiadateľovi buď absolvovanie adaptačného obdobia alebo zloženie skúšky spôsobilosti – **nemôže mu uložiť obe kompenzačné opatrenia**. Žiadateľ má **možnosť výberu medzi týmito opatreniami** (článok 14 ods. 2 smernice o uznávaní). Táto možnosť výberu žiadateľa sa však **nevzťahuje na povolania, ktorých výkon vyžaduje precíznu znalosť vnútroštátneho práva** a vzhľadom na ktoré je poskytovanie poradenstva a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva podstatným a trvalým aspektom odbornej činnosti. V prípade týchto

povolání teda konkrétny kompenzačný mechanizmus môže žiadateľovi **určiť hostiteľský členský štát** (článok 14 ods. 3 smernice o uznávaní). Hostiteľský členský štát tiež rozhoduje o použití konkrétneho kompenzačného mechanizmu v ďalších osobitných prípadoch podľa článku 14 ods. 3 smernice o uznávaní alebo na základe výnimky povolenej Komisiou podľa článku 14 ods. 2 smernice o uznávaní.

V bode 15 odôvodnenia smernice o uznávaní sa však uvádza, že skúsenosti ukazujú, že ak sa od migranta žiada, aby si vybral medzi skúškou odbornej spôsobilosti a adaptačným obdobím, poskytuje to primeranú záruku, pokiaľ ide o úroveň odbornej kvalifikácie, a preto akákoľvek odchýlka z tohto výberu by mala byť odôvodnená naliehavou požiadavkou vo všeobecnom záujme.

Adaptačné obdobie je vymedzené ako **výkon regulovaného povolania v hostiteľskom členskom štáte pod dohľadom kvalifikovaného príslušníka daného povolania**, pričom takéto obdobie praxe pod dohľadom môže byť doplnené ďalšou odbornou prípravou. Toto obdobie praxe pod dohľadom podlieha hodnoteniu. Podrobné pravidlá, ktoré upravujú adaptačné obdobie a jeho hodnotenie, ako aj postavenie migranta pod dohľadom stanovuje príslušný orgán v hostiteľskom členskom štáte. Postavenie osoby v adaptačnom období pod dohľadom v hostiteľskom členskom štáte, najmä pokiaľ ide o právo na pobyt a povinnosti, sociálne práva a požitky, dávky a odmeny, stanovujú príslušné orgány v tomto členskom štáte v súlade s príslušnými právnymi predpismi Spoločenstva [článok 3 ods. 1 písm. g) smernice o uznávaní].

Skúška spôsobilosti je vymedzená ako **skúška obmedzená na žiadateľove odborné znalosti, vykonávaná príslušnými orgánmi hostiteľského členského štátu s cieľom vyhodnotiť schopnosť žiadateľa vykonávať regulované povolanie v tomto členskom štáte**. Aby sa umožnil výkon tejto skúšky, príslušné orgány vypracujú zoznam predmetov, ktoré na základe porovnania vzdelania a odbornej prípravy požadovanej v členskom štáte so vzdelaním a odbornou prípravou, ktoré dostal žiadateľ, nie sú zahrnuté v diplome alebo inom doklade o formálnej kvalifikácii, ktorého je žiadateľ držiteľom. Smernica zdôrazňuje, že pri skúške spôsobilosti je potrebné vziať do úvahy, že **žadateľ je kvalifikovaným odborníkom** v domovskom členskom štáte alebo v členskom štáte, z ktorého prichádza.

Skúška zahŕňa predmety, ktoré sa vyberajú z predmetov na zozname, znalosť ktorých je podstatnou podmienkou výkonu tohto povolania v hostiteľskom členskom štáte. Súčasťou skúšky môžu byť aj **znalosti odborných predpisov** uplatniteľných na príslušné činnosti v hostiteľskom členskom štáte. Podrobné uplatňovanie skúšky spôsobilosti a postavenie žiadateľa v hostiteľskom členskom štáte, ktorý si želá pripravovať sa na túto skúšku spôsobilosti v tomto štáte, určujú príslušné orgány v takom členskom štáte [článok 3 ods. 1 písm. h) smernice o uznávaní].

Článok 14 ods. 5 však špecifikuje, že aplikácia kompenzačných mechanizmov musí náležite zohľadňovať **zásadu proporcionality**. Najmä ak má hostiteľský členský štát v úmysle vyžadovať od žiadateľa absolvovanie adaptačného obdobia alebo zloženie skúšky spôsobilosti, musí sa najprv uistiť, či znalosti, ktoré žiadateľ získal v priebehu svojej odbornej praxe v členskom štáte alebo v treťom štáte, sú takej povahy, aby úplne alebo čiastočne pokryli podstatný rozdiel v trvaní alebo obsahu odbornej prípravy v zmysle článku 14 ods. 4 smernice o uznávaní.

Smernica o uznávaní umožňuje tiež vytvorenie **spoločných platforiem**, ktoré by eliminovali potrebu kompenzačných opatrení. Spoločné platformy sú definované v článku 15 ods. 1 smernice o uznávaní ako **sústava kritérií odbornej kvalifikácie, ktoré sú vhodné na kompenzovanie podstatných rozdielov, ktoré sa identifikovali medzi požiadavkami na odbornú prípravu pre dané povolanie, existujúcimi v rôznych členských štátoch**. Tieto podstatné rozdiely sa identifikujú porovnaním trvania a obsahu odbornej prípravy v **najmenej dvoch tretinách členských štátov**, vrátane všetkých členských štátov, ktoré toto povolanie regulujú. Rozdiely v obsahu odbornej prípravy môžu vyplývať z podstatných rozdielov v rozsahu odborných činností.

Spoločná platforma je teda skupina kritérií, ktoré umožňujú kompenzovať najširšie spektrum podstatných rozdielov, ktoré boli zistené medzi požiadavkami na odbornú prípravu v najmenej dvoch tretinách členských štátov, vrátane všetkých členských štátov, ktoré toto povolanie regulujú. Medzi týmito kritériami môžu byť napríklad také požiadavky ako dodatočná odborná príprava, adaptačné obdobie praxe pod dohľadom, skúška odbornej spôsobilosti alebo predpísaná minimálna úroveň odbornej

praxe, alebo kombinácie týchto požiadaviek (bod 16 odôvodnenia smernice o uznávaní).

Tieto spoločné platformy môžu predložiť Komisii členské štáty alebo profesijné združenia, alebo organizácie, ktoré sú reprezentatívne na vnútroštátnej a európskej úrovni. Ak Komisia po porade s členskými štátmi dospeje k názoru, že návrh spoločnej platformy uľahčuje vzájomné uznávanie odbornej kvalifikácie, môže predložiť návrhy opatrení určených na prijatie (článok 15 ods. 2 smernice o uznávaní). Ak bude žiadateľova odborná kvalifikácia spĺňať kritériá stanovené v tomto opatrení, hostiteľský členský štát sa vzdá uplatnenia kompenzačných opatrení podľa článku 14 smernice o uznávaní.

Všeobecným systémom uznávania však nie je dotknutá možnosť členského štátu uložiť každému, kto vykonáva na jeho území akékoľvek povolanie, **osobitné požiadavky odôvodnené uplatnením profesijných pravidiel** opodstatnených všeobecným verejným záujmom, ktoré sa týkajú napríklad organizácie povolania, profesijných noriem, vrátane etických noriem a dozoru a zodpovednosti (bod 11 odôvodnenia smernice o uznávaní).

1.1.3.3.2 Uznávanie odbornej praxe

Systém uznávania odbornej praxe, ktorý vychádza z tretej všeobecnej smernice č. 1999/45/ES, sa vzťahuje na **činnosti, ktoré sú uvedené v prílohe IV smernice o uznávaní** (napr. výroba textilu, kožiarsky priemysel, ropný priemysel, elektrotechnika, stavebníctvo), na výkon ktorých sa vyžadujú **všeobecné, obchodné alebo odborné vedomosti a schopnosti**. Ak sú splnené podmienky výkonu týchto činností uvedené v článkoch 17, 18 a 19 smernice o uznávaní, ktoré sa týkajú najmä trvania výkonu týchto činností, **hostiteľský členský štát automaticky uzná predchádzajúci výkon činnosti** v inom členskom štáte za dostatočný dôkaz týchto vedomostí a schopností (článok 16 smernice o uznávaní).

1.1.3.3.3 Uznávanie na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu

Tretí systém uznávania odborných kvalifikácií, ktorý je založený na základe **koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu**, je výsledkom odvetvového prístupu, na základe ktorého boli v rokoch 1975 až 1985 prostredníctvom smerníc harmonizované požiadavky na odbornú prípravu v povolaniach **lekár, zubný lekár, veterinárny lekár, pôrodná asistentka, sestra, farmaceut a architekt**. Tento systém spočíva v definovaní minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu pre výkon týchto povolání na komunitárnej úrovni, čo umožňuje automatické uznávanie odborných kvalifikácií získaných v rôznych členských štátoch (článok 21 ods. 1 smernice o uznávaní). Vzhľadom na závažnosť takto definovaných požiadaviek možno považovať odbornú kvalifikáciu získanú v rôznych členských štátoch za **rovnocennú**.²⁷

Automatické uznávanie na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu sa týka povolání lekár, zubný lekár, veterinárny lekár, pôrodná asistentka, sestra, farmaceut a architekt. Ustanovenia upravujúce systém automatického uznávania obsahujú podrobnú úpravu **odbornej prípravy, výkonu odborných činností a nadobudnutých práv** týkajúcich sa týchto povolání. Právna úprava uznávania odbornej prípravy architektov má v porovnaní so šiestimi zdravotníckymi povolaniami určité špecifiká, ktoré vyplývajú z heterogenosti vnútroštátnych úprav a najmä zo skutočnosti, že v niektorých členských štátoch sa na činnostiach, ktoré vykonávajú v iných členských štátoch architekti, podieľajú inžinieri.²⁸

²⁷ Id., s. 5.

²⁸ Id., s. 7.

1.1.3.4 PODMIENKY VÝKONU POVOLANIA V INOM ČLENSKOM ŠTÁTE

Uznanie odbornej kvalifikácie zo strany hostiteľského členského štátu umožňuje príslušnej osobe získať v tomto členskom štáte **prístup k rovnakému povolaniu** ako povolanie, pre ktoré je kvalifikovaný v domovskom členskom štáte, a vykonávať ho v hostiteľskom členskom štáte **za tých istých podmienok** ako jeho štátni príslušníci (článok 4 ods. 1 smernice o uznávaní).

Pokiaľ ide o **znalosť jazykov hostiteľského členského štátu**, smernica o uznávaní síce ustanovuje, že osoby využívajúce uznávanie odbornej kvalifikácie musia mať znalosť jazykov potrebnú na výkon povolania v hostiteľskom členskom štáte (článok 53 smernice o uznávaní), ale **nešpecifikuje, či a ako hostiteľský členský štát môže splnenie tejto podmienky overiť**.

Ďalšou dôležitou otázkou súvisiacou s výkonom povolania v inom členskom štáte je otázka **používania profesijných a akademických titulov**. Článok 52 smernice o uznávaní ustanovuje, že ak sa v hostiteľskom členskom štáte používanie profesijného titulu týkajúceho sa činností príslušného povolania reguluje, štátny príslušník iného členského štátu, ktorý je oprávnený na výkon regulovaného povolania na základe oddielu III, používa **profesijný titul hostiteľského členského štátu**, ktorý zodpovedá tomu povolaniu v tom členskom štáte, a používa všetky súvisiace iniciálky. Ak sa povolanie v hostiteľskom členskom štáte reguluje združením alebo organizáciou v zmysle článku 3 ods. 2 smernice o uznávaní, štátny príslušník členského štátu nemá právo používať profesijný titul, ktorý vydáva táto organizácia alebo toto združenie, ani jeho skrátenú formu, ak nepredloží dôkaz o tom, že je členom tejto organizácie alebo tohto združenia. Ak toto združenie alebo táto organizácia podmieňuje členstvo určitou kvalifikáciou, môže tak urobiť len za podmienok stanovených v tejto smernici, pokiaľ ide o štátnych príslušníkov iných členských štátov, ktorí sú držiteľmi odbornej kvalifikácie.

Pokiaľ ide o **používanie akademických titulov**, článok 54 smernice o uznávaní ustanovuje, že bez toho, aby boli dotknuté články 7 a 52, **hostiteľský členský štát zabezpečí, aby sa príslušnej osobe poskytlo právo na používanie akademických titulov**, ktoré získala v domovskom

členskom štáte, a prípadne aj ich skrátenej formy, v jazyku domovského členského štátu. Hostiteľský členský štát môže požadovať, aby za titulom nasledovalo meno a adresa zariadenia alebo skúšobnej rady, ktorá tento titul vydala. Ak by sa akademický titul domovského členského štátu mohol v hostiteľskom členskom štáte zameniť s titulom, na ktorý sa v hostiteľskom členskom štáte vyžaduje doplnková odborná príprava, ktorú držiteľ titulu nedostal, hostiteľský členský štát môže od držiteľa titulu požadovať, aby používal akademický titul domovského členského štátu vo vhodnej forme, ktorú stanoví hostiteľský členský štát.

1.2 SLOVENSKÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA ÚČELY VÝKONU POVOLANIA

Pokiaľ je povolanie, ktoré chce uchádzač vykonávať na území SR, regulovaným povolaním v zmysle **zákona č. 293/2007 Z.z. o uznávaní odborných kvalifikácií** (ďalej len „zákon o uznávaní“), na uznanie zahraničných dokladov o vzdelaní na účely výkonu tohto povolania sa vzťahuje postup stanovený v tomto zákone, resp. v osobitnom zákone, ak ide o povolanie upravené osobitným zákonom (napr. advokát, veterinárny lekár, autorizovaný architekt).

Ak povolanie, ktoré chce uchádzač vykonávať na území SR, nie je regulovaným povolaním v zmysle zákona o uznávaní, o uznaní zahraničného dokladu o vzdelaní rozhoduje **zamestnávateľ uchádzača**, ktorý môže požiadať ministerstvo školstva o vydanie stanoviska k úrovni vzdelania vyplývajúceho z dokladu o vzdelaní. Pokiaľ teda nejde o regulované povolanie, výkon tohto povolania nie je podmienený uznaním odbornej kvalifikácie uchádzača podľa zákona o uznávaní alebo osobitného zákona.

1.2.1 ZÁKON Č. 293/2007 Z.Z. O UZNÁVANÍ ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

Zákonom č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií bol s účinnosťou od 20. októbra 2007 zrušený článok I **zákona č. 477/2002 o uznávaní odborných kvalifikácií** a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, ktorý bol založený na predchádzajúcom komunitárnom systéme uznávania dokladov o vzdelávaní, ktorý bol nahradený **smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií** (ďalej len „smernica o uznávaní“).²⁹

Zákonom č. 293/2007 Z.z., ako aj ďalšími právnymi predpismi, bola táto nová smernica o uznávaní transponovaná do slovenského právneho poriadku. Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 293/2007 Z.z. sa týmto zákonom okrem transpozície citovanej smernice tiež **zjednodušuje a sprehl'adňuje problematika profesijného uznávania** odborných kvalifikácií, čo vyplýva z uznesenia vlády SR č. 557/2005 z 13. júla 2005 k návrhu stratégie konkurencieschopnosti Slovenskej republiky do roku 2010 – Akčné plány.

Zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií bol doteraz novelizovaný **zákonom č. 560/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 293/2007 Z.z. o uznávaní odborných kvalifikácií o zmene a doplnení zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**. Táto novela zohľadnila zmeny smernice o uznávaní obsiahnuté v nariadení Komisie (ES) č. 1430/2007 z 5. decembra 2007, ktorým sa menia a dopĺňajú prílohy II a III k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií.

Zákon o uznávaní sa člení na štyri časti. V prvej časti zákona sú obsiahnuté **základné ustanovenia**, druhá časť zákona upravuje **voľné**

²⁹ Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22.

poskytovanie služieb ako osobitný režim uznávania podľa novej smernice o uznávaní, tretia časť upravuje systém, resp. **systémy uznávania odborných kvalifikácií**, ktoré tiež vychádzajú z novej smernice o uznávaní, a štvrtá časť obsahuje prechodné, záverečné a zrušovacie ustanovenia. Konkretizáciu zákonných ustanovení predstavujú prílohy zákona, na ktoré zákon odkazuje, najmä pokiaľ ide vymedzenie konkrétnych povolání alebo kvalifikácií v rámci systémov uznávania.

1.2.1.1 PREDMET A PÔSOBNOSŤ ZÁKONA O UZNÁVANÍ (§ 1)

Zákon o uznávaní upravuje **podmienky uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii vydaných školami alebo inými oprávnenými orgánmi** (ďalej len „oprávnený orgán“) podľa právnych predpisov členských štátov **Európskej únie** alebo štátov, ktoré sú zmluvnými stranami **Dohody o Európskom hospodárskom priestore, a Švajčiarskej konfederácie** (ďalej len „členský štát“) na účely výkonu regulovaných povolání a regulovaných odborných činností (ďalej len „regulované povolanie“) a na účely voľného poskytovania služieb v Slovenskej republike.

Tento zákon upravuje tiež podmienky uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii vydaných oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov štátov, **ktoré nie sú členskými štátmi** (ďalej len „tretí štát“), na účely výkonu regulovaných povolání a na účely voľného poskytovania služieb v Slovenskej republike.

Tento zákon sa **nevzťahuje** na uznávanie:

- a) **dokladov o špecializácii a certifikátov zdravotníckych pracovníkov** potrebných na vykonávanie zdravotníckeho povolania podľa zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

- b) odborných kvalifikácií na účely výkonu regulovaných povolání, na ktoré sa vzťahujú **osobitné predpisy**,³⁰
- c) **odborných činností** uvedených v prílohe č. 1 zákona.³¹

Pri činnostiach uvedených v prílohe č. 6 zákona, ktoré sa majú vykonávať ako živnosť podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, **sa zákon o uznávaní vzťahuje na uznávanie dokladov o vzdelaní; odbornú prax uznáva v konaní o uznaní odbornej spôsobilosti príslušný orgán podľa živnostenského zákona**.³²

Vecnú pôsobnosť zákona o uznávaní možno teda zhrnúť tak, že **sa vzťahuje na uznávanie dokladov o odbornej kvalifikácii na účely výkonu všetkých regulovaných povolání okrem tých, ktoré sú upravené v osobitných predpisoch (napr. zákon o advokácii), odborných činností uvedených v prílohe č. 1 zákona a dokladov o špecializácii a certifikátov zdravotníckych pracovníkov**.

V platnom znení zákona o uznávaní sa nenachádza ustanovenie, ktoré by všeobecne vymedzovalo **osobnú pôsobnosť zákona**. Takýmto ustanovením bol § 1 ods. 3 zákona o uznávaní, ktorý bol zrušený účinnosťou od 1.1.2009 a ustanovoval, že tento zákon sa vzťahuje na **občanov členských**

³⁰ Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov, zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov, § 30 až 55 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, zákon č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poisťovní a sprostredkovaní zaistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z. z.

³¹ Činnosti samostatne zárobkovo činných osôb a sprostredkovateľov v oblasti obchodu a distribúcie toxických výrobkov a činnosti poisťovacích agentov a maklérov (skupina ISIC 630).

³² Ide napríklad o činnosti v oblasti výroby textilu, chemického priemyslu, ropného priemyslu, elektrotechniky, stavebníctva, rybolovu, komunikácií, veľkoobchodu, maloobchodu, dopravy a iných služieb.

štátov a ich rodinných príslušníkov³³ (ďalej len „občan členského štátu“), ktorí chcú vykonávať regulované povolanie v Slovenskej republike, okrem odborných činností uvedených v prílohe č. 1 a regulovaných povolání, na ktoré sa vzťahujú osobitné predpisy.

V súvislosti s citovaným zrušeným ustanovením možno poukázať na to, že podľa dôvodovej správy k návrhu zákona o uznávaní sa tento zákon vzťahuje na občanov členských štátov a ich rodinných príslušníkov, ktorí chcú vykonávať regulované povolanie v Slovenskej republike ako fyzické osoby oprávnené na výkon povolania alebo ako osoby v postavení zodpovedného zástupcu alebo zamestnancov okrem povolania architekta, veterinárneho lekára, odborných činností uvedených v prílohe č. 1 zákona a iných regulovaných povolání, na ktoré sa vzťahujú osobitné predpisy. Občania členských štátov a ich rodinní príslušníci majú na výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike rovnaké práva ako osoby, ktoré získali príslušnú kvalifikáciu v Slovenskej republike.

Citované zrušené ustanovenie zákona o uznávaní, ktoré vymedzovalo osobnú pôsobnosť zákona o uznávaní, bolo nepresné a neúplné, pretože **zákon o uznávaní je všeobecným predpisom o uznávaní odborných kvalifikácií**, ktorý síce primárne zakotvuje komunitárnu úpravu uznávania obsiahnutú v smernici o uznávaní, ktorá sa vzťahuje len na občanov členských štátov, ich rodinných príslušníkov a osoby, ktoré sú s nimi podľa komunitárneho práva zrovnoprávnené, ale zároveň **je vnútroštátnym predpisom všeobecne upravujúcim uznávanie odborných kvalifikácií nielen občanov členských štátov, ale aj občanov tretích štátov**. Túto skutočnosť potvrdzuje ustanovenie § 1 ods. 2 zákona o uznávaní, podľa ktorého sa zákon o uznávaní vzťahuje aj na uznávanie dokladov o odbornom vzdelaní vydaných v tretích štátoch. Držitelia týchto dokladov budú spravida príslušníkmi tretích štátov, a nie členských štátov.

Osobnú pôsobnosť zákona o uznávaní teda nie je možné ani potrebné všeobecne vymedziť, pretože tento zákon ako celok sa vzťahuje rovnako na

³³ § 45b ods. 2 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

štátnych príslušníkov členských štátov, ako aj na štátnych príslušníkov tretích štátov. **Kritérium štátnej príslušnosti nie je teda pre aplikáciu zákona ako celku rozhodujúce.**

Štátna príslušnosť držiteľa dokladu o odbornom vzdelaní je však relevantná, pokiaľ ide o **odlíšenie komunitárneho systému uznávania**, ktorý je do zákona o uznávaní prebratý zo smernice o uznávaní. Tento systém uznávania, resp. ustanovenia zákona o uznávaní, ktoré ho zakotvujú, sa vzťahuje **len na občanov členských štátov** (v zmysle zákona o uznávaní sa nimi rozumejú nielen občania členských štátov EÚ, ale aj občania štátov, ktoré sú zmluvnými stranami **Dohody o Európskom hospodárskom priestore**, a občania **Švajčiarskej konfederácie**). Komunitárny systém uznávania sa však okrem občanov členských štátov vzťahuje podľa komunitárnych predpisov aj na štátnych príslušníkov tretích štátov, pokiaľ sú:

- a) **rodinnými príslušníkmi občanov Únie, ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu v členskom štáte** podľa smernice č. 2004/38/ES,
- b) **osobami s dlhodobým pobytom na území členského štátu** podľa smernice č. 2003/109/ES,
- c) **držiteľmi povolenia na pobyt vydaného na účely vedeckého výskumu** podľa smernice č. 2005/71/ES,
- d) **utečencami alebo osobami, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana** podľa smernice č. 2004/83/ES,
- e) **študentmi** v zmysle smernice č. 2004/114/ES,
- f) **rodinnými príslušníkmi štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa zdržiava v členskom štáte a ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny, aby s ním boli spojení**, v zmysle smernice č. 2003/86/ES.

Osobnú pôsobnosť komunitárneho systému uznávania obsiahnutého v konkrétnych ustanoveniach zákona o uznávaní možno teda zhrnúť tak, že **sa vzťahuje na občanov členských štátov EÚ, štátov, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o Európskom hospodárskom priestore, a občanov Švajčiarskej konfederácie, ako aj občanov tretích štátov, pokiaľ im takéto práva priznávajú citované smernice. Osobná**

pôsobnosť ustanovení zákona o uznávaní, ktoré nezakotvujú osobitnú komunitárnu úpravu, nie je obmedzená.

V súvislosti s odlišením uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii z členských a nečlenských štátov je potrebné poukázať na rozdiel medzi **kritériom štátnej príslušnosti žiadateľa** o uznanie dokladu, ktoré zákon všeobecne nevymedzuje, a **kritériom pôvodu dokladu o odbornej kvalifikácii**, ktoré je všeobecne vymedzené v ustanoveniach § 1 ods. 1 a 2 zákona o uznávaní.

Kritérium štátnej príslušnosti je rozhodujúce pre určenie **osobnej pôsobnosti** konkrétnych ustanovení, ktoré zakotvujú komunitárny systém uznávania. Zákon na toto kritérium výslovne odkazuje v ustanovení § 8 ods. 2, podľa ktorého **ak je žiadateľ občanom tretieho štátu**, nepoužije sa systém automatického uznávania dokladov o vzdelaní na výkon zdravotníckych povolání zakotvený v ustanovení § 8 tohto zákona, ale **všeobecný systém uznávania odborných kvalifikácií** zakotvený v ustanovení § 10 tohto zákona. Štátna príslušnosť žiadateľa je v tomto prípade kritériom aplikácie komunitárneho systému uznávania. Je však potrebné poukázať na to, že toto vymedzenie v ustanovení § 8 ods. 2 nie je presné, pretože osobná pôsobnosť komunitárneho systému uznávania sa neobmedzuje len na občanov členských štátov, ale vzťahuje sa vo vyššie uvedených prípadoch aj na štátnych príslušníkov tretích štátov. **Preto treba vždy aplikovať kritériá osobnej pôsobnosti založené na uvedených komunitárnych predpisoch.**

Pokiaľ ide o **kritérium pôvodu dokladu o odbornej kvalifikácii**, ktoré je všeobecne vymedzené v ustanoveniach § 1 ods. 1 a 2 zákona o uznávaní, toto kritérium je tiež relevantné pre určenie pôsobnosti komunitárneho systému uznávania. Zákon o uznávaní sa vzťahuje na uznávanie dokladov o vzdelaní vydaných v členských štátoch (§ 1 ods. 1 zákona o uznávaní), ale aj vo všetkých ostatných štátoch, t.j. v tretích štátoch (§ 1 ods. 2 zákona o uznávaní). Kritérium pôvodu dokladu o odbornej kvalifikácii je však jedným z kritérií aplikácie ustanovení zákona o uznávaní, ktoré zakotvujú komunitárny systém uznávania. Už spomenuté ustanovenie § 8 zákona o uznávaní, ktoré upravuje automatický systém uznávania dokladov o vzdelaní na účely výkonu zdravotníckych povolání prebratý z komunitárneho systému uznávania, podmieňuje použitie tohto systému

okrem iného tým, že musí ísť o doklad vydaný v členskom štáte. **Pokiaľ teda nejde o doklad vydaný v členskom štáte, komunitárny systém uznávania sa nepoužije.**

Pre použitie **ustanovení zákona o uznávaní, ktoré sú založené na komunitárnom systéme uznávania**, sú teda podľa smernice o uznávaní a ostatných komunitárnych predpisov relevantné **tri aspekty**:

- a) **vecná pôsobnosť**,
- b) **osobná pôsobnosť**,
- c) **pôvod dokladu o odbornej kvalifikácii**.

Ustanovenia zákona o uznávaní, ktoré sú založené na komunitárnom systéme uznávania, sa teda použijú, ak

- a) ide o **regulované povolanie**, na ktoré sa vzťahuje tento zákon (vecná pôsobnosť),
- b) žiadateľ je **štátnym príslušníkom členského štátu EÚ, štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo Švajčiarskej konfederácie alebo oprávnenou osobou podľa citovaných smerníc** (osobná pôsobnosť),
- c) **doklad o odbornej kvalifikácii bol vydaný na území členského štátu** (pôvod dokladu o odbornej kvalifikácii).

Pokiaľ ide o kritérium pôvodu dokladu o odbornej kvalifikácii, je potrebné poukázať na to, že podľa ustanovenia § 2 písm. f) zákona o uznávaní **doklad o odbornej kvalifikácii** je doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi **Slovenskej republiky alebo iného členského štátu**. Podľa tohto ustanovenia však **za doklad o odbornej kvalifikácii považuje aj doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý vydal tretí štát**, ak má jeho držiteľ **doklad o uznaní odbornej kvalifikácie na území iného členského štátu a najmenej tri roky odbornej praxe v príslušnej oblasti na území členského štátu**, ktorý mu doklad o odbornej kvalifikácii uznal. Doklad o kvalifikácii, ktorý bol vydaný v treťom štáte, je teda **zrovnoprávnený** s dokladom o odbornej kvalifikácii vydaným na území členského štátu, ak ho **dobrovoľne uznal členský štát** a žiadateľ na území tohto štátu absolvoval **aspoň trojročnú prax**.

Tieto kritériá sa rovnako vzťahujú na určenie pôsobnosti právnej úpravy uznávania založenej na komunitárnej úprave uznávania obsiahnutej v osobitných predpisoch.

1.2.1.2 ZÁKLADNÉ POJMY ZÁKONA O UZNÁVANÍ (§ 2)

Ustanovenie § 2 zákona o uznávaní zakotvuje základné pojmy tohto zákona.

Uznávanie dokladu o vzdelaní je uznanie vysokoškolského diplomu, absolventského diplomu, vysvedčenia, osvedčenia o odbornej kvalifikácii alebo iných dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov príslušného štátu za rovnocenný s dokladom o vzdelaní vydaným oprávneným orgánom v Slovenskej republike.

Regulované povolanie je povolanie, odborná činnosť alebo skupina odborných činností, ktorých výkon je podmienený splnením kvalifikačných predpokladov podľa osobitných predpisov;³⁴ regulované povolanie možno vykonávať najmä na základe regulovaného vzdelávania prípadne spojeného s používaním profesijného titulu alebo označenia povolania, ako aj na základe členstva v komore alebo v inej profesijnej organizácii, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2 zákona.³⁵

Regulované vzdelávanie je vzdelávanie zamerané na odbornú prípravu na výkon príslušného regulovaného povolania; úroveň a štruktúra tohto vzdelávania sú ustanovené právnymi predpismi príslušného členského štátu

³⁴ Napríklad § 2 ods. 2 až 8 zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 50 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

³⁵ Tento zoznam uvedený v prílohe č. 2 zákona obsahuje odborné združenia a organizácie v Írsku a v Spojenom kráľovstve.

alebo ich sleduje a schvaľuje orgán členského štátu zriadený na tento účel; súčasťou tohto vzdelávania môže byť aj prax a študijný pobyt.

Príslušný orgán je orgán, ktorý vydáva rozhodnutie o uznaní odbornej kvalifikácie na účely výkonu príslušného regulovaného povolania v Slovenskej republike. Príslušné orgány ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis,³⁶ ak nie je v osobitných predpisoch ustanovené inak; príslušné orgány vydávajú rozhodnutie o uznaní odbornej kvalifikácie na základe rozhodnutia o uznaní dokladu o vzdelaní vydaného Ministerstvom školstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo školstva“).

Odborná kvalifikácia je spôsobilosť na výkon regulovaného povolania potvrdená dokladom o odbornej kvalifikácii alebo doklad o vykonávaní odbornej praxe, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi príslušného členského štátu.

Doklad o odbornej kvalifikácii je doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky alebo iného členského štátu; doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý vydal tretí štát, sa považuje za doklad o odbornej kvalifikácii, ak má jeho držiteľ doklad o uznaní odbornej kvalifikácie na území iného členského štátu a najmenej tri roky odbornej praxe v príslušnej oblasti na území členského štátu, ktorý mu doklad o odbornej kvalifikácii uznal.

Vysokoškolský diplom je doklad o vzdelaní

- vydaný oprávneným orgánom členského štátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil aspoň **trojročné denné štúdium** na vysokej škole alebo aspoň trojročné denné štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni, ktorá je zriadená podľa právnych predpisov príslušného členského štátu a je podľa týchto predpisov postavená na úroveň vysokej školy, alebo aspoň **trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium**

³⁶ Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov, zákon č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

na vysokej škole, alebo aspoň trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni, ktorá je zriadená podľa právnych predpisov príslušného členského štátu a je podľa týchto predpisov postavená na úroveň vysokej školy, a ak je to potrebné, potvrdzuje, že jeho držiteľ skončil aj ďalšie odborné vzdelávanie, a potvrdzuje, že jeho držiteľ má odbornú kvalifikáciu požadovanú na výkon príslušného povolania v tom členskom štáte, ktorý ho vydal, alebo

- vydaný oprávneným orgánom členského štátu, ak je vydaný na základe úspešného skončenia **nadpolovičnej časti štúdia** v členskom štáte z celkovej dĺžky štúdia potrebnej na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie, alebo po úspešnom skončení štúdia v členskom štáte potrebnom na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie a uznaný príslušným orgánom členského štátu, pričom sa držiteľovi tohto dokladu priznali rovnaké práva na výkon regulovaného povolania v tom členskom štáte, alebo v treťom štáte, ak je uznaný príslušným orgánom členského štátu za rovnocenný a ak sa držiteľ preukázal **trojročnou odbornou praxou** potvrdenou príslušným orgánom členského štátu, ktorý uznal jeho vysokoškolský diplom.

Absolventský diplom je doklad o vzdelaní

- vydaný oprávneným orgánom členského štátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil aspoň **jednoročné denné štúdium** na vysokej škole, alebo aspoň **jednoročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium** na inej vzdelávacej ustanovizni, pričom podmienkou prijatia na toto štúdium bolo úplné stredné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie, alebo stredné odborné vzdelanie, a ak je to potrebné, aj ďalšie odborné vzdelávanie, ktoré sa môže požadovať okrem tohto štúdia, alebo jeden zo študijných odborov uvedených v prílohe č. 3 zákona³⁷ a potvrdzuje, že jeho držiteľ má odbornú kvalifikáciu

³⁷ Príloha č. 3 zákona obsahuje zoznam študijných odborov s osobitnou štruktúrou rozdelený do týchto oblastí: vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov a odborná príprava v oblasti starostlivosti o dieťa, remeselný sektor, námorný sektor, technický sektor a študijné odbory vo Veľkej Británii akreditované ako národné odborné kvalifikácie alebo škótske odborné kvalifikácie.

požadovanú na vykonávanie regulovaného povolania v danom členskom štáte, alebo

- vydaný oprávneným orgánom členského štátu, ak je vydaný na základe úspešného skončenia **nadpolovičnej časti štúdia** v členskom štáte z celkovej dĺžky štúdia potrebnej na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie, alebo po úspešnom skončení štúdia v členskom štáte potrebnom na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie a uznaný príslušným orgánom členského štátu, pričom sa držiteľovi tohto dokladu priznali rovnaké práva na výkon regulovaného povolania v tom členskom štáte, alebo v treťom štáte, ak je uznaný príslušným orgánom členského štátu za rovnocenný a ak sa držiteľ preukázal **trojročnou odbornou praxou** potvrdenou príslušným orgánom členského štátu, ktorý uznal jeho doklad o vzdelaní,

Vysvedčenie je doklad o vzdelaní

- vydaný oprávneným orgánom členského štátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ po štúdiu na strednej škole absolvoval **iné štúdium než to, ktoré je uvedené v § 2 písm. g) zákona (vysokoškolský diplom), ktoré môže byť aj kombináciou teoretickej a praktickej prípravy**, doplnené tam, kde je to potrebné, odbornou praxou, alebo odbornú prax, ktorá sa požaduje okrem štúdia na strednej škole, alebo potvrdzuje, že držiteľ po štúdiu na strednej škole odborného zamerania vrátane učňovských škôl tam, kde je to nevyhnutné, absolvoval štúdium alebo odborné vzdelávanie podľa § 2 písm. i) bod 1aa. zákona [iné štúdium než to, ktoré je uvedené v § 2 písm. g) zákona (vysokoškolský diplom), ktoré môže byť aj kombináciou teoretickej a praktickej prípravy, doplnené tam, kde je to potrebné, odbornou praxou] alebo odbornú prax, a potvrdzuje, že má odbornú kvalifikáciu potrebnú na začatie alebo vykonávanie regulovaného povolania v tom členskom štáte, alebo
- vydaný oprávneným orgánom členského štátu, ak je vydaný na základe úspešného skončenia **nadpolovičnej časti štúdia** v členskom štáte z celkovej dĺžky štúdia potrebnej na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie, alebo po úspešnom skončení štúdia v členskom štáte potrebnom na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie a uznaný príslušným orgánom členského štátu, pričom sa držiteľovi tohto dokladu priznali rovnaké práva na výkon regulovaného povolania v tom členskom

štáte, alebo v treťom štáte, ak je uznaný príslušným orgánom členského štátu za rovnocenný a ak sa držiteľ preukázal **trojročnou odbornou praxou** potvrdenou príslušným orgánom členského štátu, ktorý uznal jeho doklad o vzdelaní,

Osvedčenie o odbornej kvalifikácii je doklad

- potvrdzujúci získanie odborného vzdelania, ktoré **nie je potvrdené vysokoškolským diplomom** podľa § 2 písm. g) zákona **alebo absolventským diplomom** podľa § 2 písm. h) zákona **alebo vysvedčením** podľa § 2 písm. i) zákona, alebo
- vydaný **po posúdení osobných kvalít, zručností alebo vedomostí**, ktoré považuje za nevyhnutné na výkon povolania príslušný orgán členského štátu, ktorý môže rozhodnúť o splnení predpísaných kvalifikačných predpokladov bez toho, aby požadoval doklady o predchádzajúcom vzdelávaní, alebo
- doklad o vykonávaní povolania v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu v členskom štáte **počas troch po sebe nasledujúcich rokov** alebo v rovnakom období v pracovnom pomere, alebo v obdobnom pracovnom vzťahu na kratší pracovný čas počas posledných desiatich rokov,

Odborná prax je vykonávanie príslušného povolania v členskom štáte podľa právnych predpisov členského štátu.

Adaptačné obdobie je výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu pod dohľadom fyzickej osoby, ktorá má odbornú kvalifikáciu v odbore (ďalej len „odborník“).

Skúška spôsobilosti je skúška zameraná na posúdenie odborných vedomostí a schopností žiadateľa vo vzťahu k príslušnému regulovanému povolaniu.

Členský štát pôvodu je členský štát, v ktorom žiadateľ získal odbornú kvalifikáciu na výkon povolania, alebo členský štát, v ktorom žiadateľ povolanie vykonáva alebo vykonával. Za členský štát pôvodu sa považuje aj tretí štát, ak to vyplýva z tohto zákona alebo z osobitného predpisu. Na účely posudzovania iných dokladov a osvedčení podľa § 17 zákona sa za členský

štát pôvodu považuje členský štát, v ktorom činnosť žiadateľ naposledy vykonával alebo ktorého je žiadateľ štátnym občanom.

Uznaná škola je vzdelávacia ustanovizeň v členskom štáte alebo v treťom štáte, ktorá je zaradená do siete štátom uznaných vzdelávacích ustanovizní v danom štáte, a tým kvalitu vzdelávania zaručuje štát.

Manažér je fyzická osoba, ktorá plánuje, organizuje, vykonáva, vedie a kontroluje ľudské, finančné, materiálne a informačné zdroje ako

- **manažér organizácie alebo manažér pobočky organizácie**, alebo
- **zástupca majiteľa alebo manažér organizácie**, ak je s takým postavením spojená zodpovednosť rovnocenná so zodpovednosťou zastupovaného majiteľa alebo manažéra, alebo
- **zamestnanec v riadiacom postavení** s povinnosťami obchodnej alebo technickej povahy a so zodpovednosťou za jedno oddelenie alebo viac oddelení organizácie.

1.2.1.3 VOENÉ POSKYTOVANIE SLUŽIEB PODEA ZÁKONA O UZNÁVANÍ (§ 3 AŽ 7)

Druhá časť zákona o uznávaní (§ 3 až 7 tohto zákona) preberá ustanovenia hlavy II smernice o uznávaní upravujúce osobitný režim uznávania na účely poskytovania služieb. Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona o uznávaní tieto ustanovenia upravujú podmienky **dočasného a príležitostného poskytovania služieb** v Slovenskej republike občanmi členských štátov EÚ usadených v členskom štáte pôvodu.

Občan členského štátu alebo občan tretieho štátu, ktorý splnil podmienky na poskytovanie služieb³⁸ podľa právnych predpisov členského štátu pôvodu (ďalej len „poskytovateľ služieb“), môže **dočasne a príležitostne poskytovať rovnaké služby na území Slovenskej republiky**, ak

³⁸ Články 49 a 50 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Ú. v. ES C 325, 24.12.2002) v platnom znení.

- a) povolanie v členskom štáte pôvodu je **regulovaným povolaním** alebo **vzdelanie a odborná príprava**, ktorá vedie k tomuto povolaniu, **sú regulované**, alebo
- b) vykonával toto povolanie **najmenej dva roky** počas posledných desiatich rokov.

Dočasná a príležitostná povaha sa posudzuje **podľa druhu povolania, najmä vzhľadom na trvanie, frekvenciu, pravidelnosť a nepretržitosť poskytovania služieb**. Poskytovateľ služieb je pri poskytovaní služieb povinný dodržiavať povinnosti poskytovateľa služieb vzťahujúce sa na odbornosť poskytovania služieb, pracovnú disciplínu a ďalšie povinnosti podľa osobitných predpisov.³⁹ Poskytovateľ služieb má právo na automatickú dočasnú registráciu v registri komory alebo v inej profesijnej organizácii podľa osobitných predpisov.⁴⁰

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje predloženie písomného **vyhlásenia o poistení** (ďalej len „vyhlásenie“) v súvislosti so zodpovednosťou poskytovateľa služieb, je poskytovateľ služieb povinný pred prvým poskytnutím služby v Slovenskej republike (ďalej len „prvé poskytnutie služby“) predložiť toto vyhlásenie alebo vyhlásenie o iných prostriedkoch osobnej a kolektívnej ochrany podľa právnych predpisov členského štátu pôvodu príslušnému orgánu. Vyhlásenie je poskytovateľ služieb povinný opätovne predložiť raz ročne do 31. januára príslušného kalendárneho roka, ak má v úmysle poskytovať služby počas príslušného roka.

Pred prvým poskytnutím služby je poskytovateľ služieb povinný predložiť

- a) úradne osvedčenú kópiu dokladu o odbornej kvalifikácii,

³⁹ Napríklad zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, zákon č. 124/2006 Z. z., zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁴⁰ Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti.

- b) doklad o oprávnení poskytovať služby rovnakého druhu vydaný oprávneným orgánom v štáte pôvodu a doklad o tom, že poskytovanie služieb nie je poskytovateľovi obmedzené alebo zakázané,
- c) úradne osvedčenú a preloženú kópiu dokladu o vykonaní praxe podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona,
- d) kópiu dokladu totožnosti,
- e) iný doklad.

Pri zmene skutočností preukazovaných uvedenými dokladmi je poskytovateľ služieb povinný do ôsmich dní písomne oznámiť zmenu a doložiť ju dokladom preukazujúcim uskutočnenú zmenu.

Na účely zabránenia poškodeniu zdravia alebo bezpečnosti príjemcu služieb **príslušný orgán preskúma odbornú kvalifikáciu poskytovateľa služieb pred prvým poskytnutím služby, ak ide o regulované povolanie, ktoré môže mať nepriaznivé následky na chránené záujmy** uvedené v § 23 ods. 5 zákona.⁴¹ Na regulované povolanie lekára so základnou odbornou prípravou, špecializovaného lekára, zubného lekára, špecializovaného zubného lekára, farmaceuta, sestry alebo pôrodnej asistentky sa toto ustanovenie nevzťahuje.

Príslušný orgán vydá rozhodnutie o výsledku preskúmania podľa § 5 ods. 1 zákona poskytovateľovi služieb **do jedného mesiaca** od prijatia vyhlásenia s dokladmi požadovanými podľa § 4 zákona. V odôvodnených prípadoch môže príslušný orgán určiť dlhšiu lehotu, nie však dlhšiu ako dva mesiace. Príslušný orgán o tom upovedomí poskytovateľa služieb spolu s dôvodom predĺženia lehoty najneskôr do 15 dní odo dňa prijatia vyhlásenia poskytovateľa služieb. Ak poskytovateľ služieb nepredloží požadované doklady podľa § 4 zákona, príslušný orgán konanie preruší a vyzve poskytovateľa služieb na doplnenie chýbajúcich dokladov alebo odstránenie

⁴¹ Podľa tohto ustanovenia pri rozhodovaní o uznaní odbornej kvalifikácie sa príslušný orgán Slovenskej republiky riadi verejným záujmom a záujmami fyzických osôb a právnických osôb, ktoré by mohli byť porušené výkonom regulovaného povolania osobami s nedostatočnou odbornou kvalifikáciou a ktoré sú chránené osobitnými predpismi upravujúcimi podmienky výkonu regulovaného povolania. Týmto chránenými záujmami sú najmä ochrana bezpečnosti štátu, verejného poriadku a verejného zdravia.

nedostatkov podania v lehote do 30 dní od doručenia výzvy. Ak poskytovateľ služieb nepredloží požadované doklady alebo neodstráni nedostatky v tejto tridsaťdňovej lehote, príslušný orgán konanie zastaví. Ak príslušný orgán zistí, že by **výkon regulovaného povolania mal nepriaznivé následky na chránené záujmy** uvedené v § 23 ods. 5 zákona, vydá rozhodnutie, v ktorom **nepovolí** poskytovateľovi služieb vykonávať regulované povolanie na území Slovenskej republiky. Ak je **rozdiel medzi odbornou kvalifikáciou** poskytovateľa služieb a odbornou kvalifikáciou, ktorá je potrebná na vylúčenie ohrozenia chránených záujmov uvedených v § 23 ods. 5 zákona, poskytovateľ služieb vykoná **skúšku spôsobilosti** podľa tohto zákona. Konanie skúšky a jej vyhodnotenie sa musí vykonať do jedného mesiaca odo dňa doručenia rozhodnutia podľa § 6 ods. 1 zákona. Ak príslušný orgán nekoná v lehotách podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona (jeden mesiac, najviac dva mesiace), poskytovateľ služieb môže službu poskytovať. Príslušný orgán postupuje pri preskúmaní odbornej spôsobilosti poskytovateľa služieb, ako je uvedené vyššie, ak osobitný predpis⁴² neustanovuje inak.

Príslušný orgán je oprávnený preskúmať odbornú kvalifikáciu a spôsobilosť poskytovateľa služieb, jeho bezúhonnosť, zákonnosť oprávnenia poskytovať v štáte pôvodu, ako aj neexistenciu disciplinárnych a trestnoprávných sankcií súvisiacich s poskytovanými službami. Na tento účel si **príslušný orgán môže vyžiadať potrebné informácie od príslušného orgánu štátu pôvodu**. Príslušné orgány poskytujú, požadujú alebo prijímajú informácie v spolupráci s príslušnými orgánmi členských štátov na účely zabezpečenia ochrany spotrebiteľa podľa osobitného predpisu.⁴³

⁴² Napríklad zákon č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z., zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 553/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, Zákonník práce.

⁴³ Napríklad § 18, 19, 21 a § 25 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z., § 2, 10 a 14 zákona č. 108/2000 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji v znení neskorších

1.2.1.4 SYSTÉMY UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

Tretia, najrozsiahlejšia časť zákona o uznávaní upravuje systémy uznávania odborných kvalifikácií. Hoci je nazvaná ako „Systém uznávania odborných kvalifikácií“, v skutočnosti upravuje **dva odlišné systémy** uznávania odborných kvalifikácií:

- a) **systém automatického uznávania odborných kvalifikácií,**
- b) **všeobecný systém uznávania odborných kvalifikácií.**

Toto rozlíšenie vychádza z komunitárneho systému uznávania.

1.2.1.4.1 Systém automatického uznávania odborných kvalifikácií (§ 8 až 9)

Systém automatického uznávania odborných kvalifikácií je založený na **systéme uznávania na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu**, ktorý je upravený v kapitole III hlavy III smernice o uznávaní. Tento komunitárny systém uznávania sa vzťahuje na sedem odvetvových povolání: lekár, zubný lekár, veterinárny lekár, pôrodná asistentka, sestra, farmaceut a architekt. Zákon o uznávaní upravuje v rámci systému automatického uznávania iba **päť z týchto povolání (lekár, zubný lekár, farmaceut, zdravotná sestra a pôrodná asistentka)**. Povolania veterinárny lekár a architekt sú upravené v osobitných predpisoch.

Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona o uznávaní sa automatické uznávanie odborných kvalifikácií a dokladov o vzdelaní vzťahuje **len na občanov členských štátov, z dôvodu existencie zosúladených študijných programov výlučne v týchto štátoch**. Z ustanovenia § 8 ods. 2 zákona o uznávaní vyplýva, že **ak je žiadateľ občanom tretieho štátu, nepoužije sa systém automatického uznávania, ale všeobecný systém uznávania**. Systém automatického uznávania sa však podľa komunitárnej úpravy musí vzťahovať **nielen na občanov členských štátov, ale aj na ďalšie oprávnené osoby podľa vyššie uvedených smerníc**.

predpisov, § 4 a 10 zákona č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa § 8 ods. 1 zákona o uznávaní ministerstvo školstva uzná doklad o vzdelaní vydaný v členskom štáte na výkon príslušného zdravotníckeho povolania, ak doklad

- a) je uvedený v prílohe č. 4 zákona,
- b) nie je uvedený v prílohe č. 4 zákona, ale je doplnený dokladom príslušného orgánu členského štátu, že sa považuje za doklad rovnocenný s dokladmi uvedenými v prílohe č. 4 zákona,
- c) nie je uvedený v prílohe č. 4 zákona, ale je doplnený dokladom o uznání tohto dokladu o vzdelaní príslušným orgánom iného členského štátu, ako je členský štát, ktorý doklad o vzdelaní vydal, alebo
- d) nie je uvedený v prílohe č. 4 zákona, ale žiadateľ splnil minimálne požiadavky na odbornú prípravu alebo odbornú činnosť uvedené v osobitnom predpise.⁴⁴

Príloha č. 4 zákona o uznávaní obsahuje zoznam dokladov o vzdelaní, ktoré môžu absolventi zosúladených študijných programov získať, spolu s nadobudnutými právami občanov členských štátov. Citované ustanovenie umožňuje uznať v rámci tohto systému automatického uznávania aj doklady, ktoré nie sú uvedené v prílohe č. 4 zákona o uznávaní, avšak **musí ísť o doklady, ktoré boli vydané v členskom štáte**. Ak ide o doklady vydané v **treťom štáte**, použije sa aj v prípade uvedených piatich zdravotníckych povolání **všeobecný systém uznávania**.

Do systému automatického uznávania je zaradené aj uznávanie **dokladov o vysokoškolskom vzdelaní tretieho stupňa**. Takéto doklady nadobudnuté v **členskom štáte** na vysokej škole uznanej členským štátom uzná ministerstvo školstva **automaticky** (§ 9 zákona o uznávaní). V tomto prípade **štátna príslušnosť žiadateľa nie je rozhodujúca**, musí však ísť o doklad vydaný v členskom štáte.

⁴⁴ § 33 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 109a zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

1.2.1.4.2 Všeobecný systém uznávania odborných kvalifikácií (§ 10 až 18) a kompenzačné mechanizmy (§ 19 až 21)

Všeobecný systém uznávania kvalifikácií sa týka povolani, pri ktorých **nedochádza ku koordinácii vzdelania alebo nie sú splnené minimálne požiadavky na odbornú prípravu alebo odbornú činnosť** (§ 10 zákona). Na rozdiel od systému automatického uznávania sa v rámci všeobecného systému uznávania vychádza z **porovnania** kvalifikácie žiadateľa a požiadaviek členského štátu na výkon regulovaného povolania, pričom sa overuje **splnenie podmienok podľa osobitného predpisu**.⁴⁵

Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona o uznávaní ustanovenie § 10 zákona o uznávaní definuje základný postup pri uznávaní podľa všeobecného systému uznávania. Vzhľadom na to, že v prípade všeobecného systému uznávania **neexistujú zosúladené študijné programy**, musí dôjsť k **porovnávaniu** získanej kvalifikácie a minimálnej kvalifikačnej požiadavky daného členského štátu pri výkone regulovaného povolania.

V ustanoveniach § 11 – § 15 zákona o uznávaní sú ustanovené podmienky uznávania podľa piatich úrovní kvalifikácie vymedzených v smernici o uznávaní a podľa všeobecne záväzných právnych predpisov SR takto:

- a) kvalifikácia osvedčená dokladom o **vysokoškolskom vzdelaní**,
- b) kvalifikácia osvedčená dokladom o **vyššom odbornom vzdelaní alebo vysokoškolskom vzdelaní**,
- c) kvalifikácia osvedčená dokladom o **úplnom strednom odbornom vzdelaní alebo vyššom odbornom vzdelaní**,
- d) kvalifikácia osvedčená dokladom o **strednom odbornom vzdelaní alebo úplnom strednom odbornom vzdelaní**,
- e) kvalifikácia osvedčená dokladom o **inej odbornej spôsobilosti**.

Tieto ustanovenia obsahujú aj možné kompenzácie v prípade rozdielného rozsahu jednotlivých úrovní odbornej kvalifikácie.

⁴⁵ Napríklad zákon č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

Uznávanie vysokoškolského vzdelania (§ 11)

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje **vysokoškolské vzdelanie**, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak

- a) je držiteľom **vysokoškolského diplomu** podľa § 2 písm. g) zákona, alebo
- b) vykonával príslušné regulované povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas **dvoch rokov** v posledných desiatich rokoch v inom členskom štáte, ktorý nereguluje prístup k výkonu tohto povolania, a ak má doklad o vzdelaní, ktorý bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil aspoň **trojročné denné štúdium** na vysokej škole alebo aspoň trojročné denné štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni na jej úrovni zriadenej podľa právnych predpisov členského štátu, alebo aspoň **trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium** na vysokej škole, alebo aspoň trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni na jej úrovni zriadenej podľa právnych predpisov členského štátu, a ak je to potrebné, potvrdzuje, že jeho držiteľ skončil aj ďalšie odborné vzdelávanie, a je vydaný vzdelávacou ustanovizňou, ktorá pripravuje na výkon povolania v členskom štáte, ktorý ho vydal, alebo ktorý bol vydaný príslušným orgánom členského štátu na základe úspešného skončenia odborného vzdelávania v členskom štáte a bol uznaný príslušným orgánom tohto členského štátu za rovnocenný za predpokladu, že ostatné členské štáty a Európska komisia boli o tomto uznávaní informované.

Dva roky odbornej praxe podľa písm. b) sa nepožadujú od žiadateľa, ktorý absolvoval regulované vzdelávanie.

Uznávanie vyššieho odborného vzdelania a vysokoškolského vzdelania (§ 12)

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje **vyššie odborné vzdelanie alebo vysokoškolské vzdelanie**, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak

- a) je držiteľom **absolventského diplomu** podľa § 2 písm. h) zákona alebo **vysokoškolského diplomu** podľa § 2 písm. g) zákona, alebo
- b) vykonával príslušné regulované povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas **dvoch rokov** v posledných

desiatich rokoch v inom členskom štáte, ktorý nereguluje prístup k výkonu tohto povolania, a je držiteľom dokladu o vzdelaní, ktorý bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil aspoň **jednoročné denné štúdium**, alebo aspoň **jednoročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium**, pričom podmienkou prijatia na toto štúdium bolo úplné stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie, ktoré je podmienkou na prijatie na vysokoškolské štúdium, a ďalšie odborné vzdelávanie, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou tohto štúdia, alebo potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil štúdium v jednom zo študijných odborov uvedených v prílohe č. 5 zákona,⁴⁶ a potvrdzuje, že jeho držiteľ bol pripravený na výkon príslušného povolania, alebo bol vydaný príslušným orgánom členského štátu na základe úspešného skončenia odborného vzdelávania v členskom štáte a bol uznaný príslušným orgánom tohto členského štátu za rovnocenný za predpokladu, že ostatné členské štáty a Európska komisia boli o tomto uznávaní informované.

Dva roky odbornej praxe podľa písm. b) sa nepožadujú od žiadateľa, ktorý absolvoval regulované vzdelávanie, a od žiadateľa, ktorý je držiteľom absolventského diplomu alebo vysokoškolského diplomu a ktorý chce vykonávať také povolanie v Slovenskej republike, na ktorého výkon sa v Slovenskej republike požaduje taký diplom alebo absolvovanie jedného zo študijných odborov uvedených v prílohách č. 3 a 5 zákona.

Ak sa na výkon príslušného regulovaného povolania požaduje absolvovanie **viac ako štvorročného vysokoškolského** vzdelávania, v takom prípade sa na uznávanie dokladov o vzdelaní nevzťahuje § 12 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona [**nevyžaduje sa absolventský diplom** podľa § 2 písm. h) zákona].

⁴⁶ Príloha č. 5 zákona obsahuje zoznam študijných odborov s osobitnou štruktúrou v Spojenom kráľovstve, v Nemecku, v Holandsku a v Rakúsku.

Uznávanie vyššieho odborného vzdelania, ak má žiadateľ úplné stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie (§ 13)

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje **vyššie odborné vzdelanie**, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak

- a) je držiteľom **vysvedčenia** požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území a ak bolo toto vysvedčenie vydané v tom členskom štáte, alebo
- b) vykonával príslušné regulované povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas **dvoch rokov** v posledných desiatich rokoch v inom členskom štáte, ktorý nereguluje prístup k výkonu tohto povolania, a ak je držiteľom dokladu o vzdelaní, ktorý bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ po štúdiu na strednej škole absolvoval **iné odborné vzdelávanie** ako štúdium uvedené v písmene a), pričom neoddeliteľnou časťou tohto štúdia mohla byť aj praktická príprava, alebo potvrdzuje, že jeho držiteľ po odbornom štúdiu na strednej škole absolvoval, ak sa to požaduje, takéto odborné vzdelávanie, alebo po odbornom štúdiu na strednej škole absolvoval, ak sa to požaduje, **praktickú prípravu**, ktorá je neoddeliteľnou časťou tohto odborného vzdelávania na strednej škole odborného zamerania vrátane prípravy na strednom odbornom učilišti, a potvrdzuje, že jeho držiteľ bol pripravený na výkon tohto povolania.

Uznávanie úplného stredného odborného vzdelania alebo stredného odborného vzdelania (§ 14)

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje **úplné stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie**, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady, ak

- a) je držiteľom **absolventského diplomu** požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území alebo **vysokoškolského diplomu** požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území, alebo **vysvedčenia** požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území a ak taký doklad bol vydaný v členskom štáte, alebo

- b) vykonával príslušné povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu **dva roky** počas posledných desiatich rokov v inom členskom štáte, ktorý prístup k výkonu tohto povolania nereguluje, a ak je držiteľom dokladu o vzdelaní, ktorý bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil iné štúdium ako štúdium podľa písmena a) trvajúce **aspoň jeden rok**, pričom podmienkou prijatia na toto štúdium bolo úplné stredné vzdelanie, úplné stredné odborné vzdelanie, stredné odborné vzdelanie alebo stredné vzdelanie, ktoré je podmienkou na prijatie na vysokoškolské štúdium, a ďalšie odborné vzdelávanie, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou tohto štúdia, alebo potvrdzuje, že jeho držiteľ po štúdiu na strednej škole absolvoval **iné odborné vzdelávanie** ako štúdium uvedené v písmene a), pričom neoddeliteľnou časťou tohto štúdia mohla byť aj praktická príprava, alebo potvrdzuje, že jeho držiteľ po odbornom štúdiu na strednej škole skončil, ak sa to požaduje, takéto odborné vzdelávanie alebo absolvoval **praktickú prípravu**, ktorá je neoddeliteľnou časťou tohto odborného vzdelávania na strednej škole odborného zamerania vrátane učňovskej prípravy, a potvrdzuje, že jeho držiteľ bol pripravený na výkon tohto povolania, alebo bol vydaný príslušným orgánom členského štátu, ak ho ten vydal na základe úspešného skončenia odborného vzdelávania v členskom štáte a ak bol uznaný príslušným orgánom tohto členského štátu za rovnocenný za predpokladu, že ostatné členské štáty a Európska komisia boli o tomto uznávaní informované,
- c) nemá žiadny doklad o vzdelaní, ale vykonával dané povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas **troch po sebe nasledujúcich rokov** v inom členskom štáte, ktorý prístup k výkonu tohto povolania nereguluje.

Uznávanie inej odbornej kvalifikácie (§ 15)

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje **iná odborná kvalifikácia**, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady, ak

- a) je držiteľom **osvedčenia o odbornej kvalifikácii** požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území a ak také osvedčenie bolo vydané v členskom štáte, alebo

- b) predloží iné doklady potvrdzujúce jeho kvalifikáciu vydané v iných členských štátoch.

Uvedené doklady uvedené musia obsahovať najmä v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ochrany životného prostredia a ochrany spotrebiteľa rovnaké záruky, aké sú požadované podľa osobitných predpisov.⁴⁷

Ak sa na výkon regulovaného povolania požadujú iba doklady o úplnom strednom vzdelaní alebo základnom vzdelaní, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak je držiteľom rovnakého dokladu o vzdelaní vydaného príslušným orgánom členského štátu.

Uznávanie stupňa vzdelania (§ 16)

Ak sa na výkon regulovaného povolania, funkcie alebo na účely platového zaradenia požaduje **určitý stupeň dosiahnutého vzdelania bez ustanoveného odborného zamerania**,⁴⁸ o uznaní stupňa dosiahnutého vzdelania rozhoduje ministerstvo školstva podľa § 23 zákona, ktorý upravuje postup ministerstva školstva pri uznávaní odbornej kvalifikácie.

Podľa dôvodovej správy k § 16 návrhu zákona o uznávaní uznávanie stupňa vzdelania bez uvedenia zamerania kvalifikácie je dôležité v prípade regulovaných povolaní, kde sa **nevyžaduje presné zameranie odbornej kvalifikácie, iba úroveň dosiahnutého vzdelania**. Napríklad výkon štátnej služby je regulovaným povolaním, hoci zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe presne nešpecifikuje odbornú kvalifikáciu, ktorá je priradená k jednotlivým zaradeniam zamestnancov štátnej služby.

⁴⁷ Napríklad zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴⁸ Napríklad § 5 zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon zrušený zákonom č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Uznávanie iných dokladov a osvedčení (§ 17)

Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa **výpis z registra trestov** alebo **doklad o tom, že nebol na jeho majetok vyhlásený konkurz alebo že mu nebolo uložené disciplinárne opatrenie, alebo že nebol právoplatne odsúdený za trestný čin**, považujú sa za postačujúce doklady vydané príslušnými orgánmi v členskom štáte pôvodu alebo v domovskom členskom štáte žiadateľa, ktoré osvedčujú požadované skutočnosti.

Ak príslušné orgány členských štátov nevydávajú uvedené doklady, tieto doklady sa nahrádzajú **čestným vyhlásením alebo prisahou**, ktoré žiadateľ urobil pred príslušným orgánom, alebo tam, kde to nie je možné, pred notárom alebo iným príslušným orgánom členského štátu pôvodu alebo domovského členského štátu žiadateľa. Ak je čestné vyhlásenie alebo prisaha v rozpore so svedomím alebo s náboženským vyznaním žiadateľa, príslušný orgán určí tejto osobe inú vhodnú a zodpovedajúcu **náhradnú formu** na osvedčenie vyžadovanej skutočnosti.

Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa **osvedčenie o zdravotnej spôsobilosti na prácu**, tento orgán uzná za postačujúci doklad, ktorý osvedčuje telesné a duševné zdravie žiadateľa, vydaný v členskom štáte pôvodu alebo v domovskom členskom štáte. Ak členský štát pôvodu alebo domovský členský štát nemá ustanovené také požiadavky na osobu, ktorá chce vykonávať dané povolanie, príslušný orgán žiadateľovi uzná osvedčenie vydané príslušným orgánom v tomto štáte zodpovedajúce osvedčeniu, ktoré sa požaduje v Slovenskej republike.

Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa **doklad o jeho finančnom zabezpečení**, uzná za rovnocenný s týmto dokladom doklad vydaný bankami členského štátu pôvodu alebo domovského členského štátu.

Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa **doklad o poistení zo zodpovednosti za škodu pri výkone povolania**, uzná za rovnocenný s týmto dokladom doklad vydaný poisťovňami členského štátu pôvodu alebo domovského členského štátu žiadateľa.

Uvedené doklady a osvedčenia nesmú byť staršie ako **tri mesiace** odo dňa ich vydania.

Rovnaké zaobchádzanie s kvalifikáciou (§ 18)

Doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu získanú v členskom štáte sa považuje za doklad **rovnocenný** s dokladom o odbornej kvalifikácii získanej v Slovenskej republike. Občania členských štátov, ktorým príslušný orgán uznal odbornú kvalifikáciu podľa tohto zákona, majú na výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike **rovnaké právo** ako osoby, ktoré získali príslušnú odbornú kvalifikáciu v Slovenskej republike. Regulované povolanie vykonávané v súlade s právnymi predpismi príslušného členského štátu sa považuje za **rovnaké regulované** povolanie v Slovenskej republike, ak sú príslušné činnosti **porovnateľné**.

Podľa dôvodovej správy k § 18 návrhu zákona o uznávaní tento paragraf preberá pojem **rovnakého posudzovania kvalifikácie**, ktoré sa uvádza už v smerniciach 89/48/EHS a 92/51/EHS, ale definuje ho presnejšie. Ustanovenie sa týka odbornej prípravy, ktorá prebieha „paralelne“ so „štandardnou“ odbornou prípravou a ktorú dotknutý členský štát považuje za rovnocennú, a staršej odbornej kvalifikácie, na ktorú sa vzťahujú nadobudnuté práva na národnej úrovni. Pojem rovnakého zaobchádzania rovnako platí aj pre klasifikáciu podľa jednej z úrovní uvedených v zákone, ktorá môže mať vplyv na prechod k ďalšej najvyššej úrovni.

V súvislosti s vymedzením okruhu osôb, na ktoré sa vzťahuje zásada rovnocennosti dokladov o odbornej kvalifikácii, je potrebné uviesť, že podľa komunitárnej úpravy sa táto zásada **nevzťahuje len na občanov členských štátov**, ako je uvedené v citovanom ustanovení § 18 zákona o uznávaní, **ale aj na občanov tretích štátov, pokiaľ sú oprávnenými osobami podľa príslušných smerníc**.

Kompenzačné mechanizmy (§ 19)

Ustanovenie § 19 zákona o uznávaní obsahuje základnú úpravu kompenzačných mechanizmov, ktoré predstavujú **náhradné opatrenia na doplnenie alebo vyrovnávanie rozdielov v odbornej príprave**. Vykonávajú sa vo forme

- a) **adaptačného obdobia** alebo
- b) **skúšky spôsobilosti**.

Príslušný orgán uloží kompenzačné mechanizmy, ak sú **podstatné rozdiely** v trvaní alebo v obsahu odbornej prípravy alebo žiadateľ absolvoval **aspoň o jeden rok kratšie štúdium**, než je požadované v Slovenskej republike, a **nepreukázal znalosti získané odbornou praxou dopĺňujúce alebo vyrovnávajúce tieto podstatné rozdiely**. Okrem dokladov o vzdelaní možno od žiadateľa požadovať

- a) doklad osvedčujúci **ukončenie adaptačného obdobia** v dĺžke najviac tri roky alebo
- b) doklad osvedčujúci **zloženie skúšky spôsobilosti**.

Uznaná škola, ktorá uskutočňuje obdobné vzdelávanie na území Slovenskej republiky, posúdi na požiadanie príslušného orgánu pre potreby uloženia kompenzačného mechanizmu obsah a rozsah získaných vedomostí a zručností a vo svojom posudku uvedie

- a) **vedomosti a zručnosti**, ktoré má žiadateľ preukázať v adaptačnom období, **a odporúčanú dĺžku adaptačného obdobia** v ustanovenom týždennom pracovnom čase, pričom zohľadní aj jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že v inom členskom štáte ide o kvalifikovaného pracovníka,
- b) **základné vedomosti a zručnosti** na výkon príslušných pracovných činností, ktoré má žiadateľ preukázať skúškou spôsobilosti, **a odporúčaný termín vykonania skúšky spôsobilosti**, pričom zohľadní aj jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že v inom členskom štáte ide o kvalifikovaného pracovníka.

Žiadateľ má právo vybrať si formu kompenzačného mechanizmu; nemožno od neho požadovať vykonanie oboch foriem zároveň.

Vykonanie skúšky spôsobilosti a absolvovanie adaptačného obdobia (§ 20)

Vykonanie **skúšky spôsobilosti** zabezpečujú príslušné orgány v spolupráci s ďalšími orgánmi, profesijnými organizáciami, komorami a vzdelávacími ustanovizňami alebo s inými inštitúciami ustanovenými týmto zákonom, ktoré uskutočňujú vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie kvalifikovaných príslušníkov daného povolania. Skúška spôsobilosti sa vykonáva pred komisiou, ktorej predsedu a štyroch členov vymenúva štatutárny orgán príslušného orgánu.

Príslušné orgány alebo ministerstvo školstva určia, ktoré vyučovacie predmety nie sú obsiahnuté v doklade o vzdelaní žiadateľa, pričom sa sústredia iba na vyučovacie predmety **zásadného významu** na výkon príslušného regulovaného povolania. Skúška spôsobilosti môže zahŕňať aj právne predpisy Slovenskej republiky vrátane pravidiel etického správania ustanovených na výkon príslušného regulovaného povolania. Skúška spôsobilosti má **pisomnú, ústnu a praktickú časť**.

Príslušné orgány určia požiadavky na **adaptačné obdobie** žiadateľa, ktoré zohľadnia jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že ide o kvalifikovaného príslušníka povolania z iného členského štátu. Splnenie požiadaviek adaptačného obdobia vyhodnotia príslušné orgány v spolupráci s profesijnými organizáciami a komorami. Súčasťou adaptačného obdobia môže byť aj **d' ďalšie odborné vzdelávanie**.

Upustenie od kompenzačných mechanizmov na základe spoločných platforiem (§ 21)

Spoločné platformy sú sústavou požiadaviek na odbornú kvalifikáciu, ktorými je možné kompenzovať podstatné rozdiely v trvaní alebo obsahu odbornej prípravy na regulované povolanie. Podstatné rozdiely sa definujú porovnaním trvania a obsahu odbornej prípravy **najmenej v dvoch tretinách členských štátov** vrátane členských štátov, v ktorých dané povolanie je regulované.

Spoločné platformy môže Európskej komisii predložiť príslušný orgán, komora alebo iná profesijná organizácia. Ak príslušný orgán zistí, že uvedené požiadavky neposkytujú záruky kompenzácie vzdelania, informuje o tom Európsku komisiu. V prípade spoločných platforiem pre regulované povolanie príslušný orgán kompenzačné mechanizmy neuplatní a vydá rozhodnutie podľa § 24 zákona.

Podľa dôvodovej správy k § 21 návrhu zákona o uznávaní toto ustanovenie definuje spoločné platformy ako **opravný nástroj na kompenzáciu vzdelania bez vykonania skúšky spôsobilosti alebo adaptačného obdobia**. Spoločné platformy umožňujú vnímať dané regulované povolanie ako **sektorové povolanie so zosúladeným študijným**

programom. V súčasnosti **neexistujú žiadne spoločné platformy** na kompenzáciu vzdelania v prípade vybraného regulovaného povolania.

1.2.1.4.3 Uznávanie na základe odbornej praxe (§ 22)

Uznávanie na základe odbornej praxe, ktoré je upravené v § 22 zákona o uznávaní, predstavuje samostatný komunitárny systém uznávania, ktorý je upravený v kapitole II hlavy III smernice o uznávaní, avšak v zákone o uznávaní je systematicky zaradený ako súčasť všeobecného systému uznávania. Na uznávanie na základe odbornej praxe sa však zákon o uznávaní vzťahuje, len pokiaľ ide o **uznávanie dokladov o vzdelaní; odbornú prax uznáva** v konaní o uznaní odbornej spôsobilosti **príslušný orgán podľa živnostenského zákona** (§ 1 ods. 4 zákona o uznávaní).

Podľa § 22 zákona o uznávaní, ak je v Slovenskej republike prístup k niektorej z **odborných činností uvedených v prílohe č. 6 zákona** alebo výkon týchto činností podmienený všeobecnými alebo odbornými vedomosťami, predchádzajúci výkon tejto činnosti je uznaný za ďalej uvedených podmienok.

Pre **činnosti uvedené v zozname I prílohy č. 6 zákona**⁴⁹ sa príslušná činnosť musela vykonávať

- a) počas šiestich po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, alebo
- b) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ preukáže, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením z členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo
- c) počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou

⁴⁹ Napríklad činnosti v oblasti výroby textilu, chemického priemyslu, ropného priemyslu, elektrotechniky, stavebníctva a výroby nápojov.

najmenej dva roky, čo doloží osvedčením z členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

- d) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba, ak žiadateľ môže preukázať, že vykonával príslušnú činnosť ako zamestnanec najmenej päť rokov, alebo
- e) počas piatich po sebe nasledujúcich rokov vo vedúcej pozícii, z čoho najmenej tri roky mal technické povinnosti a zodpovednosť za najmenej jedno oddelenie spoločnosti, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením z členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné.

Pre **činnosti uvedené v zozname II prílohy č. 6 zákona**⁵⁰ sa príslušná činnosť musela vykonávať

- a) počas piatich po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, alebo
- b) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ preukáže, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo
- c) počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako osoba manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej dva roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo
- d) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako osoba manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že vykonával príslušnú činnosť ako zamestnanec najmenej päť rokov, alebo
- e) počas piatich po sebe nasledujúcich rokov ako zamestnanec, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na

⁵⁰ Napríklad činnosti v oblasti rybolovu, výroby dopravných zariadení, komunikácií a poštových služieb.

príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

- f) počas šiestich po sebe nasledujúcich rokov ako zamestnanec, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej dva roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné.

Pre činnosti uvedené v zozname III prílohy č. 6 zákona⁵¹ sa príslušná činnosť musela predtým vykonávať

- a) počas troch po sebe nasledujúcich rokov buď ako samostatne zárobkovo činná osoba, alebo ako osoba manažér, alebo
- b) počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť, čo doloží osvedčením členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo
- c) počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že vykonával príslušnú činnosť ako zamestnanec najmenej tri roky, alebo
- d) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako zamestnanec, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné.

Činnosť podľa § 22 odseku 1 písm. a) a d), odseku 2 písm. a) a d) a odseku 3 písm. a) a c) sa nesmela skončiť viac než 10 rokov pred dňom, keď príslušná osoba predložila príslušnému orgánu úplnú žiadosť podľa § 23 zákona.

⁵¹ Napríklad činnosti samostatne zárobkovo činných osôb vo veľkoobchode (s určitými výnimkami), rôzne druhy činností sprostredkovateľov, činnosti v oblasti maloobchodu a činnosti bánk a iných finančných inštitúcií, hotelov, reštaurácií, knižníc a múzeí.

1.2.1.5 POSTUP PRI UZNÁVANÍ ODBORNEJ KVALIFIKÁCIE (§ 23 AŽ 30)

Ustanovenia § 23 až 30 zákona o uznávaní upravujú postup príslušného orgánu pri uznávaní odbornej kvalifikácie.

Žiadosť o uznanie odbornej kvalifikácie (§ 23)

Podľa § 23 zákona o uznávaní konanie o uznaní odbornej kvalifikácie sa začína odo dňa podania písomnej žiadosti spolu s prílohami. **Písomná žiadosť** obsahuje

- a) **meno a priezvisko** žiadateľa,
- b) **adresu** trvalého pobytu alebo obdobného pobytu,
- c) **názov regulovaného povolania**, na účely ktorého žiadateľ žiada o uznanie odbornej kvalifikácie,
- d) informáciu o tom, či bude žiadateľ žiadať o **uznanie dokladu o špecializácii**,⁵² a
- e) **podpis** žiadateľa.

Prílohou k žiadosti sú najmä

- a) kópia **dokladu totožnosti**,
- b) osvedčené kópie **dokladov o vzdelaní**,⁵³
- c) **výpis o absolvovaných predmetoch a vykonaných skúškach**, ak sa vyžadujú,
- d) **osvedčenie o charaktere a dĺžke praxe** vydané príslušným orgánom štátu pôvodu, ak sa vyžaduje,
- e) pri dokladoch o vzdelaní získaných v tretích štátoch **overenie pravosti podpisov a odtlačku pečiatky školy na origináloch dokladov** o vzdelaní orgánom štátu pôvodu príslušným na jeho overenie, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak,
- f) **doklad o zaplatení správneho poplatku** podľa osobitného predpisu,⁵⁴

⁵² § 36 a 37 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

⁵³ § 57 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení zákona č. 397/2000 Z. z.

g) **iné doklady** podľa § 17 zákona.⁵⁵

Žiadateľ je povinný predložiť **osvedčený preklad dokladov do štátneho jazyka Slovenskej republiky**⁵⁶ (ďalej len „štátny jazyk“).

Príslušný orgán posúdi žiadosť do 30 dní. Ak žiadosť nemá predpísané náležitosti, príslušný orgán konanie preruší a vyzve žiadateľa na doplnenie chýbajúcich dokladov alebo odstránenie nedostatkov žiadosti v lehote do 30 dní od doručenia výzvy.

Pri rozhodovaní o uznaní odbornej kvalifikácie sa príslušný orgán Slovenskej republiky riadi **verejným záujmom a záujmami fyzických osôb a právnických osôb, ktoré by mohli byť porušené výkonom regulovaného povolania** osobami s nedostatočnou odbornou kvalifikáciou a ktoré sú chránené osobitnými predpismi upravujúcimi podmienky výkonu regulovaného povolania. Týmto chránenými záujmami sú **najmä ochrana bezpečnosti štátu, verejného poriadku a verejného zdravia.**

Vydávanie rozhodnutí (§ 24)

Ak osobitný predpis neustanovuje príslušný orgán na rozhodovanie o uznaní dokladu o vzdelaní, **je príslušným orgánom ministerstvo školstva.** Ministerstvo školstva vydá žiadateľovi rozhodnutie o uznaní dokladu o vzdelaní v lehote **do dvoch mesiacov** od prijatia kompletnej žiadosti podľa § 23 zákona.

⁵⁴ Príloha zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov Sadzobník správnych poplatkov, I. časť, Všeobecná správa, Položka 2, písm. e) a h).

⁵⁵ Výpis z registra trestov; doklad o tom, že na majetok žiadateľa nebol vyhlásený konkurz alebo že mu nebolo uložené disciplinárne opatrenie, alebo že nebol právoplatne odsúdený za trestný čin, resp. čestné vyhlásenie alebo prisaha alebo osvedčenie vyžadovanej skutočnosti v náhradnej forme; osvedčenie o zdravotnej spôsobilosti na prácu; doklad o finančnom zabezpečení žiadateľa; doklad o poistení zo zodpovednosti za škodu pri výkone povolania.

⁵⁶ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Rozhodnutie o uznaní odbornej kvalifikácie vydáva žiadateľovi

- a) **ministerstvo školstva** ako príslušný orgán pre pedagogických zamestnancov v lehote **do troch mesiacov** od prijatia kompletnej žiadosti podľa § 22 ods. 4 zákona (činnosti uvedené v zozname III prílohy č. 6 zákona),
- b) **príslušný orgán podľa osobitného predpisu**⁵⁷ v lehote **do troch mesiacov** od prijatia kompletnej žiadosti podľa § 23 zákona vrátane lehoty do dvoch mesiacov, v ktorej rozhoduje ministerstvo školstva alebo príslušný orgán podľa osobitného predpisu.

Príslušný orgán vydá rozhodnutie o

- a) **uznaní** alebo
- b) **zamietnutí.**

Súčasťou rozhodnutia o uznaní odbornej kvalifikácie je **informácia o platných právnych predpisoch Slovenskej republiky, ktoré upravujú verejné zdravotné poistenie, sociálne poistenie, zdravotnú starostlivosť vrátane etiky výkonu príslušného regulovaného povolania.**

V **rozhodnutí o zamietnutí** príslušný orgán informuje žiadateľa aj o možných **kompensačných mechanizmoch**, a to najmä o

- a) požadovanej dĺžke **adaptačného obdobia** vrátane dĺžky ďalšieho vzdelávania, ktoré je jeho súčasťou,
- b) odborných oblastiach, ktoré budú zahrnuté do **skúšky spôsobilosti.**

Na rozhodovanie o uznaní dokladu o vzdelaní a na rozhodovanie o uznaní odborných kvalifikácií ministerstvom školstva alebo príslušnými **orgánmi sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní**,⁵⁸ ak tento **zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak.**

⁵⁷ Napríklad zákon č. 39/2007 Z. z., zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

⁵⁸ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Vydávanie iných dokladov (§ 25)

Občanom členských štátov, ktorí chcú **vykonávať regulované povolanie v inom členskom štáte** a ktorí začali štúdium na území Slovenskej republiky pred 1. májom 2004 alebo získali vzdelanie na území Slovenskej republiky, ako aj na území Slovenskej republiky a Českej republiky ako súčasti iných štátnych útvarov pred 1. januárom 1993, vydá príslušný orgán podľa § 2 písm. d) zákona na ich žiadosť⁵⁹

- a) **potvrdenie o tom, či je príslušné povolanie v Slovenskej republike regulované** povolanie vrátane informácie o všeobecne záväznom právnom predpise, ktorý upravuje výkon príslušného povolania v Slovenskej republike, a či občan spĺňa kvalifikačné predpoklady na jeho výkon,
- b) **potvrdenie o dĺžke, obsahu a stupni dosiahnutého vzdelania** na území Slovenskej republiky.

K žiadosti žiadateľ prikladá príslušnému orgánu najmä tieto doklady:

- a) originál alebo úradne osvedčenú kópiu **dokladov o vzdelaní**, ktoré boli vydané v Slovenskej republike, ako aj na území Slovenskej republiky alebo Českej republiky ako súčasti iných štátnych útvarov pred 1. januárom 1993,
- b) **potvrdenie o praxi** nadobudnutej v Slovenskej republike, ako aj na území Slovenskej republiky alebo Českej republiky ako súčasti iných štátnych útvarov pred 1. januárom 1993, ktoré obsahuje informáciu o dĺžke, obsahu a forme výkonu tohto povolania, ako aj informáciu o tom, v akom postavení žiadateľ príslušnú činnosť vykonával,
- c) kópiu **dokladu totožnosti** a
- d) **iné doklady** podľa § 17 zákona.

Používanie titulov (§ 26)

Žiadateľ, ktorý splnil podmienky na vykonávanie regulovaného povolania v Slovenskej republike, používa **profesijný titul alebo označenie**

⁵⁹ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

povolania podľa osobitného predpisu,⁶⁰ **ktoré zodpovedá tomuto povolaniu v Slovenskej republike.**

Žiadateľ, ktorý splnil podmienky na vykonávanie regulovaného povolania v Slovenskej republike, používa **svoj akademický titul a jeho skratku**, ktorý mu bol priznaný podľa vnútroštátnych právnych predpisov štátu pôvodu, a to v **jazyku tohto štátu**. Príslušný orgán môže požadovať, aby si za svojím akademickým titulom uvádzal **názov a miesto inštitúcie alebo skúšobnej komisie**, ktorá tento akademický titul priznala.

Ak je v Slovenskej republike povolanie regulované komorou alebo inou organizáciou, žiadateľ používa **profesijný titul alebo označenie povolania priznávané touto komorou alebo inou organizáciou iba na základe registrácie alebo členstva**. Ak komora alebo iná organizácia podmieňuje členstvo splnením kvalifikačných predpokladov určených zákonom, môže ich požadovať od žiadateľa, ktorý je držiteľom dokladov o vzdelaní podľa tohto zákona, iba v súlade s týmto zákonom.

Poskytovateľ služieb pri poskytovaní služby používa **profesijný titul členského štátu pôvodu**; ak profesijný titul v členskom štáte pôvodu neexistuje, uvádza sa nadobudnutá **odborná kvalifikácia**.

Po preskúmaní odbornej kvalifikácie podľa § 6 ods. 1 až 6 zákona poskytovateľ služieb pri poskytovaní služby používa **profesijný titul alebo označenie povolania, ktoré zodpovedá tomuto povolaniu v Slovenskej republike**.

Podľa dôvodovej správy k § 26 návrhu zákona o uznávaní je potrebné poskytnúť možnosť používania titulov, ktoré boli žiadateľom udelené v štáte pôvodu, z dôvodu zabránenia „turizmu uznávania“ a tým spojenému získavaniu cudzích titulov a zámene niektorých profesijných a akademických titulov s inými, ktoré oprávňujú žiadateľa na výkon inej odbornej činnosti, alebo na inej úrovni.

⁶⁰ Napríklad zákon č. 39/2007 Z. z., zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Ovládanie štátneho jazyka (§ 27)

Žiadateľ je povinný ovládať štátny jazyk **v rozsahu potrebnom na výkon predmetného regulovaného povolania**. Ovládanie štátneho jazyka môže byť overené trojčlennou komisiou v odôvodnených prípadoch, ktorú vymenúva príslušný orgán. Predseda komisie je absolventom študijného odboru alebo študijného programu so zameraním na slovenský jazyk na vysokej škole. Ďalší dvaja členovia komisie sú odborníci z predmetného regulovaného povolania.

Ovládanie štátneho jazyka žiadateľom sa overuje

- a) **rozhovorom**, v ktorom sa kladú žiadateľovi otázky týkajúce sa jeho osoby a jemu blízkych osôb, otázky všeobecného charakteru a otázky týkajúce sa výkonu jeho regulovaného povolania,
- b) **hlasným prečítaním náhodne vybraného článku** z tlače alebo z odborného časopisu v štátnom jazyku obsahujúceho aspoň 1 000 slov, ktorý sa žiadateľovi odovzdá bezprostredne predtým, než ho prečíta,
- c) **rozhovorom o obsahu prečítaného článku** podľa písmena b) a
- d) **vyznačením správnych odpovedí v teste**, ktorý obsahuje najmenej 25 a najviac 50 otázok týkajúcich sa základnej slovnej zásoby štátneho jazyka a slovnej zásoby štátneho jazyka potrebnej na výkon jeho regulovaného povolania v časovom limite najmenej 80 minút a najviac 120 minút.

Na rozhodovanie komisie je potrebná účasť všetkých členov komisie. Uznesenie komisie je prijaté, ak za jeho prijatie hlasujú najmenej dvaja členovia komisie. O priebehu a výsledku overovania ovládania štátneho jazyka žiadateľom sa vyhotovuje zápisnica v deň overovania ovládania štátneho jazyka. Zápisnicu podpisujú všetci členovia komisie. Zápisnica obsahuje

- a) meno, priezvisko, rodné priezvisko, rodné číslo, dátum a miesto narodenia žiadateľa a adresu jeho pobytu,
- b) meno, priezvisko a funkciu každého člena komisie,
- c) hodnotenie každého člena komisie, či žiadateľ preukázal alebo nepreukázal ovládanie štátneho jazyka a odôvodnenie tohto hodnotenia na základe výsledkov žiadateľa podľa § 27 ods. 3 písm. a) až d) zákona

(rozhovor, hlasné prečítanie náhodne vybraného článku, rozhovor o jeho obsahu a vyznačenie správnych odpovedí v teste),

- d) prijaté uznesenie komisie na základe hodnotenia podľa písmena c),
- e) miesto, dátum a podpisy členov komisie.

K zápisnici sa pripojí článok z tlače alebo z odborného časopisu a test podľa § 27 ods. 3 písm. d) zákona.

Na základe uznesenia komisie vydá príslušný orgán žiadateľovi **rozhodnutie o ovládaní štátneho jazyka na výkon predmetného regulovaného povolania**.

Ovládanie štátneho jazyka sa overuje týmto postupom, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Úlohy ministerstva školstva v oblasti uznávania odborných kvalifikácií (§ 28)

Ministerstvo školstva

- a) vypracúva **koncepcie a návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov** týkajúce sa oblasti uznávania odborných kvalifikácií,
- b) **rozhoduje o uznaní odbornej kvalifikácie pedagogických zamestnancov**,
- c) **rozhoduje o uznaní dokladov o vzdelaní podľa tohto zákona**,
- d) zabezpečuje vykonanie **skúšok spôsobilosti a adaptačného obdobia pedagogických zamestnancov**,
- e) vykonáva funkciu **kontaktného miesta** pre fyzické osoby, ktorí majú záujem vykonávať regulované povolanie v Slovenskej republike, a to najmä poskytovaním informácií o možnostiach a podmienkach uznania ich odbornej kvalifikácie v Slovenskej republike,
- f) vykonáva funkciu **národného koordinátora** pre uznávanie odbornej kvalifikácie koordinovaním činnosti príslušných orgánov podľa tohto zákona v Slovenskej republike, zastupovaním Slovenskej republiky vo vzťahu k príslušným orgánom Európskej komisie, pripravovaním pravidelných správ o vykonaných rozhodnutiach vo veci uznávania dokladov o vzdelaní občanov členských štátov na účely výkonu regulovaného povolania v Slovenskej republike podľa tohto zákona pre Európsku komisiu a zabezpečovaním publikovania stanovísk k otázkam uznávania, ktoré vydá Európska komisia,

- g) **poskytuje texty všeobecne záväzných právnych predpisov** Slovenskej republiky týkajúce sa oblasti uznávania odborných kvalifikácií členským štátom a Európskej komisii,
- h) **posudzuje doklady o vzdelaní v oblasti akademického uznávania dokladov o vzdelaní,**
- i) **rozhoduje o uznaní odbornej kvalifikácie na vykonávanie špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry,**
- j) **rozhoduje o uznaní kvalifikačných predpokladov na vykonávanie funkcií vysokoškolských učiteľov.**

Administratívna spolupráca (§ 29)

Príslušné orgány poskytujú, požadujú alebo prijímajú informácie v spolupráci s príslušnými orgánmi členských štátov na účely poskytnutia, zistenia a overovania skutočností rozhodných na vydanie rozhodnutí podľa § 6, 16 a 24 zákona alebo v záujme koordinácie spoločného postupu členských štátov v oblasti uznávania odborných kvalifikácií.

Predmetom administratívnej spolupráce sú najmä informácie

- a) o spoločnom postupe príslušných orgánov členských štátov v oblasti uznávania odborných kvalifikácií,
- b) či poskytovateľ služieb splnil všetky podmienky ustanovené právnymi predpismi členského štátu pôvodu na výkon povolania,
- c) slúžiace na overenie pravosti dokladu o odbornej kvalifikácii a dokladov podľa § 17 zákona,
- d) či sú vzdelanie a odborná príprava regulovaným vzdelávaním,
- e) či je predmetná činnosť v členskom štáte pôvodu regulovanou odbornou činnosťou,
- f) či bol žiadateľ právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo mu bolo uložené disciplinárne opatrenie v súvislosti s výkonom povolania a
- g) o ďalších skutočnostiach rozhodných na vydanie rozhodnutia.

V prípade odôvodnených pochybností, ak doklad o vzdelaní vydal príslušný orgán členského štátu a jeho súčasťou je odborná príprava celá alebo čiastočne absolvovaná v zariadení zriadenom na území členského štátu

podľa právnych predpisov tohto členského štátu, príslušný orgán v Slovenskej republike preverí u príslušného orgánu daného členského štátu, v ktorom sa doklad vydal, či

- a) bol kurz odbornej prípravy absolvovaný v zariadení, ktoré poskytlo odbornú prípravu, uznanom príslušným orgánom zariadením v členskom štáte pôvodu,
- b) doklad o vzdelaní zodpovedá dokladu, ktorý by sa vydal, ak by sa tento kurz v celom rozsahu absolvoval v členskom štáte pôvodu,
- c) tento doklad o odbornej kvalifikácii dáva na území iného členského štátu tie isté profesijné práva ako v štáte, v ktorom sa doklad vydal.

Príslušný orgán môže od príslušného orgánu iného členského štátu požadovať informácie, ak vyčerpal vlastné prostriedky informácií, ktoré mohol v danom prípade využiť.

Ak príslušný orgán iného členského štátu neposkytne požadovanú informáciu včas, aby bolo možné vydať rozhodnutie v lehote podľa § 6, 16 alebo 24 zákona, príslušný orgán rozhodne na základe dostupných podkladov a informácií.

Podávanie správ (§ 30)

Príslušné orgány predkladajú **ministerstvu školstva** každoročne k 31. decembru kalendárneho roka **správu o rozhodnutiach vo veci uznávania odborných kvalifikácií občanov členských štátov na účely výkonu regulovaného povolania v Slovenskej republike**. Správu predkladajú pre potreby vypracovania pravidelných správ Slovenskej republiky pre Európsku komisiu o uznávaní odborných kvalifikácií občanov členských štátov.

1.2.2 UZNÁVANIE ODBORNEJ KVALIFIKÁCIE PODĽA JEDNOTLIVÝCH POVOLANÍ

Ako už bolo uvedené, uznanie odbornej kvalifikácie migranta je potrebné iba v prípade, ak chce vykonávať v SR **regulované povolanie**, t.j. povolanie, ktorého **výkon je podmienený splnením kvalifikačných predpokladov podľa osobitných predpisov** [§ 2 písm. b) zákona o uznávaní]. Ak chce

migrant vykonávať povolanie, ktoré nie je v SR regulovaným povoláním, uznanie jeho odbornej kvalifikácie nie je potrebné.

Zákon o uznávaní predstavuje **všeobecnú úpravu** uznávania odbornej kvalifikácie na účely výkonu povolania. Na uznávanie odbornej kvalifikácie na účely výkonu niektorých regulovaných povolaní sa však vzťahujú **osobitné predpisy** (napr. zákon o advokácii, zákon o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch, zákon o veterinárnej starostlivosti). Uznávanie **dokladov o špecializácii a certifikátov zdravotníckych pracovníkov** potrebných na vykonávanie zdravotníckeho povolania je tiež upravené osobitným predpisom (zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti“). Zákon o uznávaní sa tiež nevzťahuje na uznávanie odborných činností samostatne zárobkovo činných osôb a sprostredkovateľov v oblasti **obchodu a distribúcie toxických výrobkov a činnosti poisťovacích agentov a maklérov** a na **uznávanie odbornej praxe**, ktoré je upravené v živnostenskom zákone. Rozsah právnych predpisov, ktoré je potrebné aplikovať v procese uznávania odbornej kvalifikácie, teda závisí od toho, o ktoré konkrétne regulované povolanie ide.

1.2.2.1 ZDRAVOTNÍCKE POVOLANIA

Uznávanie odbornej kvalifikácie na účely piatich zdravotníckych povolaní (**lekár, zubný lekár, sestra, pôrodná asistentka a farmaceut**) je v prípade dokladov vydaných v členskom štáte založené na **automatickom** uznávaní dokladov na základe **na základe koordinácie minimálnych požiadaviek na odbornú prípravu** a zosúladenia študijných programov v členských štátoch. Toto uznávanie vychádza v prvom rade z automatického uznávania dokladov **uvedených v prílohe č. 4** zákona o uznávaní. V prípade, ak ide o doklad vydaný v členskom štáte, ktorý v tejto prílohe nie je uvedený, zákon o uznávaní zakotvuje jeho automatické uznanie, ak ide o **rovnocenný** doklad alebo doklad **uznaný** iným členským štátom alebo v prípade, ak žiadateľ splnil **minimálne požiadavky na odbornú prípravu** alebo odbornú činnosť uvedenú v zákone

o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti [§ 8 ods. 1 zákona o uznávaní]. Automatické uznanie však neprichádza do úvahy v prípade, ak ide o **doklad vydaný v treťom štáte**. Tento systém automatického uznávania sa tiež nepoužije, ak je žiadateľ **štátnym príslušníkom tretieho štátu** (§ 8 ods. 2 zákona o uznávaní). V týchto prípadoch sa použije **všeobecný systém** uznávania založený na **komparácii dosiahnutej a požadovanej odbornej kvalifikácie** a prípadných **kompensačných mechanizmoch**. Doklady migrantov z tretích štátov na účely výkonu uvedených zdravotníckych povolaní sa teda posudzujú **individuálne** v rámci **všeobecného systému** uznávania.

Pokiaľ ide o uznávanie **dokladov o špecializácii a certifikátov zdravotníckych pracovníkov**, toto je upravené zákonom o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti. **Doklady o špecializácii** vydané zahraničnými školami alebo inými oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov príslušného štátu, ako aj **certifikáty**, ktoré nemajú charakter dokladu o špecializácii, vydané zahraničnými školami alebo inými oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov príslušného štátu, uznáva **ministerstvo zdravotníctva** (§ 35 ods. 2 a 3 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti).

Ak ide o **doklad o špecializácii vydaný v členskom štáte**, ministerstvo zdravotníctva ho uzná, ak je uvedený v prílohe č. 3 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, alebo ak je rovnocenný, alebo boli splnené ďalšie kompenzačné podmienky uvedené v § 36 ods. 1 tohto zákona. Ak ministerstvo zdravotníctva nemôže uznať doklad o špecializácii, podľa toho, ktorú podmienku žiadateľ nespĺňa, mu ministerstvo zdravotníctva buď **umožní výber medzi adaptačným obdobím alebo skúškou spôsobilosti** (§ 36 ods. 2 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti), alebo mu výslovne určí jedno z týchto kompenzačných opatrení (§ 36 ods. 3 a 4 tohto zákona).

Ak ide o **doklad o špecializácii vydaný v treťom štáte**, ministerstvo zdravotníctva ho uzná, ak žiadateľ doložil **doklad o vykonávaní príslušných špecializovaných pracovných činností najmenej tri roky na území členského štátu, ktorý mu takýto doklad o špecializácii uznal** (§ 36 ods. 10 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti). Ministerstvo zdravotníctva však **uzná doklad o špecializácii, ktorý získal**

žiadateľ v tretom štáte, aj keď žiadateľ nespĺňa uvedenú podmienku, ak žiadateľ po preskúmaní obsahu a rozsahu získaných odborných vedomostí a zručností Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave alebo inou vzdelávacou ustanovizňou uskutočňujúcou rovnaký alebo príbuzný akreditovaný špecializačný študijný program **splnil požiadavky ustanovené na získanie príslušnej špecializácie na území Slovenskej republiky** (§ 36 ods. 11 tohto zákona).

Podľa § 37 ods. 1 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti **žiadost' o uznanie dokladu o špecializácii** sa podáva v písomnej forme, pričom žiadateľ k nej doloží

- a) právoplatné rozhodnutie o uznaní dokladu o vzdelaní (§ 35 ods. 1) alebo doklad o odbornej spôsobilosti získaný na území Slovenskej republiky,
- b) doklad o špecializácii (§ 35 ods. 2),
- c) iné doklady, ak sa vyžadujú podľa § 36,
- d) úradne osvedčený preklad dokladov uvedených v písmenách b) a c) do štátneho jazyka,
- e) fotokópiu dokladu preukazujúceho totožnosť a rodinný príslušník občana členského štátu aj doklad potvrdzujúci, že je rodinným príslušníkom občana členského štátu s pobytom na území Slovenskej republiky.

Ministerstvo zdravotníctva rozhodne o uznaní dokladov o špecializácii vydaných v **členskom štáte do troch mesiacov** od doručenia kompletnej žiadosti a o uznaní dokladov o špecializácii vydaných v **tretom štáte do štyroch mesiacov** od doručenia žiadosti. Súčasťou rozhodnutia o uznaní dokladu o špecializácii je informácia o platných právnych predpisoch Slovenskej republiky, ktoré **upravujú verejné zdravotné poistenie, sociálne poistenie, zdravotnú starostlivosť vrátane etiky výkonu zdravotníckeho povolania** (§ 37 ods. 4 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti). Súčasťou rozhodnutia o uznaní dokladu o špecializácii je aj rozhodnutie o práve používať **profesijný titul** viažuci sa na príslušnú špecializáciu alebo certifikát alebo jeho skratku (§ 37 ods. 6 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti).

Ministerstvo zdravotníctva po posúdení Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave alebo inou vzdelávacou ustanovizňou uskutočňujúcou rovnaký alebo príbuzný akreditovaný certifikačný študijný

program uzná **certifikát**, ktorý získal žiadateľ v **inom štáte**, za rovnocenný s certifikátom vydaným v Slovenskej republike, ak je určený pre zdravotníckeho pracovníka (§ 37a ods. 1 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti).

Podľa § 37a ods. 2 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti **žiadost' o uznanie certifikátu** sa podáva v písomnej forme. K žiadosti žiadateľ doloží

- a) úradne osvedčenú fotokópiu certifikátu,
- b) úradne osvedčený preklad certifikátu do štátneho jazyka,
- c) iné doklady, ak sa vyžadujú na posúdenie podľa odseku 1,
- d) fotokópiu dokladu preukazujúceho totožnosť.

Ministerstvo zdravotníctva rozhodne o uznaní certifikátu **do štyroch mesiacov** odo dňa doručenia kompletnej žiadosti (§ 37a ods. 3 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti).

1.2.2.2 VETERINÁRNY LEKÁR

Uznávanie odbornej kvalifikácie na účely výkonu povolania veterinárny lekár upravuje zákon č. 442/2004 Z.z. o **súkromných veterinárnych lekároch**, o Komore veterinárnych lekárov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení zákona č. 488/2002 Z.z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súkromných veterinárnych lekároch“).

Okrem súkromných veterinárnych lekárov, ktorí sú občanmi iného členského štátu vykonávajú svoju činnosť v SR dočasne a príležitostne podľa § 23 ods. 5 zákona o súkromných veterinárnych lekároch, **musí byť každý súkromný veterinárny lekár zapísaný do registra súkromných veterinárnych lekárov** Slovenskej republiky (ďalej len „register“) vedeného Komorou veterinárnych lekárov Slovenskej republiky (ďalej len „komora“) v zmysle § 2 ods. 1 zákona o súkromných veterinárnych lekároch.

Jednou z podmienok zápisu do registra je **odborná spôsobilosť** žiadateľa na vykonávanie súkromných veterinárnych činností [§ 2 ods. 3 písm. b) zákona o súkromných veterinárnych lekároch]. Podľa § 2 ods. 4 zákona o súkromných veterinárnych lekároch **odborne spôsobilým** na vykonávanie

súkromných veterinárnych činností je ten veterinárny lekár, ktorý spĺňa podmienky podľa § 23a zákona o súkromných veterinárnych lekároch. Toto ustanovenie zakotvuje na účely uznávania odbornej kvalifikácie rozlišovacie kritérium štátnej príslušnosti. Je teda rozhodujúce, či je žiadateľ občanom **členského štátu** alebo **občanom tretej krajiny**.

Občan členského štátu alebo občan tretej krajiny môže vykonávať odborné veterinárne činnosti, ak:

- a) skončil vysokoškolské štúdium druhého stupňa v odbore všeobecné veterinárske lekárstvo alebo v odbore hygiena potravín **Univerzity veterinárskeho lekárstva v Slovenskej republike**, ktorého obsah je v súlade s prílohou č. 1 tohto zákona (§ 23a ods. 1 zákona o súkromných veterinárnych lekároch),
- b) skončil najmenej päťročné denné teoretické a praktické vysokoškolské štúdium veterinárneho lekárstva v **členskom štáte**, ktorého obsah je v súlade s prílohou č. 1 tohto zákona, a je držiteľom diplomu, certifikátu alebo iného dokladu o vzdelaní uvedeného v prílohe č. 2 tohto zákona (§ 23a ods. 2 zákona o súkromných veterinárnych lekároch),
- c) skončil vysokoškolské štúdium veterinárneho lekárstva v **tretej krajine** a je držiteľom diplomu, ktorý je **uznaný** podľa zákona o uznávaní (§ 23a ods. 3 zákona o súkromných veterinárnych lekároch).

Na rozdiel od občana členského štátu však **občan tretej krajiny** navyše musí mať **povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt** podľa zákona č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) a môže vykonávať **iba súkromné veterinárne činnosti** [§ 23a ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. b) a ods. 3 písm. b) zákona o súkromných veterinárnych lekároch].

Podľa § 23a ods. 4 zákona o súkromných veterinárnych lekároch doklady o vzdelaní veterinárnych lekárov, ktorí majú záujem vykonávať **štátne veterinárne činnosti**, uznáva Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky (ďalej len „**štátna veterinárna a potravinová správa**“) a doklady o vzdelaní veterinárnych lekárov, ktorí majú záujem vykonávať **súkromné veterinárne činnosti** alebo majú záujem byť

v **pracovnom** pomere alebo v **obdobnom** pomere, uznáva **komora** najneskôr do troch mesiacov od podania žiadosti a predloženia dokladov.

Ustanovenia § 23a ods. 5 až 15 zákona o súkromných veterinárnych lekároch obsahujú osobitné ustanovenia týkajúce sa odbornej kvalifikácie žiadateľov, ktorí **nesplňajú podmienky** uvedené v prílohách č. 1 a 2 zákona a umožňujú im výkon veterinárnych činností po splnení **osobitných podmienok**, avšak vzťahujú sa **len na občanov členských štátov**.

Podľa § 23a ods. 19 zákona o súkromných veterinárnych lekároch **veterinárny lekár, občan členského štátu**, ktorý splnil podmienky na vykonávanie odborných veterinárnych činností v Slovenskej republike, používa **svoj akademický titul a jeho skratku**.

Podľa § 23a ods. 20 zákona o súkromných veterinárnych lekároch **veterinárny lekár, občan iného členského štátu, je povinný preukázať** ovládanie štátneho jazyka v rozsahu potrebnom na výkon veterinárnej činnosti podľa § 27 zákona o uznávaní.

Súhrnne možno konštatovať, že **migranti z tretích štátov** môžu vykonávať **len súkromné veterinárne činnosti** (nie štátne veterinárne činnosti), ak majú **povolenie na pobyt** podľa zákona o pobyte cudzincov, a ak získali vzdelanie:

- a) v **Slovenskej republike**,
- b) v **inom členskom štáte** alebo
- c) v **tretej krajine**, ak ich doklad o vzdelaní bol **uznaný komorou** podľa zákona o uznávaní.

1.2.2.3 ARCHITEKT, KRAJINNÝ ARCHITEKT A STAVEBNÝ INŽINIER

Uznávanie odborných kvalifikácií na účely výkonu regulovaného povolania **architekt** je upravené zákonom č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o autorizovaných architektoch“). Pokiaľ nie je ustanovené inak, tento sa vzťahuje **na občanov členských štátov**. Členským štátom sa na účely tohto zákona rozumie členský štát Európskej únie, štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore,

a Švajčiarska konfederácia (§ 1 ods. 2 zákona o autorizovaných architektoch).

Regulovanými povolaniami podľa tohto zákona sú povolania **architekt, krajinný architekt a stavebný inžinier** (§ 1 ods. 5 zákona o autorizovaných architektoch). Tento zákon však upravuje iba uznávanie odbornej kvalifikácie na účely výkonu povolania **architekt**. Na uznávanie dokladov o vzdelaní **krajinných architektov**, ktoré vydali vysoké školy neposkytujúce vzdelanie v architektúre, a na uznávanie dokladov o vzdelaní **stavebných inžinierov** sa vzťahuje **zákon o uznávaní** (§ 16 ods. 9 zákona o autorizovaných architektoch).

Na výkon týchto regulovaných povolaní sa vyžaduje zápis do príslušného zoznamu (**zoznam autorizovaných architektov, zoznam autorizovaných krajinných architektov, zoznam autorizovaných stavebných inžinierov**) alebo registra (**register host'ujúcich architektov, register host'ujúcich krajinných architektov, register host'ujúcich stavebných inžinierov**) podľa § 3 ods. 1 až 6 zákona o autorizovaných architektoch.

Podľa § 3 ods. 7 zákona o autorizovaných architektoch **regulované povolania** podľa tohto zákona možno vykonávať:

- a) sústavne vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť (ďalej len „**slobodné povolanie**“),
- b) v mene a na zodpovednosť právnickej osoby alebo fyzickej osoby ako jej zamestnanec, spoločník a konateľ (ďalej len „**zamestnanec**“).

Poskytovanie služieb v rámci výkonu týchto regulovaných povolaní **nie je živnosťou** (§ 3 ods. 9 zákona o autorizovaných architektoch).

Zápis do príslušného zoznamu sa uskutočňuje na základe **autorizácie**, ktorou je podľa § 2 zákona rozhodnutie o zapísaní žiadateľa do zoznamu na základe

- a) získania odbornej kvalifikácie podľa tohto zákona, alebo
- b) uznania odbornej kvalifikácie získanej v domovskom členskom štáte.

Jednou z podmienok zapísania do príslušného zoznamu je, že žiadateľ musí byť **občanom členského štátu** [§ 15 ods. 1 písm. a) prvý bod a § 15 ods. 1 písm. b) prvý bod zákona]. Komora rozhodne o zapísaní **architekta**

do troch mesiacov odo dňa, keď je žiadosť úplná, a ak ide o **krajinného architekta alebo o stavebného inžiniera, do štyroch mesiacov** odo dňa, keď je žiadosť úplná (§ 15 ods. 2 zákona).

Pokiaľ ide o zápis do príslušného registra, tento je tiež podmienený požiadavkou, že žiadateľ musí byť **občanom členského štátu** [§ 15a ods. 1 písm. a) prvý bod zákona]. Komora zapíše uchádzača do registra **do jedného mesiaca** odo dňa, keď je žiadosť o zapísanie do registra úplná (§ 15a ods. 2 zákona).

Slovenská komora architektov na účely autorizácie podľa § 15 a na účely host'ovania podľa § 15a **automaticky** uzná doklad o vzdelaní uvedený v prílohe č. 2 alebo v prílohe č. 3, ako aj iné doklady za podmienok uvedených v § 16 ods. 1 až 4 zákona o autorizovaných architektoch. Toto uznávanie sa týka dokladov vydaných v **členských štátoch**.

Slovenská komora architektov na účely autorizácie podľa § 15 a na účely host'ovania podľa § 15a uzná aj doklad o vzdelaní v odbore architektúra vydaný vzdelávacím zariadením v **nečlenskom štáte**, ak je doplnený **osvedčením regulačného orgánu domovského členského štátu**, ktoré osvedčuje, že **uznal** tento doklad na základe splnenia minimálnych požiadaviek na architektonické vzdelanie podľa § 15 ods. 6 a že jeho držiteľ má najmenej **trojročnú odbornú prax** v členskom štáte, ktorý uznal tento doklad o vzdelaní (§ 15 ods. 5 zákona o autorizovaných architektoch).

Ustanovenie § 16c zákona o autorizovaných architektoch upravuje podrobnosti uznávania odbornej kvalifikácie na účely **zápisu do príslušných zoznamov** a uplatňovania kompenzačného opatrenia vo forme **autorizačnej skúšky** podľa § 21 tohto zákona, avšak vzhľadom na to, že zápis do zoznamu je podmienený požiadavkou, aby bol žiadateľ občanom členského štátu, toto ustanovenie je relevantné len pre žiadateľov, ktorí sú **občanmi členského štátu**.

Súhrne možno skonštatovať, že **migrant z tretieho štátu nemôže** vykonávať regulované povolanie **architekt**, ani regulované povolania **krajinný architekt a stavebný inžinier**, pretože **nesplňa požiadavku štátnej príslušnosti členského štátu, ktorou je podmienený zápis do príslušných zoznamov a registrov**.

1.2.2.4 ADVOKÁT

Uznávanie odbornej kvalifikácie na účely výkonu regulovaného povolania **advokát** upravuje zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“). Na výkon povolania advokát sa vyžaduje zápis do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora (ďalej len „komora“).

Zápis do zoznamu advokátov nie je podmienený kritériom štátnej príslušnosti žiadateľa a zápis, avšak žiadateľ musí okrem iného preukázať, že získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v **Slovenskej republike** alebo **má uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa** vydaný **zahraničnou vysokou školou** [§ 3 ods. 1 písm. b) zákona o advokácii]. Ďalšou dôležitou podmienkou je, že žiadateľ musel získať najmenej **trojročnú prax ako advokátsky koncipient** [§ 3 ods. 1 písm. c) zákona o advokácii]. To znamená, že výkon povolania advokát je v zásade podmienený predchádzajúcim výkonom iného regulovaného povolania - **advokátsky koncipient** – na výkon ktorého sa tiež vyžaduje, aby žiadateľ absolvoval vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v **Slovenskej republike** alebo mal **uznaný doklad o právnickom vzdelaní druhého stupňa** vydaný **zahraničnou vysokou školou** [§ 62 ods. 1 písm. b) zákona o advokácii]. Ďalším kvalifikačným predpokladom je zloženie **advokátskej skúšky** [§ 3 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii]. Absolvovanie praxe advokátskeho koncipienta a zloženie advokátskej skúšky sa nevyžaduje v prípade **docentov a profesorov vysokých škôl** odbore právo, ak spĺňajú ostatné zákonné podmienky (§ 3 ods. 2 zákona o advokácii).

Ak by chcel teda migrant, ktorý získal vzdelanie v zahraničí, vykonávať povolanie advokát v SR, musel by jeho doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný **zahraničnou vysokou školou** byť uznaný v SR a musel by získať trojročnú prax ako advokátsky koncipient. V prípade, ak by šlo o **zahraničného docenta alebo profesora vysokej školy** v odbore právo, nemusel by absolvovať prax ako advokátsky koncipient, ale musel by mať **uznaný nielen doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa** vydaný **zahraničnou vysokou**

školou, ale musel by mať uznaný aj svoj **akademický titul profesor alebo docent** v SR.

Na základe komunitárnej právnej úpravy sú však **občania členských štátov Európskej únie alebo iných zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore** oprávnení pôsobiť na území SR ako **euroadvokáti**. Podmienkou je, aby boli oprávnení poskytovať právne služby samostatne na základe profesijného označenia uvedeného v prílohe č. 1 zákona o advokácii [§ 30 písm. a) zákona o advokácii]. Advokáti z členských štátov sú teda oprávnení pôsobiť na území SR ako euroadvokáti **na základe ich oprávnenia vykonávať advokátske povolanie v štáte pôvodu**.

Euroadvokát môže na území SR pôsobiť ako

- host'ujúci euroadvokát**, ak poskytuje právne služby na území SR dočasne alebo príležitostne [§ 30 písm. b) zákona o advokácii], alebo
- usadený euroadvokát**, ak poskytuje právne služby na území SR sústavne a je zapísaný do zoznamu euroadvokátov vedeného komorou [§ 30 písm. c) zákona o advokácii].

Host'ujúci euroadvokát je viazaný všetkými povinnosťami advokáta podľa slovenských predpisov, avšak je zároveň viazaný predpismi svojho štátu registrácie (§ 31 ods. 3 zákona o advokácii). Ustanovenia tohto zákona, osobitných predpisov a predpisov komory sa však pri poskytovaní právnych služieb host'ujúcim euroadvokátom nepoužívajú, ak to vzhľadom na skutočnosť, že ide o dočasné a príležitostné poskytovanie právnych služieb, **nie je rozumné požadovať** (§ 31 ods. 4 zákona o advokácii).

Oprávnenia host'ujúceho euroadvokáta sú však v porovnaní s advokátom značne obmedzené. Host'ujúci euroadvokát:

- nemôže **spisovať listiny o prevodoch nehnuteľností** (§ 31 ods. 2 zákona o advokácii),
- pri zastupovaní účastníka konania v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci a obhajobe obvineného v trestnom konaní je **povinný spolupracovať s advokátom zapísaným do zoznamu advokátov**; inak nie je oprávnený účastníka konania alebo obvineného zastupovať ako advokát (§ 32 zákona o advokácii),

- c) nemá právo **hlasovať na konferencii advokátov** ani právo **byť volený do orgánov komory** (§ 34 zákona o advokácii),
- d) pri poskytovaní právnych služieb používa **profesijné označenie vyjadrené v úradnom jazyku štátu registrácie** (§ 36 zákona o advokácii),
- e) **nemôže byť účastníkom združenia podľa § 13, spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti podľa § 14 ani spoločníkom a konateľom spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 15 zákona o advokácii** (§ 37 zákona o advokácii).

Usadený euroadvokát je na rozdiel od hosťujúceho advokáta **zapísaný do zoznamu usadených euroadvokátov**, ktorý vedie komora. Podmienkami zápisu do tohto zoznamu podľa § 39 ods. 1 zákona o advokácii je:

- a) občianstvo **členského štátu Európskej únie alebo iného zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore**,
- b) oprávnenie vykonávať advokáciu samostatne v **štáte registrácie pod niektorým z profesijných označení uvedených v prílohe č. 1**,
- c) **poistenie pre prípad zodpovednosti za škodu**, ktorá by mohla vzniknúť v súvislosti s poskytovaním právnych služieb na území Slovenskej republiky.

Rovnako ako hosťujúci euroadvokát, usadený euroadvokát

- a) je povinný **dodržiavať povinnosti advokáta podľa zákona o advokácii**, osobitných predpisov a predpisov komory; tým nie je dotknutá jeho povinnosť dodržiavať právne predpisy **štátu registrácie** (§ 38 ods. 2 zákona o advokácii),
- b) používa **profesijné označenie štátu registrácie** vyjadrené v úradnom jazyku štátu registrácie (§ 42 zákona o advokácii),
- c) nemá právo byť **volený do orgánov komory** (§ 43 zákona o advokácii).

Usadený euroadvokát však nie je viazaný ostatnými obmedzeniami hosťujúceho euroadvokáta, na rozdiel od hosťujúceho advokáta má právo zúčastniť sa na konferencii advokátov a **hlasovať** o všetkých základných otázkach advokátov (§ 43 zákona o advokácii). Tiež môže byť **členom združenia podľa § 13, spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti podľa § 14 alebo spoločníkom a konateľom**

spoločnosti s ručením obmedzeným podľa § 15 zákona o advokácii (§ 44 zákona o advokácii).⁶¹

Na základe komunitárnej úpravy zákon o advokácii poskytuje advokátom z iných členských štátov možnosť úplnej integrácie do advokátskeho povolania. Prvým spôsobom, ktorý je založený na **smernici č. 98/5/ES**, je zápis **usadeného euroadvokáta**, ktorý na **počas troch rokov** poskytoval bez podstatného prerušenia na území SR **právne služby v oblasti právneho poriadku SR**, do zoznamu advokátov po zložení sľub do rúk predsedu komory (§ 4 ods. 1 zákona o advokácii). Komora navyše upustí od splnenia podmienky poskytovania právnych služieb v oblasti právneho poriadku SR, ak žiadateľ o zápis preukáže v pohovore pred trojčlennou komisiou vymenovanou predsedom komory, že **ako usadený euroadvokát bol efektívne a pravidelne činný v oblasti právneho poriadku SR** a že je schopný vykonávať túto činnosť naďalej, pričom sa prihliadne na účasť usadeného euroadvokáta na prednáškach, seminároch a vedeckých konferenciách o právnom poriadku SR (§ 4 ods. 5 zákona o advokácii).

Druhým spôsobom integrácie advokáta, ktorý je **občanom členského štátu EÚ alebo iného zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore**, do slovenského advokátskeho povolania, je jeho zápis do zoznamu advokátov, ak v súlade s § 5 ods. 1 zákona o advokácii

- a) splnil podmienku **odborného vzdelania a praxe** ustanovenej v tomto štáte na získanie oprávnenia vykonávať advokáciu samostatne na základe profesijného označenia uvedeného v **prílohe č. 1**,
- b) zložil **skúšku spôsobilosti**,
- c) zložil **sľub** do rúk predsedu komory.

Skúška spôsobilosti je **skúška zameraná na posúdenie odborných vedomostí euroadvokáta o znalosti právneho poriadku SR a predpisov komory a vykonáva sa v slovenskom jazyku** (§ 5 ods. 3 zákona o advokácii).

⁶¹ V súčasnosti je v zozname SAK zapísaných 140 usadených euroadvokátov (zdroj: www.sak.sk).

Uvedený druhý spôsob teda umožňuje advokátovi, ktorý je oprávnený vykonávať **advokátske povolanie** vo svojom štáte pôvodu a zloží **skúšku spôsobilosti**, ktorá predstavuje kompenzačné opatrenie, aby sa okamžite, teda **bez požiadavky trojročnej praxe euroadvokáta** na území SR, stal **plnohodnotným advokátom**.

Zákon o advokácii umožňuje, aby sa **občan členského štátu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj**, ktorý je oprávnený v štáte registrácie poskytovať právne služby samostatne a bez obmedzenia, zapísal do **zoznamu zahraničných advokátov** vedeného komorou a pôsobil na území SR ako **zahraničný advokát** [§ 30 písm. d) zákona o advokácii].⁶²

Ustanovenie § 48 ods. 1 zákona o advokácii podmieňuje zápis do zoznamu zahraničných advokátov splnením týchto podmienok:

- a) **občianstvo členského štátu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj**,
- b) **oprávnenie vykonávať advokáciu samostatne a bez obmedzenia v štáte registrácie**,
- c) **poistenie pre prípad zodpovednosti za škodu**, ktorá by mohla vzniknúť v súvislosti s poskytovaním právnych služieb na území Slovenskej republiky,
- d) splnenie podmienok podľa § 3 ods. 1 písm. a), e) až h) zákona o advokácii, t.j. žiadateľ musí byť **plne spôsobilý na právne úkony, bezúhonný**, nemôže mať právoplatne uložené **disciplinárne opatrenie** a nemôže byť v **pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu** s výnimkou pedagogickej, publicistickej, literárnej, vedeckej alebo umeleckej činnosti ani vykonávať činnosť, ktorá je **nezlučiteľná** s povahou a etickými princípmi advokátskeho povolania.

Pôsobenie zahraničného advokáta na území SR je založené na požiadavke **vzájomnosti**. Pred vykonaním prvého zápisu zahraničného advokáta do zoznamu zahraničných advokátov zisťuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na návrh

⁶² V súčasnosti sú v zozname SAK zapísaní 3 zahraniční advokáti (zdroj: www.sak.sk).

komory alebo žiadateľa o zápis do zoznamu zahraničných advokátov, **či sú odstránené všetky prekážky v štáte registrácie brániace advokátovi zo Slovenskej republiky poskytovať právne služby na území štátu registrácie**. Ak ministerstvo zistí, že v niektorom zo štátov registrácie sú prekážky, ktoré **neumožňujú** advokátovi zo Slovenskej republiky poskytovať právne služby na území štátu registrácie, komora počas trvania týchto prekážok **odoprie vykonať zápis** zahraničného advokáta do zoznamu zahraničných advokátov vedeného komorou. Ak ministerstvo zistí, že v niektorom zo štátov registrácie sú prekážky, ktoré neumožňujú advokátovi zo Slovenskej republiky poskytovať právne služby na území štátu registrácie, oznámi komore tieto skutočnosti a **komora pozastaví zahraničnému advokátovi** počas trvania týchto prekážok poskytovanie právnych služieb na území Slovenskej republiky (§ 46 zákona o advokácii).

Na činnosť zahraničného advokáta sa vzťahujú **značné obmedzenia**. Z výkonu advokácie zahraničného advokáta je vylúčené **zastupovanie účastníka konania v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci, obhajoba obvineného v trestnom konaní a správa majetku klientom** (§ 47 ods. 1 zákona o advokácii).

Rovnako ako hostujúci euroadvokát a usadený euroadvokát, aj **zahraničný advokát** je povinný dodržiavať povinnosti advokáta podľa **zákona o advokácii**, osobitných predpisov a podľa predpisov komory a zároveň je povinný dodržiavať právne predpisy **štátu registrácie** (§ 47 ods. 2 zákona o advokácii) a pri poskytovaní právnych služieb používa profesijné označenie štátu registrácie vyjadrené v **úradnom jazyku štátu registrácie** (§ 42 zákona o advokácii v spojení s § 49 zákona o advokácii).

Rovnako ako usadený euroadvokát, **zahraničný advokát** nemá právo **byť volený** do orgánov komory, ale môže sa zúčastniť na konferencii advokátov a **hlasovať** o všetkých základných otázkach advokátov (§ 43 zákona o advokácii v spojení s § 49 zákona o advokácii). Zahraničný advokát tiež môže byť členom **združenia** podľa § 13, **spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti** podľa § 14 alebo **spoločníkom a konateľom spoločnosti s ručením obmedzeným** podľa § 15 (§ 44 zákona o advokácii v spojení s § 49 zákona o advokácii).

Zákon o advokácii tiež umožňuje, aby sa občan **členského štátu Svetovej obchodnej organizácie**, ktorý je oprávnený v štáte registrácie poskytovať právne služby **samostatne a bez obmedzenia**, zapísal do **zoznamu medzinárodných advokátov** vedeného komorou a pôsobil na území SR ako **medzinárodný advokát** [§ 30 písm. e) zákona o advokácii].

Podľa § 53 ods. 2 zákona o advokácii, žiadateľ o zápis do zoznamu medzinárodných advokátov:

- musí spĺňať podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. a), e) až h) zákona o advokácii, t.j. žiadateľ musí byť **plne spôsobilý na právne úkony**, **bezúhonný**, nemôže mať právoplatne uložené **disciplinárne opatrenie** a nemôže byť v **pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu** s výnimkou pedagogickej, publicistickej, literárnej, vedeckej alebo umeleckej činnosti ani vykonávať činnosť, ktorá je **nezlučiteľná** s povahou a etickými princípmi advokátskeho povolania,
- musí byť oprávnený poskytovať právne služby **samostatne a bez obmedzenia** a tieto služby poskytoval v štáte registrácie **aspoň počas troch rokov**,
- musí byť **bezúhonný v štáte registrácie** a nemá právoplatne uložené **disciplinárne opatrenie** príslušnou komorou v štáte registrácie,
- musí mať uzavretú **poistnú zmluvu o poistení svojej zodpovednosti za škodu** z výkonu advokácie s poisťovňou, ktorá má sídlo na území Slovenskej republiky,
- musí zložiť **sľub** do rúk predsedu komory (§ 53 ods. 1 zákona o advokácii).

Rovnako ako pôsobenie zahraničného advokáta, aj pôsobenie **medzinárodného advokáta** na území SR je založené na podmienke **vzájomnosti**. Pred vykonaním prvého zápisu medzinárodného advokáta do zoznamu medzinárodných advokátov zisťuje ministerstvo spravodlivosti na návrh komory alebo žiadateľa o zápis do zoznamu medzinárodných advokátov, či sú **odstránené všetky prekážky v štáte registrácie brániace advokátovi zo Slovenskej republiky poskytovať právne služby na území štátu registrácie**. Ak ministerstvo zistí, že v niektorom zo štátov registrácie sú **prekážky, ktoré neumožňujú advokátovi zo Slovenskej republiky poskytovať právne služby na území štátu registrácie**, komora počas trvania týchto prekážok **odoprie vykonať zápis** medzinárodného advokáta do

zoznamu medzinárodných advokátov vedeného komorou. Ak ministerstvo zistí, že v niektorom zo štátov registrácie sú prekážky, ktoré neumožňujú advokátovi zo Slovenskej republiky poskytovať právne služby na území štátu registrácie, oznámi komore tieto skutočnosti a komora **pozastaví medzinárodnému advokátovi počas trvania týchto prekážok poskytovanie právnych služieb** na území Slovenskej republiky (§ 50 zákona o advokácii).

Rovnako ako zahraničný advokát, **medzinárodný advokát** je povinný dodržiavať povinnosti advokáta podľa **zákona o advokácii**, osobitných predpisov a podľa predpisov komory, pričom tým nie je dotknutá jeho povinnosť dodržiavať právne predpisy **štátu registrácie** (§ 51 ods. 3 zákona o advokácii). Z výkonu advokácie medzinárodného advokáta je tiež vylúčené zastupovanie účastníka konania v **konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci, obhajoba obvineného v trestnom konaní a správa majetku klientov** (§ 52 zákona o advokácii). Na rozdiel od zahraničného advokáta je však oprávnenie medzinárodného advokáta obmedzené iba na poskytovanie právnych služieb v **právnom poriadku štátu registrácie a v medzinárodnom práve** (§ 51 ods. 1 zákona o advokácii).

Rovnako ako zahraničný advokát, aj **medzinárodný advokát** pri poskytovaní právnych služieb používa profesijné označenie štátu registrácie vyjadrené v **úradnom jazyku štátu registrácie** (§ 42 zákona o advokácii v spojení s § 54 zákona o advokácii).

Rovnako ako zahraničný advokát, ani **medzinárodný advokát** nemá právo **byť volený** do orgánov komory, ale môže sa zúčastniť na konferencii advokátov a **hlasovať** o všetkých základných otázkach advokátov (§ 43 zákona o advokácii v spojení s § 54 zákona o advokácii). Medzinárodný advokát tiež môže byť členom **združenia** podľa § 13, **spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti alebo komanditnej spoločnosti** podľa § 14 alebo **spoločníkom a konateľom spoločnosti s ručením obmedzeným** podľa § 15 (§ 44 zákona o advokácii v spojení s § 54 zákona o advokácii). Medzinárodný advokát však nemôže zamestnávať advokátskeho koncipienta (§ 55 zákona o advokácii).

Súhrnne možno konštatovať, že podstatné výhody, ktoré vyplývajú z transpozície komunitárnych smerníc do slovenského zákona o advokácii,

sa vzťahujú len na štátnych príslušníkov členských štátov. Napriek tomu môže migrant z tretieho štátu vykonávať advokátske povolanie v SR, ak má **uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa** vydaný **zahraničnou vysokou školou** a splnil podmienku **trojročnej praxe advokátskeho koncipienta**, alebo je **profesorom alebo docentom** vysokej školy v odbore právo a tento akademický titul mu bol uznaný. Okrem toho, migrant z tretieho štátu, ktorý je členským štátom **Organizácie pre hospodársku spoluprácu**, môže pôsobiť na území SR ako **zahraničný advokát** a migrant z tretieho štátu, ktorý je členským štátom **Svetovej obchodnej organizácie**, môže pôsobiť na území SR ako **medzinárodný advokát**, a to bez akéhokoľvek uznania odbornej kvalifikácie, pokiaľ spĺňa kvalifikačné predpoklady vo svojom štáte pôvodu a pokiaľ je splnená podmienka **vzájomnosti**. Rozsah oprávnení zahraničného advokáta a medzinárodného advokáta je však v porovnaní s advokátom **značne obmedzený**.

1.2.2.5 ŽIVNOSTENSKÉ PODNIKANIE

Mnoho regulovaných povolání je upravených živnostenským zákonom. Ustanovenie § 2 živnostenského zákona vymedzuje **živnosť** ako **sústavnú činnosť prevádzkovanú samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených živnostenským zákonom**. Ustanovenie § 3 živnostenského zákona obsahuje zoznam činností, ktoré nie sú živnosťou. Sú to napríklad činnosti pri výkone povolání advokátov, notárov, psychológov, veterinárnych lekárov, autorizovaných architektov, činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk, ako aj mnohé ďalšie činnosti. Živnosťou nie je ani činnosť, ktorá svojou povahou spĺňa znaky živnosti podľa § 2 živnostenského zákona, ale je v **rozpore s dobrými mravmi** (§ 3 ods. 3 živnostenského zákona). **Prenájom nehnuteľností, bytových a nebytových priestorov** je živnosťou, pokiaľ sa popri prenájme poskytujú aj **iné než základné služby** spojené s prenájomom (§ 4 ods. 1 živnostenského zákona). Prevádzkovanie **garáží alebo odstavných plôch pre motorové vozidlá** je živnosťou, ak sú splnené podmienky podľa § 4 ods. 1 živnostenského zákona alebo ak garáže, prípadne odstavné plochy slúžia na umiestnenie

najmenej **piatich vozidiel** patriacich iným osobám než majiteľovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti (§ 4 ods. 2 živnostenského zákona).

Živnosť môže prevádzkovať fyzická osoba (živnostník) alebo právnická osoba, ak splní podmienky ustanovené týmto zákonom (ďalej len „podnikateľ“); povolenie na prevádzkovanie živnosti (ďalej len „koncesia“) sa vyžaduje len v prípadoch vymedzených týmto zákonom (§ 5 ods. 1 živnostenského zákona).

Fyzická osoba s bydliskom alebo právnická osoba so sídlom mimo územia Slovenskej republiky (ďalej len „zahraničná osoba“) môže na území Slovenskej republiky prevádzkovať živnosť **za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu** ako slovenská fyzická osoba alebo slovenská právnická osoba, ak z tohto zákona alebo z iného osobitného predpisu nevyplýva niečo iné. Na účely tohto zákona sa slovenskou fyzickou osobou rozumie fyzická osoba s bydliskom na území Slovenskej republiky a slovenskou právnickou osobou právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky (§ 5 ods. 3 živnostenského zákona). **Bydliskom** na území Slovenskej republiky sa na účely tohto zákona rozumie **trvalý pobyt** na území Slovenskej republiky alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky na základe udeleného povolenia podľa osobitného predpisu (§ 5 ods. 4 živnostenského zákona).

Práva ustanovené živnostenským zákonom sa zaručujú **rovnako všetkým osobám v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahoch** ustanovenou zákonom č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „**antidiskriminačný zákon**“). V súlade so **zásadou rovnakého zaobchádzania** sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodu manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia (§ 5a ods. 1 živnostenského zákona). Osoba, ktorá sa domnieva, že jej práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania, môže sa **obrať na súd a domáhať sa právnej ochrany ustanovenej antidiskriminačným zákonom** (§ 5a ods. 2 živnostenského zákona). Živnostenský úrad nesmie osobu postihovať alebo znevýhodňovať

preto, že táto uplatňuje svoje práva vyplývajúce z tohto zákona (§ 5a ods. 3 živnostenského zákona).

Na prevádzkovanie živnosti sa vyžaduje splnenie **všeobecných podmienok**, ako aj **osobitných podmienok**, ak ich zákon pre konkrétnu živnosť ustanovuje.

Podľa § 6 ods. 1 živnostenského zákona sú **všeobecné podmienky** prevádzkovania živnosti fyzickými osobami:

- a) dosiahnutie **veku 18 rokov**,
 - b) **spôsobilosť na právne úkony**,
 - c) **bezúhonnosť**,
- ak tento zákon neustanovuje inak.

Osobitnými podmienkami prevádzkovania živnosti sú **odborná alebo iná spôsobilosť** podľa živnostenského zákona alebo osobitných predpisov, ak ju živnostenský zákon vyžaduje (§ 7 ods. 1 živnostenského zákona).

Na výkon činností uvedených v prílohe č. 4 živnostenského zákona (napr. **vodoinštalatérstvo, pánske, dámske a detské kaderníctvo**) sa vyžaduje **osobitná odborná spôsobilosť**, ktorou sa rozumie **súhrn teoretických vedomostí, praktických schopností a ovládanie technických alebo technologických postupov** (§ 7a ods. 1 živnostenského zákona).

Podľa § 9 živnostenského zákona sa živnosti delia na:

- a) **ohlasovacie**, ktoré pri splnení určených podmienok sa smú prevádzkovať na základe ohlásenia,
- b) **koncesované**, ktoré sa smú prevádzkovať na základe koncesie.

Podľa § 10 ods. 1 živnostenského zákona oprávnenie prevádzkovať živnosť (ďalej len „živnostenské oprávnenie“) vzniká právnickým osobám už zapísaným do obchodného registra, právnickým osobám, ktoré sa do obchodného registra nezapisujú, a **fyzickým osobám s bydliskom v členskom štáte Európskej únie alebo v členskom štáte Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj**:

- a) pri ohlasovacích živnostiach **dňom ohlásenia**, alebo pokiaľ je v ohlásení uvedený neskorší deň začatia živnosti, týmto dňom; za deň ohlásenia sa

považuje deň, ktorým má ohlásenie všetky náležitosti podľa § 45 a 46 živnostenského zákona,

- b) pri koncesovaných živnostiach **dňom doručenia koncesnej listiny**.

V prípade **fyzických osôb s bydliskom v inom štáte, ako je členský štát EÚ alebo Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj** vzniká živnostenské oprávnenie až **dňom zápisu do obchodného registra** (§ 10 ods. 5 živnostenského zákona v spojení s § 10 ods. 3 živnostenského zákona a § 21 ods. 2 a 4 Obchodného zákonníka).

Ohlasovacie živnosti sa podľa § 19 živnostenského zákona delia na:

- a) **remeselné**, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti **odborná spôsobilosť získaná vyučením v odbore**,
- b) **viazané**, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti **odborná spôsobilosť získaná inak**,
- c) **voľné**, ak **nie je** ako podmienka prevádzkovania živnosti **odborná spôsobilosť ustanovená**.

Remeselné živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 1 živnostenského zákona (§ 20 živnostenského zákona). Remeselnou živnosťou je napríklad stolárstvo, kamenárstvo, murárstvo, podlahárstvo, tesárstvo a mäsiarstvo.

Odborná spôsobilosť na prevádzkovanie remeselnej živnosti sa preukazuje **výučným listom alebo iným dokladom** o riadnom ukončení príslušného učebného odboru alebo príslušného študijného odboru (§ 21 živnostenského zákona). Tieto doklady sa môžu nahradiť za podmienok ustanovených v § 22 živnostenského zákona inými **dokladmi o vzdelaní, vykonaní praxe alebo vykonaní kvalifikačnej skúšky**.

Viazané živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 2 živnostenského zákona (§ 23 živnostenského zákona). Viazanou živnosťou je napríklad očná optika, vyučovanie v odbore cudzích jazykov, prekladateľské a tlmočnícke služby, vypracovanie dokumentácie a projektu jednoduchých stavieb, drobných stavieb a zmien týchto stavieb a prevádzkovanie cestovnej kancelárie.

Odborná spôsobilosť pre viazané živnosti je upravená osobitnými predpismi uvedenými v prílohe č. 2 zákona alebo ustanovená touto prílohou (§ 24 živnostenského zákona).

Voľné živnosti sú živnosti, ktoré nie sú uvedené v prílohách č. 1 až 3 zákona. Voľnou živnosťou je napríklad textilná výroba, keramická výroba, uskutočňovanie stavieb a ich zmien, kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, počítačové služby, administratívne služby, čistiace a upratovacie služby a reklamné a marketingové služby.

Na prevádzkovanie voľných živností musia byť splnené **všeobecné podmienky**. Preukazovanie odbornej ani inej spôsobilosti sa **nevyžaduje** (§ 25 ods. 1 a 2 živnostenského zákona). **Voľné živnosti** teda **nie sú regulovaným povoláním** v zmysle § 2 písm. b) zákona o uznávaní.

Koncesované živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 3 živnostenského zákona (§ 26 živnostenského zákona). Koncesovanou živnosťou je napríklad vývoj a výroba zbraní alebo streliva, zasielateľstvo a zmenárne.

Odborná spôsobilosť pre koncesované živnosti je upravená osobitnými predpismi uvedenými v prílohe č. 3 zákona alebo ustanovená touto prílohou (§ 27 ods. 1 živnostenského zákona). Osobitnou podmienkou prevádzkovania koncesovanej živnosti je aj **spoločnosť**, ktorá sa posudzuje vo vzťahu k predmetu podnikania so zreteľom na ochranu života, zdravia, majetkových a iných práv osôb a verejných záujmov (§ 27 ods. 2 živnostenského zákona). Živnostenský úrad môže podnikateľovi uložiť **podmienky prevádzkovania živnosti**. Najmä je oprávnený vymedziť prevádzkovanie živnosti **určitým územím** z dôvodu verejného záujmu, prípadne udeliť koncesiu na **dobu určitú** (§ 27 ods. 3 živnostenského zákona).

Kto hodlá prevádzkovať **ohlasovaciu živnosť**, je povinný to **ohlásiť** živnostenskému úradu miestne príslušnému podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby. Pre **zahraničnú osobu je príslušným živnostenský úrad v sídle kraja podľa adresy miesta činnosti podniku zahraničnej osoby alebo adresy miesta činnosti organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby**. Ak je na území Slovenskej republiky zriadených **niekoľko** organizačných zložiek podniku zahraničnej osoby, príslušnosť živnostenského úradu v sídle kraja sa riadi **podľa voľby**

zahraničnej osoby (§ 45 ods. 1 živnostenského zákona). To isté platí pre podanie **žiadosti o vydanie koncesie** (§ 50 ods. 1 živnostenského zákona).

Náležitosti ohlásenia živnosti, iné údaje k ohláseniu a náležitosti žiadosti o koncesiu, s osobitnou úpravou týkajúcou sa zahraničných osôb, sú uvedené v §§ 45 až 50 živnostenského zákona. Pre zahraničné osoby je okrem iného dôležité ustanovenie § 45 ods. 6 živnostenského zákona, podľa ktorého ak v § 66f nie je ustanovené inak, **pre fyzické osoby, ktoré nie sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky**, sa za výpis z registra trestov považuje **výpis z registra trestov vydaný príslušným orgánom krajiny**, ktorej je fyzická osoba štátnym príslušníkom, alebo krajiny, v ktorej sa fyzická osoba preukázateľne zdržovala v posledných piatich rokoch nepretržite najmenej šesť mesiacov; ak sa taký doklad v uvedených krajinách nevydáva, nahrádza výpis z registra trestov **rovnocenná listina** vydaná príslušným súdnym orgánom alebo administratívnym orgánom alebo čestné vyhlásenie osvedčené príslušným orgánom krajiny. Výpis z registra trestov nesmie byť pri jeho predložení starší ako tri mesiace a musí byť predložený spolu s úradne overeným prekladom do štátneho jazyka. Ak z výpisu z registra trestov nemožno zistiť charakter odsúdenia za trestný čin, jeho prílohou musí byť aj právoplatný rozsudok s úradne overeným prekladom do štátneho jazyka.

Živnostenský zákon obsahuje osobitné ustanovenia pre **osoby spoločenstva**, ktorými sa rozumejú fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi členského štátu (**členského štátu EÚ alebo štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a Švajčiarskej konfederácie**) a právnické osoby založené podľa práva členského štátu, ktoré majú sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti na území členského štátu. Ustanovenie § 66f živnostenského zákona obsahuje osobitnú právnu úpravu preukazovania **bezúhonnosti** osôb spoločenstva, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi SR. Ustanovenia § 66g a nasl. živnostenského zákona obsahujú osobitnú právnu úpravu **preukazovania odbornej spôsobilosti osôb spoločenstva**. Osoby spoločenstva môžu preukázať odbornú spôsobilosť aj rozhodnutím o **uznaní odbornej praxe** alebo rozhodnutím o **uznaní odbornej kvalifikácie**. O **uznaní odbornej praxe** rozhoduje **Ministerstvo vnútra SR** v konaní podľa § 66h živnostenského zákona. O **uznaní odbornej kvalifikácie**

rozhoduje **Ministerstvo vnútra SR** v konaní podľa § 66m živnostenského zákona. Tieto ustanovenia sa však nevzťahujú na migrantov z tretích štátov.

Ak chce migrant z tretieho štátu prevádzkovať živnosť na území SR, je rozhodujúce, či má **na území SR trvalý pobyt**. Ak áno, bude sa považovať za **slovenskú fyzickú osobu** (§ 5 ods. 3 živnostenského zákona). Ak ide o migranta z tretieho štátu, ktorý na území SR nemá trvalý pobyt, bude sa považovať za **zahraničnú osobu**. Pokiaľ migrant nemá bydlisko na území **členského štátu EÚ alebo členského štátu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj**, môže na území SR prevádzkovať živnosť iba po **zápise do obchodného registra** (§ 10 ods. 5 živnostenského zákona v spojení s § 10 ods. 3 živnostenského zákona a § 21 ods. 2 a 4 Obchodného zákonníka).

Pokiaľ chce migrant z tretieho štátu prevádzkovať na území SR **voľnú** živnosť, uznanie jeho odbornej kvalifikácie nie je potrebné, pretože preukázanie takejto kvalifikácie sa nevyžaduje. Uznanie odbornej kvalifikácie migranta z tretieho štátu je však potrebné, ak chce prevádzkovať **remeselnú, viazanú alebo koncesovanú** živnosť, na účely splnenia **osobitných podmienok** stanovených pre konkrétnu živnosť.

V prípade **remeselných** živností sa vyžaduje preukázanie odbornej spôsobilosti **výučným listom alebo iným dokladom o vzdelaní**, prípadne **dokladom o praxi** v danom alebo príbuznom odbore. Na uznanie **dokladov o vzdelaní** sa vzťahuje **zákon o uznávaní** (§ 1 ods. 4 zákona o uznávaní). Pokiaľ ide o **uznávanie dokladov o praxi**, osobitné ustanovenia živnostenského zákona o uznávaní odbornej praxe a odbornej kvalifikácie (§ 66g a nasl. živnostenského zákona) sa nevzťahujú na štátnych príslušníkov tretích štátov, a preto **splnenie požiadavky odbornej praxe migrantov z tretích štátov posudzujú živnostenské úrady individuálne bez akejkoľvek garancie jej uznania**. To isté platí aj pre posudzovanie odbornej praxe na účely prevádzkovania **viazaných a koncesovaných živností**. Podmienkou prevádzkovania **viazaných a koncesovaných živností** je však najčastejšie určité vzdelanie, kvalifikácia alebo oprávnenie podľa osobitného predpisu (napr. preukaz odbornej spôsobilosti podľa stavebného zákona, osvedčenie na výkon činnosti stavbyvedúceho podľa zákona o autorizovaných architektov). Aj v týchto prípadoch sa na

uznávanie dokladov o vzdelaní vzťahuje **zákon o uznávaní** a splnenie požiadavky **odbornej praxe** posudzujú živnostenské úrady **individuálne**.

1.2.3 PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ MIGRANTOV Z TRETÍCH ŠTÁTOV

Architekt z Azerbajdžanu

Migrant z **Azerbajdžanu**, ktorý absolvoval vysokoškolské vzdelanie v odbore architektúra vo svojej krajine pôvodu, chce vykonávať na území SR povolanie **architekt**. O zápise do zoznamu architektov rozhoduje Slovenská komora architektov. Vzhľadom na to, že žiadateľ nie je občanom členského štátu, však podľa zákona o autorizovaných architektoch nemôže toto povolanie vykonávať (§ 15 ods. 1 zákona o autorizovaných architektov).

Projektant z Azerbajdžanu

Migrant z **Azerbajdžanu**, ktorý absolvoval vysokoškolské vzdelanie v odbore architektúra vo svojej krajine pôvodu, chce vykonávať na území SR **viazanú** živnosť **vypracovanie dokumentácie a projektu jednoduchých stavieb, drobných stavieb a zmien týchto stavieb**. Osobitnou podmienkou prevádzkovania tejto živnosti je vysokoškolské alebo úplné stredoškolské odborné vzdelanie príslušného technického smeru (položka č. 9 prílohy č. 2 živnostenského zákona). O uznaní jeho dokladu o vzdelaní rozhodne ministerstvo školstva podľa zákona o uznávaní.

Učiteľ cudzích jazykov, prekladateľ a tlmočník z Argentíny

Migrant z **Argentíny** si chce na území SR otvoriť jazykovú školu na výučbu španielčiny a zároveň poskytovať prekladateľské a tlmočnicke služby v španielčine, t.j. chce prevádzkovať **viazanú** živnosť **vyučovanie v odbore cudzích jazykov, prekladateľské a tlmočnicke služby**. Osobitnou podmienkou prevádzkovania tejto živnosti je dokončené štúdium príslušných jazykov na vysokej škole alebo vysvedčenie o zložení štátnej jazykovej skúšky, alebo preukázanie aspoň desaťročného pobytu v štáte s úradným jazykom, ktorý sa má vyučovať, prekladať alebo tlmočiť (položka

č. 20 prílohy č. 2 živnostenského zákona). Keďže migrant môže preukázať minimálne desaťročný pobyt v Argentíne, spĺňa kvalifikačné podmienky na prevádzkovanie tejto živnosti.

Advokát zo Srbska

Vysokoškolský profesor v odbore právo zo **Srbska** chce na území SR vykonávať povolanie **advokát**. O uznaní jeho dokladov o vzdelaní rozhodne ministerstvo školstva podľa zákona o uznávaní. Slovenská advokátska komora ho zapíše do zoznamu advokátov, ak mu jeho doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou a doklad o udelení akademického titulu profesor budú uznané ministerstvom školstva [§ 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona o advokácii], a ak spĺňa ďalšie podmienky nekvalifikačného charakteru.

Advokát z Turecka

Advokát z **Turecka** chce na území SR vykonávať povolanie **advokát**. Jeho doklad o vysokoškolskom vzdelaní nebol uznaný ministerstvom školstva za rovnocenný [§ 3 ods. 1 písm. b) zákona o advokácii]. Ak by však aj jeho doklad o vzdelaní bol uznaný, nespĺňa požiadavku trojročnej praxe advokátskeho koncipienta [§ 3 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii]. Vzhľadom na to, že Turecko je členským štátom Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a Svetovej obchodnej organizácie, tento advokát síce nemôže vykonávať povolanie advokát, ale môže vykonávať povolanie **zahraničný advokát** alebo povolanie **medzinárodný advokát**, ak je zabezpečená vzájomnosť a žiadateľ splní ďalšie požiadavky nekvalifikačného charakteru.

Advokát z Botswany

Advokát z **Botswany** chce na území SR vykonávať povolanie **advokát**. Jeho doklad o vysokoškolskom vzdelaní nebol uznaný ministerstvom školstva za rovnocenný [§ 3 ods. 1 písm. b) zákona o advokácii]. Ak by však aj jeho doklad o vzdelaní bol uznaný, nespĺňa požiadavku trojročnej praxe advokátskeho koncipienta [§ 3 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii]. Vzhľadom na to, že Botswana je členským štátom Svetovej obchodnej organizácie, tento advokát síce nemôže vykonávať povolanie advokát, ale

môže vykonávať povolanie **medzinárodný advokát**, ak je zabezpečená vzájomnosť a žiadateľ splní ďalšie požiadavky nekvalifikačného charakteru.

Obchodník z Turkménska

Migrant z **Turkménska** si chce na území SR otvoriť obchod s nábytkom. Vzhľadom na to, že predmetom jeho činnosti je voľná živnosť **kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod)**, nemusí spĺňať žiadne osobitné kvalifikačné predpoklady a môže prevádzkovať túto živnosť, pokiaľ splní ďalšie požiadavky nekvalifikačného charakteru.

Murár z Macedónska

Migrant z **Macedónska**, ktorý pracoval vo svojej domovskej krajine doteraz dvanásť rokov ako murár, chce na území SR prevádzkovať remeselnú živnosť **murárstvo**. Podľa § 22 ods. 1 písm. f) živnostenského zákona splní podmienku odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie tejto remeselnej živnosti, ak predloží doklad o vykonaní najmenej desaťročnej praxe v odbore, od ktorej ukončenia neuplynuli viac ako tri roky. O uznaní jeho odbornej praxe rozhodne živnostenský úrad.

Lekár z Tadžikistanu

Lekár z **Tadžikistanu** so špecializáciou v odbore interné lekárstvo chce pôsobiť na území SR ako **lekár** v tomto odbore. O uznaní jeho diplomu o vysokoškolskom vzdelaní rozhodne ministerstvo školstva podľa zákona o uznávaní. O uznaní jeho dokladu o špecializácii rozhodne ministerstvo zdravotníctva podľa zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti.

Veterinárny lekár z Chorvátska

Veterinárny lekár z **Chorvátska** chce na území SR vykonávať povolanie **súkromný veterinárny lekár**. O uznaní jeho vysokoškolského diplomu rozhodne **Komora veterinárnych lekárov Slovenskej republiky** podľa zákona o uznávaní. Ak mu tento diplom bude uznaný, žiadateľ môže vykonávať povolanie súkromný veterinárny lekár, pokiaľ splní ďalšie požiadavky nekvalifikačného charakteru.

2 UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA AKADEMICKÉ ÚČELY

Na rozdiel od uznávania odborných kvalifikácií na účely výkonu povolania, na ktoré sa vzťahuje komunitárna úprava, uznávanie odborných kvalifikácií na **akademické účely** nie je predmetom komunitárnej úpravy, a teda toto uznávanie je založené len na vnútroštátnej úprave alebo na (spravidla bilaterálnych) medzinárodných zmluvách. Napriek absencii záväznej komunitárnej úpravy v tejto oblasti je však na európskej úrovni potrebné spomenúť Dohovor o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne (**Lisabonský dohovor**), ktorý je analyzovaný v podkapitole 2.1. V podkapitole 2.2 je následne analyzovaná **slovenská právna úprava** uznávania odborných kvalifikácií na akademické účely, vrátane relevantných bilaterálnych zmlúv.

2.1 DOHOVOR O UZNÁVANÍ KVALIFIKÁCIÍ TÝKAJÚCICH SA VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDELÁVANIA V EURÓPSKOM REGIÓNE (LISABONSKÝ DOHOVOR)

Dohovor o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne bol prijatý 11. apríla 1997 v Lisabone (ďalej len „Lisabonský dohovor“). Pre SR nadobudol platnosť **1. septembra 1999**.⁶³ Tento dohovor doteraz podpísalo a ratifikovalo **49 štátov**, väčšinu ktorých tvoria členské štáty Rady Európy, ale aj niektoré mimoeurópske štáty (napríklad Izrael, Austrália a Nový Zéland). Spojené štáty americké a Kanada tento dohovor podpísali, ale zatiaľ neratifikovali.

⁶³ Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 145/2000 Z. z.

Podľa článku XI.4. ods. 1 Lisabonského dohovoru zmluvné strany tohto dohovoru, ktoré sú tiež zmluvnou stranou jedného alebo viacerých z týchto dohovorov:

- **Európskeho dohovoru o uznávaní dokladov umožňujúcich prístup na vysoké školy** (1953, ETS č. 15) a jeho Protokolu (1964, ETS č. 49),
 - **Európskeho dohovoru o rovnocennosti čiastočného štúdia na vysokých školách** (1956, ETS č. 21),
 - **Európskeho dohovoru o akademickom uznávaní univerzitnej kvalifikácie** (1959, ETS č. 32),
 - **Medzinárodného dohovoru o uznávaní štúdií a diplomov vo vysokoškolskom vzdelávaní v arabských a európskych štátoch hraničiacich so Stredozemím** (1976),
 - **Dohovoru o uznávaní štúdií, diplomov a titulov týkajúcich sa vysokého školstva v štátoch európskeho regiónu** (1979),
 - **Európskeho dohovoru o všeobecnej rovnocennosti častí vysokoškolského štúdia** (1990, ETS č. 138)
- a) používajú ustanovenia tohto dohovoru vo vzájomných vzťahoch,
- b) naďalej používajú uvedené dohovory, ktorých sú zmluvnou stranou, vo vzťahoch so štátmi, ktoré sú zmluvnými stranami uvedených dohovorov, ale nie sú zmluvnými stranami tohto dohovoru.

Článok XI. 7 Lisabonského dohovoru umožňuje jeho signatárom, aby tento dohovor uplatňovali s **výhradou** článkov IV. 8 (uznávanie netradičných kvalifikácií), V. 3 (uľahčenie uznania častí štúdia), VI. 3 (dôsledky uznania vysokoškolského štúdia), VIII. 2 (systém informácií o vysokoškolskom vzdelávaní), IX. 3 (podpora využitia dodatku k diplomu). Napríklad Arménsko, Švajčiarsko a Turecko neuplatňujú na základe výhrady článok IV. 8 Lisabonského dohovoru.

Časť III Lisabonského dohovoru zakotvuje základné zásady týkajúce sa hodnotenia kvalifikácií. Podľa ustanovení tejto časti **držitelia kvalifikácií vydaných v jednej zo zmluvných strán majú adekvátny prístup k posúdeniu svojich kvalifikácií na základe žiadosti podanej príslušnému orgánu**. Nepripúšťa sa **žiadna diskriminácia** vzhľadom na pohlavie, rasu, farbu pleti, postihnutie, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národný, etnický alebo sociálny pôvod, príslušnosť

k národnostnej menšine, majetok, pôvod alebo iné postavenie žiadateľa, ani na základe iných dôvodov, ktoré sa netýkajú kvalifikácie, o ktorej uznanie sa žiada. Na účel zabezpečenia tohto práva každá strana prijme náležité opatrenia tak, aby sa žiadosti o uznanie kvalifikácií posudzovali **výlučne na základe získaných vedomostí a zručností** (článok III. 1).

Každá zmluvná strana zabezpečí, aby postupy a kritériá použité pri posudzovaní a uznávaní kvalifikácií boli prehľadné, **jasné a spoľahlivé** (článok III. 2). Rozhodnutia o uznaní sa prijímajú na základe **náležitých informácií** o kvalifikáciách, o ktorých uznanie sa žiada. Zodpovednosť za poskytnutie náležitých informácií nesie predovšetkým **žadateľ**, ktorý poskytne také informácie s **dobрым úmyslom**. Bez ohľadu na zodpovednosť žiadateľa sú **vzdelávacie inštitúcie**, ktoré vydali príslušné kvalifikácie, povinné **poskytnúť** na základe žiadosti žiadateľa a v rámci prijateľných termínov príslušné **informácie** držiteľovi kvalifikácie, vzdelávacej inštitúcii alebo kompetentným orgánom krajiny, v ktorej sa žiada o uznanie. Zmluvné strany usmerňujú alebo podporujú, ak je to nevyhnutné, všetky vzdelávacie inštitúcie patriace do ich vzdelávacieho systému, aby **vyhoveli všetkým odôvodneným žiadostiam o informácie**, ktoré môžu byť užitočné pre posúdenie kvalifikácií získaných v týchto inštitúciách. Orgán, ktorý žiadosť posudzuje, je povinný poukázať na to, že žiadosť nespĺňa príslušné požiadavky (článok III. 3). Na uľahčenie uznávania kvalifikácií každá zmluvná strana zabezpečí, aby boli poskytnuté **adekvátne a jasné informácie o jej vzdelávacom systéme** (článok III. 4).

Rozhodnutia o uznaní sa prijímajú v **prijateľnej lehote** stanovenej vopred kompetentným orgánom na uznávanie. Lehota sa počíta od poskytnutia všetkých potrebných informácií k danému prípadu. Ak sa uznanie zamietlo, uvedú sa dôvody zamietnutia a poskytnú sa informácie týkajúce sa možných opatrení, ktoré môže žiadateľ podniknúť s cieľom získať uznanie v neskoršom štádiu. Ak je uznanie zamietnuté alebo sa neprijme žiadne rozhodnutie, žiadateľ sa môže v prijateľnej lehote **odvolať** (článok III. 5).

Časť IV Lisabonského dohovoru upravuje **uznávania kvalifikácií umožňujúcich prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu**. Podľa ustanovení tejto časti **každá zmluvná strana uzná kvalifikácie** vydané inými zmluvnými stranami, zodpovedajúce všeobecným požiadavkám na prístup

k vysokoškolskému vzdelávaniu v tých zmluvných stranách na účel získania prístupu k štúdiu v rámci svojho systému vysokoškolského vzdelávania, **pokiaľ sa nepreukáže podstatný rozdiel** medzi všeobecnými požiadavkami na prijatie v zmluvnej strane, v ktorej bola kvalifikácia získaná, a v zmluvnej strane, v ktorej sa požaduje uznanie kvalifikácie (článok IV. 1). Podobne zmluvnej strane postačí, ak umožní držiteľovi kvalifikácie priznané v jednej zo zmluvných strán na vlastnú žiadosť **získať posúdenie svojej kvalifikácie**; na také prípady sa vzťahujú *mutatis mutandis* ustanovenia článku IV. 1 (článok IV. 2).

Ak kvalifikácia umožňuje prístup len k **špecifickým druhom inštitúcií alebo k študijným programom** v zmluvnej strane, v ktorej bola získaná, každá iná zmluvná strana poskytne držiteľom takých kvalifikácií prístup k **podobným špecifickým programom** v inštitúciách patriacich do jej systému vysokoškolského vzdelávania, **pokiaľ nemožno preukázať podstatný rozdiel** medzi požiadavkami na prijatie v zmluvnej strane, v ktorej bola kvalifikácia získaná, a požiadavkami v zmluvnej strane, v ktorej sa požaduje uznanie kvalifikácie (článok IV. 3).

Ak prístup k príslušným študijným programom závisí okrem splnenia všeobecných požiadaviek na prijatie aj **od splnenia osobitných požiadaviek**, kompetentné orgány zmluvnej strany môžu požadovať **takisto splnenie ďalších požiadaviek** od držiteľov kvalifikácií získaných v iných zmluvných stranách alebo posúdiť, či žiadatelia s kvalifikáciami získanými v iných zmluvných stranách spĺňajú **rovnaké požiadavky** (článok IV. 4).

Ak vysvedčenia o maturitnej skúške v zmluvnej strane, kde boli získané, umožňujú prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu iba v kombinácii s **ďalšími kvalifikačnými skúškami** ako podmienkou prijatia, iné zmluvné strany môžu podmieniť prijatie splnením týchto požiadaviek alebo ponúknuť alternatívu na splnenie takýchto ďalších požiadaviek v rámci vlastného vzdelávacieho systému. Každý štát, Svätá stolica alebo Európske spoločenstvo môže pri podpise alebo uložení svojej ratifikačnej listiny, listiny o prijatí, schválení alebo pristúpení, alebo kedykoľvek neskôr oznámiť jednému z depozitárov, že využívajú ustanovenia tohto článku s uvedením zmluvných strán, vo vzťahu ku ktorým mienia vykonávať tento článok, ako aj dôvody, ktoré ich k tomu vedú (článok IV. 5).

Bez toho, aby to bolo na ujmu ustanovení článkov IV. 1, IV. 2, IV. 3, IV. 4 a IV. 5, môže byť **prijímanie na danú vysokú školu alebo daný program** v rámci takej vysokej školy **obmedzené alebo výberové**. V prípadoch, keď je prijímanie na vysokú školu a/alebo štúdium výberové, treba ustanoviť taký postup prijímania, aby sa zahraničné kvalifikácie posudzovali na základe princípov **spravodlivosti a nediskriminácie** uvedených v článku III (článok IV. 6).

Bez toho, aby to bolo na ujmu ustanovení článkov IV. 1, IV. 2, IV. 3, IV. 4 a IV. 5, môže byť prijatie na príslušnú vysokú školu podmienené **preukázaním dostatočnej znalosti vyučovacieho jazyka alebo vyučovacích jazykov** príslušnej vzdelávacej inštitúcie, **alebo iných určených jazykov** (článok IV. 7).

V zmluvných stranách, kde možno prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu získať na základe **netradičných kvalifikácií**, sa podobné kvalifikácie získané v iných zmluvných stranách posudzujú podobným spôsobom ako netradičné kvalifikácie získané v zmluvnej strane, v ktorej sa žiada o uznanie (článok IV. 8).

Pri prijímaní na vysokoškolské štúdium môže každá zmluvná strana podmieniť uznanie kvalifikácií vydaných zahraničnými vzdelávacími inštitúciami, ktoré pôsobia na jej území, splnením **osobitných vnútroštátnych právnych podmienok alebo osobitných zmlúv**, ktoré uzatvorila so zmluvnou stranou pôvodu takýchto inštitúcií (článok IV. 9).

Časť V Lisabonského dohovoru upravuje **uznávanie častí štúdia**. Podľa ustanovení tejto časti každá zmluvná strana uznáva **časti štúdia** skončené v rámci študijného programu v inej zmluvnej strane. Toto uznanie zahŕňa časti štúdia, ktoré sú zamerané na absolvovanie študijného programu v zmluvnej strane, v ktorej sa žiada o uznanie, **pokiaľ sa nepreukážu podstatné rozdiely** medzi časťami štúdia absolvovaného v inej zmluvnej strane a časťou študijného programu, ktorú by mali nahradiť v zmluvnej strane, v ktorej sa žiada o uznanie (článok V. 1). Podobne zmluvnej strane postačí, ak umožní držiteľovi kvalifikácie priznanej v jednej zo zmluvných strán na vlastnú žiadosť **získať posúdenie svojej kvalifikácie**; na také prípady sa vzťahujú *mutatis mutandis* ustanovenia článku V. 1 (článok V. 2).

Podľa článku V. 3 Lisabonského dohovoru každá zmluvná strana **osobitne uľahčí uznanie častí štúdia**, ak

- a) **už bola uzavretá dohoda** medzi vysokou školou alebo kompetentným orgánom zodpovedným za príslušnú časť štúdia na jednej strane a vysokou školou alebo kompetentným orgánom zodpovedným za uznanie na druhej strane a
- b) vysoká škola, kde bola absolvovaná časť štúdia, vydala **vysvedčenie alebo výpis skúšok a zápočtov**, ktoré potvrdzujú, že študent úspešne splnil požiadavky stanovené pre spomínanú časť štúdia.

Časť VI Lisabonského dohovoru upravuje **uznávanie vysokoškolských kvalifikácií**. Podľa ustanovení tejto časti, pokiaľ ide o uznanie vedomostí a zručností potvrdených vysokoškolskou kvalifikáciou, **každá zmluvná strana uznáva vysokoškolské kvalifikácie získané v inej zmluvnej strane, pokiaľ sa nepreukáže podstatný rozdiel** medzi kvalifikáciou, o ktorej uznanie sa žiada, a príslušnou kvalifikáciou v zmluvnej strane, v ktorej sa žiada o uznanie kvalifikácie (článok VI. 1). Podobne zmluvnej strane postačí, ak umožní držiteľovi kvalifikácie priznanej v jednej zo zmluvných strán na vlastnú žiadosť **získať posúdenie svojej kvalifikácie**; na také prípady sa vzťahujú *mutatis mutandis* ustanovenia článku VI. 1 (článok VI. 2).

Podľa článku VI. 3 Lisabonského dohovoru **uznanie vysokoškolskej kvalifikácie** v zmluvnej strane priznanej v inej zmluvnej strane **má jeden dôsledok alebo oba z týchto dôsledkov**:

- a) **prístup k ďalšiemu vysokoškolskému štúdiu** vrátane skúšok a/alebo prípravy na doktorát na základe tých istých podmienok, aké sa vzťahujú na držiteľov kvalifikácií v zmluvnej strane, v ktorej sa žiada o uznanie,
- b) **používanie akademického titulu** v súlade so zákonmi a nariadeniami zmluvnej strany alebo zákonodarstvom zmluvnej strany, v ktorej sa žiada o uznanie.

Okrem toho uznanie v súlade so zákonmi a nariadeniami alebo s jurisdikciou zmluvnej strany, v ktorej sa žiada o uznanie, **môže uľahčiť prístup na pracovný trh**.

Podľa článku VI. 4 Lisabonského dohovoru **posúdenie vysokoškolskej kvalifikácie** v zmluvnej strane priznanej druhou zmluvnou stranou môže mať **formu**

- a) **radu na všeobecné účely zamestnania,**
- b) **radu pre vzdelávacie inštitúcie na účely prijatia do jej programov,**
- c) **radu pre každý iný orgán kompetentný vo veciach uznávania.**

Každá zmluvná strana môže podmieniť uznanie vysokoškolských kvalifikácií vydaných zahraničnými vzdelávacími inštitúciami, ktoré pôsobia na jej území, splnením **osobitných vnútroštátnych právnych podmienok alebo osobitných zmlúv**, ktoré uzatvorila so zmluvnou stranou pôvodu takýchto inštitúcií (článok VI. 5).

Článok VII Lisabonského dohovoru upravuje **uznávania kvalifikácií utečencov, vysídlenecov a osôb v postavení utečenca**. Podľa tohto ustanovenia každá zmluvná strana uskutoční **všetky realizovateľné a rozumné opatrenia** v rámci svojho vzdelávacieho systému a v súlade so svojimi ústavnými, právnymi a legislatívnymi ustanoveniami na vytvorenie postupov určených **na spravodlivé a rýchle posúdenie, či utečenci, vysídlenec a osoby v postavení utečenca spĺňajú príslušné požiadavky na prijatie na vysokú školu, na ďalšie vysokoškolské štúdium alebo na pracovné činnosti** aj v takých prípadoch, keď získané kvalifikácie v jednej zo zmluvných strán **nemožno preukázať dokladmi**.

Časť VIII Lisabonského dohovoru upravuje **informácie o hodnotení vysokých škôl a študijných programov**. Podľa článku VIII. 1 tohto dohovoru každá zmluvná strana poskytne **adekvátne informácie o každej vysokej škole** patriacej do jej systému vysokoškolského vzdelávania a o **každom programe** prebiehajúcom na týchto školách s cieľom uľahčiť príslušným orgánom iných zmluvných strán zistiť, či kvalita kvalifikácií vydaných týmito vysokými školami je dostatočná na uznanie v zmluvnej strane, v ktorej sa žiada o uznanie. Informácie tohto druhu majú túto formu:

- a) v prípade zmluvných strán, ktoré **vytvorili systém oficiálneho posudzovania** vysokých škôl a študijných programov - **informácie o metódach a výsledkoch tohto posudzovania** a o štandardoch kvality špecifických pre každý typ vysokej školy, ako aj programov vedúcich k vysokoškolským kvalifikáciám,

- b) v prípade zmluvných strán, ktoré **nevytvorili systém oficiálneho posudzovania** vysokých škôl a študijných programov - **informácie o uznávaní rôznych kvalifikácií** získaných na každej vysokej škole alebo v rámci každého študijného programu patriaceho do ich systému vysokoškolského vzdelávania.

Podľa článku VIII. 2 Lisabonského dohovoru každá zmluvná strana prijme **náležité opatrenia na tvorbu, aktualizáciu a publikovanie**

- a) **prehľadu o rôznych typoch vysokých škôl** patriacich do jej systému vysokoškolského vzdelávania s typickými charakteristikami pre každý druh vysokej školy,
- b) **zoznamu uznaných vysokých škôl** (štátnych a súkromných) patriacich do jej systému vysokoškolského vzdelávania s uvedením ich právomocí udeľovať jednotlivé druhy kvalifikácií a požiadaviek na získanie prístupu na každý typ vysokej školy a programu,
- c) **popisu programov vysokých škôl,**
- d) **zoznamu vzdelávacích inštitúcií nachádzajúcich sa mimo svojho územia, ktoré zmluvná strana považuje za súčasť svojho vzdelávacieho systému.**

Časť IX Lisabonského dohovoru upravuje informácie vo veciach uznávania. Podľa ustanovení tejto časti na účely uľahčenia uznávania kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania sa zmluvné strany zaväzujú vytvoriť **transparentné systémy na kompletný popis získaných kvalifikácií** (článok IX. 1).

Podľa článku IX. 2 Lisabonského dohovoru, uznávajúc potrebu relevantných, správnych a aktuálnych informácií, každá zmluvná strana vytvorí alebo udržiava **národné informačné stredisko**. O jeho vytvorení alebo o každej zmene, ktorá sa týka jeho činnosti, bude informovať jedného z depoziárov. V každej zmluvnej strane národné informačné stredisko

- a) **uľahčuje prístup k spoľahlivým a presným informáciám** o systéme vysokoškolského vzdelávania a kvalifikáciách krajiny, v ktorej sa nachádza,
- b) **uľahčuje prístup k informáciám o systémoch vysokoškolského vzdelávania a kvalifikáciách** iných zmluvných strán,

- c) **poskytuje rady alebo informácie vo veciach uznania a posudzovania kvalifikácií** v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Každé národné informačné stredisko má k dispozícii **potrebné prostriedky**, ktoré mu umožňujú plniť svoje funkcie.

Zmluvné strany podporujú prostredníctvom národných informačných stredísk alebo inak **využitie Dodatku UNESCO/Rady Európy k diplomu** alebo iného porovnateľného dokumentu vysokými školami zmluvných strán (článok IX. 3).

Časť X Lisabonského dohovoru upravuje **implementačné mechanizmy**. Podľa článku X. 1 tohto dohovoru sú orgánmi, ktoré sledujú, podporujú a uľahčujú vykonávanie tohto dohovoru:

- a) **Výbor dohovoru o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne,**
- b) **Európska sieť národných informačných stredísk pre akademickú mobilitu a uznávanie** (ďalej len „sieť ENIC“) vytvorená na základe rozhodnutia Výboru ministrov Rady Európy z 9. júna 1994 a Regionálneho výboru UNESCO pre Európu z 18. júna 1994.

Výbor podporuje uplatňovanie tohto dohovoru a sleduje jeho vykonávanie. Na tieto účely môže väčšinou hlasov zmluvných strán prijímať **odporúčania, vyhlásenia, protokoly a modely dobrej praxe** s cieľom usmerniť príslušné orgány zmluvných strán pri vykonávaní dohovoru a pri posudzovaní žiadostí o uznanie vysokoškolských kvalifikácií. Hoci zmluvné strany nebudú viazané týmito textami, vynaložia všetko úsilie na ich vykonávanie, oboznámenie kompetentných orgánov s nimi a na podporu ich vykonávania. Pred prijatím svojich rozhodnutí si výbor vyžiada **stanovisko siete ENIC** (článok X. 2 ods. 5).

Každá zmluvná strana vymenuje za člena **Európskej siete národných informačných stredísk pre akademickú mobilitu a uznávanie národných informačných stredísk** vytvorené na základe článku IX. 2. Tam, kde sa vytvorí viac než jedno národné informačné stredisko podľa článku IX. 2, všetky sa stávajú členmi siete ENIC, ale príslušná zmluvná strana má len jeden hlas (článok X. 3 ods. 1). Sieť ENIC vo svojom zložení obmedzená na zmluvné strany tohto dohovoru **pomáha pri praktickom vykonávaní tohto**

dohovoru kompetentnými národnými orgánmi (článok X. 3 ods. 2). Zmluvné strany **spolupracujú prostredníctvom siete ENIC s národnými informačnými strediskami iných zmluvných strán** najmä tým, že im **umožňujú zhromažďovať všetky informácie použiteľné na ich činnosť týkajúcu sa akademického uznávania a mobility** (článok X. 3 ods. 4).

2.2 SLOVENSKÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ NA AKADEMICKÉ ÚČELY

2.2.1 UZNÁVANIE ZAHRANIČNÝCH DOKLADOV O VZDELANÍ ZO ZÁKLADNEJ ALEBO STREDNEJ ŠKOLY

Uznávanie zahraničných dokladov o ukončenom vzdelaní zo základnej alebo strednej školy na účely pokračovania v štúdiu na území SR upravuje zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve (§ 31 a nasl.) O uznaní zahraničných dokladov o riadne ukončenom vzdelaní zo základnej školy alebo strednej školy (nostrifikácii) rozhoduje príslušný **krajský školský úrad**. Ministerstvo školstva v SR v prípade týchto dokladov na žiadosť krajského školského úradu vydáva stanovisko o úrovni vzdelania.

Nostrifikácia je uznanie platnosti dokladu o maturitnej skúške, záverečnej skúške, absolutorií alebo o inej odbornej skúške alebo uznanie platnosti záverečného vysvedčenia vydaného zahraničnou školou v Slovenskej republike. Nostrifikovať možno iba doklad o ukončenom vzdelaní.

Nostrifikuje sa doklad o vzdelaní vydaný zahraničnou školou, ktorá svojím zameraním a obsahom vyučovania je porovnateľná so základnou školou alebo zodpovedá štúdiu rovnakého alebo príbuzného študijného alebo učebného odboru na strednej škole.

Absolvent zahraničnej školy k žiadosti o nostrifikáciu dokladu o ukončenom vzdelaní pripojí

- a) overenú kópiu dokladu o ukončení základnej školy, ak ide o nostrifikáciu dokladu o jej ukončení, o maturitnej skúške alebo záverečnej skúške alebo o absolutorií, alebo o inej obdobnej skúške,
- b) ak dokladu uvedeného pod písm. a) priamo nevyplýva úspešné ukončenie celého štúdia, overený zoznam predmetov s uvedením počtu ich vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch štúdia (učebný plán štúdia),
- c) potvrdenie zahraničnej školy o rozsahu praktického vyučovania, ak je profilujúcou zložkou vzdelania a nie je uvedené v učebnom pláne štúdia.

K žiadosti o nostrifikáciu sa ďalej pripojí overený preklad dokladu o vzdelaní vydaného zahraničnou školou a dokladov uvedených pod písm. a), b) a c) vydaných zahraničnou školou do slovenského jazyka.

Pravosť podpisov a odtlačku pečiatky školy na origináloch dokladov uvedených pod písm. a) musí byť overená orgánom štátu príslušným na jeho overenie alebo notárstvom v príslušnom štáte s odtlačkom pečiatky zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v tomto štáte, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak.

Doklad o vzdelaní vydaný zahraničnou školou v štáte, s ktorým bola uzavretá zmluva o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní, ktorou je Slovenská republika viazaná, sa na účely pokračovania v štúdiu v Slovenskej republike uznáva za rovnocenný **bez nostrifikácie**. Absolvent zahraničnej školy požiada krajský školský úrad príslušný podľa miesta jeho pobytu o vydanie potvrdenia o rovnocennosti dokladu o vzdelaní. K žiadosti priloží doklad uvedený v písm. a) preložený do slovenského jazyka a overený, ako je uvedené vyššie. Krajský školský úrad do 15 dní od doručenia žiadosti vydá potvrdenie, v ktorom uvedie, s akým dokladom o vzdelaní je predložený doklad rovnocenný.

Doplňovacou skúškou sa overujú vedomosti a zručnosti absolventa z predmetov alebo ich častí, ak z nich absolvent nebol na zahraničnej škole klasifikovaný a majú priamy vzťah k profilu absolventa, študijnému alebo učebnému odboru, ak

- a) štúdium na zahraničnej škole iba čiastočne zodpovedá obsahu vyučovania na základnej škole alebo štúdiu v príbuznom študijnom alebo učebnom odbore na strednej škole,

- b) absolvent nepripojil doklady uvedené ako prílohy k žiadosti pod písm. b) a c).

Absolvent, ktorý nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, nekoná doplňovaciu skúšku zo slovenského jazyka a literatúry.

Krajský školský úrad určí základnú školu alebo strednú školu, v ktorej absolvent vykoná doplňovaciu skúšku, obsah a termín skúšky; ak ide o školy, ktorých nie je zriaďovateľom, spolupracuje so zriaďovateľmi týchto škôl.

Doplňovacia skúška sa koná pred skúšobnou komisiou. Komisia má najmenej troch členov. Predsedu a ďalších členov komisie vymenúva prednosta krajského školského úradu. O výsledku doplňovacej skúšky rozhoduje komisia hlasovaním. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu komisie. O doplňovacej skúške komisia vyhotoví protokol.

Doklad o vzdelaní, ktorý sa **nenostrifikuje**, platí dňom vydania potvrdenia, doklad, ktorý sa **nostrifikuje**, dňom právoplatnosti rozhodnutia o nostrifikácii. Uznávanie rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými školami sa vzťahuje na **občanov Slovenskej republiky a občanov členských štátov Európskej únie**.

Do zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve boli prevzaté aj ustanovenia vyhlášky Ministerstva školstva a vedy Slovenskej republiky č. 207/1993 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rovnocennosti dokladov o vzdelaní a o podmienkach uznania rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými základnými a strednými školami.

2.2.2 UZNÁVANIE ZAHRANIČNÝCH DOKLADOV O VZDELANÍ Z VYSOKEJ ŠKOLY

Uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní z vysokej školy na akademické účely upravuje zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách. Vzájomné uznávanie štúdia a dokladov o vzdelaní je jedným z prostriedkov, ktorými vysoké školy ako súčasť európskeho priestoru vysokoškolského

vzdelávania a spoločného európskeho výskumného priestoru naplňajú svoje poslanie (§ 1 zákona o vysokých školách).

Uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní z vysokej školy na akademické účely upravuje § 106 zákona o vysokých školách. Podľa tohto ustanovenia na účely tohto zákona je uznávaním dokladov o vzdelaní na akademické účely **uznávanie dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnou vysokou školou, vysokou školou z tretieho štátu alebo iným na to oprávneným orgánom podľa právnych predpisov príslušného štátu na účely splnenia základných podmienok na prijatie na vysokoškolské štúdium** podľa § 56 ods. 2 a 3 zákona o vysokých školách (absolvovanie študijného programu prvého stupňa, t.j. bakalárskeho študijného programu, alebo študijného programu druhého stupňa alebo študijného programu spájajúceho prvé dva stupne vysokoškolského vzdelávania, ktorými sú magisterský študijný program, inžiniersky študijný program a doktorský študijný program). Ide teda o uznávanie zahraničných dokladov o vzdelaní potrebných na prijatie na štúdium študijného programu druhého stupňa (magisterský študijný program, inžiniersky študijný program a doktorský študijný program) alebo na prijatie na doktorandské štúdium.

O uznaní dokladov o vzdelaní na akademické účely rozhoduje:

- a) **vysoká škola** v Slovenskej republike uskutočňujúca študijné programy v rovnakých alebo príbuzných študijných odboroch, ako sú uvedené na predložennom doklade o vzdelaní, alebo
- b) **Ministerstvo školstva Slovenskej republiky** (ďalej len „ministerstvo školstva“), ak v Slovenskej republike nie je vysoká škola, ktorá uskutočňuje študijné programy v rovnakých alebo príbuzných študijných odboroch, ako sú uvedené v predložennom doklade.

Pri uznávaní zahraničného vysokoškolského vzdelania a kvalifikácie, ktoré boli získané na vojenských vysokých školách v zahraničí, plní uvedené úlohy ministerstva školstva a vysokej školy **Ministerstvo obrany Slovenskej republiky** [§ 43 ods. 5 písm. m) zákona o vysokých školách].

Pri uznávaní zahraničného vysokoškolského vzdelania a kvalifikácie v oblasti bezpečnostných služieb plní uvedené úlohy ministerstva školstva a vysokej školy **Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky** [§ 44 ods. 5 písm. m) zákona o vysokých školách].

Pravosť podpisov a odtlačku pečiatky školy na origináloch dokladov o vzdelaní musí byť osvedčená orgánom štátu príslušným na jeho osvedčenie alebo notárstvom v príslušnom štáte s odtlačkom pečiatky zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v tomto štáte, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak.

Ak sa obsah absolvovaného štúdia zhoduje so študijným programom vysokej školy iba čiastočne, môže vysoká škola žiadateľovi o uznanie predpísať vykonanie **doplňujúcich skúšok**, prípadne aj dopracovanie a obhajobu bakalárskej, diplomovej alebo dizertačnej práce.

Ak je však medzi príslušným štátom a Slovenskou republikou uzatvorená medzinárodná dohoda o vzájomnom uznávaní a rovnocennosti dokladov o vzdelaní a posudzované doklady sú jej súčasťou, vysoká škola rozhodne o uznaní dokladu o vzdelaní **automaticky**. Takéto bilaterálne dohody má Slovenská republika v súčasnosti uzatvorené s **Českou republikou, Nemeckou spolkovou republikou, Maďarskou republikou, Poľskou republikou, Chorvátskou republikou a Rumunskou republikou**.

Žiadateľ, ktorému bol uznaný doklad o vzdelaní na akademické účely, je oprávnený používať na území Slovenskej republiky **akademický titul** a jeho skratku tak, ako mu boli priznané podľa vnútroštátnych právnych predpisov štátu, z ktorého doklad pochádza, a to v jazyku tohto štátu. Ak by akademický titul alebo jeho skratka boli zameniteľné s titulmi udeľovanými podľa tohto zákona o vysokých školách, na ktoré sa vyžaduje splnenie iných podmienok na získanie odbornej spôsobilosti, ako bolo v štáte, z ktorého doklad o vzdelaní pochádza, ministerstvo školstva rozhodne o používaní primeraného akademického titulu.

Podrobnosti o postupe pri uznávaní dokladov o vzdelaní na akademické účely ustanovuje vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 238/2005 Z. z. o postupe pri uznávaní dokladov o vzdelaní. Táto vyhláška upravuje podrobnosti o postupe pri uznávaní dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými vysokými školami alebo inými na to oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov príslušného štátu (ďalej len „doklad o vzdelaní vydaný zahraničnou vysokou školou“) za rovnocenné s dokladmi o vzdelaní vydanými vysokými školami v Slovenskej republike. Na účely tejto vyhlášky doklady o vzdelaní vydané zahraničnou vysokou školou sú

vysokoškolské diplomy a vysvedčenia o štátnych skúškach, ako aj doklady o udelených akademických tituloch, vedecko-pedagogických tituloch, umelecko-pedagogických tituloch a vedeckých hodnostiach.

Doklad o vzdelaní vydaný zahraničnou vysokou školou možno uznať na základe písomnej žiadosti absolventa zahraničnej vysokej školy (ďalej len „žadateľ“). K žiadosti podanej v inom ako slovenskom jazyku žiadateľ pripojí overený preklad žiadosti v slovenskom jazyku. Žiadateľ k žiadosti priloží

- a) originál alebo overenú kópiu dokladu o vzdelaní vydaného zahraničnou vysokou školou,
- b) overenú kópiu výpisu o absolvovaných predmetoch a vykonaných skúškach a overenú kópiu dodatku k diplomu, ak ho zahraničná vysoká škola vydáva.

Okrem uvedených dokladov možno od žiadateľa požadovať predloženie iných dokladov a informácií, ak je to nevyhnutné na posúdenie veci, najmä

- a) úradný preklad dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnou vysokou školou,
- b) originál dokladu o vzdelaní vydaného zahraničnou vysokou školou, ak bola podľa priložená iba overená kópia a ak je to potrebné na posúdenie dokladu,
- c) iné informácie, ak k žiadosti nebola priložená overená kópia dodatku alebo originál dodatku k diplomu.

Evidenciu rozhodnutí o uznaní dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými vysokými školami alebo o uznaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vedie orgán, ktorý rozhodol o uznaní. Tento orgán súčasne uchováva úradne overené kópie dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými vysokými školami predložené žiadateľom. Originály dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými vysokými školami sa vraciajú žiadateľovi.

2.2.3 UZNÁVANIE DOKLADOV O VZDELANÍ PODĽA BILATERÁLNYCH ZMLÚV

2.2.3.1 ČESKÁ REPUBLIKA

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydávaných v Slovenskej republike a v Českej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 248/2002 Z.z.)

Podľa tejto dohody:

- vysvedčenia a iné doklady o ukončení vzdelávania na **základných** školách a štúdiá na **stredných** školách vydané v Slovenskej republike a vysvedčenia a iné doklady o ukončení vzdelávania na základných školách a štúdiá na stredných školách vydané v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,
- absolventske diplomy vydané **strednými školami** v Slovenskej republike a doklady o vzdelaní vydané **vyššími odbornými školami** v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné, ak boli dĺžka štúdia a zameranie rovnaké alebo podobné,
- diplomy a vysvedčenia o štátnej skúške vydané po ukončení **bakalárskeho štúdia** na vysokej škole v Slovenskej republike a vysokoškolské diplomy a vysvedčenia o štátnej skúške vydané po ukončení štúdia v bakalárskom študijnom programe na vysokej škole v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,
- diplomy a vysvedčenia o štátnej skúške vydané po ukončení **magisterského štúdia, inžinierskeho štúdia a doktorského štúdia** na vysokej škole v Slovenskej republike a vysokoškolské diplomy a vysvedčenia o štátnej skúške vydané po ukončení štúdia v magisterskom študijnom programe na vysokej škole v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,
- diplomy vydané po vykonaní **rigoróznej skúšky** na vysokých školách v Slovenskej republike a vysokoškolské diplomy a vysvedčenia o štátnej skúške vydané po vykonaní štátnej rigoróznej skúšky na vysokých školách v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,

- diplomy vydané po ukončení **doktorandského štúdia** na vysokej škole v Slovenskej republike a vysokoškolské diplomy a vysvedčenia o štátnej skúške vydané po ukončení štúdia v doktorském študijnom programe na vysokej škole v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,
- diplomy vydané po ukončení **doktorandského štúdia** na vysokej škole v Slovenskej republike a diplomy o udelení vedeckej hodnosti **„kandidát vied“ (skratka „CSc.“)** vydané v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,
- diplomy o udelení vedeckej hodnosti **„doktor vied“ (skratka „DrSc.“)** vydané v Slovenskej republike a v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,
- doklady o udelení vedecko-pedagogického alebo umelecko-pedagogického titulu **„docent“** vydané v Slovenskej republike a doklady o udelení titulu „docent“ vydané v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné,
- doklady o udelení vedecko-pedagogického alebo umelecko-pedagogického titulu **„profesor“** vydané v Slovenskej republike a doklady o udelení titulu „profesor“ vydané v Českej republike sa uznávajú za rovnocenné.

V oblasti vysokého školstva a vedy je platná táto rovnocennosť priznávaných titulov a hodností:

Slovenská republika	Česká republika
„bakalár“ („Bc.“)	„bakalář“ („Bc.“)
„bakalár“ („Bc.“) v oblasti umenia	„bakalář umění“ („BcA.“)
„inžinier“ („Ing.“)	„inženýr“ („Ing.“)
„inžinier architekt“ („Ing. arch.“)	„inženýr architekt“ („Ing. arch.“)
„doktor medicíny“ („MUDr.“)	„doktor medicíny“ („MUDr.“)
„doktor veterinárskej medicíny“ („MVDr.“)	„doktor veterinární medicíny“ („MVDr.“)
„magister“ („Mgr.“)	„magistr“ („Mgr.“)
„magister umenia“ („Mgr. art.“)	„magistr umění“ („MgA.“)
„doktor práv“ („JUDr.“)	„doktor práv“ („JUDr.“)
„doktor filozofie“ („PhDr.“)	„doktor filozofie“ („PhDr.“)

„doktor pedagogiky“ („PaedDr.“)	doktor filozofie“ („PhDr.“) v oblasti pedagogiky
„doktor prírodných vied“ („RNDr.“)	„doktor přírodních věd“ („RNDr.“)
„doktor farmácie“ („PharmDr.“)	„doktor farmacie“ („PharmDr.“)
„doktor teológie“ („ThDr.“)	„licenciát teologie“ („ThLic.“)
„philosophiae doctor“ („PhD.“)	„doktor“ („Ph.D.“)
„artis doctor“ („ArtD.“)	„doktor“ („Ph.D.“) v oblasti umění
„philosophiae doctor“ („PhD.“) v oblasti teológie	„doktor teologie“ („Th.D.“)
„philosophiae doctor“ („PhD.“) „artis doctor“ („ArtD.“)	„kandidát věd“ („CSc.“)
„doktor vied“ („DrSc.“)	„doktor věd“ („DrSc.“)
„docent“	„docent“
„profesor“	„profesor“

Tituly, akademické tituly, vedecké tituly, vedecko-akademické hodnosti a umelecko-akademické hodnosti, vedecko-pedagogické tituly a umelecko-pedagogické tituly priznané v štáte jednej zmluvnej strany uvedené v tejto dohode **môžu ich držitelia používať i v štáte druhej zmluvnej strany.**

Držitelia titulu „diplomovaný specialista v oboru“ („Dis.“) vydaného v Českej republike môžu tento titul používať v Slovenskej republike.

Všetky doklady o vzdelaní uvedené v tejto dohode sú **platné na území Slovenskej republiky a na území Českej republiky bez ďalšieho úradného overenia.**

Uznávanie dokladov o vzdelaní na účely pokračovania v štúdiu alebo na účely výkonu povolania a odbornej činnosti sa uskutočňuje v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi prijímajúceho štátu.

Doklady o vzdelaní, priznané tituly, hodnosti a stavovské označenia získané na území štátov zmluvných strán počas trvania Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a jej právnych predchodcov pred nadobudnutím platnosti tejto dohody zostávajú touto dohodou nedotknuté a uznávajú sa v štátoch zmluvných strán za rovnocenné.

2.2.3.2 SPOLKOVÁ REPUBLIKA NEMECKO

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní v oblasti vysokého školstva (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 143/2005 Z.z.)

Táto dohoda sa vzťahuje na doklady o vzdelaní, ktoré boli vydané v Slovenskej republike alebo v Spolkovej republike Nemecko po nadobudnutí platnosti tejto dohody. Podľa tejto dohody vysvedčenie o maturitnej skúške vydané gymnáziom v Slovenskej republike a vysvedčenie o všeobecnej vysokoškolskej zrelosti vydané v Spolkovej republike Nemecko sa uznávajú ako kvalifikácia umožňujúca prístup k vysokoškolskému štúdiu. Iné vysvedčenia, ktoré v oboch štátoch umožňujú prístup k vysokoškolskému štúdiu, sa môžu uznať ako vysvedčenia, ktoré umožňujú prístup k vysokoškolskému štúdiu, v súlade s príslušnými vnútroštátnymi predpismi.

Príslušné časti štúdia a skúšky sa uznávajú na žiadosť študujúcich podľa študijných programov alebo skúškových poriadkov. Doklady o ukončení vysokoškolskom štúdiu sa na účely pokračovania v štúdiu na žiadosť uznávajú podľa priradení úrovni kvalifikácií, ktoré sú uvedené v článku 7 tejto dohody, za predpokladu, že sa v obsahu štúdia nevyskytujú zásadné rozdiely. Prístup ku štátnym skúškam v Spolkovej republike Nemecko, ako aj s tým súvisiace započítavanie častí štúdia sa riadia príslušnými vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Držiteľia magisterského alebo inžinierskeho akademického titulu, ako aj držiteľia akademického titulu doktor medicíny (v skratke „MUDr.“) a doktor veterinárskej medicíny (v skratke „MVDr.“), ktoré sa priznávajú po ukončení vysokoškolského štúdia v Slovenskej republike, môžu byť v súlade s príslušným poriadkom pre doktorandské štúdium prijatí na doktorandské štúdium v Spolkovej republike Nemecko. Na doktorandské štúdium môžu byť prijatí aj držiteľia slovenských akademických titulov doktor prírodných vied (v skratke „RNDr.“), doktor filozofie (v skratke „PhDr.“), doktor farmácie (v skratke „PharmDr.“), doktor práv (v skratke „JUDr.“), doktor pedagogiky (v skratke „PaedDr.“) a doktor teológie (v skratke „ThDr.“). O uznaní alebo dopracovaní slovenskej rigorózneho práce na dizertačnú prácu

rozhodujú vysoké školy v Spolkovej republike Nemecko podľa svojich poriadkov pre doktorandské štúdium.

Držiteľia „Diplomu“, „Lizenziatu“ alebo titulu „Magister Artium“ z nemeckých univerzít a vysokých škôl na ich úrovni, absolventi príslušných nemeckých štátnych skúšok a držiteľia titulu „Master/Magister“ zo Spolkovej republiky Nemecko môžu byť v súlade s príslušnými ustanoveniami o doktorandskom štúdiu prijatí na doktorandské štúdium (PhD., ArtD.) v Slovenskej republike. Držiteľia „Diplomu (FH)“ z odbornej vysokej školy zo Spolkovej republiky Nemecko, ktorí dosiahli nadpriemerné študijné výsledky, môžu byť v súlade s príslušnými ustanoveniami o doktorandskom štúdiu prijatí na doktorandské štúdium (PhD., ArtD.) v Slovenskej republike.

Vysoké školy v Slovenskej republike a v Spolkovej republike Nemecko môžu medzi sebou uzatvárať dohody, ktoré budú obsahovať iné podmienky, ako sú v tejto dohode, a ktoré budú podporovať mobilitu študentov, vysokoškolských učiteľov a vedeckých pracovníkov v súlade s vnútroštátnymi predpismi.

Držiteľia titulov alebo hodností zo Slovenskej republiky, ktoré sú uvedené nižšie, sú oprávnení ich používať v Spolkovej republike Nemecko v takej podobe, v akej im boli priznané v Slovenskej republike, pričom si v osobitne vyznačených prípadoch k titulu alebo hodnosti ako dodatok o pôvode uvádzajú aj názov vysokej školy, kde ich získali. Uvedený nemecký preklad sa môže používať iba spolu s originálnou podobou.

Názov	Preklad	Skratka	Dodatok o pôvode (X)
bakalár	Bakkalaureus	Bc.	
magister	Magister	Mgr.	
magister umenia	Magister der Kunst	Mgr.art.	
inžinier	Ingenieur *)	Ing. *)	X
inžinier architekt	Ingenieur-Architekt	Ing.arch.	X
doktor medicíny	Doktor der Medizin	MUDr.	X
doktor veterinárskej	Doktor der	MVDr.	X

medicíny	Veterinärmedizin		
doktor prírodných vied	Doktor der Naturwissenschaften	RNDr.	X
doktor farmácie	Doktor der Pharmazie	PharmDr.	X
doktor filozofie	Doktor der Philosophie	PhDr.	X
doktor práv	Doktor der Rechte	JUDr.	X
doktor pedagogiky	Doktor der Pädagogik	PaedDr.	X
doktor teológie	Doktor der Theologie	ThDr.	X
philosophiae doctor	Doktor der Philosophie	PhD.	
artis doctor	Doktor der Kunst	ArtD.	
doctor scientiarum	Doktor der Wissenschaften	DrSc.	
docent			X

*) Pri používaní inžinierskeho titulu sa berú do úvahy vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa výkonu povolania v Spolkovej republike Nemecko (inžinierske zákony krajín).

Držitelia týchto vysokoškolských titulov zo Spolkovej republiky Nemecko:

- diplom z odbornej vysokej školy s uvedením odborného zamerania,
- Bachelor/Bakkalaureusgrad s uvedením odborného zamerania,
- Diplom z univerzity, ako aj vysokej školy na jej úrovni s uvedením odborného zamerania,
- Magister Artium,
- Lizenciat s uvedením odborného zamerania,
- Master/Magister s uvedením odborného zamerania,
- Doktor s uvedením odborného zamerania,
- Doctor habilitatus s uvedením odborného zamerania,

sú oprávnení používať v Slovenskej republike svoje tituly a hodnosti v podobe, v akej im boli priznané v Spolkovej republike Nemecko. Obdobne platí pre označenie „Privatdozent/Privatdozentin“.

V súlade s ďalej uvedenou porovnávajúcou tabuľkou kvalifikácií, bez ohľadu na vyššie uvedené ustanovenia o používaní titulov a hodností, existuje možnosť prevodu slovenských titulov a hodností v Spolkovej republike Nemecko, ak to vnútroštátne právne predpisy krajín umožňujú, alebo nostrifikácie dokladov o vzdelaní vydaných v Spolkovej republike Nemecko v Slovenskej republike.

V prípade, keď sa podľa tejto dohody uznávajú alebo započítavajú kvalifikácie nadobudnuté v Slovenskej republike alebo v Spolkovej republike Nemecko, sa vychádza z týchto úrovní kvalifikácií:

úroveň: Spolková republika Nemecko	úroveň: Slovenská republika
Bakkalaureus/-Bachelor (pričom sa zohľadní dĺžka štúdia 3 alebo 4 roky)	bakalár (v skratke „Bc.“)
diplom vydaný odbornou vysokou škoulou - Diplom (FH)	žiadna priama ekvivalencia, uznanie je v kompetencii prijímajúcej vysokej školy na základe profilu absolventa
Diplom (univerzitná alebo iná vysokoškolská kvalifikácia získaná po minimálne 4-ročnom štúdiu, ako napr. Diplom-Mathematiker, Diplom- Geologe, Diplom-Soziologe), Magister Artium, Master-/Magister Diplom-Ingenieur Diplom-Ingenieur (Architektur) Erste Staatsprüfung (napr. Lehramtsprüfung, Erste Juristische Staatsprüfung, Ärztliche Abschlussprüfung), Lizenciat	magister (v skratke „Mgr.“), magister umenia (v skratke „Mgr.Art.“), inžinier (v skratke „Ing.“), inžinier architekt (v skratke „Ing. arch.“), doktor medicíny (v skratke „MUDr.“), doktor veterinárskej medicíny (v skratke „MVDr.“)

doktor s uvedením odborného zamerania (napr. Dr.rer.nat.)	philosophiae doctor (v skratke „PhD.“), artis doctor (v skratke „ArtD.“)
---	---

Habilitácia vykonaná v Slovenskej republike alebo v Spolkovej republike Nemecko sa môže považovať za vzájomne rovnocennú kvalifikáciu.

2.2.3.3 POĽSKÁ REPUBLIKA

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o vzájomnom uznávaní častí štúdia a rovnocennosti dokladov o vzdelaní, hodnosti a titulov získaných v Slovenskej republike a v Poľskej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 3/2006 Z.z.)

Podľa tejto dohody vysvedčenie o maturitnej skúške vydané v Slovenskej republike a maturitné vysvedčenie vydané v Poľskej republike sa **uznávajú za rovnocenné** a oprávňujú uchádzať sa o prijatie na vysoké školy v štáte každej zo zmluvných strán.

Na žiadosť študenta budú vysoké školy oboch zmluvných strán započítavať alebo uznávať časti štúdia, dosiahnuté výsledky a vykonané skúšky. V prípade rozdielnych programov môže byť uznanie časti štúdia podmienené vykonaním doplnujúcich skúšok.

Diplomy potvrdzujúce získanie akademického titulu „**bakalár**“ (skratka „Bc.“) v Slovenskej republike a diplomy potvrdzujúce získanie profesijného titulu „**licencjat**“ alebo „**inžynier**“ v Poľskej republike sa uznávajú za rovnocenné.

Diplomy potvrdzujúce skončenie vysokoškolského štúdia v študijnom programe **druhého stupňa** v Slovenskej republike a diplomy potvrdzujúce skončenie **magisterského** štúdia v Poľskej republike sa uznávajú za rovnocenné podľa tejto porovnávacej tabuľky, ktorá je prílohou k dohode:

Slovenská republika	Poľská republika
vysvedčenie o maturitnej skúške	świadectwo dojrzałości
bakalár (Bc.)	licencjat (lic.) licencjat pielęgniarstwa (lic.) licencjat położnictwa (lic.) inżynier (inż.) inżynier architekt (inż. arch.)
magister (Mgr.)	magister (mgr) magister pielęgniarstwa (mgr) magister położnictwa (mgr)
inżynier (Inż.)	magister inżynier (mgr inż.)
inżynier architekt (Inż. arch.)	magister inżynier architekt (mgr inż. arch.)
magister (Mgr.)	magister edukacji (mgr)
magister umenia (Mgr. art.)	magister sztuki (mgr)
doktor všeobecného lekárstva (MUDr.)	lekarz (lek.)
doktor zubného lekárstva (MDDr.)	lekarz stomatolog (lek.)
doktor zubného lekárstva (MDDr.)	lekarz dentysta (lek.)
doktor veterinárskeho lekárstva (MVDr.)	lekarz weterynarii (lek.)
doktor (philosophiae doctor, PhD.)	doktor (dr)
doktor (philosophiae doctor, PhD.)	doktor nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego (dr)
doktor umenia (artis doctor, ArtD.)	doktor sztuki (dr)
doctor scientiarum (DrSc.) docent (doc.)	doktor habilitowany (dr hab.)
doctor scientiarum (DrSc.) docent (doc.)	doktor habilitowany sztuki (dr hab.)
profesor (prof.)	profesor (prof.)
profesor (prof.)	profesor sztuki (prof.)

Tieto diplomy oprávňujú ich držiteľov uchádzať sa o prijatie na **doktorandské štúdium** a udelenie akademického titulu „doktor“ („philosophiae doctor“, skratka „PhD.“) alebo akademického titulu „doktor umenia“ („artis doctor“, skratka „ArtD.“) v Slovenskej republike a o prijatie na doktorandské štúdium a udelenie vedeckej hodnosti „doktor“ alebo hodnosti „doktor sztuki“ v Poľskej republike.

Diplomy o udelení akademického titulu „doktor“ („philosophiae doctor“, skratka „PhD.“) alebo akademického titulu „doktor umenia“ („artis doctor“, skratka „ArtD.“) získané v Slovenskej republike a diplomy o udelení vedeckej hodnosti „doktor“ alebo hodnosti „doktor sztuki“ získané v Poľskej republike sa uznávajú za rovnocenné. Tieto diplomy uvedené oprávňujú ich držiteľov uchádzať sa o udelenie vedeckej hodnosti „doktor vied“ (skratka „DrSc.“) a o získanie vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu „docent“ (skratka „doc.“) v Slovenskej republike a o priznanie vedeckej hodnosti „doktor habilitowany“ alebo hodnosti „doktor habilitowany sztuki“ v Poľskej republike.

Doklady o udelení vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu „docent“ (skratka „doc.“) a diplomy o udelení vedeckej hodnosti „doktor vied“ (skratka „DrSc.“) získané v Slovenskej republike a diplomy o udelení vedeckej hodnosti „doktor habilitowany“ alebo hodnosti „doktor habilitowany sztuki“ získané v Poľskej republike sa uznávajú za rovnocenné.

Doklady o udelení vedecko-pedagogického titulu alebo umelecko-pedagogického titulu „profesor“ (skratka „prof.“) získané v Slovenskej republike a doklady o udelení vedeckého titulu „profesor“ alebo titulu „profesor sztuki“ v Poľskej republike sa uznávajú za rovnocenné.

Doklady o vzdelaní, udelených hodnostiach a tituloch vydané na základe predchádzajúcich platných predpisov budú uznané za rovnocenné v súlade so záväznými právnymi predpismi v uvedenej oblasti v štátoch zmluvných strán.

Osoba, ktorej bol udelený

- a) v Slovenskej republike akademický titul, vedecko-pedagogický titul, umelecko-pedagogický titul alebo vedecká hodnosť,

- b) v Poľskej republike profesijný titul, hodnosť alebo titul, ktoré sú vymenované v článkoch 4, 5, 6, 7 a 8 dohody („licencjat“, „inżynier“, „doktor“, „doktor sztuki“, „doktor habilitowany“, „doktor habilitowany sztuki“, „profesor“, „profesor sztuki“),

je oprávnená používať ich v podobe, ktorá zodpovedá príslušným právnym predpisom štátov zmluvných strán.

2.2.3.4 MAĎARSKÁ REPUBLIKA

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Maďarskej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 328/2000 Z.z.)

Podľa tejto dohody vysvedčenie potvrdzujúce ukončenie **základnej školy** v Maďarskej republike oprávňuje pokračovať v štúdiu na stredných školách v Slovenskej republike a vysvedčenie potvrdzujúce ukončenie základnej školy v Slovenskej republike oprávňuje pokračovať v štúdiu na stredných školách v Maďarskej republike. Vysvedčenia o **maturitnej skúške** vydané v Slovenskej republike a vysvedčenia o maturitnej skúške vydané v Maďarskej republike sa z hľadiska pokračovania v štúdiu uznávajú za rovnocenné. Vysvedčenia potvrdzujúce **ukončenie štúdia v stredných odborných učilištiach** v Slovenskej republike a vysvedčenia potvrdzujúce ukončenie štúdia na odborných školách v Maďarskej republike sa uznávajú za rovnocenné, ak dĺžka a zameranie odbornej prípravy sú rovnaké alebo podobné.

Vysvedčenia vydané po ukončení minimálne jednoročného pomaturitného odborného štúdia a vyššieho odborného štúdia v Maďarskej republike sa uznávajú za rovnocenné s vysvedčeniami a absolventskými diplomami vydanými po ukončení minimálne jednoročného **pomaturitného štúdia** a nadobudnutí vyššieho odborného vzdelania v Slovenskej republike, ak dĺžka a zameranie štúdia sú rovnaké alebo podobné.

Vysvedčenia a absolventské diplomy vydané po ukončení minimálne jednoročného pomaturitného štúdia a nadobudnutí vyššieho odborného vzdelania v Slovenskej republike sa uznávajú za rovnocenné

s vysvedčeniami vydanými po ukončení minimálne jednoročného **pomaturitného odborného štúdia** a vyššieho odborného štúdia v Maďarskej republike, ak dĺžka a zameranie štúdia sú rovnaké alebo podobné.

Maďarská republika uznáva diplomy o priznaní titulu „**bakalár**“ (skratka „Bc.“) vydané po ukončení minimálne trojročného štúdia vysokými školami v Slovenskej republike za rovnocenné s diplomami vydanými vysokými školami neuniverzitného druhu („főiskolai“) a fakultami univerzít zameranými na vysokoškolské štúdium neuniverzitného druhu v Maďarskej republike. Slovenská republika uznáva diplomy vydané po ukončení minimálne trojročného štúdia vysokými školami neuniverzitného druhu („főiskolai“) a fakultami univerzít zameranými na vysokoškolské štúdium neuniverzitného druhu v Maďarskej republike za rovnocenné s diplomami o priznaní titulu „**bakalár**“ (skratka „Bc.“) vydanými vysokými školami v Slovenskej republike.

Maďarská republika uznáva diplomy o priznaní akademických titulov **magister** (skratka „Mgr.“), **magister umenia** (skratka „Mgr. art.“), **inžinier** (skratka „Ing.“), **inžinier architekt** (skratka „Ing. arch.“), **doktor medicíny** (skratka „MUDr.“) a **doktor veterinárskej medicíny** (skratka „MVDr.“) vydané vysokými školami v Slovenskej republike po minimálne štvorročnom štúdiu a oprávňujúce prístup k doktorandskému štúdiu ako univerzitné diplomy vydané po základnom univerzitnom štúdiu univerzitami v Maďarskej republike. Slovenská republika uznáva univerzitné diplomy vydané po minimálne štvorročnom základnom univerzitnom štúdiu a oprávňujúce prístup k doktorandskému štúdiu v Maďarskej republike ako diplomy o priznaní akademických titulov **magister** (skratka „Mgr.“), **magister umenia** (skratka „Mgr. art.“), **inžinier** (skratka „Ing.“), **inžinier architekt** (skratka „Ing. arch.“), **doktor medicíny** (skratka „MUDr.“) a **doktor veterinárskej medicíny** (skratka „MVDr.“) vydané vysokými školami v Slovenskej republike.

Časti štúdia absolvované na vysokých školách v Slovenskej republike a v Maďarskej republike sa môžu na požiadanie študenta vzájomne započítavať a uznať ako súčasť štúdia alebo študijný výkon (kredit, skúška). Rovnocennosť štúdia posudzuje vysoká škola, na ktorú sa žiadosť podáva.

Maďarská republika uznáva diplomy vydané vysokými školami v Slovenskej republike po vykonaní **rigorózneho skúšky** (examina rigorosa) ako diplomy vydané po absolvovaní postgraduálneho univerzitného štúdia odborného zamerania v Maďarskej republike. Slovenská republika uznáva diplomy vydané po absolvovaní **postgraduálneho univerzitného štúdia odborného zamerania** v Maďarskej republike ako diplomy vydané vysokými školami v Slovenskej republike po vykonaní rigorózneho skúšky (examina rigorosa).

Maďarská republika uznáva vedecko-akademickú hodnosť „**philosophiae doctor**“ (skratka „PhD.“) a umelecko-akademickú hodnosť „**artis doctor**“ (skratka „ArtD.“), ktoré udeľujú vysoké školy v Slovenskej republike, za rovnocenné s doktorskou hodnosťou „**doktor**“ (skratka „Ph.D.“) a s **doktorskou hodnosťou v oblasti umenia** (skratka „DLA“), ktoré udeľujú univerzity v Maďarskej republike. Slovenská republika uznáva doktorskú hodnosť „**doktor**“ (skratka „Ph.D.“) a **doktorskú hodnosť v oblasti umenia** (skratka „DLA“), ktoré udeľujú univerzity v Maďarskej republike, za rovnocenné s vedecko-akademickou hodnosťou „**philosophiae doctor**“ (skratka „PhD.“) a s umelecko-akademickou hodnosťou „**artis doctor**“ (skratka „ArtD.“), ktoré udeľujú vysoké školy v Slovenskej republike.

Táto dohoda sa okrem článku 6 [uznávajúce diplomov o priznaní titulu „bakalár“ a diplomov vydaných vysokými školami neuniverzitného druhu („főiskolai“)] vzťahuje na doklady o vzdelaní, ktoré boli vydané na území Slovenskej republiky a Maďarskej republiky po nadobudnutí platnosti tejto dohody. Článok 6 dohody sa vzťahuje aj na doklady o vzdelaní vydané po 1. januári 1995.

Uznávanie dokladov o vzdelaní na účely pokračovania v ďalšom štúdiu alebo na účely výkonu povolania sa uskutočňuje v súlade s právnymi predpismi prijímajúceho štátu.

2.2.3.5 CHORVÁTSKA REPUBLIKA

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Chorvátskej republiky o uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných

v Slovenskej republike a v Chorvátskej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 123/2000 Z.z.)

Podľa tejto dohody vysvedčenia o úspešnom ukončení ôsmeho alebo deviateho ročníka **základnej školy** vydané v Slovenskej republike a vysvedčenia o úspešnom ukončení ôsmeho ročníka základnej školy vydané v Chorvátskej republike sa uznávajú za rovnocenné. Vysvedčenia o úspešnom ukončení **trojročnej odbornej prípravy** na stredných odborných školách a na stredných odborných učilištiach v Slovenskej republike a vysvedčenia o úspešnom ukončení trojročnej odbornej prípravy na stredných odborných školách v Chorvátskej republike sa uznávajú za rovnocenné. Tieto vysvedčenia neoprávňujú uchádzať sa o štúdium na vysokých školách.

Vysvedčenia o **maturitnej skúške** vydané strednými školami v Slovenskej republike a vysvedčenia o **záverečných skúškach** vydané po ukončení štvorročných stredných odborných škôl a štvorročných stredných všeobecnovzdelávacích škôl v Chorvátskej republike sa uznávajú za rovnocenné. Tieto vysvedčenia umožňujú v oboch štátoch uchádzať sa o štúdium na vysokých školách.

Diplomy vydané vysokými školami v Slovenskej republike po ukončení **štvorročného vysokoškolského štúdia** a diplomy vydané vysokými školami v Chorvátskej republike po ukončení štvorročného univerzitného štúdia sa uznávajú za rovnocenné.

Diplomy vydané vysokými školami v Slovenskej republike po ukončení **minimálne päťročného vysokoškolského štúdia** a diplomy vydané vysokými školami v Chorvátskej republike po ukončení minimálne päťročného pregraduálneho univerzitného štúdia sa uznávajú za rovnocenné. Držitelia týchto diplomov majú prístup k doktorandskému štúdiu v oboch štátoch.

Diplomy vydané vysokými školami v Slovenskej republike po ukončení doktorandského štúdia, ktorými sa priznáva vedecko-akademická hodnosť „**philosophiae doctor**“ (skratka PhD.) alebo umelecko-akademická hodnosť „**artis doctor**“ (skratka ArtD.), a diplomy vydané vysokými školami v Chorvátskej republike po ukončení postgraduálneho vedeckého štúdia,

ktorými sa priznáva akademická hodnosť „**doktor vied**“ (skratka dr.sc.), sa uznávajú za rovnocenné.

Časti štúdia absolvované na vysokých školách v Slovenskej republike a v Chorvátskej republike sa v súlade s postupmi a spôsobmi stanovenými vnútroštátnymi právnymi predpismi zmluvných strán vzájomne uznávajú za predpokladu, že sa v obsahu príslušných častí štúdia nevyskytujú zásadné rozdiely.

Uznávanie dokladov o vzdelaní na účely zamestnania, ako aj uznávanie dokladov o vzdelaní na účely pokračovania v štúdiu, ktoré nie sú odvodené zo zoznamu študijných odborov vysokoškolského štúdia podľa článku 9 ods. 2 písm. b) tejto dohody a ktoré boli vydané vysokými školami v Slovenskej republike a v Chorvátskej republike, sa uskutočňujú v súlade s postupmi a spôsobmi stanovenými vnútroštátnymi právnymi predpismi zmluvných strán.

2.2.3.6 RUMUNSKÁ REPUBLIKA

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o vzájomnom uznávaní časti štúdia a dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Rumunsku (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 236/1999 Z.z.)

Podľa tejto dohody vysvedčenia o skončení osemročnej alebo deväťročnej **základnej školy** vydané v Slovenskej republike a vysvedčenia o spôsobilosti vydané v Rumunsku sa vzájomne uznávajú za rovnocenné.

Vysvedčenia o záverečnej skúške po ukončení dvojročného až trojročného štúdia na **strednom odbornom učilišti alebo na strednej odbornej škole** po skončení osemročnej alebo deväťročnej základnej školy vydané v Slovenskej republike a vysvedčenia o ukončení dvojročného až štvorročného štúdia na **odbornej škole** po skončení osemročnej základnej školy vydané v Rumunsku sa v rovnakom alebo príbuznom odbore vzájomne uznávajú za rovnocenné.

Vysvedčenia o **maturitnej skúške** vydané v Slovenskej republike a v Rumunsku sa v rovnakom alebo príbuznom študijnom zameraní a type

školy vzájomne uznávajú za rovnocenné. Tieto vysvedčenia umožňujú v oboch štátoch pokračovať v štúdiu vrátane vysokoškolského štúdia.

Vysvedčenia a absolventské diplomy vydané po ukončení jednoročného až trojročného **pomaturitného a vyššieho odborného vzdelávania** v Slovenskej republike a jednoročného až trojročného **polyceálneho vzdelávania** v Rumunsku sa vzájomne uznávajú za rovnocenné.

Časti štúdia absolvované na vysokých školách v Slovenskej republike a v Rumunsku potvrdené príslušnými školskými dokladmi sa vzájomne uznávajú, ak je dĺžka štúdia rovnaká a ak je obsah štúdia podobný.

Diplomy vydané po ukončení **trojročného vysokoškolského štúdia** v Slovenskej republike a absolventské diplomy vydané po ukončení **trojročného vysokoškolského štúdia** v Rumunsku sa vzájomne uznávajú za rovnocenné.

Diplomy vydané po ukončení **štvorročného až šesťročného vysokoškolského štúdia** v Slovenskej republike a vysokoškolské diplomy vydané po ukončení **štvorročného až šesťročného vysokoškolského štúdia** v Rumunsku sa vzájomne uznávajú za rovnocenné.

Diplomy vydané po ukončení doktorandského štúdia na vysokých školách a udelené vedecko-akademické hodnosti „**philosophiae doctor**“ (skratka PhD.) a umelecko-akademické hodnosti „**artis doctor**“ (skratka ArtD.) v Slovenskej republike a diplomy a vedecké tituly „**doktor**“ v príslušnom vednom odbore udelené v Rumunsku sa vzájomne uznávajú za rovnocenné.

Zmluvné strany si v súlade s touto dohodou vzájomne uznávajú doklady o vzdelaní získané na štátom uznaných stredných a vysokých školách zmluvnej strany, ale profesijné uznanie a zaradenie do pracovnej činnosti sa uskutočňuje v súlade s príslušnými vnútroštátnymi predpismi každej zmluvnej strany.

3 UZNÁVANIE VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA (ALTERNATÍVNE UZNÁVANIE)

Odbornú kvalifikáciu možno získať jednak **formálnym vzdelávaním**, ktoré jednotlivec cielene absolvuje vo vzdelávacích ustanovizniach alebo v ustanovizniach odbornej prípravy na základe štruktúrovaných cieľov vzdelávania v stanovenej dobe a za podpory vyučujúceho a na základe ktorého sa mu vydá osvedčenie o získanej kvalifikácii, ale aj **neformálnym vzdelávaním alebo informálnym učením sa**. **Neformálne vzdelávanie** predstavuje vzdelávací proces, ktorý jednotlivec cielene absolvuje vo vzdelávacej ustanovizni alebo v ustanovizni odbornej prípravy so stanovenými cieľmi v stanovenej dobe za podpory vyučujúceho, avšak spravidla nevedie k osvedčeniu jeho kvalifikácie. **Informálne učenie sa** je založené na každodennej činnosti v práci, rodinnom živote alebo vo voľnom čase. Toto vzdelávanie nie je štruktúrované a spravidla nevedie k osvedčeniu kvalifikácie a nie je cieleň.

Formálne vzdelávanie je spravidla **najzreteľnejšie** a najčastejšie sa uznáva na trhu práce a v spoločnosti. Vedomosti, zručnosti a kompetencie získané v rámci procesu neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa sú však v istom zmysle **„neviditeľné“**. Tieto procesy vzdelávania sú však veľmi významné pre celoživotné vzdelávanie, a preto je potrebné vytvoriť **nové stratégie na identifikáciu a validáciu** výsledkov týchto procesov vzdelávania.

V záujme zvýšenia možností uplatnenia jednotlivcov, ktorí získali určitú kvalifikáciu mimo systému formálneho vzdelávania, na trhu práce sa pripisuje čoraz väčší význam **zohľadneniu všetkých vedomostí, zručností a kompetencií jednotlivca**. Uznávanie všetkých foriem vzdelávania je preto jednou z priorít Európskej únie v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Validácia výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa je kľúčovým prvkom národných stratégií celoživotného vzdelávania

vyvinutých krajinami, ktoré sa podieľajú na programe EÚ „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“.⁶⁴

3.1 EURÓPSKE INICIATÍVY V OBLASTI UZNÁVANIA VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA

Uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania **nie je predmetom záväznej komunitárnej právnej úpravy** a patrí do právomoci členských štátov. Právna úprava tejto problematiky je teda v jednotlivých členských štátoch **rôzna, prípadne úplne absentuje**. Napriek absencii záväznej komunitárnej úpravy sa uznávaniu výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa venuje na európskej úrovni značná pozornosť. Mnohé iniciatívy v tejto oblasti sú predmetom politických dokumentov orgánov Spoločenstva, ktoré nie sú pre členské štáty záväzné, ale poskytujú mimoriadne dôležité inšpirácie a usmernenia v tejto oblasti.

Významnú úlohu v tejto oblasti zohráva okrem iného **Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania** (Cedefop). Toto stredisko, založené v roku 1975, je európskou agentúrou, ktorá pomáha podporovať a rozvíjať odborné vzdelávanie a prípravu v Európskej únii (EÚ). Cedefop pôvodne sídlil v Berlíne a bol jednou z prvých špecializovaných a decentralizovaných agentúr. V roku 1995 bolo ústredie Cedefop-u presťahované do Solúnu a v Bruseli má kontaktnú kanceláriu. Cedefop pracuje na **podpore oblasti celoživotného vzdelávania** v rozšírenej Európskej únii poskytovaním informácií o systémoch odborného vzdelávania a prípravy, zásadách, výskume a postupoch a ich analýz.

⁶⁴ Pozri http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc52_en.htm (Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie a kultúru)

Bližšie informácie: <http://www.cedefop.europa.eu> (Európske stredisko pre rozvoj odborného vzdelávania).

3.1.1 SPOLOČNÉ EURÓPSKE ZÁSADY IDENTIFIKÁCIE A VALIDÁCIE NEFORMÁLNEHO A INFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA

Rada prijala vo svojich záveroch z 28. mája 2004 **spoločné európske zásady identifikácie a validácie neformálneho a informálneho vzdelávania**. Tieto zásady sú zaradené do piatich oblastí.

Oprávnenia jednotlivcov

Identifikácia a validácia neformálneho a informálneho vzdelávania by mala byť pre jednotlivca **dobrovoľná**. Mal by existovať **rovnaký prístup** a rovnaké a **spravodlivé zaobchádzanie** pre všetkých jednotlivcov. Musí sa rešpektovať **súkromie a práva jednotlivca**.

Povinnosti zainteresovaných subjektov

Zainteresované subjekty by v súlade so svojimi právami, povinnosťami a právomocami mali vytvoriť **systémy a prístupy na identifikáciu a validáciu neformálneho a informálneho vzdelávania**. Tieto by mali zahŕňať primerané **mechanizmy na zabezpečenie kvality**. Zainteresované subjekty by mali poskytovať jednotlivcom **usmernenia, poradenstvo a informácie** o týchto systémoch a prístupoch.

Dôvera

Procesy, postupy a kritériá na identifikáciu a validáciu neformálneho a informálneho vzdelávania musia byť **spravodlivé, transparentné** a musia byť **založené na mechanizmoch zabezpečovania kvality**.

Dôveryhodnosť a legitímnosť

Systémy a prístupy na identifikáciu a validáciu neformálneho a informálneho vzdelávania by mali rešpektovať **legitímne záujmy**

príslušných zainteresovaných subjektov a zabezpečiť ich vyváženú účasť.

Proces posudzovania by mal byť **nestranný** a mali by sa vytvoriť mechanizmy, ktoré by umožnili **prechádzať stretu záujmov**. Tiež by mala byť zabezpečená **odborná spôsobilosť osôb vykonávajúcich posudzovanie**.

Stručne tieto **spoločné európske zásady** možno zhrnúť takto:

1. Validácia musí byť **dobrovoľná**.
2. Malo by sa rešpektovať **súkromie** jednotlivcov.
3. Mal by sa zabezpečiť **rovnaký prístup a spravodlivé zaobchádzanie**.
4. Do vytvárania systémov validácie by mali byť zapojené **zainteresované subjekty**.
5. Systémy by mali obsahovať mechanizmy na **usmerňovanie a poskytovanie poradenstva** jednotlivcom.
6. Systémy by mali byť založené na **zabezpečení kvality**.
7. Proces, postupy a kritériá validácie musia byť **spravodlivé, transparentné a založené na zabezpečení kvality**.
8. Systémy by mali rešpektovať **legitímne záujmy** zainteresovaných subjektov a zabezpečovať ich **vyváženú účasť**.
9. Proces validácie musí byť **nestranný** a musí **predchádzať stretu záujmov**.
10. Musí sa zabezpečiť **odborná spôsobilosť osôb vykonávajúcich posudzovanie**.

Na tieto spoločné európske zásady identifikácie a validácie neformálneho a informálneho vzdelávania nadväzujú **Európske usmernenia pre identifikáciu a validáciu neformálneho a informálneho vzdelávania**.⁶⁵ Nie sú politickým dokumentom, ale len praktickým nástrojom, ktorý poskytuje odborné usmernenia a aplikuje sa výlučne na dobrovoľnej báze. Tieto európske usmernenia sú zoradené do piatich oblastí efektívnej praxe:

⁶⁵ European guidelines for validating non-formal and informal learning. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009 (www.cedefop.europa.eu).

Efektívna prax: európska perspektíva

Postupy validácie neformálneho a informálneho vzdelávania by mali byť zlučiteľná s hlavnými prvkami **Európskych zásad pre validáciu neformálneho a informálneho vzdelávania** z roku 2004 a **Európskych zásad pre zabezpečenie kvality vzdelávania a odbornej prípravy a odporúčaním o európskom referenčnom rámci zabezpečenia kvality pre odborné vzdelávanie a prípravu**.⁶⁶ Mala by sa ďalej rozvíjať európska spolupráca v oblasti validácie, najmä prostredníctvom pravidelnej aktualizácie a skvalitňovania týchto usmernení a Európskeho inventára validácie neformálneho a informálneho vzdelávania. Nástroje a rámce na európskej úrovni (**európsky kvalifikačný rámec, Europass, európske kreditové systémy** atď.) by sa mohli využívať na podporu validácie na zvýšenie porovnateľnosti a transparentnosti výsledkov validačných procesov, čím by sa vybuodovala cezhraničná dôvera.

Efektívna prax: vnútroštátna perspektíva

Validácia neformálneho a informálneho vzdelávania by sa mala považovať za **integrálnu súčasť** vnútroštátneho systému kvalifikácií. **Formatívny** prístup k posudzovaniu je dôležitý, pretože upriamuje pozornosť na „identifikáciu“ vedomostí, zručností a širších kompetencií, ktoré sú rozhodujúcou súčasťou celoživotného vzdelávania. **Sumatívna** validácia musí byť jasne a jednoznačne prepojená so štandardmi používanými v národnom systéme (alebo sústave) kvalifikácií. V prípade, ak sa neformálne a informálne vzdelávanie považuje za normálnu dráhu k získaniu kvalifikácie, ktorá je paralelná k formálnemu vzdelávaniu a odbornej príprave, možno uvažovať o nároku na validáciu. Rozvoj národných sústav kvalifikácií možno využiť ako príležitosť na **systematické začlenenie** validácie do systémov kvalifikácií. Zavedenie validácie ako integrálnej súčasti národnej sústavy kvalifikácií môže byť prepojené s potrebou zlepšenia prístupu ku kvalifikáciám, postupu v rámci kvalifikácií

⁶⁶ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. júna 2009 o vytvorení európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy. Ú. v. EÚ, C 155, 8.7.2009, s. 1.

a prenosu kvalifikácií. **Udržateľnosť a koherentnosť** vnútroštátnych systémov validácie by mala byť podporená pravidelnou analýzou nákladov a výnosov.

Efektívna prax: organizačná perspektíva

Formálne vzdelávanie, podniky, poskytovatelia ďalšieho vzdelávania a organizácie tretieho sektora sú kľúčovými **zainteresovanými subjektmi** v poskytovaní príležitostí na validáciu neformálneho a informálneho vzdelávania. Validácia neformálneho a informálneho vzdelávania prináša výzvy pre formálne vzdelávanie z hľadiska rozsahu vzdelania, ktoré možno validovať, a spôsobu integrácie tohto procesu do učebných osnov a jeho posudzovania. Podnikom prináša vytvorenie systémov na dokumentáciu vedomostí, zručností a kompetencií zamestnancov značné výhody. Podniky musia vyvážiť svoje legitímne záujmy zamestnávateľov s legitímnymi záujmami jednotlivých zamestnancov. **Sektor ďalšieho vzdelávania** v značnej miere prispieva k neformálnemu a informálnemu vzdelávaniu a jeho ďalší rozvoj by sa mal podporovať systematickým rozvojom formatívnej a sumatívnej validácie. Tretí (alebo dobrovoľný) sektor poskytuje širokú škálu personalizovaných vzdelávacích príležitostí, ktoré majú v iných oblastiach veľkú hodnotu. Validácia by sa mala využívať na **zviditeľnenie a zhodnotenie výsledkov** tohto vzdelávania, ako aj na podporu ich prenosu do iných prostredí. Úlohy rôznych orgánov, ktoré sa zúčastňujú validácie, musia byť **koordinované inštitucionálnym rámcom**. Inštitucionálna dráha k validácii a certifikácii by nemala viesť k certifikátom, ktoré sa považujú za odlišné podľa toho, akou dráhou boli dosiahnuté.

Efektívna prax: jednotlivec

Stredobodom validačného procesu je **jednotlivec**. Činnosť iných orgánov zúčastnených na validácii by sa mala posudzovať z hľadiska jej vplyvu na jednotlivca. Každý by mal mať prístup k validácii a dôraz na motiváciu k zapojeniu sa do tohto procesu je mimoriadne dôležitý. Niekoľkofázový proces validácie ponúka jednotlivcom mnoho **príležitostí na rozhodovanie** o budúcom smerovaní ich validácie. Rozhodovanie by malo byť podporené **informáciami, poradenstvom a usmerneniami**.

Efektívna prax: štruktúra validačného procesu

Na evaluáciu existujúcich validačných postupov a na podporu rozvoja nových validačných postupov možno využiť tri procesy: **orientáciu, posudzovanie a externý audit.**

Efektívna prax: metódy

Metódy validácie neformálneho a informálneho vzdelávania sú v podstate rovnaké ako nástroje využívané pri posudzovaní formálneho vzdelávania. Na účely validácie je potrebné prijímať, kombinovať a aplikovať nástroje spôsobom, ktorý reflektuje **individuálnu špecifickosť a neštandardizovaný charakter** neformálneho a informálneho vzdelávania. Nástroje na posudzovanie vzdelávania musia byť priradené ich účelu.

Efektívna prax: osoby vykonávajúce validáciu

Efektívne fungovanie validačných procesov závisí najmä od **odborného prínosu** poradcov, posudzujúcich osôb a správcov validačného procesu. **Príprava a sústavné vzdelávanie** týchto osôb je mimoriadne dôležitá. Vytváranie **partnerstiev**, ktoré umožňuje výmenu skúseností a plnohodnotnú činnosť praxe, by malo byť súčasťou tvorby programu pre osoby vykonávajúce validáciu. Interakcia medzi osobami vykonávajúcimi validáciu v jednom validačnom procese spravidla vedie k účinnnejším a efektívnejším postupom, ktoré sú na prospech žiadateľov o validáciu.

Dôležitým nástrojom v oblasti validácie, ktorý sa spomína aj v citovaných európskych usmerneniach, je **európsky inventár validácie neformálneho a informálneho vzdelávania**, ktorý obsahuje informácie o postupoch validácie a o iniciatívach verejného, súkromného a tretieho sektora v 32 európskych štátoch.

Bližšie informácie: <http://www.ecotec.com/europeaninventory/2007.html> (Európsky inventár validácie neformálneho a informálneho vzdelávania)

3.1.2 EUROPASS

Rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES⁶⁷ bol zriadený **jednotný rámec Spoločenstva pre dosiahnutie transparentnosti kvalifikácií a schopností** prostredníctvom vytvorenia **osobného koordinovaného portfólia dokumentov**, známeho ako „Europass“, ktoré môžu občania používať na báze dobrovoľnosti pre lepšie oznamovanie a predstavovanie svojich kvalifikácií a schopností v celej Európe. Používanie Europass-u alebo akéhokoľvek dokumentu Europass neukladá žiadne iné povinnosti alebo neudeľuje žiadne iné práva ako tie, ktoré sú definované v tomto rozhodnutí (článok 1 rozhodnutia).

Europass sa skladá z piatich dokumentov:

- a) **Europass-životopis** (ďalej len „Europass-CV“);
- b) **Europass-mobilita**;
- c) **Europass-doplnok k diplomu**;
- d) **Europass-jazykové portfólio**;
- e) **Europass-doplnok k osvedčeniu**.

Dva dokumenty (**Europass-CV a Europass-mobilita**) si môže uchádzač vyplniť sám. Ostatné dokumenty (**Europass-doplnok k diplomu, Europass-jazykové portfólio a Europass-doplnok k osvedčeniu**) vydávajú príslušné orgány.

Súčasťou dokumentov Europass môžu byť aj iné dokumenty schválené Komisiou ako dokumenty Europass v súlade s kritériami ustanovenými v prílohe I a s postupom uvedeným v článku 4 ods. 2 rozhodnutia [článok 2 písm. a) rozhodnutia].

Podľa prílohy I rozhodnutia všetky **nové dokumenty Europass** by mali rešpektovať tieto minimálne kritériá:

⁶⁷ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES z 15. decembra 2004 o jednotnom rámci Spoločenstva pre transparentnosť kvalifikácií a schopností (Europass). Ú. v. EÚ L 390, 31.12.2004, s. 6.

1. **dôležitosť:** dokumenty Europass by mali byť špecificky zamerané na zlepšenie transparentnosti kvalifikácií a schopností;
2. **európsky rozmer:** bez toho, aby bol dotknutý ich dobrovoľný charakter, dokumenty Europass by mali byť potenciálne uplatniteľné vo všetkých členských štátoch;
3. **jazykové pokrytie:** vzory dokumentov Europass by mali byť dostupné aspoň vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie;
4. **uskutočniteľnosť:** dokumenty Europass by mali byť vhodné pre účinné šírenie, ak je to vhodné prostredníctvom vydávajúcich orgánov, v tlačenej aj elektronickej forme.

Europass-CV

Europass-CV poskytuje občanom príležitosť predstaviť jasným a zrozumiteľným spôsobom informácie o **všetkých svojich kvalifikáciách a schopnostiach**. Europass-CV je stanovený v prílohe II rozhodnutia (článok 5 rozhodnutia).

Podľa prílohy II rozhodnutia Europass-CV vychádza zo **spoločného európskeho formátu pre životopisy** (CV) navrhnutého odporúčaním 2002/236/ES.⁶⁸ Poskytuje jednotlivým občanom vzor pre systematické, chronologické a flexibilné uvádzanie svojich kvalifikácií a schopností. Poskytuje tiež osobitné pokyny pre rôzne kolónky a súbor usmernení a príkladov, ktoré pomôžu občanom vyplniť Europass-CV.

Europass-CV obsahuje kategórie pre uvedenie:

- informácií o osobných pomeroch, jazykovej zdatnosti, pracovných skúsenostiach a dosiahnutom vzdelaní a odbornej príprave,
- dodatočných schopnostiach jednotlivca s dôrazom na technické, organizačné, umelecké a sociálne zručnosti,
- dodatočných informácií, ktoré môžu byť doplnené do Europass-CV vo forme jednej alebo viacerých príloh.

⁶⁸ Odporúčanie Komisie z 11. marca 2002 o spoločnom európskom formáte pre životopisy (CV). Ú. v. ES, L 79, 22.3.2002, s. 66.

Europass-CV je **osobný dokument**, ktorý obsahuje osobné vyhlásenia napísané jednotlivými občanmi. Vzor je dosť podrobný, je však na voľbe jednotlivých občanov, ktoré kolónky vyplnia. Občania, ktorí vyplňujú elektronicke formu, buď stiahnutú z internetu alebo on-line, by mali mať možnosť odstrániť kolónky, ktoré sa rozhodnú nevyplniť. Napríklad osoba, ktorá neuvedie svoje pohlavie alebo nemá špecifickú technickú zručnosť, by mala mať možnosť odstrániť tieto kolónky tak, aby sa na obrazovke alebo v tlačenej podobe neobjavila žiadna prázdna kolónka.

Europass-CV je chrbtovou kosťou Europass-u: portfólio Europass pre daného občana bude obsahovať Europass- CV vyplnený samotným občanom a jeden alebo viacero dokumentov Europass, a to podľa dosiahnutého špecifického vzdelania a pracovnej praxe tohto občana. Elektronicke forma Europass-CV by mala umožniť zriadenie prepojení z jeho oddielov na príslušné dokumenty Europass, napríklad z oddielu týkajúceho sa vzdelania a odbornej prípravy do doplnku k diplomu alebo doplnku k osvedčeniu.

Europass-mobilita

Europass-mobilita zaznamenáva **obdobia vzdelávania** absolvované jeho držiteľmi v krajinách iných ako sú ich vlastné. Europass-mobilita je stanovený v prílohe III rozhodnutia (článok 6 rozhodnutia).

Podľa prílohy III rozhodnutia Europass-mobilita je **osobným dokumentom** zaznamenávajúcim osobitnú **európsku študijnú dráhu** dosiahnutú svojím držiteľom a má napomôcť držiteľovi pri lepšom oznamovaní toho, čo získal prostredníctvom týchto skúseností, najmä z hľadiska získaných schopností má za cieľ zaznamenávať prostredníctvom spoločného európskeho formátu európsku študijnú dráhu.

Európska študijná dráha je doba, ktorú osoba akéhokoľvek veku, vzdelania a profesijného postavenia strávila v inej krajine na študijné účely a ktorá:

- a) sa buď koná v rámci **programu Spoločenstva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy**, alebo
- b) spĺňa všetky nasledujúce **kvalitatívne kritériá**:

- čas strávený v inej krajine je súčasťou vzdelávacej iniciatívy v krajine, z ktorej pochádza osoba, ktorá sa takejto iniciatívy zúčastňuje, organizácia zodpovedná za vzdelávaciu iniciatívu v krajine pôvodu (vysielajúca organizácia) uzavrie s hostiteľskou organizáciou písomnú dohodu, ktorú zašle Národnému stredisku Europass, alebo orgánu poverenému riadením Europass-mobility v krajine pôvodu, o obsahu, cieľoch a trvaní európskej študijnej dráhy, zabezpečí primeranú jazykovú prípravu dotknutej osoby a určí študijného vedúceho v hostiteľskej krajine, ktorý má za úlohu pomáhať, informovať, viesť a sledovať dotknutú osobu,
- každá zúčastnená krajina by mala byť členským štátom Európskej únie, alebo krajinou EZVO/EHP,
- tam, kde je to vhodné, vysielajúca organizácia a hostiteľská organizácia v spolupráci poskytnú dotknutej osobe príslušné informácie o ochrane zdravia pri práci, bezpečnosti práce, pracovnom práve, opatreniach týkajúcich sa rovnosti a iných pracovno-právnych ustanoveniach, ktoré sa uplatňujú v hostiteľskej krajine.

Europass-mobilitu vyplňa **vysielajúca a hostiteľská organizácia** zúčastnená na projekte mobility v jazyku, ktorý je dohodnutý medzi nimi a dotknutou osobou. Občania, ktorým bol udelený dokument Europass-mobilita, sú oprávnení požiadať o jeho preklad do druhého jazyka, ktorý si vyberú z jazykov vysielajúcej a hostiteľskej organizácie alebo do tretieho európskeho jazyka. V prípade tretieho jazyka zodpovednosť za preklad nesie vysielajúca organizácia.

Europass-mobilita obsahuje **osobné údaje**. Meno osoby, ktorej bola udelená Europass-mobilita, je jediným povinným osobným údajom. Organizácie vyplňajúce Europass-mobilitu môžu vyplniť ostatné kolónky týkajúce sa osobných údajov, len ak s tým súhlasí dotknutá osoba. Kolónka „Kvalifikácia“ tiež nie je povinná, pretože sa uznáva skutočnosť, že nie všetky vzdelávacie iniciatívy alebo iniciatívy odbornej prípravy vedú k formálnej kvalifikácii. Akákoľvek dohoda pre vyplňanie Europass-mobility v elektronickej forme, buď stiahnutej z internetu alebo on-line, by mala umožniť odstrániť kolónky, ktoré neboli vyplnené tak, aby sa na obrazovke alebo v tlačenej podobe neobjavila žiadna prázdna kolónka.

Europass-doplnok k diplomu

Europass-doplnok k diplomu poskytuje informácie o držiteľových študijných výsledkoch na vyššom stupni vzdelania. Europass-doplnok k diplomu je stanovený v prílohe IV rozhodnutia (článok 7 rozhodnutia).

Podľa prílohy IV rozhodnutia Europass-doplnok k diplomu (DD) je dokument, ktorý sa **pripája k diplomu vyššieho vzdelania** s cieľom pomôcť tretím osobám, najmä v inej krajine, ľahšie pochopiť, **čo diplom znamená z hľadiska znalostí a schopností získaných držiteľom**. Za týmto účelom DD opisuje charakter, úroveň, kontext, obsah a status štúdií, ktoré boli vykonané a úspešne zavŕšené jednotlivcom, ktorý je držiteľom pôvodného diplomu, ku ktorému je DD pripojený. Je preto **osobným dokumentom**, ktorý sa týka konkrétneho držiteľa.

DD **nenahrádza pôvodný diplom** a neopravňuje na formálne uznanie pôvodného diplomu akademickými ustanovizňami iných krajín. Na druhej strane uľahčuje správne pochopenie pôvodného diplomu a tým **napomáha získať uznanie** príslušnými orgánmi alebo personálom vyšších vzdelávacích inštitúcií, ktorý je zodpovedný za prijímacie konanie.

DD je vyhotovený **príslušnými vnútroštátnymi orgánmi** podľa vzoru, ktorý bol vyvinutý jednotnou pracovnou skupinou Európskej komisie - Rady Európy - UNESCO, ktorá ho testovala a vylepšila. Vzor DD je dostupný v úradných jazykoch Európskej únie. Je to **pružný, nenormatívny nástroj navrhnutý na praktické účely**, ktorý môže byť prispôbený miestnym potrebám a podlieha pravidelným revíziám.

DD obsahuje **osem oddielov**, ktoré označujú držiteľa kvalifikácie (1) a kvalifikáciu samotnú (2), podávajú informácie o úrovni kvalifikácie (3), obsahu a získaných výsledkoch (4) a funkcii kvalifikácie (5), umožňujú uviesť ďalšie informácie (6), osvedčujú dodatok (7) a nakoniec podávajú informáciu o vnútroštátnom systéme vyššieho vzdelávania (8). Informácie by mali byť uvedené vo všetkých ôsmich oddieloch. Ak informácia nie je uvedená, treba uviesť vysvetlenie. Inštitúcie musia pri DD uplatňovať rovnaké **overovacie postupy** ako pri samotnej kvalifikácii.

Europass-jazykové portfólio

Europass-jazykové portfólio poskytuje občanom príležitosť predstaviť svoje jazykové schopnosti. Europass-jazykové portfólio je stanovené v prílohe V rozhodnutia (článok 8 rozhodnutia).

Podľa prílohy V rozhodnutia Europass-jazykové portfólio (JP) vyvinuté **Radou Európy** je dokument, do ktorého môžu študenti cudzích jazykov zaznamenávať svoje **štúdium jazykov a kultúrne skúsenosti a schopnosti**.

JP má dve funkcie: **pedagogickú a informatívnu**. Pokiaľ ide o **pedagogickú funkciu**, JP je navrhnuté tak, aby zvýšilo motiváciu študenta jazykov zlepšiť svoju schopnosť komunikovať v rôznych jazykoch a snažiť sa o nové študijné a medzikultúrne skúsenosti. Jeho účelom je napomôcť študentom uvažovať o ich študijných cieľoch, naplánovať si štúdium a študovať samostatne. Pokiaľ ide o **informatívnu funkciu**, cieľom JP je zdokumentovať komplexným, informatívnym, transparentným a spoľahlivým spôsobom jazykovú zdatnosť držiteľa. Pomáha študentom zvážiť úroveň schopností, ktoré dosiahli v jednom alebo v niekoľkých cudzích jazykoch, a umožňuje im informovať iných podrobným a medzinárodne porovnateľným spôsobom. Všetky schopnosti sú ohodnotené, bez ohľadu na to, či boli získané v rámci formálneho vzdelávania alebo mimo neho.

JP obsahuje:

- **jazykový pas**, ktorý jeho držiteľ pravidelne aktualizuje. Držiteľ popisuje svoje jazykové schopnosti podľa všeobecných kritérií prijímaných v celej Európe,
- **podrobný jazykový životopis** popisuje skúsenosti držiteľa v každom jazyku,
- **spis umožňujúci uviesť príklady vlastných prác** na ilustráciu jazykových schopností.

Europass-jazykové portfólio je **vlastníctvom študenta**.

Europass-doplnok k osvedčeniu

Europass-doplnok k osvedčeniu popisuje schopnosti a kvalifikácie zodpovedajúce osvedčeniu o odbornej príprave. Europass-doplnok k osvedčeniu je stanovený v prílohe VI rozhodnutia (článok 9 rozhodnutia).

Podľa prílohy VI rozhodnutia Europass-doplnok k osvedčeniu (DO) je dokumentom, ktorý **sa pripája k osvedčeniu o odbornej príprave** s cieľom pomôcť tretím osobám, najmä osobám v inej krajine, ľahšie pochopiť, **čo osvedčenie znamená z hľadiska schopností získaných jeho držiteľom**.

Na tento účel **DO poskytuje informácie o:**

- získaných **zručnostiach a schopnostiach**,
- **rozsahu povolaní**, ktoré môže držiteľ vykonávať,
- **orgánoch udeľujúcich osvedčenie a akreditáciu**,
- **úrovni osvedčenia**,
- rôznych **spôsoboch získavania osvedčenia**,
- **vstupných požiadavkách a príležitostiach pre prijatie** na nasledujúcu úroveň vzdelávania.

DO **nenahrádza pôvodné osvedčenie a neopravňuje na formálne uznanie pôvodného osvedčenia** akademickými ustanovitzami iných krajín. Na druhej strane uľahčuje správne pochopenie pôvodného osvedčenia a tým napomáha získať uznanie príslušnými orgánmi.

DO sú vyhotovené **príslušnými orgánmi na vnútroštátnej úrovni** a vydávajú sa občanom, ktorí sú držiteľmi zodpovedajúceho osvedčenia podľa postupov dohodnutých na vnútroštátnej úrovni.

Príslušné orgány sú v súlade s článkom 12 písm. e) rozhodnutia pri správe jednotlivých dokumentov Europass, najmä v ich elektronickej forme, povinné prijať vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo úplné rešpektovanie príslušných ustanovení Spoločenstva a vnútroštátnych ustanovení o **spracovaní osobných údajov a ochrane súkromia**.

S cieľom vykonať toto rozhodnutie Komisia a príslušné vnútroštátne orgány spolupracujú pri zriaďovaní a riadení internetového informačného systému Europass, ktorý zahŕňa prvky riadené na úrovni Spoločenstva a prvky riadené na vnútroštátnej úrovni. **Informačný systém podporujúci**

rámec Europass je stanovený v prílohe VII rozhodnutia (článok 10 rozhodnutia).

Podľa prílohy VII rozhodnutia Komisia a členské štáty budú spolupracovať, aby zabezpečili pre jednotlivých občanov možnosť vyplniť, **prostredníctvom internetu**, svoj Europass-CV a akýkoľvek iný dokument Europass, ktorý nemusí byť vydaný splnomocnenými orgánmi.

Každý dokument Europass vydaný splnomocneným orgánom sa vyplňa v **elektronickej forme** a prístupní sa svojmu **držiteľovi**.

Informačný systém Europass by mal byť **otvoreným systémom** – mal by byť vyvinutý s ohľadom na možnosť budúceho vývoja, najmä s odkazom na zahrnutie ďalších dokumentov do rámca Europass a na integráciu s informačnými službami o pracovných a vzdelávacích príležitostiach. Časti informačného systému Europass spravované na vnútroštátnej úrovni v rôznych krajinách by mali byť navyše plne **interoperabilné** navzájom a s časťami spravovanými na úrovni Spoločenstva.

Všetky dokumenty Europass vydané splnomocnenými orgánmi by mali byť vyplnené v **elektronickej forme** podľa postupov dohodnutých medzi vydávajúcimi orgánmi a Národným strediskom Europass a v súlade s postupmi dohodnutými na európskej úrovni.

Europass-CV a akýkoľvek iný dokument Europass, ktorý nemusí byť vydaný splnomocneným orgánom, by mal byť tiež dostupný v **elektronickej forme**.

Občania budú oprávnení:

- **vyplniť** prostredníctvom internetu svoj Europass-CV a akýkoľvek iný dokument Europass, ktorý nemusí byť vydaný splnomocneným orgánom,
- **vytvárať, aktualizovať a odstraňovať prepojenia** medzi svojimi Europass-CV a inými dokumentmi Europass,
- **pripojiť akékoľvek ďalšie podporné dokumenty** k svojim dokumentom Europass,
- **vytlačiť** si celý alebo časť svojho Europass-u a jeho prípadné prílohy.

Prístup k dokumentom, vrátane osobných údajov, bude umožnený len dotknutej osobe a to v súlade s príslušnými ustanoveniami Spoločenstva

a vnútroštátnymi **ustanoveniami o spracovaní osobných údajov a ochrane súkromia**.

Každý členský štát je zodpovedný za vykonanie tohto rozhodnutia na vnútroštátnej úrovni. Na tento účel je každý členský štát povinný určiť **Národné stredisko Europass (NSE)**, ktoré je zodpovedné za vnútroštátnu koordináciu všetkých činností uvedených v tomto rozhodnutí. Týmto rozhodnutím bola zriadená **európska sieť národných centier Europass**, ktorej činnosti sú koordinované Komisiou (článok 11 ods. 1 rozhodnutia).

3.1.3 EURÓPSKY KVALIFIKAČNÝ RÁMEC

Na zasadnutí Európskej rady v Lisabone v roku 2000 sa dospelo k záveru, že zvýšená **transparentnosť kvalifikácií** by mala byť jednou z hlavných zložiek potrebných na to, aby sa systémy vzdelávania a odbornej prípravy v Spoločenstve prispôbili požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach. Okrem toho na zasadnutí Európskej rady v Barcelone v roku 2002 sa požadovala užšia spolupráca v sektore vysokých škôl a **zlepšenie transparentnosti a metód uznávania v oblasti odborného vzdelávania a prípravy**.

Uznesením Rady z 27. júna 2002 o celoživotnom vzdelávaní bola Komisia vyzvaná, aby v úzkej spolupráci s Radou a členskými štátmi vyvinula **rámec na uznávanie kvalifikácií v oblasti vzdelávania, ako aj odbornej prípravy**, postupujúc na základe výsledkov bolonského procesu a podporujúc podobné činnosti v oblasti odbornej prípravy. Spoločné správy Rady a Komisie o vykonávaní pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“, prijaté v rokoch 2004 a 2006, podčiarkli potrebu rozvoja európskeho kvalifikačného rámca.

V kontexte kodanského procesu závery Rady a zástupcov vlád členských štátov v rámci Rady z 15. novembra 2004 o budúcich prioritách posilnenej európskej spolupráce v oblasti odborného vzdelávania a prípravy dali prednosť rozvoju **otvoreného a flexibilného európskeho kvalifikačného rámca**, založeného na transparentnosti a vzájomnej dôvere, ktorý by mal byť spoločným referenčným bodom pokrývajúcim tak vzdelávanie, ako aj odbornú prípravu.

V súlade so závermi Rady o spoločných európskych zásadách v oblasti zabezpečovania a **uznávania neformálneho vzdelávania a informálneho vzdelávania** sa z 28. mája 2004 by sa mala podporovať validácia výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Na zasadnutiach Európskej rady v Bruseli v marci 2005 a v marci 2006 sa podčiarkla dôležitosť prijatia **európskeho kvalifikačného rámca**.

Európsky kvalifikačný rámec bol vytvorený odporúčaním Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008⁶⁹. Toto odporúčanie berie do úvahy rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES z 15. decembra 2004 o **jednotnom rámci Spoločenstva pre transparentnosť kvalifikácií a schopností** (Europass)⁷⁰ a odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady 2006/962/ES z 18. decembra 2006 o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie.⁷¹ Toto odporúčanie je v súlade s rámcom pre európsky priestor vysokoškolského vzdelávania a deskriptormi jednotlivých cyklov odsúhlasených na stretnutí ministrov zodpovedných za vysokoškolské vzdelávanie v 45 európskych krajinách, ktoré sa konalo 19. a 20. mája 2005 v Bergene v rámci **bolonského procesu**.

Závery Rady o **zabezpečení kvality odborného vzdelávania a prípravy** z 23. a 24. mája 2004, odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady 2006/143/ES z 15. februára 2006 o ďalšej európskej spolupráci v oblasti **zabezpečovania kvality vyššieho vzdelávania**⁷² a štandardy a usmernenia na zaistenie kvality v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania, odsúhlasené ministrami zodpovednými za vysokoškolské vzdelávanie na ich zasadnutí v Bergene obsahujú spoločné zásady pre zabezpečenie kvality, ktoré by mali podporiť vykonávanie európskeho kvalifikačného rámca.

Toto odporúčanie sa uplatňuje **bez toho, aby bola dotknutá smernica o uznávaní**, ktorou sa udeľujú práva a povinnosti príslušnému

⁶⁹ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. Ú. v. EÚ C 111, 6. 5. 2008, s. 1 (ďalej len „odporúčanie“).

⁷⁰ Ú. v. EÚ L 390, 31.12.2004, s. 6.

⁷¹ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10.

⁷² Ú. v. EÚ L 64, 4.3.2006, s. 60.

vnútroštátnemu orgánu i migrantovi. Odkaz na úrovne kvalifikácií európskeho kvalifikačného rámca **by nemal ovplyvniť prístup na trh práce** v prípadoch, ak boli odborné kvalifikácie uznané v súlade s touto smernicou.

Cieľom tohto odporúčania je vytvoriť **spoločný referenčný rámec**, ktorý by mal slúžiť ako výkladový prostriedok medzi rôznymi kvalifikačnými systémami a ich úrovňami, či už pre všeobecné a vysokoškolské vzdelávanie alebo pre odborné vzdelávanie a prípravu. Týmto sa zvýši **transparentnosť, porovnateľnosť a prenosnosť kvalifikácií** občanov vydaných v súlade s praxou v rôznych členských štátoch. Každá kvalifikačná úroveň by mala byť v zásade dosiahnuteľná prostredníctvom rôznych vzdelávacích ciest a kariérneho rastu. Európsky kvalifikačný rámec by mal navyše umožniť medzinárodným sektorovým organizáciám, aby svoje kvalifikačné systémy uviedli do súvislosti so spoločným európskym referenčným bodom, a ukázať tým vzájomné postavenie medzinárodných sektorových kvalifikácií a národných kvalifikačných systémov. Toto odporúčanie preto prispieva k širším cieľom podpory celoživotného vzdelávania a zvýšenia schopnosti zamestnať sa, mobility a sociálnej integrácie pracujúcich a študujúcich. Transparentné zásady zabezpečenia kvality a výmena informácií podporia jeho vykonávanie tým, že prispievajú k budovaniu vzájomnej dôvery.

Toto odporúčanie by malo prispieť k **modernizácii systémov vzdelávania a odbornej prípravy**, k prepojeniu medzi vzdelávaním, odbornou prípravou a zamestnanosťou, k premosteniu medzi formálnym vzdelávaním, neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa a malo by tiež viesť k validácii výsledkov vzdelávania získaných v praxi.

Toto odporúčanie **nenahrádza ani nevymedzuje národné kvalifikačné systémy a/alebo kvalifikácie**. Európsky kvalifikačný rámec neopisuje špecifické kvalifikácie alebo kompetencie jednotlivca a ku konkrétnej kvalifikácii by sa mal uviesť odkaz na príslušnú úroveň európskeho

kvalifikačného rámca prostredníctvom príslušných národných kvalifikačných systémov.⁷³

Európsky kvalifikačný rámec teda predstavuje **spoločnú európsku referenčnú sústavu**, ktorá umožňuje európskym štátom prepojiť navzájom ich systémy kvalifikácií. Každý štát má vlastný systém kvalifikácií, ale kvalifikačný rámec predstavuje **systematickejší** spôsob klasifikácie kvalifikácií, spravidla na základe hierarchie úrovní. V praxi európsky kvalifikačný rámec umožní porovnanie a pochopenie rôznych kvalifikácií v rôznych štátoch a tým uľahčí voľný pohyb pracovníkov v Európskej únii.

V súvislosti s uplatňovaním európskeho kvalifikačného rámca je dôležité poukázať na definície niektorých relevantných pojmov, ktoré sú obsiahnuté v prílohe I odporúčania:

- „**kvalifikácia**“ je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď príslušný orgán určí, že jednotlivec dosiahol výsledky vzdelávania zodpovedajúce daným štandardom;
- „**národný kvalifikačný systém**“ sú všetky aspekty činnosti členských štátov týkajúce sa uznávania vzdelávacích a iných mechanizmov, ktoré spájajú vzdelávanie a odbornú prípravu s trhom práce a občianskou spoločnosťou. Toto zahŕňa rozvoj a vykonávanie inštitucionálnych dojednaní a postupov týkajúcich sa zabezpečovania kvality, hodnotenia a priznávania kvalifikácií. Národný kvalifikačný systém môže pozostávať z viacerých podsystémov a môže zahŕňať národný kvalifikačný rámec;
- „**národný kvalifikačný rámec**“ je nástroj na klasifikáciu kvalifikácií podľa súboru kritérií pre dosiahnuté špecifikované stupne vzdelania, ktorého cieľom je zahrnúť a koordinovať národné kvalifikačné podsystémy a zlepšiť transparentnosť, prístup, rozvoj a kvalitu kvalifikácií vo vzťahu k trhu práce a občianskej spoločnosti;
- „**výsledky vzdelávania**“ vyjadrujú to, čo učiaci sa vie, chápe a je schopný urobiť pri ukončení procesu vzdelávania, ktoré sú definované z hľadiska vedomostí, zručností a kompetencií;

⁷³ Body I až 14 odôvodnenia odporúčania.

- „**vedomosť**“ je výsledok osvojenia si informácií prostredníctvom učenia. Vedomosti sú súborom faktov, zásad, teórií a postupov, ktoré sa vzťahujú na oblasť práce a štúdia. V kontexte európskeho kvalifikačného rámca sa vedomosti opisujú ako teoretické a/alebo faktické;
- „**zručnosť**“ je spôsobilosť uplatňovať vedomosti a využívať know-how na splnenie úloh a riešenie problémov. V kontexte európskeho kvalifikačného rámca sú zručnosti opísané ako kognitívne (vrátane využívania logického, intuitívneho a kreatívneho myslenia) alebo praktické (vyžadujúce manuálnu zručnosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov a nástrojov);
- „**kompetencia**“ je preukázaná spôsobilosť použiť vedomosti, zručnosti a osobné, sociálne a/alebo metodologické schopnosti v pracovných alebo študijných situáciách a v odbornom a osobnom rozvoji. V kontexte európskeho kvalifikačného rámca je kompetencia opísaná vo vzťahu k zodpovednosti a samostatnosti.

Európsky kvalifikačný rámec sa skladá z **8 referenčných úrovní**, ktoré sú založené na výsledkoch vzdelávania vymedzených z hľadiska **vedomostí, zručností a kompetencií**. Tento rámec sa nezameriava na dĺžku vzdelávania alebo praxe alebo na to, kde bolo toto vzdelanie alebo prax získaná, ale na skutočné schopnosti uchádzača s konkrétnou kvalifikáciou. Toto zameranie na skutočné schopnosti uľahčuje **sprostredkovanie vhodných zamestnancov** pre zamestnávateľov na trhu práce, **osvedčovanie neformálneho a informálneho vzdelávania a mobilitu a využitie kvalifikácií** v rôznych krajinách a systémoch vzdelávania a odbornej prípravy. Zameranie sa na výsledky vzdelávania je tiež dôsledkom nepraktickosti porovnávania dĺžky štúdia vzhľadom na veľké rozdiely v európskych systémoch vzdelávania a je v súlade s tendenciou, ktorá sa presadzuje v mnohých európskych systémoch vzdelávania.

Príloha II odporúčania stanovuje **deskriptory pre všetkých 8 úrovní**, ktoré označujú **výsledky vzdelávania** zodpovedajúce kvalifikáciám na danej úrovni v akomkoľvek kvalifikačnom systéme.

	Vedomosti	Zručnosti	Kompetencie
	V kontexte EKR sú vedomosti opísané ako teoretické a/alebo faktické.	V kontexte EKR sú zručnosti opísané ako kognitívne (zahŕňajú využitie logického, intuitívneho a kreatívneho myslenia) a praktické (vyžadujúce manuálnu zručnosť a použitie metód, materiálov, prostriedkov a nástrojov).	V kontexte EKR sú kompetencie opísané vo vzťahu k zodpovednosti a samostatnosti.
Úroveň 1 Výsledky vzdelávania zodpovedajúce úrovni 1 sú:	základné všeobecné vedomosti	základné zručnosti požadované na vykonávanie jednoduchých úloh	pracovať alebo študovať pod priamym dohľadom podľa usporiadaného obsahu
Úroveň 2 Výsledky vzdelávania zodpovedajúce úrovni 2 sú:	základné faktické vedomosti v oblasti práce alebo štúdia	základné kognitívne a praktické zručnosti požadované na používanie príslušných informácií s cieľom vykonávať úlohy a riešiť rutinné problémy za použitia jednoduchých pravidiel a nástrojov	pracovať alebo študovať pod dohľadom s určitým stupňom samostatnosti

Úroveň 3 Výsledky vzdelávania zodpovedajúce úrovni 3 sú:	vedomosti faktov, zásad, procesov a všeobecných pojmov v oblasti práce alebo štúdia	rozsah kognitívnych a praktických zručností požadovaných na splnenie úloh a riešenie problémov na základe vybraných a aplikovaných základných metód, nástrojov, materiálov a informácií	prijímať zodpovednosť za vykonávanie úloh v práci alebo v rámci štúdia; pri riešení problémov prispôbiť svoje správanie okolnostiam
Úroveň 4 Výsledky vzdelávania zodpovedajúce úrovni 4 sú:	faktické a teoretické vedomosti v širokých súvislostiach v oblasti práce alebo štúdia	rozsah kognitívnych a praktických zručností požadovaných na riešenie špecifických problémov v oblasti práce alebo štúdia	riadiť samého seba podľa usmernení v kontexte práce alebo štúdia, ktoré sú zvyčajne predvídateľné, ale môžu sa meniť; kontrolovať bežnú prácu iných a nieť zodpovednosť za hodnotenie a zlepšovanie pracovných a študijných činností
Úroveň 5 (*) Výsledky vzdelávania zodpovedajúce úrovni 5	rozsiahle, špecializované, faktické a teoretické vedomosti	rozsiahla škála kognitívnych a praktických zručností požadovaných na	vykonávať riadenie a dozor v kontexte pracovných alebo študijných

sú:	v oblasti práce alebo štúdia a uvedomovanie si hraníc týchto vedomostí	rozvíjanie kreatívnych riešení abstraktných problémov	činností, pri ktorých sa nedajú predvídať zmeny; hodnotiť a rozvíjať svoju vlastnú výkonnosť a výkonnosť iných
Úroveň 6 (**) Výsledky vzdelávania zodpovedajúce úrovni 6 sú:	rozšírené vedomosti v oblasti práce alebo štúdia vrátane kritického chápania teórií a zásad	rozšírené zručnosti preukazujúce dokonalosť a zmysel pre inováciu, požadované na riešenie komplexných a nepredvídateľných problémov v špecializovanej oblasti práce alebo štúdia	riadiť komplexné technické alebo odborné činnosti alebo projekty, niest' zodpovednosť za rozhodovanie v nepredvídateľnom kontexte práce alebo štúdia; niest' zodpovednosť za riadenie odborného rozvoja jednotlivcov a skupín
Úroveň 7 (***) Výsledky vzdelávania zodpovedajú-	vysokošpecializované vedomosti, z ktorých sú niektoré	špecializované zručnosti požadované pri riešení problémov výskumu a/alebo inovácií	riadiť a transformovať kontext práce alebo štúdia, ktoré sú

ce úrovni 7 sú:	vedomosti poprednými v oblasti práce alebo štúdia a sú základom originálneho myslenia a/alebo výskumu; zásadné uvedomenie si vedomostí v danej oblasti a na rozhraní medzi jednotlivými oblasťami	s cieľom rozvíjať nové vedomosti a postupy a integrovať vedomosti z rôznych oblastí	komplexné, nepredvídateľné a vyžadujú si nové strategické prístupy niest' zodpovednosť za prispievanie k odborným poznatkom a postupom a/alebo za hodnotenie strategickej výkonnosti tímov
Úroveň 8 (****) Výsledky vzdelávania zodpovedajúce úrovni 8 sú:	vedomosti na najvyššej úrovni v oblasti práce alebo štúdia a na rozhraní medzi oblasťami	najrozšírenejšie a mimoriadne špecializované zručnosti a techniky vrátane syntézy a hodnotenia, požadované na riešenie zásadných problémov výskumu a/alebo inovácií a na rozšírenie a opätovné definovanie existujúcich vedomostí alebo odborných postupov	prejaviť silnú autoritu, inováciu, samostatnosť, vedeckú a odbornú integritu a trvalý záväzok rozvíjať nové myšlienky alebo postupy na najvyššej úrovni kontextu práce alebo štúdia vrátane výskumu.

Súlada s kvalifikačným rámcom v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania

Kvalifikačný rámec v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania poskytuje deskriptory pre jednotlivé cykly.

Každý deskriptor cyklu poskytuje spoločné vyjadrenie charakteristických očakávaní výsledkov a schopností spojených s kvalifikáciami, ktoré predstavujú koniec daného cyklu.

(*) Deskriptor pre prvý cyklus vysokoškolského vzdelávania (v rámci prvého cyklu alebo spojený s prvým cyklom), ktorý bol vytvorený na základe spoločnej iniciatívy pre kvalitu v rámci bolonského procesu zodpovedá výsledkom vzdelávania na úrovni 5 EKR.

(**) Deskriptor pre prvý cyklus kvalifikačného rámca v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania, dohodnutý na stretnutí ministrov zodpovedných za vysokoškolské vzdelanie, ktoré sa konalo v rámci bolonského procesu v máji 2005 v Bergene, zodpovedá výsledkom vzdelávania na úrovni 6 EKR.

(***) Deskriptor pre druhý cyklus kvalifikačného rámca v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania, dohodnutý na stretnutí ministrov zodpovedných za vysokoškolské vzdelanie, ktoré sa konalo v rámci bolonského procesu v máji 2005 v Bergene, zodpovedá výsledkom vzdelávania na úrovni 7 EKR.

(****) Deskriptor pre tretí cyklus kvalifikačného rámca v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania, dohodnutý na stretnutí ministrov zodpovedných za vysokoškolské vzdelanie, ktoré sa konalo v rámci bolonského procesu v máji 2005 v Bergene, zodpovedá výsledkom vzdelávania na úrovni 8 EKR.

Európsky parlament a Rada odporučili členským štátom, aby používali európsky kvalifikačný rámec ako **referenčný nástroj** na porovnávanie kvalifikačných úrovní rôznych kvalifikačných systémov a podporovali celoživotné vzdelávanie a rovnosť príležitostí v spoločnosti založenej na vedomostiach, ako aj prehlbovanie integrácie európskeho pracovného trhu, a rešpektovali pritom bohatú rozmanitosť národných vzdelávacích systémov.

Členským štátom sa odporúča, aby do roku **2010** uviedli svoje národné kvalifikačné systémy **do súladu s európskym kvalifikačným rámcom**, najmä transparentným porovnaním svojich kvalifikačných úrovní s úrovňami uvedenými v prílohe II odporúčania a rozvinutím národných kvalifikačných rámcov, tam kde to je vhodné v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi, a aby v prípade potreby prijali opatrenia, aby do roku **2012** všetky nové osvedčenia o kvalifikácii, diplomy a dokumenty Europass vydané príslušnými orgánmi obsahovali prostredníctvom národných kvalifikačných systémov **jasný odkaz na príslušnú úroveň európskeho kvalifikačného rámca**.

Pri definovaní a opisovaní kvalifikácií majú členské štáty podľa odporúčania používať prístup založený na výsledkoch vzdelávania a **podporovať validáciu platnosti neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa** v súlade so spoločnými európskymi zásadami dohodnutými v záveroch Rady z 28. mája 2004 a venovať pritom osobitnú pozornosť tým občanom, u ktorých je najvyššia pravdepodobnosť **nezamestnanosti** alebo neistých foriem zamestnania, a ktorým môže tento prístup pomôcť zvýšiť účasť na celoživotnom vzdelávaní a prístup na pracovný trh.

Členským štátom sa tiež odporúča, aby určili **národné koordinačné miesta**, prepojené na konkrétne štruktúry a požiadavky členských štátov, na podporu, a v súvislosti s inými relevantnými vnútroštátnymi orgánmi, na usmerňovanie vzťahu medzi národnými kvalifikačnými systémami a európskym kvalifikačným rámcom, s cieľom podporiť kvalitu a transparentnosť uvedeného vzťahu. K úlohám týchto národných koordinačných miest by malo patriť:

- porovnávanie kvalifikačných úrovní** v rámci národných kvalifikačných systémov s úrovňami európskeho kvalifikačného rámca uvedenými v prílohe II odporúčania;
- zabezpečovanie toho, aby bola metodika používaná na porovnávanie národných kvalifikačných úrovní s európskym kvalifikačným rámcom **transparentná** s cieľom na jednej strane uľahčiť porovnávanie medzi nimi a na strane druhej zaručiť uverejnenie vyplývajúcich rozhodnutí;
- poskytovanie **prístupu k informáciám a usmernenia** zúčastneným stranám o tom, do akej miery sú národné kvalifikácie porovnateľné

s európskym kvalifikačným rámcom prostredníctvom národných kvalifikačných systémov;

- d) podporovanie **účasti všetkých príslušných zúčastnených strán** vrátane, podľa platných vnútroštátnych právnych predpisov a postupov, inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, inštitúcií odborného vzdelávania a prípravy, sociálnych partnerov, sektorov a odborníkov v oblasti porovnávania a používania kvalifikácií na európskej úrovni.

Mnohé členské štáty (Fínsko, Francúzsko, Írsko, Spojené kráľovstvo, Česká republika) už vytvorili alebo vytvárajú **národné kvalifikačné rámce**, resp. **národné systavy kvalifikácií**, ktoré umožnia priame porovnanie kvalifikácií v Európskej únii. Vytvorenie takýchto národných rámcov však nie je nevyhnutné, podstatné je, aby členské štáty boli schopné uviesť národné kvalifikácie do súvislosti s európskym referenčným rámcom a umožniť ich komparáciu v Európskej únii.

Bližšie informácie: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_sk.html (Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie a kultúru)

3.1.4 EURÓPSKY SYSTÉM KREDITOV PRE ODBORNÉ VZDELÁVANIE A PRÍPRAVU

Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (European credit system for vocational education and training, ECVET) bol vytvorený na základe odporúčania Európskeho parlamentu a Rady z 18. júna 2009 o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET).⁷⁴ Účelom tohto odporúčania je vytvoriť Európsky kreditový systém pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET) určený na **uľahčenie prenosu, uznávania a zhromažďovania posúdených výsledkov vzdelávania** osôb, ktoré sa usilujú získať kvalifikáciu. Takto sa zlepši všeobecné pochopenie výsledkov vzdelávania občanov a ich transparentnosť, medzinárodná mobilita a prenosnosť medzi členskými štátmi a prípadne v rámci členských štátov v priestore celoživotného

⁷⁴ Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009, s. 11.

vzdelávania bez hraníc a zlepši sa aj mobilita a prenosnosť kvalifikácií na vnútroštátnej úrovni medzi rôznymi hospodárskymi odvetvami a v rámci pracovného trhu. Navyše to prispeje k rozvoju a rozširovaniu európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. ECVET by sa mal zakladať na **zásadách a technických špecifikáciách** stanovených v prílohe II tohto odporúčania.⁷⁵

ECVET je uplatniteľný na **všetky výsledky vzdelávania**, ktoré by sa v zásade mali dať dosiahnuť rôznymi vzdelávacími a študijnými dráhami na všetkých úrovniach Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie („EKR“) a potom prenášať a uznávať. Toto odporúčanie preto prispieva k širším cieľom podpory celoživotného vzdelávania a zvyšovania zamestnateľnosti, otvorenosti mobility a sociálneho začlenenia pracovníkov a vzdelávajúcich sa osôb. Uľahčuje predovšetkým rozvoj pružných a individualizovaných dráh a tiež uznávanie tých výsledkov vzdelávania, ktoré sú nadobudnuté prostredníctvom **neformálneho a informálneho vzdelávania**.⁷⁶

Toto odporúčanie by malo uľahčiť **zlučiteľnosť, porovnateľnosť a komplementárnosť kreditových systémov** používaných v odbornom vzdelávaní a príprave a **Európskym systémom prenosu a zhromažďovania kreditov** („ECTS“), ktorý sa používa vo vysokoškolskom sektore, a tým prispieť k vyššej priepustnosti medzi úrovňami vzdelávania a odbornej prípravy v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou. Potvrdzovanie výsledkov posudzovaného neformálneho a informálneho vzdelávania by malo byť podporované v súlade so závermi Rady z 28. mája 2004 o **spoločných európskych zásadách identifikácie a potvrdzovania neformálneho a informálneho vzdelávania**.⁷⁷

Toto odporúčanie dopĺňa odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení **európskeho kvalifikačného rámca pre**

⁷⁵ Body 6 a 7 odôvodnenia tohto odporúčania.

⁷⁶ Bod 8 odôvodnenia tohto odporúčania.

⁷⁷ Body 10 a 11 odôvodnenia tohto odporúčania.

celoživotné vzdelávanie, v ktorom sa odporúča, aby členské štáty podporovali úzke prepojenie medzi EKR a existujúcimi alebo budúcimi európskymi systémami prenosu a zhromažďovania kreditov vo vysokoškolskom a odbornom vzdelávaní a príprave. **Zatiaľ čo hlavným cieľom EKR je zvýšiť transparentnosť, porovnateľnosť a prenosnosť nadobudnutých kvalifikácií, cieľom ECVET je uľahčovať prenos, uznávanie a zhromažďovanie výsledkov vzdelávania osôb na ich ceste k dosiahnutiu kvalifikácie.**⁷⁸

Toto odporúčanie zohľadňuje rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES z 15. decembra 2004 o **jednotnom rámci Spoločenstva pre transparentnosť kvalifikácií a schopností (Europass)**⁷⁹ a odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 týkajúce sa **medzinárodnej mobility v rámci Spoločenstva na účely vzdelávania a odbornej prípravy: Európska charta kvality mobility.**⁸⁰

ECVET sa však neuplatňuje na vzájomné uznávanie kvalifikácií v oblasti regulovaných povolání, ktoré upravuje smernica o uznávaní, pretože ECVET nepredstavuje nástroj na poskytovanie práv migrujúcim osobám pri uznávaní ich kvalifikácie získanej v jednom členskom štáte s cieľom vykonávať regulované povolanie v inom členskom štáte. Orgánom členských štátov stanovuje v takom prípade právne záväzné povinnosti len táto smernica.⁸¹ ECVET neznamena pre občanov žiadny nový nárok na automatické uznávanie výsledkov vzdelávania alebo bodov.⁸²

ECVET má podporovať a presadzovať **medzinárodnú mobilitu a prístup k celoživotnému vzdelávaniu** v odbornom vzdelávaní a príprave. Zatiaľ čo **európsky kvalifikačný rámec** predstavuje **spoločný referenčný rámec**, ktorý by mal slúžiť ako **konverzný nástroj** medzi rôznymi

⁷⁸ Bod 12 odôvodnenia tohto odporúčania.

⁷⁹ Ú. v. EÚ L 390, 31.12.2004, s. 6.

⁸⁰ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 5.

⁸¹ Bod 1 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

⁸² Bod 15 odôvodnenia tohto odporúčania.

kvalifikačnými systémami a ich úrovňami, ECVET predstavuje **spoločný metodický rámec**, ktorého úlohou je uľahčiť **prenos kreditu** za vzdelávacie výstupy z jedného kvalifikačného systému do iného systému alebo z jedného spôsobu vzdelávania do iného. Prispieva k **priestupnosti vzdelávacích systémov**, zlučiteľnosti medzi nezávislým vzdelávaním a systémami odborného vzdelávania a prípravy, a tým podporuje možnosť, aby si osoby, ktoré sa vzdelávajú, vytvárali **vlastnú cestu vzdelávania vedúcu ku kvalifikácii**. Jeho implementácia sa zakladá na zásade **dobrovoľnej účasti** členských štátov a zainteresovaných strán.⁸³

ECVET predstavuje **metodický rámec**, ktorý možno použiť na **opis kvalifikácií z hľadiska jednotiek vzdelávacích výstupov** a s nimi súvisiacimi bodmi, na účel prenosu a akumulácie vzdelávacích výstupov. ECVET sa zakladá na návrhu **jednotných a účelných jednotiek vzdelávacích výstupov**, a nie na roztriešení kvalifikácií. ECVET nemá za cieľ ani nevyžaduje **zosúladzovanie kvalifikácií a systémov odborného vzdelávania a prípravy**, ale má za cieľ **lepšiu porovnateľnosť a zlučiteľnosť**.⁸⁴

Európsky parlament a Rada odporučili členským štátom, aby:

- **podporovali ECVET**, ktorý je uvedený v prílohách I a II odporúčania **na všetkých úrovniach EKR** s odkazom na kvalifikácie odborného vzdelávania a prípravy s cieľom uľahčiť medzinárodnú mobilitu a uznávanie študijných výsledkov v odbornom vzdelávaní a príprave a celoživotné vzdelávanie bez hraníc;
- podľa potreby vytvorili nevyhnutné podmienky a prijali opatrenia, aby sa ECVET v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi a na základe skúšok a testovania mohol **od roku 2012 postupne uplatňovať na kvalifikácie v odbornom vzdelávaní a príprave na všetkých úrovniach EKR** a využívať na účely prenosu, uznávania a zhromažďovania výsledkov vzdelávania osôb, ktoré dosiahli vo formálnom a prípadne v neformálnom a informálnom kontexte;

⁸³ Bod 5 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

⁸⁴ Bod 3 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

- podporovali **rozvoj vnútroštátnych a európskych partnerstiev a sietí**, do ktorých sú zapojené inštitúcie a orgány zodpovedné za kvalifikáciu a diplomy, poskytovatelia odborného vzdelávania a prípravy, sociálni partneri a ďalšie zainteresované strany, ktoré sú určené na testovanie, vykonávanie a podporu ECVET;
- zabezpečili, aby zainteresované strany a osoby v oblasti odborného vzdelávania a prípravy mali **prístup k informáciám a usmerneniam** o používaní ECVET, a zároveň uľahčili výmenu informácií medzi členskými štátmi; ďalej aby zabezpečili, aby príslušné orgány riadne zverejňovali uplatňovanie ECVET na kvalifikáciu a aby súvisiace dokumenty „Europass“ vydané príslušnými orgánmi obsahovali jasne určené príslušné informácie;
- pri používaní ECVET uplatňovali v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi **spoločné zásady zabezpečenia kvality v odbornom vzdelávaní a príprave** stanovené v záveroch Rady z 28. mája 2004 o zabezpečení kvality odborného vzdelávania a prípravy, najmä v súvislosti s posudzovaním, potvrdzovaním a uznávaním výsledkov vzdelávania;
- zabezpečili fungovanie **mechanizmov koordinácie a monitorovania** na príslušných úrovniach v súlade s právnymi predpismi, štruktúrami a požiadavkami každého členského štátu s cieľom zaručiť kvalitu, transparentnosť a jednotnosť iniciatív prijatých na vykonávanie ECVET.

Príloha I citovaného odporúčania obsahuje **definície pojmov** použitých v tomto odporúčaní:

- a) „**kvalifikácia**“ je formálny výsledok procesu posudzovania a potvrdzovania, ktorý sa získa, keď príslušná inštitúcia určí, že osoba dosiahla výsledky vzdelávania zodpovedajúce daným normám;
- b) „**výsledky vzdelávania**“ sú vyjadrenia o tom, čo vzdelávajúca sa osoba vie, chápe a je schopná urobiť po ukončení procesu vzdelávania, ktoré sú vymedzené z hľadiska vedomostí, zručností a spôsobilostí;
- c) „**jednotka výsledkov vzdelávania**“ (**jednotka**) je zložka kvalifikácie tvorená súvislým súborom vedomostí, zručností a spôsobilostí, ktoré možno posudzovať a potvrdzovať;
- d) „**kredit za výsledky vzdelávania**“ (**kredit**) je súbor výsledkov vzdelávania jednotlivca, ktoré boli posúdené a ktoré možno

zhromažďovať na účely kvalifikácie alebo prenášať do iných vzdelávacích programov alebo kvalifikácií;

- e) „**príslušná inštitúcia**“ je inštitúcia, ktorá je na základe pravidiel a postupov zúčastnených krajín zodpovedná za obsah kvalifikácie a jej udeľovanie alebo uznávanie jednotiek alebo za iné funkcie súvisiace s ECVET, ako je pridelovanie bodov ECVET ku kvalifikáciám a jednotkám, posudzovanie, potvrdzovanie a uznávanie výsledkov vzdelávania;
- f) „**posudzovanie výsledkov vzdelávania**“ sú metódy a postupy používané na určenie rozsahu, v akom vzdelávajúca sa osoba skutočne získala konkrétne vedomosti, zručnosti a spôsobilosti;
- g) „**potvrdzovanie výsledkov vzdelávania**“ je postup potvrdzovania, že určité posudzované výsledky vzdelávania dosiahnuté vzdelávajúcou sa osobou zodpovedajú osobitným výsledkom, ktoré sa môžu vyžadovať pre danú jednotku alebo kvalifikáciu;
- h) „**uznávanie výsledkov vzdelávania**“ je postup osvedčovania oficiálne dosiahnutých výsledkov vzdelávania prostredníctvom udeľovania jednotiek alebo kvalifikácií;
- i) „**body ECVET**“ sú numerickým vyjadrením celkovej váhy výsledkov vzdelávania v kvalifikácii a relatívnej váhy jednotiek v súvislosti s kvalifikáciou.

Príloha II citovaného odporúčania stanovuje **zásady a technické špecifikácie ECVET**. ECVET je **technický rámec na prenos, uznávanie a prípadne zhromažďovanie výsledkov vzdelávania osôb, ktorých cieľom je získať kvalifikáciu**. Jeho uplatňovanie pre danú kvalifikáciu je v súlade s právnymi predpismi, pravidlami a predpismi uplatňovanými v členských štátoch a zakladá sa na **zásadách a technických špecifikáciách**, ktoré sú rozdelené tematicky na 4 časti:

- a) **jednotky výsledkov vzdelávania**,
- b) **prenos a zhromažďovanie výsledkov vzdelávania a partnerstvá ECVET**,
- c) **dohoda o vzdelávaní a osobný záznam**,
- d) **bodý ECVET**.

Jednotky výsledkov vzdelávania

Jednotka predstavuje **zložku kvalifikácie** a pozostáva zo **súvislého súboru vedomostí, zručností a spôsobilostí**, ktoré možno posudzovať a potvrdzovať určitým počtom súvisiacich bodov ECVET. Kvalifikácia v zásade obsahuje viaceré jednotky a je tvorená celým súborom jednotiek. Vzdelávajúca sa osoba môže teda získať kvalifikáciu zhromaždením požadovaných jednotiek získaných **v rôznych krajinách a v rôznych kontextoch** (formálnom a prípadne neformálnom a informálnom) pri rešpektovaní vnútroštátnych právnych predpisov súvisiacich so zhromažďovaním jednotiek a uznávaním výsledkov vzdelávania.

Jednotka môže byť **špecifická pre jednotlivú kvalifikáciu alebo spoločná pre viaceré kvalifikácie**. Očakávané výsledky vzdelávania, ktoré jednotku vymedzujú, možno dosiahnuť bez ohľadu na to, kde alebo ako sa dosiahli. Jednotka sa preto nemá zamieňať so zložkou formálneho vzdelávacieho programu alebo poskytovania odbornej prípravy. Pravidlá a postupy pre vymedzenie charakteristiky jednotiek výsledkov vzdelávania a pre spájanie a zhromažďovanie jednotiek pre danú kvalifikáciu určujú príslušné inštitúcie a partneri zapojení do procesu odbornej prípravy v súlade s vnútroštátnymi alebo regionálnymi pravidlami.

Špecifikácie pre jednotku by mali obsahovať:

- **všeobecný názov jednotky**,
- **všeobecný názov kvalifikácie** (alebo kvalifikácií), ktorej sa jednotka týka, a to podľa potreby, odkaz na kvalifikáciu podľa úrovne EKR, prípadne úrovne národného kvalifikačného rámca („NKR”), s kreditovými bodmi ECVET spojenými s danou kvalifikáciou,
- **výsledky vzdelávania** obsiahnuté v jednotke,
- **postupy a kritériá na posudzovanie** týchto výsledkov vzdelávania,
- **body ECVET** spojené s jednotkou,
- v prípade potreby **trvanie platnosti jednotky**.

ECVET ako **kreditný systém založený na jednotkách** bude prispievať k rozvoju a rozširovaniu európskej spolupráce vo vzdelávaní a odbornej príprave. Keďže sa navrhovaný kreditný systém založený na jednotkách zakladá na **vzdelávacích výstupoch**, je zlučiteľný so všetkými

kvalifikačnými systémami, vzdelávacími prostrediami a vzdelávacími prístupmi. Prístup založený na jednotkách podporuje **pružné individuálne dráhy vzdelávania**, kde osoby, ktoré sa vzdelávajú, môžu akumulovať požadované jednotky vzdelávacích výstupov získané v rôznych obdobiach, v rôznych krajinách a v rôznych spôsoboch vzdelávania na dosiahnutie kvalifikácie. Jeho pružnosť uľahčuje proces organizovania skúseností s mobilitou pre osoby, ktoré získavajú odborné vzdelanie a prípravu, zatiaľ čo jeho zásady uchovávajú celkovú jednotnosť a integritu každej kvalifikácie a bránia prílišnej roztrieštenosti vzdelávacích výstupov, ktoré je potrebné potvrdzovať a uznávať. Kreditný systém založený na jednotkách vytvára možnosť rozvoja **spoločných referencií** pre kvalifikácie odborného vzdelávania a prípravy zabezpečením spoločnej štruktúry a dohôd.⁸⁵

Prenos a zhromažďovanie výsledkov vzdelávania a partnerstvá ECVET

V ECVET predstavuje každý **kredit** získaný osobou, ktorá sa vzdeláva, **vyjadrenie potvrdenia ním dosiahnutých vzdelávacích výstupov na účel prenosu a akumulácie na získanie kvalifikácie**. Tieto vzdelávacie výstupy sa posudzujú a potvrdzujú, takže kredit (jednotky vzdelávacích výstupov) možno **prenášať** z jedného kvalifikačného systému odborného vzdelávania a prípravy do druhého alebo z jedného vzdelávacieho prostredia do iného. ECVET možno používať bez ohľadu na to, či tieto kvalifikačné systémy majú svoj vlastný kreditný systém. ECVET možno implementovať v rámci **akejkolvek kvalifikácie** odborného vzdelávania a prípravy na akejkoľvek referenčnej úrovni európskeho kvalifikačného rámca. Je uplatniteľný na vzdelávacie výstupy dosiahnuté v **akomkoľvek prostredí**.⁸⁶

V ECVET sa posudzujú jednotky výsledkov vzdelávania dosiahnuté v **jednom prostredí** a po úspešnom posúdení sa prenášajú **do iného prostredia**. V tomto druhom prostredí ich potvrdzuje a uznáva **príslušná inštitúcia** ako súčasť požiadaviek na kvalifikáciu, ktorú sa daná osoba snaží dosiahnuť. Jednotky výsledkov vzdelávania možno potom zhromažďovať na

⁸⁵ Bod 5 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

⁸⁶ Bod 5 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

získanie tejto kvalifikácie v súlade s vnútroštátnymi alebo regionálnymi pravidlami. Postupy a usmernenia na posudzovanie, potvrdzovanie, zhromažďovanie a uznávanie jednotiek výsledkov vzdelávania stanovujú príslušné dotknuté inštitúcie a partneri zapojení do procesu odbornej prípravy.

Prenos kreditov založený na ECVET a uplatňovaný na výsledky vzdelávania získané vo formálnych kontextoch vzdelávania by sa mal uľahčiť **budovaním partnerstiev a sietí** zahŕňajúcich príslušné inštitúcie, z ktorých každá má právomoc vo svojom prostredí udeľovať kvalifikácie alebo jednotky, alebo udeľovať kredit za získané výsledky vzdelávania na účely prenosu a potvrdzovania.

Partnerstvá a siete ECVET zahŕňajú príslušné inštitúcie, orgány, sociálnych partnerov, sektory a poskytovateľov a sú dôležité pre skúšanie, rozvoj a širokú implementáciu ECVET. Poskytujú širokému okruhu inštitúcií pôsobiacich v oblasti odborného vzdelávania a prípravy spôsob, ako pracovať spolu. Vytvárajú prostredie, v ktorom možno rozvíjať vzájomnú dôveru, a poskytujú rámec pre prenos kreditov ECVET. Tieto partnerstvá by sa mali oficiálne potvrdzovať prostredníctvom **memoránd o porozumení** ECVET.⁸⁷

Dohoda o vzdelávaní a osobný záznam

Pri uplatnení prenosu kreditov, v ktorom sú zapojení dvaja partneri a konkrétna mobilná vzdelávajúca sa osoba, uzatvoria príslušné dve inštitúcie zapojené do procesu odbornej prípravy a potvrdzovania a vzdelávajúca sa osoba **dohodu o vzdelávaní** v rámci memoranda o porozumení. V dohode o vzdelávaní by sa malo stanoviť, že v prípade, ak vzdelávajúca sa osoba očakávané výsledky vzdelávania dosiahla a „hostiteľská“ inštitúcia ich posúdila kladne, „domovská“ inštitúcia by ich mala **potvrdiť a uznať ako súčasť požiadaviek na kvalifikáciu** v súlade s pravidlami a postupmi stanovenými príslušnou inštitúciou.

⁸⁷ Bod 5 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

Dohody o vzdelávaní predstavujú **jednoduché, účelné a systematické usmernenia** pre praktickú implementáciu dojednaní o prenose kreditov a postupy pre individuálne osoby, ktoré sa vzdelávajú.⁸⁸

Prenos medzi partnermi sa môže vzťahovať na výsledky vzdelávania dosiahnuté vo **formálnom, prípadne aj v neformálnom a informálnom kontexte**. Prenos kreditu za dosiahnuté výsledky vzdelávania má preto tri etapy:

- „hostiteľská“ inštitúcia **posudzuje dosiahnuté výsledky vzdelávania a udeľuje kredit** vzdelávajúcej sa osobe. Dosiahnuté výsledky vzdelávania a zodpovedajúce body ECVET sa zaznamenávajú v „**osobnom zázname**“ vzdelávajúcej sa osoby⁸⁹,
- „domovská“ inštitúcia **potvrdí kredit** ako vhodné potvrdenie o výsledkoch, ktoré vzdelávajúca sa osoba dosiahla,
- „domovská“ inštitúcia potom **uzná výsledky vzdelávania**, ktoré sa dosiahli. Toto uznanie predstavuje dôvod na udelenie jednotiek a ich zodpovedajúcich bodov ECVET v súlade s pravidlami „domovského“ systému.

Potvrdzovanie a uznávanie príslušnou „domovskou“ inštitúciou závisí od úspešného posúdenia výsledkov vzdelávania príslušnou „hostiteľskou“ inštitúciou v súlade s dohodnutými postupmi a kritériami zabezpečenia kvality.

Body ECVET

Body ECVET poskytujú **doplňujúce informácie o kvalifikáciách a jednotkách v numerickej forme**. Nemajú žiadnu hodnotu nezávislú od nadobudnutých výsledkov vzdelávania pre konkrétnu kvalifikáciu, ktorej sa týkajú, a sú odrazom dosiahnutých úspechov a zhromažďovania jednotiek. V záujme umožnenia spoločného prístupu k používaniu bodov ECVET sa uplatňuje dohoda, podľa ktorej sa k výsledkom vzdelávania, ktoré by sa mali

⁸⁸ Bod 5 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

⁸⁹ Osobný záznam je doklad, v ktorom sa špecifikujú posúdené výsledky vzdelávania vzdelávajúcej sa osoby, jednotky a udelené body ECVET.

dosiahnuť za rok formálneho denného odborného vzdelávania a prípravy, priradí 60 bodov.

Body uľahčujú prenos a akumuláciu vzdelávacích výstupov získaných osobou, ktorá sa vzdeláva. Vzdelávacie výstupy sa priradovaním bodov ECVET k jednotkám za kvalifikáciu a za jej zložky stávajú viac „hmatateľné“. Body ECVET poskytujú týmto spôsobom informácie z hľadiska celkovej váhy vzdelávacích výstupov požadovanej na získanie kvalifikácie a umožňujú **identifikovať relatívnu váhu každej zložky**.⁹⁰

V ECVET má **priradovanie bodov** zvyčajne **dve fázy**: body ECVET sa priradia najprv na kvalifikáciu ako celok a potom na jej jednotky. Pre danú kvalifikáciu sa berie jeden formálny vzdelávací kontext ako referenčný a na základe dohody sa tejto kvalifikácii priradí celkový počet bodov. Z tohto celkového počtu sa potom priradia body ECVET každej jednotke podľa jej **relatívnej váhy v rámci kvalifikácie**.

V prípade kvalifikácie, ktorá sa **nezakladá na formálnom vzdelávaní**, ktoré sa používa ako referenčná hodnota, možno kreditové body ECVET priradiť na základe **odhadu porovnaním s inou kvalifikáciou**, ktorá je založená na referenčnom formálnom kontexte. Na vytvorenie porovnateľnosti kvalifikácie by sa príslušná inštitúcia mala odvolávať na príslušnú úroveň EKR, prípadne NKR, alebo na podobnosť výsledkov vzdelávania v úzko príbuznej profesijnej oblasti.

Relatívna váha jednotky výsledkov vzdelávania vzhľadom na kvalifikáciu by sa mala určovať podľa týchto kritérií alebo ich kombinácie:

- **relatívna dôležitosť** výsledkov vzdelávania, ktoré tvoria jednotku, pre účasť na trhu práce pre napredovanie k iným kvalifikačným úrovňam alebo pre sociálnu integráciu,
- **zložitosť, rozsah a objem** výsledkov vzdelávania v jednotke,
- **úsilie**, ktoré vzdelávajúca sa osoba musí vynaložiť na dosiahnutie vedomostí, zručností a spôsobilostí požadovaných pre jednotku.

⁹⁰ Bod 5 dôvodovej správy k návrhu odporúčania ECVET.

Relatívna váha akejkolvek danej jednotky, ktorá je spoločná pre viaceré kvalifikácie, vyjadrená v bodoch ECVET, môže byť pri jednotlivých kvalifikáciách rozdielna.

Priradovanie bodov ECVET je zvyčajne súčasťou štruktúry kvalifikácií a jednotiek. Vykonáva ho **príslušná inštitúcia** zodpovedná za určovanie obsahu a udržiavanie kvalifikácie alebo osobitne splnomocnená na túto úlohu. V krajinách, v ktorých už existuje vnútroštátny systém bodov, vytvoria príslušné dotknuté inštitúcie mechanizmy na konverziu vnútroštátnych kreditových bodov na body ECVET.

Úspešné dosiahnutie kvalifikácie alebo jednotky je impulzom na **udelenie súvisiacich bodov ECVET** nezávisle od skutočného času potrebného na ich dosiahnutie.

Prenos jednotky zvyčajne znamená **prenos zodpovedajúcich bodov ECVET**, aby boli zahrnuté, keď sa uznávajú prenášané výsledky vzdelávania, a to v súlade s vnútroštátnymi alebo regionálnymi pravidlami. Je vecou príslušnej inštitúcie, aby v prípade potreby opakovane posúdila body ECVET, ktoré sa majú započítať, pokiaľ sú pravidlá a metodiky stanovené na tento účel transparentné a podporené zásadami zabezpečenia kvality.

Každá kvalifikácia získaná prostredníctvom **neformálneho alebo informálneho vzdelávania**, pre ktorú možno identifikovať **referenčný formálny spôsob vzdelávania**, a zodpovedajúce jednotky majú rovnaký počet bodov ECVET ako referenčný spôsob vzdelávania, keďže sa dosahujú **rovnaké výsledky vzdelávania**.

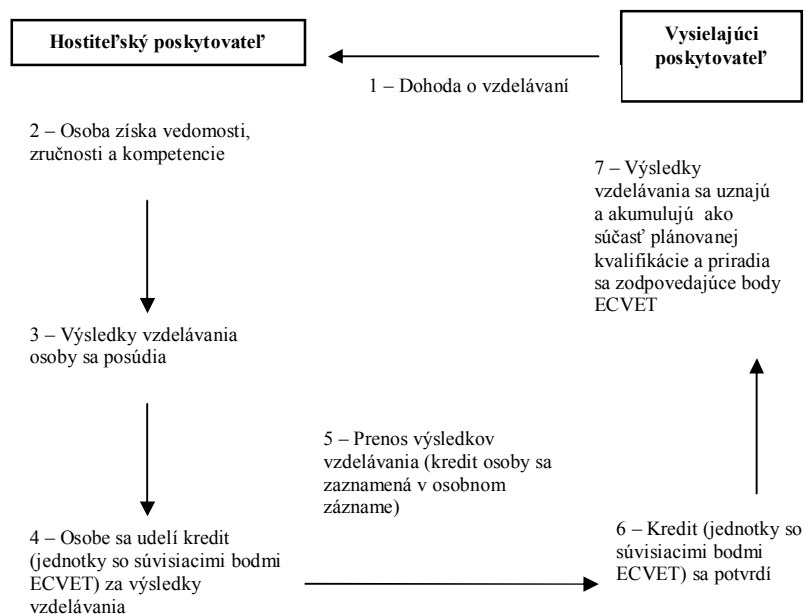
Konečnými používateľmi ECVET sú osoby, ktoré sa vzdelávajú. ECVET bude účinný, až keď ho sprevádzkujú dotknuté príslušné inštitúcie na vnútroštátnej, regionálnej, miestnej alebo odvetvovej úrovni. Tieto inštitúcie by mali určiť rozsah implementácie a rozhodnúť o ňom, a svoje rozhodnutia by mali oficiálne potvrdiť na príslušnej úrovni. Majú úlohu aj pri zabezpečení toho, aby sa implementácia a používanie ECVET riadili kritériami **zabezpečenia kvality**. S cieľom vytvoriť podmienky na účinné postupy uznávania a prenosu kreditov, a tým podporiť vzájomnú dôveru medzi rôznymi aktérmi, vyžaduje ECVET záväzok k uplatňovaniu kritérií

a postupov zabezpečenia kvality všetkými zapojenými aktérmi a na všetkých úrovniach systému.

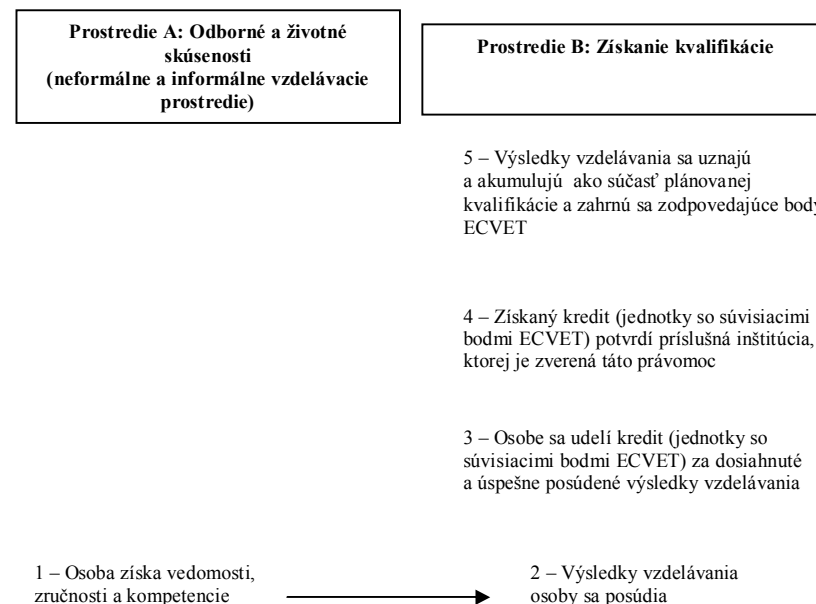
Implementácia ECVET by mala predstavovať spojitý proces, ktorý vyžaduje **účinný a trvalo udržateľný záväzok** príslušných inštitúcií, orgánov, sociálnych partnerov, sektorov a poskytovateľov, a bude vyžadovať vysoký stupeň synergie medzi iniciatívami na **európskej, vnútroštátnej a sektorovej úrovni**.

Príklady uplatnenia ECVET na prenos a akumuláciu vzdelávacích výstupov

Príklad č. 1: Prenos organizovaný dvoma partnermi (poskytovateľmi odborného vzdelávania a prípravy) vo formálnom študijnom prostredí pre osoby zapojené do programu mobility, napríklad do programu Leonardo da Vinci.

Príklad č. 2: Prenos a hodnotenie výsledkov vzdelávania dosiahnutých v rámci odborných a životných skúseností (neformálne a informálne vzdelávacie prostredie) osobou, ktorá má odborné skúsenosti a chce získať kvalifikáciu.⁹¹

⁹¹ Ibid.

3.2 UZNÁVANIE VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH

Z hľadiska validácie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania možno členské štáty rozdeliť do troch skupín – na **členské štáty, v ktorých sa toto uznávanie**

- a) **reálne uplatňuje,**
- b) **pripravuje alebo rozvíja,**
- c) **uplatňuje len vo veľmi malej miere alebo sa neuplatňuje vôbec.**

V členských štátoch sa však v čoraz väčšej miere presadzuje trend validácie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania. Tento trend je spôsobený viacerými faktormi:

- a) faktory týkajúce sa **vzdelávacieho systému** – zlepšovanie prístupnosti a zvyšovanie efektívnosti systému formálneho vzdelávania. Mnohé členské štáty umožňujú na základe validácie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania prístup do systému vyššieho vzdelávania, čím poskytujú jednotlivcom akúsi „druhú šancu“ na dosiahnutie ich úplného vzdelávacieho potenciálu;
- b) **ekonomické faktory** – potreby znalostnej ekonomiky sa odrážajú aj v podnikateľskom sektore. Pracovné trhy musia byť flexibilnejšie a musia sa sústrediť na inováciu. Validácia neformálneho a informálneho vzdelávania môže byť pomôcť pri riešení **problémov pracovného trhu**, ako je nedostatok pracovných síl alebo potreba dodržania kvalifikačných požiadaviek;
- c) **sociálne faktory** – poskytovanie príležitostí znevýhodneným alebo vylúčeným osobám. Validácia neformálneho a informálneho vzdelávania uľahčuje **opätovnú integráciu do pracovného života a spoločnosti** a často sa považuje za nástroj zameraný predovšetkým na znevýhodnené osoby, ako sú utečenci, nezamestnaní a starší zamestnanci;
- d) **demografické faktory** – starnutie obyvateľstva a rastúca migrácia. Tieto faktory súvisia so znevýhodnenými skupinami – demografické faktory

zvyšujú počet osôb, ktorým hrozí **exklúzia** a ktorým môže pomôcť práve validácia neformálneho alebo informálneho vzdelávania a môže prispieť k zníženiu nezamestnanosti súvisiacej s demografickými zmenami;

- e) **technologické faktory** – rozvoj nových technológií kladie dôraz na technické zručnosti získané v rámci neformálneho a informálneho vzdelávania. V sektoroch, ktoré sú závislé od používania **nových technológií**, formálne vzdelávanie a odborná príprava nemusia postačovať, pretože nie vždy umožňujú udržať krok s najnovším technickým vývojom a novými potrebami rozvoja zručností. Validácia neformálneho a informálneho vzdelávania predstavuje alternatívu, ktorá umožňuje jednotlivcom dosiahnuť uznanie ich technických spôsobilostí a identifikovať nedostatky a potreby odbornej prípravy na pracovisku;
- f) **rastúca informovanosť a akceptácia validácie neformálneho a informálneho vzdelávania medzi zainteresovanými subjektmi.**

Mnohé subjekty súkromného a tretieho sektora sa zapájajú do iniciatív zameraných na tento alternatívny spôsob validácie vzdelania.⁹²

V procese validácie neformálneho a informálneho vzdelávania možno rozlíšiť tri fázy:

- a) **identifikácia,**
- b) **posúdenie,**
- c) **uznanie.**

Hoci je výsledkom validácie formálne osvedčenie alebo kvalifikácia, **fázy identifikácie a posudzovania**, ktoré predchádzajú formálnemu uznaniu, sú pre celý proces veľmi dôležité. Kvalita procesu validácie totiž do veľkej miery závisí od počiatkovej identifikácie a posúdenia vzdelávania. Vzdelávanie mimo systému formálneho vzdelávania a odbornej prípravy možno charakterizovať ako **neštandardizované** a často je založené na zložitých a špecifických spôsoboch vzdelávania. **Zabezpečenie kvality procesu identifikácie a posudzovania** tohto vzdelávania z hľadiska

⁹² Validation of non-formal and informal learning in Europe. A snapshot 2007. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008 (dostupné na www.cedefop.europa.eu), s. 8-9.

platnosti, spoľahlivosti a dôveryhodnosti si vyžaduje dôkladný výber **metód a prístupov** počas týchto štádií procesu validácie vzdelávania.⁹³

Rozlišovanie týchto štádií procesu validácie vzdelávania úzko súvisí s **formatívnym a sumatívnym prístupom** k validácii. Primárnym cieľom sumatívneho posúdenia je dospieť k záveru o doteraz dosiahnutom vzdelaní a výslovne sa týka formalizácie a certifikácie výsledkov vzdelávania, ktoré sú teda začlenené do inštitúcií a orgánov oprávnených udeľovať kvalifikácie. Základným cieľom formatívneho posúdenia je umožniť vzdelávajúcim sa osobám rozšírenie a prehĺbenie ich vzdelania. Formatívne prístupy k posudzovaniu poskytujú **spätnú väzbu** vo vzťahu k procesu vzdelávania, poukazujú na silné a slabé stránky a poskytujú základ pre osobné alebo organizačné zlepšenie. Formatívne prístupy zohrávajú veľmi dôležitú úlohu a používajú sa v mnohých prostrediach, od usmerňovania a poradenstva až po riadenie ľudských zdrojov v podnikoch. Hoci je rozlišovanie formatívnych a sumatívnych prístupov dôležité na analytické účely, nemožno jeho význam preceňovať. V praxi totiž väčšina validačných prístupov zahŕňa **oba prvky**.

V rôznych európskych štátoch sa v ostatných rokoch vzťah medzi formatívnym a sumatívnym prístupom vyvinul odlišne. Napr. vo **Švédsku** sa zatiaľ nevytvoril centralizovaný národný validačný systém. Rozvoj v tejto oblasti bol založený na lokálnych, regionálnych a sektorových iniciatívach zameraných na konkrétne cieľové skupiny a potreby. Rovnaké zistenia platia aj v prípade **Holandska**. V týchto štátoch prevládol prístup „zdola nahor“ (bottom-up) k validácii, ktorý sa zameriaval na konkrétne lokálne a sektorové potreby, a nie na všeobecné otvorenie systému kvalifikácií prostredníctvom validácie. Napriek tomu možno povedať, že Švédsko a Holandsko patria k najaktívnejším štátom v oblasti validácie. Túto kombináciu formatívneho a sumatívneho prístupu ilustruje aj príklad **Nórska**, kde sa formatívne prístupy vyvíjali súbežne so sumatívnymi prístupmi orientovanými na certifikáciu, a to prostredníctvom verejnej podpory skúšobných projektov a programov na miestnej a regionálnej

⁹³ Id., s. 13.

úrovni. Táto dvojité strategické sa uplatňuje aj vo **Francúzsku** a vo **Švajčiarsku**.

Hoci je formatívny prístup dôležitý, národné validačné politiky spravidla sledovali cieľ **otvorenia kvalifikácií a systémov kvalifikácií** pre výsledky vzdelávania získaného mimo formálneho vzdelávacieho systému. Na rozdiel od formálneho vzdelávacieho systému, v ktorom je proces vzdelávania a validácie výsledkov jednoduchší, neformálne a informálne vzdelávanie a validácia jeho výsledkov sú **zložitejšie**, pretože zahŕňajú množstvo možností, z ktorých si jednotlivec môže vybrať – **jednotlivec sám rozhoduje** o procese tohto vzdelávania, ako aj o tom, či a kedy chce, aby bolo formálne potvrdené (validované). V centre procesu validácie je samotný jednotlivec – **validácia je dobrovoľná**. Zásadu dobrovoľnosti validácie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania deklarujú aj spomenuté zásady sformulované Radou v roku 2004.⁹⁴

Otvorenie kvalifikácií pre širší súbor vzdelávacích procesov a prostredí si vyžaduje spoločný referenčný bod. Validácia neformálneho a informálneho vzdelávania závisí od vymedzenia výkladu tohto referenčného bodu – **štandardu**. Príliš úzko vymedzený a interpretovaný štandard môže byť v rozpore s neštandardizovaným, ale v mnohých prípadoch veľmi relevantným vzdelávaním, ktoré sa uskutočňuje mimo formálneho vzdelávacieho systému. Kvalifikácie a validácia neformálneho a informálneho vzdelávania vo všeobecnosti súvisia s dvoma hlavnými kategóriami štandardov, ktorými sú **profesijné štandardy** a **štandardy vzdelávania a odbornej prípravy**. Tieto dve kategórie štandardov možno vymedziť na jednej strane ako požiadavky zamestnávateľov a na druhej strane ako požiadavky inštitúcií vzdelávania a odbornej prípravy. Ich základ je odlišný a odrážajú dva rôzne súbory priorit, motívov a cieľov.

Profesijné štandardy sú klasifikácie a definície hlavných zamestnaní. Na účely zamestnávania sa tieto štandardy zameriavajú na to, čo a ako zamestnanec musí robiť. Tieto štandardy sú teda nevyhnutne formulované ako **výsledky vzdelávania**. Existujú vo všetkých európskych štátoch, ale

⁹⁴ Id., s. 14-15.

každý štát vytvára tieto štandardy inak. Profesionálne štandardy sú premostením trhu práce a vzdelávania, pretože na základe nich možno vytvoriť vzdelávacie štandardy (učebné osnovy).

Štandardy vzdelávania a odbornej prípravy sa na účely vzdelávania a odbornej prípravy zameriavajú na to, čo a ako sa má jednotliviec naučiť, a ako sa kvalita a obsah vzdelávania posúdi. Sú teda formulované do veľkej miery ako **vstupy vzdelávania** (predmet, učebná osnova, metódy, proces a hodnotenie výučby). Vzdelávacie štandardy majú spravidla podobu požiadaviek na výučbu a kvalifikačných špecifikácií.

Ak má byť validácia integrálnou súčasťou kvalifikačných systémov (a sústav), tieto systémy musia byť založené na tých istých princípoch ako formálny systém. To je však problematické, pretože väčšina prístupov k validácii neformálneho a informálneho vzdelávania sa týka druhej kategórie štandardov, t.j. štandardov vytvorených pre systém vzdelávania a odbornej prípravy. Základnou otázkou je, či sú tieto štandardy definované prostredníctvom **vstupov alebo výstupov vzdelávania**. Hoci sú štandardy v oblasti odborného vzdelávania a prípravy do veľkej miery orientované na výsledky vzdelávania (keďže sú užšie prepojené s profesionálnymi štandardmi), súčasné štandardy používané v oblasti všeobecného a vyššieho vzdelávania nie sú vždy vhodné na validáciu neformálne a informálne získaných výsledkov vzdelávania.⁹⁵

V jednotlivých európskych štátoch sa používajú tieto hlavné **metódy identifikácie, dokumentácie a posudzovania výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania**:

- a) **skúšky** – výsledky neformálneho a informálneho vzdelávania sa identifikujú a validujú v rámci skúšok vo formálnom systéme;
- b) **deklaratórne metódy** – založené na identifikácii a zaznamenaní kompetencií zo strany jednotlivca, toto vlastné posúdenie jednotlivca je spravidla potvrdené treťou stranou;

⁹⁵ Id., s. 20-21.

- c) **pozorovanie** – zisťovanie kompetencií jednotlivca počas vykonávania jeho každodenných úloh v práci;
- d) **simulácia a dôkazy o pracovnej činnosti** – simulácia znamená vytvorenie reálnych podmienok vykonávania práce na účely posúdenia kompetencie jednotlivca, zisťovanie dôkazov o pracovnej činnosti znamená zhromažďovanie dôkazov o výsledkoch vzdelávania jednotlivca, napr. z pracoviska, z dobrovoľných činností, z rodinného alebo iného prostredia, ktoré sú následne pokladom pre validáciu jeho kompetencií treťou stranou;
- e) **metóda portfólia** – používanie kombinácie metód a nástrojov vo vzájomne nadväzujúcich fázach na zostavenie uceleného súboru dokladov alebo dôkazov o práci, ktoré rôznymi spôsobmi osvedčujú zručnosti a kompetencie jednotlivca.

Uvedené metódy môžu byť v procese validácie kombinované alebo ďalej špecifikované. Mimoriadny význam má najmä **metóda portfólia**, ktorá umožňuje jednotlivcovi aktívne prispieť k zhromažďovaniu dôkazov a predstavuje kombináciu prístupov, ktorá zvyšuje celkovú validitu tohto prístupu. To potvrdzuje skutočnosť, že mnoho krajín zavádza metódu portfólia ako základný prvok svojich validačných systémov. Vzhľadom na kľúčový význam zhromaždenia potrebných dokladov do portfólia je potrebné, aby mal jednotlivec už v tomto štádiu procesu validácie dostatočné a úplné informácie, ktoré by mali zabezpečiť najmä príslušné orgány poskytujúce poradenstvo v tejto oblasti. Inovatívnym trendom je tvorba **digitálnych portfólií**, resp. **portfólií s multimediálnym obsahom**. Určitou nevýhodou prípravy takýchto portfólií je však technická náročnosť ich vytvárania, ktorá môže v konečnom dôsledku prevýšiť výhody tvorby takéhoto druhu portfólia.⁹⁶

Európske štáty podľa prieskumu z roku 2007 možno z hľadiska **rozvoja validácie** výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania rozdeliť do štyroch skupín, a to na štáty s **vysokým, stredným, nízkym a počiatočným stupňom rozvoja**.

⁹⁶ Id., s. 21-23.

V štátoch s **vysokým stupňom rozvoja** sa validácia výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania stala realitou. Tieto štáty umožňujú jednotlivcom systematické identifikovanie, resp. validáciu ich výsledkov vzdelávania. Validácia sa posunula zo sféry všeobecných politických cieľov k reálnym praktickým výsledkom. Do tejto kategórie patrí **Belgicko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Írsko, Holandsko, Nórsko, Portugalsko, Slovinsko, Rumunsko, Španielsko a Spojené kráľovstvo**. V týchto štátoch existuje vysoký stupeň **akceptácie validácie** ako nástroja, ktorý podporuje celoživotné vzdelávanie. Vo väčšine týchto krajín sú metódy validácie **predmetom právnej úpravy** a validácia tu má určitú tradíciu.⁹⁷

Štáty so **stredným stupňom rozvoja** musia ešte zaviesť opatrenia na systematickú identifikáciu a validáciu výsledkov vzdelávania a väčšina z nich tieto opatrenia pripravuje. Úroveň aktivity v tejto skupine štátov je veľmi odlišný. Do tejto kategórie však možno zaradiť **Rakúsko, Českú republiku, Island, Taliansko, Nemecko, Maďarsko, Litvu, Luxembursko, Maltu, Poľsko a Švédsko**. Mnohé z týchto štátov len nedávno prijali právny alebo politický rámec na realizáciu cieľov validácie, ktorý ešte musí byť implementovaný. Možno predpokladať, že v nasledujúcich rokoch realizácia a akceptácia validácie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania podstatne stúpne.⁹⁸

V štátoch s **nízkym alebo počiatočným stupňom rozvoja** za validácia výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania považuje ešte stále za novú, či dokonca kontroverznú problematiku, a nie je vôbec alebo takmer vôbec implementovaná. Do tejto skupiny štátov patrí **Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Grécko, Lotyšsko, Lichtenštajnsko, Turecko a aj Slovensko**. Mnohé z týchto štátov však uvažujú o zavedení systému validácie v súvislosti s európskymi iniciatívami, najmä s vytvorením európskeho kvalifikačného rámca.⁹⁹

⁹⁷ Id., s. 24.

⁹⁸ Id., s. 27.

⁹⁹ Id., s. 31.

Ďalšie opatrenia v oblasti validácie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania by mali vychádzať najmä zo spomenutých spoločných európskych zásad z roku 2004 a usmernení z roku 2008. Validácia musí byť **dobrovoľná**, pričom jednotlivec, ktorý je v centre procese validácie, musí mať možnosť aktívne sa podieľať na validácii výsledkov svojho vzdelávania formou dialógu, sebahodnotenia systematickej reflexie a tvorby portfólia. Je potrebné vytvoriť metódy a systémy na zohľadnenie **zložitého a neštandardizovaného** charakteru tohto druhu vzdelávania. Ďalej je potrebné zamerať sa na **posudzovanie výsledkov vzdelávania a nie vstupov vzdelávania**. Hoci je výsledok procesu validácie formálny, tento proces sa musí podstatne odlišovať od procesu formálneho vzdelávania. Formu výsledkov vzdelávania musia mať aj **štandardy** ako referenčné body procesu validácie. Validácia má predstavovať **kombináciu sumatívnych prístupov** (certifikácia), ale aj **formatívnych prístupov** (podpora vzdelávania), teda má zabezpečiť nielen osvedčenie výsledkov vzdelávania, ale aj motiváciu k ďalšiemu vzdelávaniu, prípadne k doplneniu chýbajúceho vzdelania. Ďalším dôležitým aspektom validácie je **transferabilita výsledkov vzdelávania** – tie nemajú byť obmedzené len na konkrétne vzdelávacie prostredie, ale majú umožniť jednotlivcom **mobilitu a flexibilnejšie uplatnenie** na trhu práce, a to aj v cezhraničnom meradle. S tým úzko súvisí požiadavka **metodologickej konvergencie** rôznych systémov validácie. Validácia výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania sa nemôže obmedzovať len na konkrétne obdobie realizácie projektov alebo iniciatív, ale musí byť **trvalo udržateľná** a musí sa stať imanentnou súčasťou systému vzdelávania, trhu práce a spoločnosti. Mimoriadny význam pre implementáciu validácie má tvorba **národných kvalifikačných rámcov**, ktoré môžu uľahčiť vytvorenie národných štandardov založených na výsledkoch vzdelávania, uviesť jednotlivé kvalifikácie do súvislosti, podporovať prístup k vzdelávaniu, presun vzdelávania a postup vo vzdelávaní a tiež podporovať kvalitu vzdelávania a odbornej prípravy. V neposlednom rade je validácia nástrojom na otvorenie systému kvalifikácií pre **imigrantov** a na umožnenie vstupu **jednotlivcov s nízkou kvalifikáciou** do systému vzdelávania a odbornej prípravy.¹⁰⁰

¹⁰⁰ Id., s. 33-38.

3.3 UZNÁVANIE VÝSLEDKOV NEFORMÁLNEHO VZDELÁVANIA A INFORMÁLNEHO UČENIA SA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

3.3.1 ZÁKON O ĎALŠOM VZDELÁVANÍ

V roku 1997 bol prijatý zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z. (ďalej len „**zákon o ďalšom vzdelávaní**“), ktorým sa vytvoril právny základ pre realizáciu a osvedčovanie ďalšieho vzdelávania.

Tento zákon vymedzuje ďalšie vzdelávanie ako **vzdelávanie, ktoré umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy alebo ktorým sa pripravuje na získanie stupňa vzdelania v školskom systéme** (§ 2 ods. 1 zákona o ďalšom vzdelávaní).

Ďalšie vzdelávanie je popri vzdelávaní na základných školách, stredných školách a na vysokých školách **súčasťou vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky a jeho uskutočňovanie je verejná úloha** (§ 1 ods. 1 zákona o ďalšom vzdelávaní). Ďalšie vzdelávanie je **súčasťou celoživotného vzdelávania** (§ 1 ods. 3 zákona o ďalšom vzdelávaní). Uskutočňuje sa v **ustanovizniach ďalšieho vzdelávania** rozličnými krátkodobými a dlhodobými vzdelávacími aktivitami rôznych foriem (napr. seminár, školenie, kurz) v rozličných organizačných formách štúdia (štúdium popri zamestnaní, dopĺňajúce štúdium, rozširujúce štúdium, špecializačné štúdium, rekvalifikačné štúdium). V ďalšom vzdelávaní sa využívajú **tradičné i najnovšie metódy vzdelávania** vrátane multimediálnych prístupov (korešpondenčné vzdelávanie, dištančné vzdelávanie, videokonferencie, vzdelávanie pomocou počítačových sietí) – § 2 ods. 2 zákona o ďalšom vzdelávaní.

Podľa § 3 zákona o ďalšom vzdelávaní sa **ďalšie vzdelávanie uskutočňuje ako**

- a) **vzdelávanie, ktorým sa jeho účastník pripravuje na získanie stupňa vzdelania okrem vysokoškolského stupňa vzdelania**; doklady o získanom stupni vzdelania na základnej škole a na strednej škole sa vydávajú podľa osobitného predpisu;¹⁰¹
- b) **odborné vzdelávanie a príprava**, ktoré účastníkovi umožňuje rozširovať, prehĺbovať alebo obnovovať si vedomosti a zručnosti, získať spôsobilosť na vykonávanie činnosti; za odborné vzdelávanie sa považuje aj rekvalifikácia podľa osobitného predpisu;¹⁰² osvedčenie o získanom vzdelaní jeho absolventom vydávajú ustanovizne ďalšieho vzdelávania akreditované podľa tohto zákona,
- c) **záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie a iné vzdelávanie**, ktoré umožňuje účastníkovi uspokojiť jeho záujmy a zapojiť sa do života občianskej spoločnosti; osvedčenie o absolvovaní vzdelávania jeho absolventom vydáva ustanovizeň ďalšieho vzdelávania, ktorá uskutočňuje vzdelávaciu aktivitu.

Podľa § 4 ods. 1 zákona o ďalšom vzdelávaní ďalšie vzdelávanie uskutočňujú v rámci svojej pôsobnosti **školy, školské zariadenia a mimoškolské vzdelávacie ustanovizne** (ďalej len „vzdelávacia ustanovizeň“). Sú to:

- a) **základné školy, stredné školy, vysoké školy a školské zariadenia,**
- b) **vzdelávacie ustanovizne iných právnických osôb a fyzických osôb.**

Vzdelávacie ustanovizne môžu v ďalšom vzdelávaní uskutočňovať **akreditované a neakreditované vzdelávacie aktivity** (§ 4 ods. 2 zákona o ďalšom vzdelávaní).

Akreditácia vzdelávacej ustanovizne (ďalej len „akreditácia“) je štátne overenie spôsobilosti vzdelávacej ustanovizne uskutočňovať vzdelávaciu aktivitu na základe splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom (§ 5 ods. 1 zákona o ďalšom vzdelávaní). Podľa § 5 ods. 2 tohto zákona

¹⁰¹ Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov; zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách.

¹⁰² § 80 zákona č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti (zrušený zákonom č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

o akreditácii rozhoduje **Ministerstvo školstva** Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na základe stanoviska **Akreditačnej komisie** Ministerstva školstva Slovenskej republiky pre ďalšie vzdelávanie (ďalej len „akreditačná komisia“).

Vydávanie **osvedčení o ďalšom vzdelávaní** je upravené ustanovením § 8 zákona o ďalšom vzdelávaní. Ak ide o ďalšie vzdelávanie podľa § 3 písm. b) zákona, vzdelávacia ustanovizeň vydáva absolventovi vzdelávacej aktivity akreditovanej podľa tohto zákona **osvedčenie o získanom vzdelaní**, ktoré má celoštátnu platnosť. Vzor osvedčenia o získanom vzdelaní je v prílohe tohto zákona. Toto osvedčenie má povahu verejnej listiny a potvrdzuje sa odtlačkom úradnej pečiatky vzdelávacej ustanovizne (§ 8 ods. 1 zákona). Absolventovi vzdelávania podľa § 3 písm. a) a c) zákona sa vydáva **osvedčenie o jeho absolvovaní** (§ 8 ods. 2 zákona). Osvedčenie o získanom vzdelaní vydané absolventovi akreditovanej vzdelávacej aktivity sa vydáva na **neurčitý čas** (§ 8 ods. 3 zákona).

Zákon o ďalšom vzdelávaní z roku 1997 sa však týka len osvedčovania výsledkov neformálneho vzdelávania (ďalšieho vzdelávania) ako súčasti celoživotného vzdelávania a neupravuje validáciu výsledkov **informálneho učenia sa**.

3.3.2 LEGISLATÍVNY ZÁMER ZÁKONA O CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ

V roku 2007 vláda SR schválila návrh **legislatívneho zámeru zákona o celoživotnom vzdelávaní**,¹⁰³ na základe ktorého mal byť prijatý prvý právny predpis v SR upravujúci celoživotné vzdelávanie. Návrh zákona o celoživotnom vzdelávaní mal byť predložený na rokovanie vlády SR do 30. septembra 2007.

¹⁰³ Uznesenie vlády SR č. 483 zo 6. júna 2007 k návrhu legislatívneho zámeru zákona o celoživotnom vzdelávaní.

Zákon o ďalšom vzdelávaní mal byť **integrovaný** do tohto pripravovaného zákona a mal ho rozšíriť o úpravu ďalších, doteraz neupravených oblastí:

- a) **organizačné zabezpečenie systému celoživotného vzdelávania,**
- b) **riadenie systému kvality neformálneho vzdelávania,**
- c) **uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.**

Hlavným cieľom pripravovaného zákona bolo **vytvoriť pravidlá a postupy uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa**, ktoré budú motivovať občanov aktívne vstupovať do otvoreného systému celoživotného vzdelávania s cieľom nadobúdať nové kvalifikácie podľa vlastných potrieb a potrieb trhu práce.

Špecifickými cieľmi pripravovaného zákona bolo:

- a) zaviesť systém **riadenia kvality v neformálnom vzdelávaní** certifikáciou vzdelávacích ustanovizní, certifikáciou lektorov a manažérov neformálneho vzdelávania a akreditáciou programov neformálneho vzdelávania v modulej podobe;
- b) upraviť **spoločenské vzťahy** medzi orgánmi štátnej správy a samosprávou, občanmi – zamestnancami, zamestnávateľmi a vzdelávacími ustanovizňami;
- c) zaviesť systém **priestupnosti medzi formálnym a neformálnym vzdelávaním** podľa stanovených pravidiel hodnotenia kvality na základe overovania výsledkov neformálneho vzdelávania;
- d) vytvoriť **inštitucionálnu bázu** pre riadenie kvality celoživotného vzdelávania a proces uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa;
- e) zaviesť **nástroje štátu na riadenie stratégií, koncepcií a politík v oblasti celoživotného vzdelávania.**

Podľa pripravovaného zákona o celoživotnom vzdelávaní mala **úloha tvorby a zavádzania metodiky, kontroly kvality a riadenia uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa** plniť národná autorita – **Ministerstvo školstva SR** (ďalej len „ministerstvo školstva“) – ktoré malo zodpovedať za **implementáciu a riadenie systému celoživotného vzdelávania a v rozsahu ustanovenom pripravovaným**

zákonom o celoživotnom vzdelávaní plniť úlohy v oblasti **riadenia, organizácie, vykonávania a kontroly kvality poskytovania celoživotného vzdelávania**, ako aj v oblasti **riadenia systému uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania pre získanie čiastkovej alebo úplnej kvalifikácie**.

Orgánmi ministerstva školstva v riadení celoživotného vzdelávania mali byť:

- a) **Rada pre certifikáciu,**
- b) **Rada pre akreditáciu programov ďalšieho vzdelávania,**
- c) **Rada pre autorizáciu,**
- d) **Rada pre riadenie systému overovania a uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.**

Proces akreditácie vzdelávacích aktivít, ktorou ministerstvo školstva overuje spôsobilosť vzdelávacej ustanovizne poskytovať ďalšie vzdelávanie na základe splnenia podmienok ustanovených zákonom o ďalšom vzdelávaní, mal byť v zákone o celoživotnom vzdelávaní doplnený o podmienky a výkon procesu **akreditácie vzdelávacích programov v neformálnom vzdelávaní**, ako i **certifikácie vzdelávacích ustanovizní pre poskytovanie neformálneho vzdelávania**. Súčasne mal pripravovaný zákon stanoviť význam, podmienky, spôsob a výkon procesu certifikácie lektorov a manažérov v neformálnom vzdelávaní.

Podľa legislatívneho zámeru zákona o celoživotnom vzdelávaní je jedným z kľúčových prvkov systému celoživotného vzdelávania **uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa**. Pripravovaný zákon mal posilniť postavenie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa ako **hlavných nástrojov flexibility spoločnosti a rozvoja vedomostnej spoločnosti v systéme celoživotného vzdelávania**.

V rámci uznávania výsledkov podľa pripravovaného zákona sa malo overovať, či si žiadateľ osvojil príslušné vedomosti a zručnosti pre nadobudnutie **čiastočnej alebo úplnej kvalifikácie**. Toto uznávanie mali uskutočňovať **autorizované fyzické a právnické osoby**.

Podľa legislatívneho zámeru zákona o celoživotnom vzdelávaní nadobudnutie **čiastočnej kvalifikácie** je uznanie stupňa vedomostí, zručností

a odbornej spôsobilosti fyzickej osoby vykonávať riadne **určitú pracovnú činnosť alebo súbor pracovných činností** v určitom povolani v rozsahu podľa kvalifikačného štandardu. **Úplná kvalifikácia** je uznanie stupňa vedomostí, zručností a odbornej spôsobilosti fyzickej osoby vykonávať **všetky pracovné činnosti** v určitom povolani a je možné ju dosiahnuť v príslušnom odbore vzdelania, a to aj nadobudnutím **všetkých čiastočných kvalifikácií** zodpovedajúcich úplnej kvalifikácii.

3.3.3 POSTUP IMPLEMENTÁCIE EURÓPSKEHO KVALIFIKAČNÉHO RÁMCA PRE CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vo februári 2009 vláda SR schválila **postup implementácie Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie v podmienkach Slovenskej republiky**¹⁰⁴ a uložila

- a) **podpredsedovi vlády a ministrom školstva**
 - vytvoriť **pracovnú skupinu** pre implementáciu Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky **do 28. februára 2009**;
 - vytvoriť **Národný kvalifikačný rámec** s prepojením na úrovne Európskeho kvalifikačného rámca **do 31. marca 2011**;
 - **zosúladiť opisy profilov absolventov** existujúcich vzdelávacích a študijných programov a vzdelávacích aktivít **všeobecným deskriptorom Národného kvalifikačného rámca** a ich zaradenie do jednotlivých úrovní Národného kvalifikačného rámca so zachovaním princípu rovnocennosti a neoddeliteľnosti výchovy a vzdelávania s prípravou na povolanie **do 31. decembra 2011**;

¹⁰⁴ Uznesenie vlády SR č. 105 zo 4. februára 2009 k návrhu implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky.

- zabezpečiť, aby všetky nové doklady o dosiahnutom vzdelaní obsahovali **odkaz na príslušnú úroveň Európskeho kvalifikačného rámca do 31. decembra 2012;**
- predložiť na rokovanie vlády **správu obsahujúcu vyhodnotenie implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v Slovenskej republike do 31. marca 2013;**
- b) **podpredsedovi vlády a ministrom školstva**
- c) **ministerke práce, sociálnych vecí a rodiny**
- začať práce na **národných projektoch vytvárania Národnej sústavy kvalifikácií a Národnej sústavy povolání a prijať Memorandum o spolupráci pri vytváraní Národnej sústavy kvalifikácií a Národnej sústavy povolání do 31. marca 2009;**
- d) **ministerke práce, sociálnych vecí a rodiny**
- e) **podpredsedovi vlády a ministrom vnútra**
- f) **ministrom zdravotníctva**
- g) **ministrom hospodárstva**
- h) **ministrom výstavby a regionálneho rozvoja**
- i) **ministrom dopravy, pôšt a telekomunikácií**
- j) **ministrom pôdohospodárstva**
- k) **ministrom kultúry**
- **nominovať členov do pracovnej skupiny pre implementáciu Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky do 28. februára 2009;**
- l) **predsedovi Akreditačnej komisie**
- m) **prezidentovi Slovenskej rektorskej konferencie**
- n) **prezidentovi Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení**
- o) **prezidentovi Republikovej únie zamestnávateľov**
- p) **prezidentovi Konfederácie odborových zväzov**
- q) **predsedovi Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory**
- r) **predsedovi Slovenskej živnostenskej komory**
- s) **predsedovi Slovenského živnostenského zväzu**
- **spolupracovať s Ministerstvom školstva SR pri implementácii Európskeho kvalifikačného rámca priebežne.**

Návrh implementácie Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie v podmienkach Slovenskej republiky bol prijatý v nadväznosti na prijatie **odporúčania Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie**. Navrhuje postup implementácie Európskeho kvalifikačného rámca prostredníctvom vytvorenia **Národného kvalifikačného rámca, Národnej sústavy kvalifikácií, Národnej sústavy povolání a následného prepojenia s Európskym kvalifikačným rámcom**.

Na účely implementácie Európskeho kvalifikačného rámca (ďalej len „EKR“) v SR spomenutý návrh stanovuje tieto definície základných pojmov:

Formálne vzdelávanie

Je uskutočňované v rámci sústavy základných škôl, stredných škôl a vysokých škôl, organizované a štruktúrované vzhľadom na miesto, ciele, čas a prostriedky. Vztahuje sa k inštitúciám určeným na vzdelávanie a odbornú prípravu. Vedie k nadobudnutiu kvalifikácie a udeleniu oficiálne uznávaných dokladov.

Neformálne vzdelávanie

Prebieha popri formálnom systéme vzdelávania a odbornej prípravy a zvyčajne nie je ukončené vydaním oficiálnych dokladov o získaní kvalifikácie. Cieľom výučbových aktivít neformálneho vzdelávania je doplniť, rozšíriť alebo prehĺbiť vedomosti, zručnosti a kompetencie jednotlivca. Môže sa organizovať na školách mimo ich hlavnej činnosti, v organizáciách, ktoré boli vytvorené na doplnenie programov vzdelávania vo formálnom systéme, na pracoviskách, v záujmových organizáciách a pod.

Neformálne učenie sa

Je prirodzenou súčasťou každodenného života a prináša jednotlivcom nové informácie a skúsenosti, ktoré nie sú vyhodnotené ako súčasť vzdelávania. Preto je potrebné vytvoriť podmienky pre uznávanie/hodnotenie jeho výsledkov (vedomostí, zručností, spôsobilostí), ktoré v ňom jednotlivec získava počas svojho života a popri vzdelávaní sa vo formálnom a neformálnom vzdelávaní.

Celoživotné vzdelávanie

Definované je ako cielený a nepretržitý proces vzdelávania, ktorý prebieha počas celého života človeka. Jeho účelom je ziskávať, zvyšovať a zlepšovať objem a rozsah vedomostí, zručností a kompetencií jednotlivca. Zameraný je na poskytovanie rovnakého a otvoreného prístupu ku kvalitným vzdelávacím príležitostiam každému, kto o ne prejaví záujem, bez ohľadu na vek, dosiahnuté vzdelanie alebo sociálnu situáciu. Zahŕňa všetky fázy vzdelávania – od predškolského, cez základné, stredoškolské, vysokoškolské až po ďalšie vzdelávanie a všetky formy od formálneho, neformálneho vzdelávania až po neformálne učenie sa.

Vedomosť

Je výsledok osvojenia si informácií prostredníctvom učenia. Vedomosti sú súborom faktov, zásad, teórií a postupov, ktoré sa vzťahujú na oblasť práce a štúdia. V kontexte Európskeho kvalifikačného rámca sa vedomosti opisujú ako teoretické a/alebo faktické.

Zručnosť

Je spôsobilosť uplatňovať a využívať vedomosti na splnenie úloh a riešenie problémov. V kontexte Európskeho kvalifikačného rámca sú zručnosti opísané ako kognitívne (vrátane využívania logického, intuitívneho a kreatívneho myslenia) alebo praktické (vyžadujúce manuálnu zručnosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov a nástrojov).

Kompetencia

Preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov. Tieto sa zvyčajne uskutočňujú v práci, počas štúdia, v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti. Tiež napomáhajú v jeho budúcom uplatnení v pracovnom a mimopracovnom živote, ale aj v procese ďalšieho vzdelávania.

Výsledky vzdelávania

Vyjadrujú to, čo učiaci sa vie, chápe a je schopný urobiť pri ukončení procesu vzdelávania. Sú definované z hľadiska vedomostí, zručností a kompetencií.

Kvalifikácia

Je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď príslušný orgán určí, že jednotlivec dosiahol výsledky vzdelávania zodpovedajúce daným štandardom.

Národný kvalifikačný rámec

Je nástroj na rozdelenie všetkých kvalifikácií v rámci národného systému vzdelávania, ktorých nadobúdanie sa uskutočňuje podľa súboru definovaných kritérií určených pre jednotlivé úrovne. Určuje vzťah nadobudnutých výsledkov vzdelávania k jednotlivým úrovniám kvalifikačného rámca. Jeho cieľom je zlepšiť prístup ku kvalifikáciám pre trh práce. (na trh práce)

Národná sústava kvalifikácií

Verejne prístupný register všetkých úplných a čiastkových kvalifikácií potvrdzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území Slovenskej republiky.

Národná sústava povolání

Je ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Určuje požiadavky na odborné vedomosti, zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce.

Schválený postup implementácie EKR v podmienkach SR zahŕňa 6 bodov:

1. Vytvorenie Národného kvalifikačného rámca

Vytvorenie Národného kvalifikačného rámca (ďalej len „NKR“) bude **základom implementačného procesu** Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie v podmienkach SR. NKR je nástroj na **premostenie referenčných úrovní** EKR s úrovňami národného vzdelávacieho systému. Umožní v jednotlivých úrovniach vzdelávacieho systému **identifikovať typy kvalifikácií** (napr. inžinier elektrotechniky) a **zároveň ich odbornosť** (napr. slaboprúdová elektrotechnika). Ambíciou EKR nie je nahradzovať ani harmonizovať kvalifikačné úrovne v jednotlivých štátoch, ale bez existencie NKR nie je možné prepojiť EKR s národnými vzdelávacími systémami.

NKR sa bude vytvárať postupným zaraďovaním štátnych vzdelávacích programov (vzdelávanie na základných a stredných školách) a študijných programov (vzdelávanie na vysokých školách), do **jednotlivých referenčných úrovní v zmysle deskriptorov EKR**.

EKR vo svojich princípoch podporuje **integráciu formálneho a neformálneho vzdelávania a neformálneho učenia sa**, preto aj vzdelávacie programy neformálneho vzdelávania, resp. vzdelávacie aktivity, musia byť zaradené do jednotlivých referenčných úrovní v zmysle deskriptorov EKR.

Deskriptor EKR je popisný prvok, ktorý vyjadruje výsledok vzdelávania (vedomosť, zručnosť, kompetencia) zodpovedajúci kvalifikácii na danej úrovni EKR.

Posudzovanie a následné zaraďovanie vzdelávacích programov, študijných programov a vzdelávacích aktivít sa bude uskutočňovať na základe odborných výstupov z pracovnej skupiny a deskriptorov EKR. Príslušnosť k zodpovedajúcim úrovniam NKR bude určovať **Ministerstvo školstva SR**. Vzdelávacie inštitúcie musia preto podľa harmonogramu do roku 2011 **prispôbiť profily absolventov** existujúcich vzdelávacích a študijných programov a vzdelávacích aktivít, ktoré budú obsahovať výsledky vzdelávania v zmysle všeobecných deskriptorov NKR. Za stanovenie konečného počtu úrovní NKR a správne zaradenie jednotlivých vzdelávacích a študijných programov a vzdelávacích aktivít do nich bude zodpovedné **Ministerstvo školstva SR**.

2. Určenie Národného koordinačného miesta

Odporúčanie o Európskom kvalifikačnom rámci odporúča členským štátom, aby na podporu kvality a transparentnosti tvorby NKR určilo inštitúciu, ktorá bude vykonávať úlohy **národného koordinačného miesta**. K úlohám Národného koordinačného miesta bude patriť:

- porovnávanie kvalifikačných úrovní** v rámci národných kvalifikačných systémov s úrovňami Európskeho kvalifikačného rámca uvedenými v prílohe;
- zabezpečovanie toho, aby bola **metodika** používaná na porovnávanie národných kvalifikačných úrovní s Európskym kvalifikačným rámcom **transparentná** s cieľom na jednej strane uľahčiť porovnávanie medzi nimi a na strane druhej zaručiť uverejnenie vyplývajúcich rozhodnutí;
- poskytovanie prístupu k informáciám a usmernenia zúčastneným stranám** o tom, do akej miery sú národné kvalifikácie porovnateľné s Európskym kvalifikačným rámcom prostredníctvom národných kvalifikačných systémov;
- podporovanie účasti všetkých príslušných zúčastnených strán** vrátane, podľa platných vnútroštátnych právnych predpisov a postupov, inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, inštitúcií odborného vzdelávania a prípravy, sociálnych partnerov, sektorov a odborníkov v oblasti porovnávania a používania kvalifikácií na európskej úrovni.

Národným koordinačným miestom bude **Ministerstvo školstva SR**. Úlohy s tým súvisiace bude vykonávať sekcia pre celoživotné vzdelávanie.

3. Vytvorenie Národnej sústavy kvalifikácií

Príprava NKR sa bude uskutočňovať paralelne s tvorbou **Národnej sústavy kvalifikácií** (ďalej len „NSK“) a **Národnej sústavy povolání** (ďalej len „NSP“).

NSK je verejne prístupný register všetkých úplných a čiastkových kvalifikácií potvrdzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území Slovenskej republiky. Cieľom NSK je **podporiť prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania**, umožniť porovnávanie výsledkov vzdelávania dosiahnutými rôznymi formami vzdelávania a učenia sa, ale

aj porovnanie kvalifikačných úrovní v Slovenskej republike a v ostatných štátoch Európskej únie. Zároveň informuje širokú verejnosť o všetkých celoštátne uznávaných kvalifikáciách.

Tvorbu Národnej sústavy kvalifikácií zabezpečí **Ministerstvo školstva SR** prostredníctvom národného projektu zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Podstatou paralelného vytvárania NSK a NKR je správne prepojenie výsledkov vzdelávania a jednotlivých kvalifikácií. NSK vytvorí systémové riešenie, ktoré bude podporovať porovnanie výsledkov vzdelávania dosiahnutých rôznymi formami vzdelávania.

Vytvorenie NSK umožní **uznávanie skutočných vedomostí, schopností a zručností nezávisle na formách vzdelávania, prenos požiadaviek trhu práce do vzdelávania, informovanie verejnosti o všetkých celoštátne uznávaných kvalifikáciách, porovnateľnosť kvalifikačných úrovní v SR a ostatných členských krajinách EÚ**. Podrobný ideový zámer národného projektu na vytváranie NSK tvorí prílohu 2 schváleného návrhu implementácie.

Podľa tohto ideového zámeru je cieľom NSK je vytvoriť **systémové riešenie, ktoré bude podporovať porovnanie výsledkov vzdelávania dosiahnutých rôznymi formami vzdelávania, čo umožní uznávanie skutočných vedomostí, schopností a zručností nezávisle na formách vzdelávania, prenos požiadaviek trhu práce do vzdelávania, informovanie verejnosti o všetkých celoštátne uznávaných kvalifikáciách, porovnateľnosť kvalifikačných úrovní v SR a ostatných členských krajinách Európskej únie**.

Základným prvkom NSK sú **výsledky vzdelávania**. Aby bola NSK zrozumiteľným a využiteľným systémom, ktorý má umožňovať porovnateľnosť výsledkov vzdelávania, musia byť tieto výsledky **popísané štandardizovaným spôsobom**, v čo najjednoduchšej štruktúre a pomocou prvkov, ktoré bude možné pri úpravách a aktualizáciách ľahko zamieňať.

NSK bude tvoriť popis:

- **úplných kvalifikácií** (spôsobilosť vykonávať určité povolanie, prípadne viacero povolaní, ktoré by mali byť obsiahnuté v Národnej sústave povolaní);

- **čiasťočných kvalifikácií** (spôsobilosť vykonávať určitú pracovnú činnosť alebo ucelený súbor pracovných činností umožňujúcich pracovné uplatnenie sa);
- **štandardov – kvalifikačných** (štruktúrovaný popis požiadaviek na príslušnú kvalifikáciu) a **hodnotiacich** (súbor kritérií a postupov pre overovanie požiadaviek na kvalifikáciu);
- **úrovní NSK**, ktoré budú rešpektovať úrovně definované slovenským vzdelávacím systémom a zároveň hľadať vhodný ekvivalent definovaný Európskym kvalifikačným rámcom;
- **kvalifikačné smery**, ktoré budú rešpektovať členenie do skupín odborov používaných v slovenskom vzdelávacom systéme.

Jednotlivé časti NSK budú **navzájom prepojené a zároveň prepojené s trhom práce**.

Kvalifikačné požiadavky sú tvorené odbornými vedomosťami, schopnosťami a zručnosťami, určujú, čo by mal zamestnanec vedieť po odbornej stránke a všeobecnými vedomosťami, schopnosťami a zručnosťami, ktoré určujú, čo by mal zamestnanec zvládnuť nad rámec svojej odbornosti. Pri všeobecných spôsobilostiach možno hovoriť o základnej, pokročilej a vrcholovej úrovni.

Zatiaľ čo sústava **úplných kvalifikácií** bude mať svoj základ v sústave odborov vzdelávania a študijných programov, sústava **čiasťočných kvalifikácií** by mala priniesť transparentnosť do neprehľadného množstva rôznych osvedčení a certifikátov, ktoré sú udeľované absolventom vzdelávacích aktivít ďalšieho vzdelávania a súčasne by mala zabezpečiť a umožniť porovnateľnosť týchto osvedčení. Pokiaľ sa bude jednotlivec uchádzať o pracovné miesto a bude mať osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii, mala by to byť pre zamestnávateľov garantovaná informácia o tom, čo uchádzač vie a čo je schopný vykonávať.

Sústava čiastočných kvalifikácií nebude samostatná a izolovaná, ale bude **prepojená so sústavou úplných kvalifikácií**, s ktorou bude tvoriť jeden systém.

Úrovně NSK

Každá čiastočná i úplná kvalifikácia bude mať v NSK určitú **kvalifikačnú úroveň**. Úrovně úplných kvalifikácií budú zodpovedať **stupňom vzdelania**. Nakoľko stupne vzdelania sú definované len pre formálne vzdelávanie je potrebné mať k dispozícii univerzálnu stupnicu úrovní, ktorá bude umožňovať zaradenie všetkých úplných i čiastočných kvalifikácií, čím sa vytvorí spoločný rámec pre formálne i neformálne vzdelávanie.

Pri úrovniach NSK bude zohľadnený **rozsah a teoretická náročnosť potrebných znalostí a náročnosť a komplexnosť riešenia problémov** (aplikácia vedomostí) s tým, že riešenie problémov má spravidla svoju analytickú a syntetickú časť.

Návrh bude obsahovať **9 úrovní**. Úrovně budú popísané prostredníctvom **kompetencií** umožňujúcich profesijné uplatnenie sa a budú relevantné pre všetky formy celoživotného vzdelávania.

NSK musí zároveň umožňovať určenie **vzťahu medzi slovenskými kvalifikáciami a úrovňami EKR**. EKR predstavuje **osem úrovní**, ktoré sú definované prostredníctvom výsledkov vzdelávania, čiže dosiahnutých vedomostí, zručností a schopností.

Štandardy NSK

Požiadavky na kvalifikácie budú popísané v **kvalifikačných štandardoch**, kritériá a postupy overovania výsledkov v **hodnotiacich štandardoch**.

Kvalifikačný štandard bude **štruktúrovaný popis odborných spôsobilostí** pre riadny výkon určitej pracovnej činnosti alebo určitých pracovných činností v určitom povolani. Bude to súbor spôsobilostí požadovaných pre príslušnú kvalifikáciu.

Kvalifikačný štandard čiastočnej kvalifikácie bude obsahovať odborné spôsobilosti potrebné pre výkon pracovných činností príslušnej čiastočnej kvalifikácie. Bude udávať, čo by mal zamestnanec po odbornej stránke vedieť, aby zvládol pracovné činnosti príslušnej čiastočnej kvalifikácie

a zároveň bude určovať vzťah k príslušnej úplnej kvalifikácii v rámci možnosti zloženia úplnej kvalifikácie z čiastočných kvalifikácií.

Kvalifikačný štandard úplnej kvalifikácie bude obsahovať odborné spôsobilosti potrebné pre výkon pracovných činností príslušného povolania; budú udávať, čo by mal zamestnanec vedieť po odbornej stránke, aby zvládol pracovné činnosti príslušného povolania; odborné spôsobilosti potrebné pre ďalší profesijný rozvoj pre štart pre proces celoživotného vzdelávania (musí viesť k priamemu pracovnému uplatneniu sa, ale zároveň ako začiatok ďalšieho vzdelávania a profesijného rastu, čo obvykle rozširuje odborný základ); zároveň všeobecné spôsobilosti, ktoré presahujú danú odbornosť, sú prenositeľné do viacerých odborností a tiež vymedzenie čiastočných kvalifikácií, z ktorých možno zložiť úplnú kvalifikáciu.

Hodnotiaci štandard bude **súbor kritérií, organizačných a metodických postupov pre overovanie odbornej spôsobilosti** vykonávať pracovné činnosti v určitom povolaní.

Hodnotiaci štandard bude zložený z:

- **kritérií overovania** jednotlivých spôsobilostí kvalifikačného štandardu,
- **pokynov k spôsobu overovania**,
- **metodických a organizačných pokynov**,
- **vymedzenia čiastočných kvalifikácií**, z ktorých sa dá úplná kvalifikácia zložiť, a popis spôsobu tohto zloženia.

Kritériá budú mať povahu jednotlivých úloh, ktoré má skúšaný vykonať. Sú to úlohy, pre zvládnutie ktorých je nevyhnutné mať overenú spôsobilosť, musia čo najkonkrétnejšie stanoviť, čo má skúšaný vykonať, aby preukázal overovanú spôsobilosť a musia byť zamerané tak na proces ako aj na výsledok. **Metodické a organizačné pokyny** budú obsahovať najmä odporúčané postupy overovania kritérií, postupy pre stanovenie výsledného hodnotenia, požiadavky na odbornú spôsobilosť právnických osôb, ktoré budú overovať výsledky, požiadavky na zloženie skúšobnej komisie, potrebné materiálno-technické zabezpečenie a ďalšie postupy a odporúčania.

Procesy NSK

Proces vymedzovania kvalifikácií a tvorby ich kvalifikačných a hodnotiacich štandardov bude realizovaný takto:

1. **vytvorenie primárneho návrhu** inštitúciami z oblasti odborného vzdelávania a odborníkmi z radov zamestnávateľov,
2. **posudzovanie primárneho návrhu** reprezentatívnymi zástupcami príslušnej oblasti trhu práce a spracovanie z toho vyplývajúcich úprav,
3. **schvaľovací proces pri zastúpení všetkých príslušných subjektov**,
4. **schvaľovací proces na Ministerstve školstva SR**.

4. Vytvorenie Národnej sústavy povolání

Národná sústava povolání je ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Tvorbu a aktualizáciu Národnej sústavy povolání v súlade s vývojom na trhu práce zabezpečí **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR** prostredníctvom národného projektu zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Hlavným cieľom národného projektu bude navrhnuť a do praxe viesť systém, ktorý umožní prístup k detailným informáciám o trhu práce (aktuálne potreby zamestnávateľov, popis povolání a požiadaviek na ich vykonávanie) a prispeje k zlepšeniu prepojenia medzi požiadavkami zamestnávateľov a vzdelávaním a prípravou pre trh práce.

Takto vytvorená **Národná sústava povolání** bude **základným systémovým rámcem pre tvorbu národnej sústavy kvalifikácií**. Vzhľadom k tomu, že Národná sústava povolání určuje požiadavky na odborné zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce, **je potrebné vytvárať Národnú sústavu povolání v úzkej súčinnosti s tvorbou Národnej sústavy kvalifikácií a Národného kvalifikačného rámca**. Národná sústava povolání a Národná sústava kvalifikácií vytvoria predpoklady na to, aby Slovenská republika mohla prepojiť svoje národné kvalifikácie so spoločným referenčným rámcem, s cieľom výrazne uľahčiť pohyb občanov na európskom trhu práce. **Ideový zámer národného projektu Národnej sústavy povolání** tvorí prílohu 3 schváleného návrhu implementácie.

Podľa tohto ideového zámeru bude hlavným cieľom národného projektu **Národná sústava povolání navrhnuť a do praxe viesť systém, ktorý umožní prístup k detailným informáciám o trhu práce**, akými sú napr. aktuálne potreby zamestnávateľov, popis povolání a požiadaviek na ich vykonávanie. Národný projekt prispeje **k zlepšeniu prepojenia medzi požiadavkami zamestnávateľov a vzdelávaním a prípravou pre trh práce**. Národná sústava povolání bude aj nástrojom zamestnávateľov na určenie priorít v oblasti celoživotného vzdelávania a prípravy pre trh práce tak, aby ľudské zdroje dostupné na národnom trhu práce zodpovedali aktuálnym a perspektívnym potrebám zamestnávateľov. Zároveň bude aj nástrojom na riešenie naliehavej potreby dosiahnuť **cielené a transparentné prepojenie medzi vzdelávacím systémom a trhom práce**. Nevyhnutnosť vzájomných väzieb medzi aktuálnymi a budúcimi potrebami národného trhu práce a systémom celoživotného vzdelávania predpokladá **úzku súčinnosť rezortu práce, sociálnych vecí a rezortu školstva**.

Národný projekt Národná sústava povolání zavedie prostredníctvom zapojených partnerov a presne cielených opatrení **účinný systém monitorovania odborných vedomostí, odborných zručností, všeobecných spôsobilostí a ich súladu so skutočnými a očakávanými potrebami trhu práce**. Realizácia týchto opatrení sa očakáva v úzkej spolupráci so zamestnávateľskými zväzmi, zamestnávateľmi, odborovými orgánmi, vyššími územnými celkami a vedeckými ústavmi SAV. Široké spektrum zapojených partnerov bude reprezentovať zámery Európskej komisie na rozvoj európskeho hospodárstva, priority hospodárskej politiky Slovenskej republiky, ako aj špecifiká jej jednotlivých regiónov.

Národná sústava povolání ako nástroj zamestnávateľov na určenie priorít v oblasti celoživotného vzdelávania a prípravy pre trh práce bude zároveň predstavovať **pomoc pre všetkých občanov Slovenskej republiky pripraviť sa na to, aby v čase, keď sa vráti obdobie rastu, využili všetky príležitosti a dosiahli, aby hospodárstvo Slovenskej republiky spĺňalo požiadavky konkurencieschopnosti a potreby budúcnosti, ako je uvedené v lisabonskej stratégii pre rast a zamestnanosť**.

Národná sústava povolání bude **ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta** a bude jednoznačne určovať požiadavky na odborné zručnosti a praktické

skúsenosti potrebné pre vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce.

Národný projekt sa bude realizovať v súvislosti s prijatím zákona č. 139/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon nadobudol účinnosť 1. mája 2008. Z dôvodu naliehavej potreby zmapovať požiadavky na odborné zručnosti, schopnosti a praktické skúsenosti, potrebné na uplatnenie sa na trhu práce, citovaný zákon v § 35a zaviedol nový nástroj na podporu aktívnej politiky trhu práce, ktorým je **Národná sústava povolání**.

Národný projekt sa bude zameriavať na splnenie týchto **kľúčových aktivít**:

- **analýza mechanizmov monitorovania trhu práce** a prenosu jeho požiadaviek do vzdelávania a prípravy pre trh práce vo vybraných štátoch EÚ a Slovenskej republiky,
- **návrh systémového riešenia** na zosúladenie aktuálnych a budúcich požiadaviek trhu práce so systémom vzdelávania a prípravy pre trh práce v Slovenskej republiky,
- **realizácia modelu zapojenia sociálnych a ďalších partnerov** do tvorby štandardizovaného opisu trhu práce, jeho potrieb a požiadaviek,
- návrh, tvorba a pravidelná aktualizácia **verejne prístupného informačného systému národnej sústavy povolání**,
- **revízia štatistickej klasifikácie zamestnaní KZAM-R** v súlade s medzinárodnou klasifikáciou ISCO 08 a prepojenie medzi revidovanou klasifikáciou KZAM-R a národnou sústavou povolání.

Národná sústava povolání bude vytvorená so **zámerom**:

- posilniť postavenie zamestnávateľov a ich partnerov v procese **definovania požiadaviek na kvalifikovanú pracovnú silu**,
- posilniť úlohu zamestnávateľov v procese **prípravy a ďalšieho vzdelávania ľudských zdrojov**,

- vytvoriť a overiť **mechanizmy komunikácie so zamestnávateľmi a ich partnermi** s cieľom zisťovať aktuálne a budúce kvalifikačné požiadavky na pracovnú silu,
- analyzovať **aktuálne mechanizmy prenosu požiadaviek trhu práce do systému celoživotného vzdelávania** a prípravy pre trh práce a navrhnuť systémové zmeny,
- vytvoriť a overiť **metodiky zberu objektívnych informácií** z trhu práce a ich spracúvania do štandardizovanej podoby,
- vytvoriť **novú informačnú základňu o aktuálnych a budúcich požiadavkách trhu práce** a prostredníctvom nej predpoklady pre tvorbu a systematickú aktualizáciu národnej sústavy povolání, rozvoj vzdelávania a prípravy pre trh práce v súlade s národnou sústavou povolání a národnou sústavou kvalifikácií, prepojenie vzdelávania a prípravy s požiadavkami trhu práce, **rozvoj mechanizmov uznávania odborných zručností, schopností a praktických skúseností získaných mimo formálneho vzdelávacieho systému**, zlepšenie vzdelávania a prípravy pre trh práce a zlepšenie prístupu k informáciám o povolaniach a nárokoch zamestnávateľov na odborné zručnosti a praktické skúsenosti svojich zamestnancov.

Prioritou národného projektu bude **zabezpečiť východiskové predpoklady pre uskutočnenie revízie klasifikácie zamestnaní KZAM-R** v súlade s Medzinárodnou klasifikáciou zamestnaní ISCO 08 a zabezpečiť prepojenie medzi revidovanou KZAM-R a Národnou sústavou povolání.

Dôležitým zámerom bude zabezpečiť **informovanie verejnosti** o Národnej sústave povolání a voľný prístup k týmto informáciám.

Prostredníctvom národného projektu budú identifikované **prioritné oblasti pre rozvoj ľudských zdrojov** a bude vytvorená informačná základňa obsahujúca detailné popisy povolání a kvalifikovaných, objektívnych požiadaviek na ich vykonávanie.

Národný projekt navrhne a do praxe uvedie systém, ktorý zamestnávateľom poskytne príležitosť, **aby podľa jednotnej metodológie sformulovali svoje potreby a požiadavky v oblasti rozvoja ľudských zdrojov**. Nadväzujúce systémové opatrenia a projekty, najmä Národná sústava kvalifikácií, zabezpečia prenos týchto podnetov do systému

vzdelávania a prípravy pre trh práce. Cieľom je prispieť k riešeniu nesúladiu medzi požiadavkami zamestnávateľov a výstupmi vzdelávacieho systému.

Národný projekt vytvorí **systémový základ na vytvorenie a permanentnú aktualizáciu štruktúrovaného popisu požiadaviek** na odborné zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce, ktoré uplatnia vzdelávacie inštitúcie v oblasti vzdelávania a prípravy pre trh práce.

Národná sústava povolání sa uplatní aj pri tvorbe Národnej sústavy kvalifikácií, ktorá bude obsahovať štruktúrovaný popis jednotlivých kvalifikácií (kvalifikačné štandardy) a popis kritérií a postupov na overovanie výsledkov vzdelávania (hodnotiace štandardy). Kvalifikačné štandardy budú následne využívané ako podklad na vytváranie obsahu, rozsahu a štruktúry programov vzdelávania a prípravy pre trh práce.

5. Zapojenie ďalších subjektov do procesu implementácie EKR v SR

Primárnou potrebou v procese implementácie EKR v SR je **zosúladenie Národného kvalifikačného rámca s Národnou sústavou kvalifikácií a Národnou sústavou povolání**. Podporovať ju bude zmluvná spolupráca rezortov školstva a práce, sociálnych vecí a rodiny prostredníctvom **Memoranda o spolupráci** pri vytváraní Národnej sústavy kvalifikácií a Národnej sústavy povolání.

Základným predpokladom reálneho uplatnenia Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach slovenského systému vzdelávania, odbornej prípravy a pracovného trhu je budovanie **spolupráce, vzájomnej dôvery a celospoločenskej zhody zainteresovaných aktérov, založenej na princípe transparentnosti**. Aktérmi sú v tomto prípade jednotlivé **ministerstvá, zamestnávatelia a im príbuzné zväzy a profesijné organizácie, zamestnanci a im príbuzné záujmové združenia, sociálni partneri a v neposlednom rade aj celé spektrum vzdelávacích inštitúcií**.

Účasťou zainteresovaných aktérov v tomto procese, založenom na vzájomnom zdieľaní poznatkov a skúseností, sa uľahčí jednotlivcom a pracujúcim **proces zvyšovania a uznania dosiahnutej kvalifikácie, ale aj zmena zamestnania alebo pracovnej pozície**. Zlepší sa tiež uplatnenie

potrieb a požiadaviek praxe v procese vzdelávania, reálne sa uplatní **možnosť dosiahnutia potrebnej kvalifikácie aj mimo vzdelávacích inštitúcií formálneho systému vzdelávania a dôjde k uznávaniu výsledkov vzdelávania získaných praktickou činnosťou definovaných na danej úrovni kvalifikačného rámca, bez ohľadu na spôsob ich nadobudnutia**.

6. Záverečná fáza implementácie EKR v SR

Záverom Odporúčania o Európskom kvalifikačnom rámci predpokladajú, že členské štáty **prispôbia svoje národné kvalifikačné systémy do súladu s EKR do roku 2010 a do roku 2012 prijímajú také opatrenia**, aby všetky nové osvedčenia o kvalifikácii, diplomy a dokumenty Europass vydané príslušnými inštitúciami obsahovali **jasné a zrozumiteľné prepojenie na príslušnú úroveň EKR**.

Prepojenie jednotlivých úrovní Národného a Európskeho kvalifikačného rámca bude zabezpečovať **Ministerstvo školstva SR** priebežne počas tvorby NKR. Rovnako tak zabezpečí, aby všetky novo vydané doklady o dosiahnutom vzdelaní a kvalifikácii obsahovali odkaz na príslušnú úroveň EKR.

Po úspešnom vytvorení Národného kvalifikačného rámca a prepojení s Európskym budú môcť zamestnávatelia a jednotlivci používať **EKR ako referenčný nástroj na porovnanie kvalifikačných úrovní v rôznych krajinách a v rôznych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy**, napr. systémy ďalšieho a vysokoškolského vzdelávania.

Merateľné ukazovatele procesu implementácie EKR v SR

Schválený postup implementácie stanovuje tieto merateľné ukazovatele procesu implementácie EKR v SR:

Vypracované všeobecné deskriptory Národného kvalifikačného rámca

Zodpovednosť:	Ministerstvo školstva SR
Termín:	31. máj 2009

Stanovený konečný počet úrovní Národného kvalifikačného rámca a vytvorené prepojenie týchto úrovní Národného kvalifikačného rámca s úrovňami Európskeho kvalifikačného rámca

Zodpovednosť: Ministerstvo školstva SR
Termín: 31. marec 2011

Jednotlivé vzdelávacie a študijné programy a vzdelávacie aktivity zaradené do jednotlivých úrovní Národného kvalifikačného rámca

Zodpovednosť: Ministerstvo školstva SR
Termín: 31. december 2011.

3.3.4 NÁVRH ZÁKONA O CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ

Dňa 1. októbra 2009 bol Národnej rade Slovenskej republiky predložený **vládný návrh zákona o celoživotnom vzdelávaní**¹⁰⁵ (ďalej len „zákon o celoživotnom vzdelávaní“), ktorým sa **ruší zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní**.

Podľa všeobecnej časti dôvodovej správy tento zákon **legislatívne dotvára súčasnú úpravu systému školského vzdelávania a rozširuje ho o úpravu ďalšieho vzdelávania, ktoré nadväzuje na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní**. Zákon o celoživotnom vzdelávaní popisuje predovšetkým pravidlá a postupy zabezpečovania kvality poskytovaného ďalšieho vzdelávania prostredníctvom akreditácie vzdelávacieho programu, ktorú v súčasnosti čiastočne upravuje zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z. v znení neskorších predpisov a návrh zákona tieto pravidlá a postupy rozširuje.

Zákon o celoživotnom vzdelávaní **zavádza pravidlá a postupy pre uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania na získanie osvedčenia**

¹⁰⁵ Parlamentná tlač č. 1245.

o čiastočnej alebo úplnej kvalifikácii (ďalej len „osvedčenie“) prostredníctvom skúšky na overenie odbornej spôsobilosti v súlade so štandardmi stanovenými v národnej sústave kvalifikácií. Možnosť udeliť absolventovi vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania osvedčenie budú mať školy a vysoké školy, ktorým bude udelené oprávnenie na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti. Prostredníctvom inštitútu vykonania skúšky odbornej spôsobilosti sa rozširuje možnosť udeliť osvedčenie o nadobudnutí čiastočnej alebo úplnej kvalifikácie aj **inou vzdelávacou cestou ako len prostredníctvom školského vzdelávania**.

Zákon o celoživotnom vzdelávaní zavádza nové podporné nástroje na sprehľadnenie a sprístupnenie komplexných informácií o vzdelávacích možnostiach a potrebách pre občanov, aby sa mohli ľahšie uplatniť na trhu práce. Prvým z nich je **národná sústava kvalifikácií**, ktorá je základom otvoreného systému celoživotného vzdelávania. Kumuluje v sebe opisy kvalifikačných štandardov, ktoré sú výsledkom zosúladenia výstupov vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce a hodnotiacich štandardov, ktoré stanovujú formu a obsah overenia nadobudnutého kvalifikačného štandardu. Ďalším nástrojom je **informačný systém ďalšieho vzdelávania** poskytujúci všetky relevantné informácie pre účastníkov vzdelávania, pre vzdelávacie inštitúcie, zamestnávateľov a poradcov pre celoživotné vzdelávanie. Posledným informačným nástrojom podporujúcim ďalšie vzdelávanie ako súčasť celoživotného vzdelávania je **systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb**, ktorý účastníkom celoživotného vzdelávania poskytuje najnovšie informácie o vývoji na trhu práce, aby tak mohli v prípade záujmu prispôsobiť svoje vzdelávacie cesty na zvyšovanie svojej zamestnateľnosti.

Podľa § 1 ods. 1 zákon o celoživotnom vzdelávaní upravuje:

- celoživotné vzdelávanie, v ktorom ďalšie vzdelávanie nadväzuje na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní,**
- akreditáciu vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania,**
- pravidlá a postupy overovania a uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania zamerané na nadobudnutie čiastočnej kvalifikácie a úplnej kvalifikácie,**
- národnú sústavu kvalifikácií,**
- informačný systém ďalšieho vzdelávania,**

- f) **systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb ďalšieho vzdelávania,**
- g) **kontrolu dodržiavania podmienok akreditácie a dodržiavania podmienok udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti.**

Tento zákon sa však **nevzťahuje na nadobúdanie, hodnotenie a overovanie odbornej kvalifikácie na účely výkonu povolání podľa osobitných predpisov¹⁰⁶, na prípravu na výkon odborných činností podľa osobitných predpisov¹⁰⁷ a na vzdelávanie uskutočňované podľa osobitných predpisov¹⁰⁸ a nie je ním dotknutá pôsobnosť iných právnických osôb a fyzických osôb podľa osobitných predpisov (§ 1 ods. 2).**

Podľa dôvodovej správy k § 1 zákona, ktorý upravuje predmet zákona, sú jeho hlavnými prvkami ďalšie vzdelávanie ako súčasť celoživotného vzdelávania nadväzujúce na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní, zabezpečenie kvality ďalšieho vzdelávania prostredníctvom mechanizmu akreditácie, pravidiel a postupy overovania a uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania, ktoré vedú k získaniu čiastočnej alebo

¹⁰⁶ Napríklad zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 19 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení neskorších predpisov, zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.

¹⁰⁷ Napríklad zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 84 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁰⁸ Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

úplnej kvalifikácie, národnú sústavu kvalifikácií, ktorá vytvára rámec pre hodnotenie čiastočných a úplných kvalifikácií, vytvorenie informačného systému ďalšieho vzdelávania, systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb a oblasť kontroly uskutočňovania ďalšieho vzdelávania. Ustanovenia právnych predpisov, ktoré upravujú nadobúdanie, hodnotenie a overovanie odbornej kvalifikácie pre výkon povolání podľa osobitných predpisov, prípravu na výkon odborných činností podľa osobitných predpisov a vzdelávanie získané podľa osobitných predpisov nie sú týmto zákonom dotknuté. Týmto zákonom nie je dotknuté právo iného ústredného orgánu štátnej správy vydať osobitný predpis, ktorým podľa potreby upraví ďalšie vzdelávanie zamestnancov, ktorí sú v jeho pôsobnosti.

V § 2 ods. 1 je vymedzené **celoživotné vzdelávanie** ako **všetky aktivity, ktoré sa uskutočňujú v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a schopnosti**. Celoživotné vzdelávanie ako **základný princíp** výchovy a vzdelávania uplatňovaný vo vzdelávacej sústave Slovenskej republiky tvorí

- a) **školské vzdelávanie** a
- b) **ďalšie vzdelávanie** nadväzujúce na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní.

Školským vzdelávaním je výchova a vzdelávanie uskutočňované v materských školách, základných školách, gymnáziách, stredných odborných školách, konzervatóriách, školách pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zriadených podľa osobitných predpisov¹⁰⁹ a štúdium v akreditovaných študijných programoch na vysokých školách uskutočňované podľa osobitného predpisu. Úspešným absolvovaním školského vzdelávania sa získava stupeň vzdelania (§ 2 ods. 2).

Ďalším vzdelávaním je vzdelávanie vo vzdelávacích inštitúciách ďalšieho vzdelávania (ďalej len „vzdelávacia inštitúcia“), ktoré nadväzuje na

¹⁰⁹ Napríklad § 19 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 110 a 111 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

školské vzdelávanie a umožňuje získať čiastočnú kvalifikáciu alebo úplnú kvalifikáciu alebo doplniť, obnoviť, rozšíriť alebo prehĺbiť si kvalifikáciu nadobudnutú v školskom vzdelávaní alebo uspokojiť záujmy a získať spôsobilosť zapájať sa do života občianskej spoločnosti. Úspešným absolvovaním ďalšieho vzdelávania nemožno získať stupeň vzdelania (§ 2 ods. 3). Ďalšie vzdelávanie sa uskutočňuje v štátnom jazyku a podľa záujmu účastníkov ďalšieho vzdelávania a možností vzdelávacích inštitúcií aj v inom ako štátnom jazyku (§ 2 ods. 4).

Ustanovenie § 3 vymedzuje **základné pojmy** zákona; na účely tohto zákona sa rozumie:

- a) **vzdelávacím programom ďalšieho vzdelávania** (ďalej len „vzdelávací program“) ucelený program určovania, naplňovania a overovania cieľov, obsahu, metód a foriem vzdelávacieho procesu, jeho hodnotenia, organizácie a riadenia; vzdelávací program ďalšieho vzdelávania môže byť členený na moduly,
- b) **modulom vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania** samostatná, ucelená, záväzná, časová a obsahová vzdelávacia jednotka vzdelávacieho programu;
- c) **odborným garantom vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania** (ďalej len „odborný garant“) fyzická osoba, ktorá na základe a v rozsahu nadobudnutej odbornej spôsobilosti a lektorskej spôsobilosti zodpovedá za kvalitu projektu vzdelávacieho programu, za kvalitu jeho uskutočňovania a za koordináciu činnosti lektorov,
- d) **lektorom vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania** (ďalej len „lektor“) fyzická osoba, ktorá na základe a v rozsahu nadobudnutej odbornej spôsobilosti a lektorskej spôsobilosti uskutočňuje vzdelávaciu činnosť v oblasti ďalšieho vzdelávania,
- e) **odbornou spôsobilosťou odborného garanta a lektora** súhrn odborných vedomostí, zručností a schopností získaných stupňom vzdelania a praxou v príslušnom odbore,
- f) **lektorskou spôsobilosťou** súhrn lektorských vedomostí, zručností a schopností získaných vzdelávaním zameraným na rozvoj lektorských kompetencií alebo lektorskou činnosťou,

- g) **profilom absolventa** popis vedomostí a zručností získaných úspešným absolvovaním vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, ktoré vytvárajú spôsobilosť pre výkon pracovných činností v určitom povolaní,
- h) **záverečnou skúškou akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania** (ďalej len „záverečná skúška“) overenie vedomostí, zručností a schopností účastníka ďalšieho vzdelávania v rozsahu schváleného vzdelávacieho programu a overenie spôsobilosti používať ich pri výkone odborných činností,
- i) **odbornou spôsobilosťou** súhrn vedomostí, zručností a schopností požadovaných na výkon pracovnej činnosti,
- j) **skúškou na overenie odbornej spôsobilosti** (ďalej len „skúška“) overenie vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby podľa kvalifikačného štandardu a hodnotiaceho štandardu danej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie,
- k) **dokumentáciou vzdelávacieho programu** súbor písomných dokumentov, ktorými sa riadi a kontroluje proces vzdelávania a súbor písomností, na základe ktorých vydáva vzdelávacia inštitúcia osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania,
- l) **čiasťou kvalifikáciou** súbor vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby vykonávať určitú pracovnú činnosť alebo súbor pracovných činností v určitom povolaní v rozsahu určenom kvalifikačným štandardom,
- m) **úplnou kvalifikáciou** stupeň vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby vykonávať všetky pracovné činnosti v určitom povolaní v rozsahu určenom kvalifikačným štandardom; úplná kvalifikácia sa môže skladať z viacerých čiastočných kvalifikácií,
- n) **kvalifikačným štandardom** súhrn vedomostí, zručností a schopností potrebných na nadobudnutie príslušnej čiastočnej kvalifikácie a úplnej kvalifikácie,
- o) **hodnotiacim štandardom** súhrn kritérií, organizačných a metodických postupov, materiálnych, technických a priestorových predpokladov na overovanie a hodnotenie dosiahnutej odbornej spôsobilosti podľa ustanovených kvalifikačných štandardov,
- p) **informačnou povinnosťou** povinnosť vzdelávacej inštitúcie poskytnúť bezplatne, úplne, správne, pravdivo a v ustanovených termínoch údaje

súvisiace s uskutočňovanými vzdelávacími aktivitami ďalšieho vzdelávania,

- q) **systémom monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb** komplexný inštitucionálny mechanizmus zberu a vyhodnocovania informácií o požiadavkách trhu práce koordinovaný medzi zástupcami Ministerstva školstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ústredných orgánov štátnej správy a sociálnych partnerov, ktorí na základe jednotnej metodiky formulujú kvalitatívne a kvantitatívne požiadavky na kvalifikácie uplatniteľné na trhu práce.

Ustanovenie § 4 ods. 1 zákona vymedzuje tieto **druhy ďalšieho vzdelávania**:

- a) **ďalšie odborné vzdelávanie** v akreditovanom vzdelávacom programe ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti,
- b) **rekvalifikačné vzdelávanie** v akreditovanom vzdelávacom programe ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo k získaniu úplnej kvalifikácie - odbornej spôsobilosti pre jednu alebo viac pracovných činností v inom povolani ako v tom, pre ktoré získal kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania,
- c) **kontinuálne vzdelávanie** vo vzdelávacích programoch ďalšieho vzdelávania, ktorým si účastník ďalšieho vzdelávania dopĺňa, rozširuje, prehľbuje alebo obnovuje kvalifikáciu ako predpoklad na výkon odbornej činnosti v súlade s osobitnými predpismi¹¹⁰,
- d) **záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie**, ktorým účastník ďalšieho vzdelávania uspokojuje svoje záujmy, zapája sa do života občianskej spoločnosti a všeobecne rozvíja svoju osobnosť.

¹¹⁰ Napríklad zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ďalšie odborné vzdelávanie a rekvalifikačné vzdelávanie sa uskutočňujú v **akreditovaných** vzdelávacích programoch. Kontinuálne vzdelávanie, záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie druhé dva druhy **nemajú stanovenú povinnosť akreditácie** podľa tohto zákona¹¹¹.

Ustanovenie § 5 vymedzuje **vzdelávacie inštitúcie ďalšieho vzdelávania**; sú to:

- a) **gymnázia, stredné odborné školy, konzervatóriá, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy, jazykové školy** (ďalej len „školy“)¹¹² a **vysoké školy**, ktoré okrem školského vzdelávania uskutočňujú aj vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania,
- b) **právnické osoby**¹¹³, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním,
- c) **fyzické osoby – podnikatelia**¹¹⁴, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním.

Ustanovenia § 6 a § 7 upravujú **povinnosti vzdelávacích inštitúcií a dokumentáciu** akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania.

Druhá časť zákona o celoživotnom vzdelávaní upravuje **akreditáciu ďalšieho vzdelávania a ukončovanie akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania**.

Na základe ustanovenia § 8 ods. 1 sa zriaďuje **Akreditačná komisia Ministerstva školstva SR pre ďalšie vzdelávanie** ako poradný orgán

¹¹¹ Dôvodová správa k § 4 zákona o celoživotnom vzdelávaní.

¹¹² § 27 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z.

¹¹³ Napríklad zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov, zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

¹¹⁴ § 5 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

ministerstva, ktorej úlohou je posúdenie a zhodnotenie vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, ako aj spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie poskytovať vzdelávací program ďalšieho vzdelávania (§ 8 ods. 3).

Akreditácia vzdelávacieho programu je definovaná v § 9 ods. 1 ako štátne overenie spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie uskutočňovať akreditovaný vzdelávací program na základe splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom. O akreditácii rozhoduje **ministerstvo**, ktoré na základe odporúčania akreditačnej komisie vydá vzdelávacej inštitúcii potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu (§ 9 ods. 2).

Ustanovenie § 10 upravuje **podmienky akreditácie vzdelávacieho programu** ďalšieho vzdelávania, ktoré musí splniť vzdelávacia inštitúcia pri podaní žiadosti o vydanie potvrdenia o akreditácii. Ustanovenie § 11 stanovuje, akú **odbornú a lektorskú spôsobilosť** musí spĺňať odborný garant a lektor akreditovaného vzdelávacieho programu ako predpoklad kvalitného zabezpečenia vzdelávacieho programu. **Proces akreditácie vzdelávacieho programu** je upravený v ustanovení § 12. Predmetom úpravy druhej časti zákona je aj **zánik a odňatie akreditácie vzdelávacieho programu** (§ 13), ako aj **záverečná skúška** akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania a **osvedčenie o absolvovaní** akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania (§ 14).

Predmetom úpravy tretej časti zákona sú **oprávnené vzdelávacie inštitúcie a uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania**.

Škola alebo vysoká škola, ktorej bolo vydané potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu podľa § 12 ods. 7, **môže požiadať ministerstvo o udelenie oprávnenia** v tomto akreditovanom vzdelávacom programe (§ 15 ods. 1). **Akreditačná komisia** posúdi spôsobilosť školy alebo vysokej školy vykonať skúšku a odporučí ministerstvu udeliť oprávnenie alebo vydať rozhodnutie o neudelení oprávnenia (§ 15 ods. 2).

Ministerstvo udelí oprávnenie škole (§ 15 ods. 3), ak

- a) predloží žiadosť o udelenie oprávnenia,

- b) predloží návrh samosprávneho kraja na udelenie oprávnenia na základe kladného vyjadrenia krajskej rady¹¹⁵,
- c) predloží menný zoznam osôb, ktoré navrhuje za členov skúšobnej komisie podľa § 17 ods. 7,
- d) predloží doklady o materiálnom a technickom zabezpečení potrebnom na vykonávanie skúšky,
- e) predloží doklad o zaplatení správneho poplatku podľa osobitného predpisu.

Ministerstvo udelí oprávnenie vysokej škole (§ 15 ods. 4), ak

- a) predloží žiadosť o udelenie oprávnenia najneskôr dva roky pred uplynutím platnosti potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu podľa § 12 ods. 7,
- b) predloží menný zoznam osôb, ktoré navrhuje za členov skúšobnej komisie podľa § 17 ods. 7,
- c) predloží doklady o materiálnom a technickom zabezpečení potrebnom na vykonávanie skúšky,
- d) predloží doklad o zaplatení správneho poplatku podľa osobitného predpisu.

Na základe **odporúčania akreditačnej komisie** ministerstvo vydá oprávnenie do 90 dní od doručenia žiadosti o udelenie oprávnenia; ak žiadosť neobsahuje údaje v požadovanom rozsahu, ministerstvo vyzve žiadateľa o predloženie chýbajúcich údajov, ktoré žiadateľ musí doplniť do 30 dní, a vydá oprávnenie do 90 dní od prijatia požadovaných chýbajúcich údajov (§ 15 ods. 5).

Ministerstvo vydá rozhodnutie o neudelení oprávnenia, ak žiadateľ nespĺňa podmienky pre udelenie oprávnenia alebo nedoplnil chýbajúce údaje v lehote podľa odseku 5 (§ 15 ods. 6).

Oprávnenie sa vydáva na **dobu platnosti potvrdenia** o akreditácii príslušného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania podľa § 12 ods.

¹¹⁵ § 8 zákona č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov

7, ktorý vedie k **nadobudnutiu príslušnej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie**. Oprávnenie je **neprevoditeľné a neprechádza na právneho nástupcu**. Udelenie oprávnenia sa vyznačí v akreditačnom spise a v informačnom systéme ďalšieho vzdelávania (§ 15 ods. 7).

Podľa § 16 ods. 1 **oprávnenie zaniká**, ak

- a) **zanikne vzdelávacia inštitúcia**, ktorej bolo vydané oprávnenie,
- b) **uplynie doba platnosti oprávnenia**, alebo
- c) bolo oprávnenie **odňaté** podľa § 16 ods. 2.

Podľa § 16 ods. 2 **ministerstvo oprávnenie odníme**, ak vzdelávacia inštitúcia

- a) poskytne **nepravdivé alebo neúplné údaje v žiadosti** o udelenie oprávnenia,
- b) závažným spôsobom **poruší alebo opakovane porušuje povinnosti** podľa § 6, § 14 ods. 11, § 19 ods. 3 a § 22 ods. 6,
- c) **požiada o odňatie oprávnenia**.

Vzdelávacia inštitúcia, ktorej bolo odňaté oprávnenie podľa § 16 ods. 2 písm. a) a b), môže opätovne požiadať o udelenie oprávnenia najskôr po uplynutí **dvoch rokov odo dňa odňatia oprávnenia** (§ 16 ods. 3).

Ustanovenia § 17 až 22 zákona upravujú **uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania**. Podľa § 17 ods. 1 uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania a overenie a hodnotenie odbornej spôsobilosti fyzickej osoby podľa kvalifikačného štandardu a hodnotiaceho štandardu danej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie sa uskutočňuje **skúškou**. Žiadateľom o vykonanie skúšky (ďalej len „uchádzač“) môže byť **fyzická osoba, ktorá najneskôr v deň konania skúšky dosiahla vek 18 rokov a má ukončenú povinnú školskú dochádzku podľa osobitného predpisu**¹¹⁶ (§ 17 ods. 2).

Podľa § 17 ods. 3 písomnú **žiadosť o vykonanie skúšky** zasiela uchádzač vzdelávacej inštitúcii, ktorej bolo vydané oprávnenie podľa § 15 ods. 3 alebo ods. 4 (ďalej len „oprávnená vzdelávacia inštitúcia“).

¹¹⁶ § 19 zákona č. 245/2008 Z. z.

Žiadosť o vykonanie skúšky musí obsahovať (§ 17 ods. 4):

- a) **meno, priezvisko a dátum narodenia** uchádzača,
- b) **adresu trvalého pobytu** uchádzača,
- c) **názov čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie**, o overenie ktorej uchádzač žiada.

K žiadosti o vykonanie skúšky uchádzač priloží (§ 17 ods. 5)

- a) úradne osvedčenú **kópiu dokladu o dosiahnutom stupni vzdelania**,
- b) úradne osvedčenú **kópiu osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania**, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie, o overenie ktorej žiada alebo **potvrdenie zamestnávateľa o najmenej 5-ročnej praxi v príslušnom odbore**,
- c) potvrdenie o **zdravotnej spôsobilosti** na výkon príslušnej pracovnej činnosti, ak sa vyžaduje,
- d) doklad o zaplatení poplatku podľa odseku § 17 ods. 9.

Podľa § 17 ods. 6 oprávnená vzdelávacia inštitúcia, ktorej bola doručená žiadosť o vykonanie skúšky, **nesmie podmieniť vykonanie skúšky absolvovaním akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania v tejto vzdelávacej inštitúcii**.

Odbornú spôsobilosť uchádzača pri skúške overuje a hodnotí **skúšobná komisia** oprávnenej vzdelávacej inštitúcie, ktorú tvorí **predseda a traja ďalší členovia**. Predsedu a ďalších členov skúšobnej komisie vymenúva **štatutárny orgán oprávnenej vzdelávacej inštitúcie**. Členom skúšobnej komisie je zástupca oprávnenej vzdelávacej inštitúcie, zástupca stavovskej organizácie alebo zástupca profesijnej organizácie, zástupca zamestnávateľov a zástupca príslušnej školy alebo vysokej školy odborne spôsobilý v odbore požadovanej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie (§ 17 ods. 7).

Oprávnená vzdelávacia inštitúcia **informuje najmenej desať dní vopred ministerstvo** o mieste a čase konania skúšky (§ 17 ods. 8).

Oprávnená vzdelávacia inštitúcia je oprávnená požadovať od uchádzača **poplatok za vykonanie skúšky, ktorý je najviac 300 eur** (§ 17 ods. 9). Oprávnená vzdelávacia inštitúcia je oprávnená požadovať od uchádzača

poplatok za vykonanie opravnej skúšky, ktorý je najviac 100 eur (§ 17 ods. 10). Podľa dôvodovej správy k § 17 má tento poplatok pokryť náklady oprávnenej inštitúcie na zabezpečenie skúšky.

Skúška na overenie odbornej spôsobilosti je predmetom úpravy § 18. Oprávnená vzdelávacia inštitúcia zašle uchádzačovi **do 90 dní odo dňa doručenia žiadosti** o vykonanie skúšky oznámenie o termíne konania skúšky a zoznam požiadaviek pre úspešné absolvovanie skúšky spolu s hodnotiacimi štandardmi na danú čiastočnú kvalifikáciu alebo úplnú kvalifikáciu (§ 18 ods. 1). Skúšku možno vykonať najskôr po uplynutí **21 dní odo dňa doručenia oznámenia uchádzačovi, najneskôr však do štyroch mesiacov odo dňa doručenia žiadosti** o vykonanie skúšky (§ 18 ods. 2). Ak sa uchádzač zo zdravotných dôvodov alebo iných závažných dôvodov nemôže zúčastniť skúšky v termíne podľa § 18 ods. 1, môže s uvedením dôvodov písomne požiadať o **určenie iného termínu** konania skúšky. Žiadosť musí byť doručená oprávnenej vzdelávacej inštitúcii najneskôr dva dni pred pôvodným termínom konania skúšky. Zmeškanie tejto lehoty môže oprávnená vzdelávacia inštitúcia odpustiť uchádzačovi zo závažných dôvodov. Na oznámenie nového termínu konania skúšky sa primerane použije § 18 ods. 1 (§ 18 ods. 3).

Skúška je **verejná** a uskutočňuje sa pred **skúšobnou komisiou** oprávnenej vzdelávacej inštitúcie (§ 18 ods. 4). Pred začatím skúšky uchádzač predloží predsedovi skúšobnej komisie na overenie odbornej spôsobilosti **doklad totožnosti** (§ 18 ods. 5). Ak uchádzač nesplní povinnosti podľa § 17 ods. 5 písm. c) a d), skúšku nemožno vykonať (§ 18 ods. 6).

Podľa § 18 ods. 7 **predseda skúšobnej komisie**

- a) **kontroluje pripravenosť a organizáciu skúšky,**
- b) **zodpovedá za priebeh skúšky a hodnotenie,**
- c) **dbá na to, aby sa skúška uskutočňovala podľa príslušného hodnotiaceho štandardu,**
- d) **kontroluje správnosť protokolu o skúške,**
- e) **podpisuje osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii,**
- f) **vypracúva správu o priebehu a výsledku skúšky.**

Skúšku tvorí **teoretická časť a praktická časť** v závislosti od charakteru pracovnej činnosti, na výkon ktorej sa overuje dosiahnutá odborná spôsobilosť a ktorá je určená **hodnotiacim štandardom**. Môže sa uskutočniť v **písomnej forme, ústnej forme alebo praktickej forme, prípadne kombináciou všetkých foriem** (§ 18 ods. 8).

Uchádzač vykoná skúšku úspešne, ak splní požiadavky určené v **hodnotiacom štandarde**. Skúšobná komisia sa na výsledku skúšky uznáša **nadpolovičnou** väčšinou hlasov všetkých svojich členov. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu skúšobnej komisie (§ 18 ods. 9). Podľa dôvodovej správy k § 18 **základným kritériom úspešnosti** uchádzača na skúške je splnenie požiadaviek určených v **hodnotiacom štandarde** úplnej alebo čiastočnej kvalifikácie v Národnej sústave kvalifikácií.

Oprávnená vzdelávacia inštitúcia zašle uchádzačovi, ktorý vykonal skúšku **úspešne, osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii** do **desiatich dní** odo dňa vykonania skúšky. Ak uchádzač vykonal skúšku neúspešne, oprávnená vzdelávacia inštitúcia zašle uchádzačovi **písomné oznámenie o výsledku skúšky** do **desiatich dní** odo dňa vykonania skúšky (§ 18 ods. 10). Uchádzač, ktorý vykonal skúšku **neúspešne**, môže požiadať do 15 dní oprávnenú vzdelávaciu inštitúciu o vykonanie **opravnej skúšky** alebo do 15 dní odo dňa doručenia výsledku preskúmania priebehu a výsledku skúšky podľa § 20 ods. 2. Na vykonanie opravnej skúšky sa použijú ustanovenia § 17 a 18 primerane. Opravná skúška sa uskutoční najneskôr **do 60 dní odo dňa doručenia žiadosti** o vykonanie opravnej skúšky (§ 18 ods. 11).

Podľa § 18 ods. 12 oprávnená vzdelávacia inštitúcia vedie **dokumentáciu o uskutočňovaní skúšok** na overenie odbornej spôsobilosti, ktorú tvorí

- a) **dokumentácia o obsahu a forme skúšky,**
- b) **zoznam účastníkov skúšky,**
- c) **zoznam členov skúšobnej komisie,**
- d) **správa o priebehu a výsledku skúšky.**

Dokladom potvrdzujúcim úspešné vykonanie skúšky je **osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii**, ktoré oprávňuje držiteľa **vykonávať odborné činnosti zodpovedajúcej čiastočnej**

kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii. Osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii je **verejnou listinou** a vydáva ho oprávnená vzdelávacia inštitúcia v štátnom jazyku (§ 19 ods. 1). Podrobnosti o náležitostiach osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii ustanoví **všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo** (§ 19 ods. 2). Týmto predpisom je navrhovaná **vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o dokumentácii vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, o akreditácii vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, o osvedčení o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania a o osvedčení o čiastočnej kvalifikácii a o osvedčení o úplnej kvalifikácii.** Jej súčasťou je aj **vzor osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii** (príloha č. 3 vyhlášky) a **vzor osvedčenia o úplnej kvalifikácii** (príloha č. 4 vyhlášky).

Oprávnená vzdelávacia inštitúcia vedie **register účastníkov ďalšieho vzdelávania** podľa § 22 ods. 5 a oznamuje tieto údaje ministerstvu (§ 19 ods. 3). Na základe žiadosti fyzickej osoby vydá oprávnená vzdelávacia inštitúcia **odpis osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii** za poplatok podľa osobitného predpisu (§ 19 ods. 4). Odpis osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii v záhlaví nesie označenie „odpis“ a na konci textu je uvedená veta „Tento odpis je zhodný s prvopisom“. Odpis osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii podpíše štatutárny orgán oprávnenej vzdelávacej inštitúcie a pripojí odtlačok pečiatky oprávnenej vzdelávacej inštitúcie a dátum (§ 19 ods. 5).

Ustanovenie § 20 upravuje **preskúmavanie priebehu a výsledku skúšky na overenie odbornej spôsobilosti.** Podľa tohto ustanovenia každý, kto **neúspešne** vykonal skúšku alebo opravnú skúšku, môže písomne požiadať ministerstvo o **preskúmanie priebehu a výsledku skúšky alebo opravnej skúšky** do 15 dní odo dňa doručenia písomného oznámenia o výsledku skúšky (§ 20 ods. 1).

Ministerstvo **preskúma** priebeh a výsledok skúšky v **celom rozsahu**, môže si vyžiadať správu o priebehu a výsledku skúšky, vyjadrenia skúšobnej komisie a uchádzača. Ministerstvo rozhodne o žiadosti do 60 dní odo dňa jej doručenia. Ak zistí, že priebeh a výsledok skúšky **nezodpovedali** riadnemu

vykonaniu skúšky, najmä ak sa v priebehu skúšky vyskytli **závažné nedostatky**, ktoré mali vplyv na výsledok skúšky alebo hodnotenie nebolo uskutočnené v súlade s hodnotiacim štandardom, nariadi **vykonať opakovanú skúšku**, inak žiadosť zamietne a výsledok skúšky potvrdí. Výsledok preskúmania priebehu a výsledku skúšky ministerstvo písomne oznámi uchádzačovi a oprávnenej vzdelávacej inštitúcii (§ 20 ods. 2).

Oprávnená vzdelávacia inštitúcia, ktorá vykonala skúšku, uskutoční **opakovanú skúšku** najneskôr do 30 dní odo dňa doručenia výsledku preskúmania priebehu a výsledku skúšky. Skúšobnú komisiu tvoria piati členovia. Jedným z členov skúšobnej komisie je zástupca ministerstva. Oprávnená vzdelávacia inštitúcia **nie je oprávnená požadovať od uchádzača poplatok** za vykonanie opakovanej skúšky (§ 20 ods. 3).

Štvrtá časť zákona upravuje **národnú sústavu kvalifikácií, informačný systém ďalšieho vzdelávania a systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb.**

Podľa § 21 ods. 1 **národná sústava kvalifikácií** je verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis **čiastočných a úplných kvalifikácií** rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov.

V Národnej sústave kvalifikácií sú o **úplných kvalifikáciách** uvádzané tieto údaje (§ 21 ods. 2):

- a) názov a číselné označenie (kód) úplnej kvalifikácie,
- b) určenie, ktorého povolania alebo povolani sa úplná kvalifikácia týka,
- c) zoznam všetkých čiastočných kvalifikácií, ak sa úplná kvalifikácia člení na čiastočné kvalifikácie,
- d) kvalifikačný štandard úplnej kvalifikácie, ak sa úplná kvalifikácia nečlení na čiastočné kvalifikácie,
- e) hodnotiaci štandard úplnej kvalifikácie.

V Národnej sústave kvalifikácií sú o **čiastočných kvalifikáciách** uvádzané tieto údaje (§ 21 ods. 3):

- a) názov a číselné označenie (kód) čiastočnej kvalifikácie,
- b) určenie, ktorého povolania alebo povolani sa čiastočná kvalifikácia týka,

- c) kvalifikačný štandard čiastočnej kvalifikácie, vrátane nadväznosti na inú kvalifikáciu,
- d) hodnotiaci štandard čiastočnej kvalifikácie,
- e) zoznam všetkých nadväzujúcich kvalifikácií, ktorých získanie je predpokladom na získanie úplnej kvalifikácie, ak ide o čiastočnú kvalifikáciu, ktorá je súčasťou úplnej kvalifikácie.

Systémovým rámcom pre tvorbu národnej sústavy kvalifikácií je najmä **národná sústava povolání** podľa osobitného predpisu¹¹⁷ (§ 21 ods. 4). Národnú sústavu kvalifikácií vytvára a aktualizuje ministerstvo v súčinnosti so zástupcami zamestnávateľov, zástupcami zamestnancov, zástupcami územnej samosprávy, zástupcami vzdelávacích inštitúcií a zástupcami ústredných orgánov štátnej správy (§ 21 ods. 5) Národnú sústavu kvalifikácií vydá ministerstvo **všeobecne záväzným právnym predpisom** (§ 21 ods. 6).

Podľa § 21 ods. 7 **získanie úplnej kvalifikácie** na výkon povolania sa potvrdzuje

- a) dokladom alebo súborom dokladov o dosiahnutí príslušného stupňa vzdelania alebo vzdelaní v príslušnom odbore uvedenom v národnej sústave kvalifikácií vydaným **po absolvovaní vzdelávania získaného podľa osobitných predpisov**,
- b) vykonaním **záverečnej skúšky, maturitnej skúšky alebo absolventskej skúšky** v školách zapísaných v sieti ^a osvedčením o úplnej kvalifikácii v príslušnom odbore vzdelania uvedeným v národnej sústave kvalifikácií, ktorému predchádzalo **získanie príslušných čiastočných kvalifikácií** potrebných na jej získanie a potvrdených podľa tohto zákona,
- c) dokladom o nadobudnutí príslušného stupňa vzdelania uvedeného v národnej sústave kvalifikácií a **získaním príslušnej čiastočnej kvalifikácie alebo čiastočných kvalifikácií**, ktoré sú **potvrdené podľa tohto zákona** a uvedené v národnej sústave kvalifikácií.

¹¹⁷ § 35a zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 139/2008 Z. z.

V štvrtej časti zákona sú upravené aj dva ďalšie podporné nástroje v oblasti celoživotného vzdelávania vytvorené ministerstvom: **informačný systém ďalšieho vzdelávania** (§ 22) a **systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb** (§ 23).

Piata časť zákona upravuje **kontrolu dodržiavania podmienok akreditácie a dodržiavania podmienok udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti**, šiesta časť zákona upravuje **správne delikty** a siedmu časť tvoria **spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia**.

Navrhovaným dátumom účinnosti zákona o celoživotnom vzdelávaní je **1. január 2010**, avšak niektoré ustanovenia zákona majú nadobudnúť účinnosť až po tomto dátume. Napríklad celá tretia časť zákona (§ 15 až 20), ktorá upravuje aj uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania, má nadobudnúť účinnosť až **1. januára 2011**.

Mimoriadne významným prínosom zákona o celoživotnom vzdelávaní je novelizácia zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (článok III zákona o celoživotnom vzdelávaní), ktorá by s účinnosťou od **1. januára 2013** mala umožniť **preukázanie odbornej spôsobilosti vyžadovanej na výkon remeselných živností osvedčením o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii** získaným podľa zákona o celoživotnom vzdelávaní.

4 UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ MIGRANTOV Z TRETÍCH ŠTÁTOV VO VYBRANÝCH ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH

Ako už bolo spomenuté, uznávanie odborných kvalifikácií na **akademické účely** nie je predmetom komunitárnej úpravy a je založené len na vnútroštátnej úprave alebo na (spravidla bilaterálnych) medzinárodných zmluvách. Akademické uznávanie je spravidla v kompetencii príslušných vysokých škôl, ktoré sú vo svojom rozhodovaní autonómne. Niektoré členské štáty majú však tento systém zastrešený príslušným ministerstvom alebo osobitným orgánom. Z iniciatívy Európskej komisie bola v roku 1984 vytvorená **sieť národných informačných centier pre akademické uznávanie** (National Academic Recognition Information Centre – NARIC). Orgány tejto siete v členských štátoch poskytujú informácie o akademickom uznávaní dokladov o vzdelaní získaných v zahraničí, ale spravidla nerozhodujú o ich uznaní.

Sieť orgánov ENIC (European Network of National Information Centres on Academic Recognition and Mobility – **Európska sieť národných informačných centier pre akademické uznávanie a mobilitu**) bola vytvorená z iniciatívy Rady Európy a organizácie UNESCO v súvislosti s implementáciou Lisabonského dohovoru z roku 1997. Vnútroštátne orgány siete NARIC poskytujú informácie o uznávaní dokladov o vzdelaní a iných odborných kvalifikácií. Sieť ENIC úzko spolupracuje so sieťou NARIC.

Uznávanie odborných kvalifikácií na účely **výkonu povolania** uskutočňujú príslušné orgány členského štátu. V tejto oblasti sú členské štáty viazané **komunitárnou úpravou**, ktorú predstavuje najmä smernica o uznávaní, ktorá sa vzťahuje na uznávanie odborných kvalifikácií na účely výkonu regulovaných povolání v členskom štáte, ale len v prípade, ak je žiadateľ štátnym príslušníkom členského štátu alebo privilegovaným štátnym príslušníkom tretieho štátu podľa komunitárnej úpravy. Na **uznávanie odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov** sa však smernica o uznávaní spravidla nevzťahuje a členské štáty môžu prijať vlastnú úpravu. Mimoriadne prínosným nástrojom pre uznávanie odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov, ktorí nespĺňajú podmienky na výkon

regulovaných povolání, je uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa (ďalšieho vzdelávania), ktoré umožňuje aj migrantom z tretích štátov formálne **osvedčenie ich vedomostí, zručností a kompetencií bez ohľadu na to, akým spôsobom dané vzdelanie získali**, a tým im uľahčuje uplatnenie na trhu práce.

Vzhľadom na to, že systémy uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania môžu byť pre migrantov z tretích štátov veľmi užitočné, a vzhľadom na to, že väčšina členských štátov takéto systémy uplatňuje, ale Slovenská republika v tejto oblasti neprijala zatiaľ žiadnu právnu úpravu, v rámci tejto analýzy právnej úpravy vybraných členských štátov sa zameriame práve na **systémy uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania, ktoré môžu byť inšpiratívne pre slovenského zákonodarcu**.¹¹⁸

4.1 ČESKÁ REPUBLIKA

Smernica o uznávaní bola do českého právneho poriadku transponovaná najmä zákonom č. 18/2004 Sb. o **uznávaní odbornej kvalifikácie a inej spôsobilosti štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie a niektorých príslušníkov iných štátov** o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o uznávaní odbornej kvalifikácie“).

Osobná pôsobnosť tohto zákona je v § 1 ods. 2 tohto zákona vyjadrená tak, že podľa tohto zákona sa uznáva odborná kvalifikácia a iná spôsobilosť:

- a) **štátnych príslušníkov členských štátov EÚ, iných zmluvných štátov Dohody o európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskej konfederácie** (ďalej len „členský štát“),
- b) **osôb s trvalým pobytom na území ČR**,
- c) **rodinných príslušníkov osôb uvedených v písm. a) alebo b)**,¹¹⁹

¹¹⁸ Pozri kapitolu 5 tejto publikácie.

¹¹⁹ Čl. 23 a čl. 24 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice

- d) štátnych príslušníkov tretích štátov s právnym postavením **dlhodobého rezidenta** v ES podľa smernice č. 2003/109/ES,¹²⁰
- e) štátnych príslušníkov tretích štátov s pobytom na účely **vedeckého výskumu** podľa smernice č. 2005/71/ES,¹²¹
- f) **rodinných príslušníkov** osôb uvedených v písm. d) alebo e), ak im bol povolený dlhodobý pobyt na území ČR,¹²²
- g) osôb, ktorým bol na území ČR udelený **azyl alebo doplnková ochrana**, alebo ich rodinných príslušníkov, ak im bol povolený dlhodobý pobyt na území ČR,¹²³
- h) štátnych príslušníkov tretích štátov, ak im bol povolený pobyt na účely **štúdií, výmenných pobytov žiakov, neplatenej odbornej prípravy alebo dobrovoľnej služby** podľa smernice č. 2004/114/ES,¹²⁴
- i) štátnych príslušníkov tretích štátov, ktorí sú obeťami **obchodovania s ľuďmi alebo im bola poskytnutá pomoc k nedovolenému prísťahovalectvu** a ktoré spolupracujú s príslušnými orgánmi, ak im bol na tento účel povolený pobyt podľa smernice č. 2004/81/ES.¹²⁵

64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

¹²⁰ Čl. 11 ods. 1 písm. a) a c) a čl. 21 ods. 1 smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom.

¹²¹ Čl. 12 písm. a) smernice Rady 2005/71/ES z 12. októbra 2005 o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu.

¹²² Čl. 14 ods. 1 písm. b) smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny.

¹²³ Čl. 23, čl. 26 ods. 1 a 3 a čl. 27 ods. 3 smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany.

¹²⁴ Čl. 17 ods. 1 smernice Rady 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdií, výmen žiakov, neplatného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby.

¹²⁵ Čl. 11 ods. 1 smernice Rady 2004/81/ES z 29. apríla 2004 o povoleniach na trvalý pobyt, vydávaných štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo ktorí boli predmetom konania umožňujúceho nelegálne prísťahovalectvo a ktorí spolupracovali s príslušnými orgánmi.

Tento zákon sa teda vzťahuje na všetkých štátnych príslušníkov členských štátov a ďalšie osoby, na ktoré sa vzťahuje komunitárna úprava uznávania, ale aj na všetky osoby s **trvalým pobytom** na území ČR a ich rodinných príslušníkov. Tento zákon teda presahuje rámec komunitárnej úpravy uznávania.

Podľa tohto zákona sa uznáva odborná kvalifikácia migrantov z tretích štátov, ale len ak patria medzi osoby, na ktoré sa vzťahuje komunitárna úprava uznávania, alebo ak majú na území ČR **trvalý** pobyt. V prípade migrantov z tretích štátov, ktorí majú na území ČR iba prechodný pobyt, sa teda tento zákon nepoužije.

§ 1 ods. 1 tohto zákona ustanovuje, že tento zákon sa použije v prípade uznávania odborných kvalifikácií, ktoré oprávnené osoby získali v inom **členskom štáte EÚ, zmluvnom štáte Dohody o európskom hospodárskom priestore alebo v Švajčiarskej konfederácii**. Podľa § 17 tohto zákona však uznávajúci orgán podľa tohto zákona uzná aj odbornú kvalifikáciu uchádzača, ktorý je držiteľom dokladu o dosiahnutej kvalifikácii vydanom v **treťom štáte**, ak sa porovnaním jeho kvalifikácie s požiadavkami na výkon daného regulovaného povolania v ČR nepreukáže **podstatný rozdiel** medzi získanou a požadovanou kvalifikáciou. Ak sa takýto rozdiel preukáže, uznávajúci orgán uloží uchádzačovi splnenie **kompensačného opatrenia** (adaptačného obdobia alebo rozdielovej skúšky).

Vzhľadom na to, že tento zákon je transpozíciou smernice o uznávaní, je z hľadiska štruktúry a obsahu veľmi podobný slovenskému zákonu o uznávaní.

Táto právna úprava **nezakladá právny nárok oprávnených osôb vykonávať regulované povolanie v ČR**, ale priznáva im právo, aby ich kvalifikácia bola **posúdená príslušným orgánom** s možnosťou ďalšieho preskúmania tohto rozhodnutia. Výsledkom konania o uznaní odbornej kvalifikácie uchádzača je výrok, či je uchádzač odborne spôsobilý na výkon regulovaného povolania podľa právnych predpisov ČR. Tento výrok mu zaručuje právo vykonávať toto povolanie iba v prípade, ak jeho výkon nie je podmienený ďalšími požiadavkami. Prirodzenou prekážkou je **obmedzená ponuka pracovných príležitostí** v ČR. Z toho vyplýva, že uchádzač,

ktorému bola uznaná odborná kvalifikácia, sa nemôže na základe tohto rozhodnutia domáhať prijatia do pracovného pomeru.¹²⁶

Podobne ako v SR, aj v ČR je uznávanie odborných kvalifikácií na účely výkonu niektorých povolání upravené osobitnými predpismi. Ide najmä o povolania:

- a) **advokát** (zákon č. 85/1996 Sb. o advokácii),
- b) **auditor** (zákon 254/2000 Sb. o audítoroch),
- c) **architekt** (zákon č. 360/1992 Sb. o výkone povolania autorizovaných architektov a o výkone povolania autorizovaných inžinierov a technikov činných vo výstavbe),
- d) **lekár, zubný lekár a farmaceut** (zákon č. 95/2004 Sb. o podmienkach získavania a uznávania odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania lekára, zubného lekára a farmaceuta),
- e) **všeobecná sestra a pôrodná asistentka** (zákon č. 96/2004 Sb. o nelekárskych zdravotníckych povolaniach),
- f) **veterinárny lekár** (zákon 166/1999 Sb. o veterinárnej starostlivosti).

Z hľadiska uznávania odbornej kvalifikácie migrantov je tiež mimoriadne dôležitý zákon č. 179/2006 Sb. o **overovaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania** a zmene niektorých zákonov (ďalej len „**zákon o overovaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania**“), ktorý zakotvuje jednotný systém overovania a uznávania spôsobilosti bez ohľadu na spôsob jej získania (štúdium alebo prax). Tento zákon delí jednotlivé povolania (úplné kvalifikácie) na **čiastkové kvalifikácie**, ktoré možno samostatne uplatniť na trhu práce. Na základe osvedčenia o uznání čiastkovej kvalifikácie, ktoré sa získa preukázaním schopnosti a vedomostí skúškou, môže migrant vykonávať **konkrétne povolanie, pre ktoré sa nevyžaduje úplná kvalifikácia** (napr. výučný list alebo maturitná skúška). Tento zákon teda umožňuje migrantom z tretích štátov získať osvedčenie o čiastkovej kvalifikácii, a tak sa lepšie uplatniť na trhu práce. Na rozdiel od zákona č. 18/2004 Sb. tento zákon nezakotvuje žiadne kritériá jeho aplikácie

¹²⁶ Časť A bod 2 všeobecnej časti dôvodovej správy k zákonu č. 189/2008 Sb., ktorým sa mení zákon č. 18/2004 Sb. a ďalšie súvisiace zákony.

(štátna príslušnosť, trvalý pobyt), a teda sa vzťahuje na **uznávanie kvalifikácie všetkých migrantov bez obmedzenia**.

Dôvodom prijatia tohto zákona bola **absencia všeobecnej úpravy overovania a uznávania ďalšieho vzdelávania** najmä v súvislosti so zhodnotením vzdelania dosiahnutého mimo školskej vzdelávacej sústavy a pomerne nízka účasť občanov na tomto druhu vzdelávania. Neexistoval totiž **ucelený formalizovaný systém**, ktorý by uznával **výsledky neformálneho vzdelávania a neformálneho učenia** a tým prispieval k väčšej miere uplatniteľnosti a flexibility jednotlivcov na trhu práce.¹²⁷

Zákon o overovaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania predstavuje **samostatný systém uznávania kvalifikácie**, ktorý existuje popri systémoch vytvorených zákonom o uznávaní odbornej kvalifikácie a osobitnými predpismi a **nevzťahuje sa na regulované povolania** (§ 1 ods. 2 tohto zákona).

Predmetom tohto zákona je overovanie a uznávanie výsledkov **ďalšieho vzdelávania**, ktoré je zákonom vymedzené negatívne ako **vzdelávacie aktivity, ktoré nie sú počiatočným vzdelávaním** [§ 2 písm. b) zákona]. **Počiatočným vzdelávaním** sa rozumie predškolské vzdelávanie, základné vzdelávanie, stredné vzdelávanie, vzdelávanie v konzervatóriu a vyššie odborné vzdelávanie, uskutočňované podľa osobitného právneho predpisu v materských školách, základných školách, stredných školách, konzervatóriách a vyšších odborných školách, a štúdium v akreditovaných študijných programoch uskutočňovaných podľa osobitného právneho predpisu vysokými školami alebo ich súčasťami [§ 2 písm. a) zákona].

Ako už bolo spomenuté, tento zákon rozlišuje úplné kvalifikácie a čiastkové kvalifikácie. Čiastkové kvalifikácie sú spravidla **súčasťou úplných kvalifikácií**, pričom jedna čiastková kvalifikácia môže byť zároveň súčasťou dvoch alebo viacerých úplných kvalifikácií (§ 3 tohto zákona). **Úplná kvalifikácia** je vymedzená ako odborná spôsobilosť fyzickej osoby vykonávať riadne všetky pracovné činnosti v určitom povolaní [§ 2 písm. c)

¹²⁷ Časť B všeobecnej časti dôvodovej správy k návrhu zákona o overovaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania.

zákonu]. **Čiastková kvalifikácia** je vymedzená ako odborná spôsobilosť fyzickej osoby vykonávať riadne určitú pracovnú činnosť alebo súbor pracovných činností v určitom povolani, prípadne v dvoch alebo viacerých povolaniach, v rozsahu uvedenom v kvalifikačnom štandarde [§ 2 písm. d) zákona]. Čiastkovú kvalifikáciu získava uchádzač počas ďalšieho vzdelávania (napr. kurzy, prax, pracovné skúsenosti v domácej firme, samoštúdium apod.).¹²⁸

Získanie **úplnej kvalifikácie** sa potvrdzuje najmä dokladom o riadnom ukončení vysokoškolského štúdia, ako aj vykonaním záverečnej skúšky, maturitnej skúšky alebo absolútoria a iným dokladom o dosiahnutí príslušného stupňa vzdelania, ktorý je uvedený v Národnej sústave kvalifikácií (§ 4 ods. 1 a 2 zákona).

Zoznam úplných kvalifikácií a čiastkových kvalifikácií zverejňuje Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy ČR (ďalej len „ministerstvo“) v **Národnej sústave kvalifikácií** (§ 4 ods. 3 a § 5 ods. 1 zákona), ktorá predstavuje **verejne prístupný register** všetkých úplných a čiastkových kvalifikácií potvrdzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území ČR [§ 2 písm. e) zákona]. Národnú sústavu kvalifikácií vedie a zverejňuje štátna príspevková organizácia **Národný ústav odborného vzdelávania v Prahe** (ďalej len „Ústav“) v elektronickej podobe spôsobom umožňujúcim diaľkový prístup (§ 6 ods. 1 zákona).

V Národnej sústave kvalifikácií sa podľa § 6 ods. 2 zákona o **úplných kvalifikáciách** uvádzajú vždy tieto údaje:

- a) **názov a číselné označenie (kód)** úplnej kvalifikácie,
- b) určenie, ktorého **povolania**, prípadne povolani sa úplná kvalifikácia týka,
- c) ak ide o úplnú kvalifikáciu, ktorí sa člení na čiastkové kvalifikácie, uvádza sa aj zoznam všetkých **čiastkových kvalifikácií**, ktorých získanie je predpokladom získania úplnej kvalifikácie,

¹²⁸ Osobitná časť (§ 4) dôvodovej správy k návrhu zákona o overovaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania.

- d) **doklady**, prípadne kombinácie dokladov, potvrdzujúce získanie danej úplnej kvalifikácie.

V Národnej sústave kvalifikácií sa podľa § 6 ods. zákona o **čiastkových kvalifikáciách** uvádzajú vždy tieto údaje:

- a) **názov a číselné označenie (kód)** čiastkovej kvalifikácie,
- b) **kvalifikačný štandard** čiastkovej kvalifikácie, vrátane nadväznosti na iné kvalifikácie,
- c) určenie, ktorého **povolania**, prípadne povolani sa čiastková kvalifikácia týka,
- d) **hodnotiaci štandard** danej čiastkovej kvalifikácie a údaj, či sa na vykonanie skúšky vyžaduje **zdravotná spôsobilosť**,
- e) ak ide o čiastkovú kvalifikáciu, ktorá je súčasťou úplnej kvalifikácie, uvádza sa aj zoznam všetkých **nadväzujúcich čiastkových kvalifikácií**, ktorých získanie je predpokladom získania úplnej kvalifikácie,
- f) názov príslušného **autorizujúceho orgánu**,
- g) zoznam **autorizovaných osôb** oprávnených overovať podľa tohto zákona dosiahnutie odbornej spôsobilosti vyžadovanej na získanie danej čiastkovej kvalifikácie,
- h) údaj, či skúška prebieha pred **autorizovanou osobou** alebo pred **skúšobnou komisiou**, v prípade skúšky pred skúšobnou komisiou tiež počet členov komisie pre danú čiastkovú kvalifikáciu.

Každá čiastková kvalifikácia má teda **kvalifikačný štandard** a **hodnotiaci štandard**. **Kvalifikačný štandard** čiastkovej kvalifikácie je štruktúrovaný popis odbornej spôsobilosti fyzickej osoby na riadny výkon určitej pracovnej činnosti alebo súboru pracovných činností v určitom povolani, prípadne v dvoch alebo viacerých povolaniach [§ 2 písm. f) zákona]. **Hodnotiaci štandard** čiastkovej kvalifikácie je súbor kritérií, organizačných a metodických postupov a materiálnych a technických predpokladov stanovených na overovanie dosiahnutia odbornej spôsobilosti vykonávať riadne určitú pracovnú činnosť alebo súbor pracovných činností v určitom povolani, prípadne v dvoch alebo viacerých povolaniach [§ 2 písm. g) zákona].

Kvalifikačné štandardy schvaľuje, mení, prípadne zrušuje **ministerstvo po dohode s príslušným autorizujúcim orgánom**. Návrh kvalifikačného

štandardu alebo jeho zmeny pripravuje **Ústav v spolupráci s Národnou radou pre kvalifikácie** (ďalej len „Rada“), **Ministerstvom práce a sociálnych vecí** a predkladá ich ministerstvu na schválenie. Ústav pri príprave spolupracuje tiež s profesijnými komorami, záujmovými a profesijnými združeniami, organizáciami zamestnávateľov, odbornými spoločnosťami, združeniami právnických osôb vykonávajúcich činnosť škôl zapísaných do registra škôl a školských zariadení a reprezentáciu vysokých škôl. Schválenie, zmena a zrušenie kvalifikačných štandardov sa oznamuje vo Vestníku Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy (ďalej len „Vestník“). Kvalifikačné štandardy zverejňuje **Ústav zaradením do Národnej sústavy kvalifikácií** (§ 7 zákona).

Hodnotiace štandardy sú odvodené od kvalifikačných štandardov. Hodnotiace štandardy schvaľuje, mení, prípadne ruší **ministerstvo**. Návrh hodnotiaceho štandardu alebo jeho zmeny pripravuje **Ústav v spolupráci Radou, Ministerstvom práce a sociálnych vecí a príslušným autorizujúcim orgánom** a predkladá ich ministerstvu na schválenie. Ústav pri príprave spolupracuje tiež s profesijnými komorami, záujmovými a profesijnými združeniami, organizáciami zamestnávateľov, odbornými spoločnosťami, združeniami právnických osôb vykonávajúcich činnosť škôl zapísaných do registra škôl a školských zariadení a reprezentáciu vysokých škôl. Schválenie, zmena a zrušenie kvalifikačných štandardov sa oznamuje vo Vestníku. Hodnotiace štandardy zverejňuje **Ústav zaradením do Národnej sústavy kvalifikácií** (§ 8 zákona).

Dosiahnutie odbornej spôsobilosti pre konkrétnu čiastkovú kvalifikáciu overuje fyzická alebo právnická osoba, ktorej bola udelená autorizácia (ďalej len „**autorizovaná osoba**“). **Autorizáciou** sa rozumie oprávnenie fyzickej alebo právnickej osoby overovať spôsobom vymedzeným v príslušnom **hodnotiacom štandarde** dosiahnutie odbornej spôsobilosti fyzickej osoby vymedzenej v príslušnom **kvalifikačnom štandarde** čiastkovej kvalifikácie, pre ktorú bolo oprávnenie udelené [§ 2 písm. h) zákona].

Autorizovaná osoba môže toto overovanie uskutočňovať aj prostredníctvom určeného **autorizovaného zástupcu**, ktorým sa rozumie **fyzická osoba**, ktorá je členom, spoločníkom, orgánom, členom orgánu alebo zamestnancom autorizovanej právnickej osoby alebo je k nej v inom pracovnoprávnom alebo inom zmluvnom vzťahu a je **oprávnená touto**

autorizovanou osobou, aby v jej mene vykonávala overovanie dosiahnutia odbornej spôsobilosti podľa tohto zákona [§ 2 písm. j) zákona].

O udelení, predĺžení platnosti alebo odňatí autorizácie rozhoduje **autorizujúci orgán**. Príslušným autorizujúcim orgánom je orgán, do pôsobnosti ktorého patrí konkrétne povolanie alebo pracovné činnosti podľa prílohy zákona, alebo ktorého pôsobnosť je danému povolaniu alebo pracovným činnostiam najbližšia. V prípade sporu určí príslušnosť autorizujúceho orgánu pre určití povolanie **ministerstvo po dohode s Ministerstvom práce a sociálnych vecí** [§ 2 písm. k) zákona].

Autorizujúcimi orgánmi podľa prílohy zákona sú jednotlivé **ministerstvá a Česká národná banka**. Ministerstvo dopravy je napríklad príslušným autorizujúcim orgánom pre povolania v oblasti dopravy a jej uskutočňovania, ministerstvo zahraničných vecí je príslušné pre povolania v oblasti zahraničnej politiky a diplomatických služieb a Česká národná banka je autorizujúcim orgánom pre povolania v oblasti bankovníctva.

O udelení autorizácie rozhoduje **autorizujúci orgán na základe písomnej žiadosti**. Ak žiadateľ splní všetky podmienky stanovené týmto zákonom na udelenie autorizácie, má na jej udelenie **právny nárok** (§ 9 ods. 1 a 2 zákona). §§ 10 a 11 zákona ustanovujú **podmienky na udelenie autorizácie fyzickým a právnickým osobám**. Tieto podmienky sa týkajú okrem iného bezúhonnosti, odbornej spôsobilosti, praxe, finančnej spoľahlivosti a materiálneho a technického zabezpečenia na vykonávanie skúšok. Ak je žiadateľ právnickou osobou, podmienky, ktoré sa týkajú fyzických osôb, musí spĺňať jeho **autorizovaný zástupca** (§ 11 ods. 1 zákona). Jedna fyzická osoba môže byť ustanovená do funkcie autorizovaného zástupcu **iba pre jednu autorizovanú právnickú osobu**. Autorizovaný zástupca nemôže byť pre **rovnakú čiastkovú kvalifikáciu** súčasne autorizovanou fyzickou osobou (§ 12 ods. 1 a 2 zákona).

Autorizáciu možno udeliť **pre čiastkovú kvalifikáciu, pre ktorú je schválený kvalifikačný aj hodnotiaci štandard**, a to na **5 rokov s možnosťou opakovaného predĺženia o ďalších 5 rokov**. Udelená autorizácia je **neprevoditeľná** na iné fyzické alebo právnické osoby a **neprechádza** na právnych nástupcov (§ 13 zákona).

Overenie, či si fyzická osoba osvojila príslušnú odbornú spôsobilosť vymedzenú kvalifikačným štandardom danej čiastkovej kvalifikácie, sa vykoná **skúškou podľa hodnotiaceho štandardu** danej čiastkovej kvalifikácie (§ 17 ods. 1 zákona).

Žiadateľom o konanie skúšky (ďalej len „uchádzač“) môže byť **každá fyzická osoba staršia ako 18 rokov, ktorá získala aspoň základy vzdelania** (§ 17 ods. 2 zákona).

Svoju odbornú spôsobilosť si môže nechať zhodnotiť **každý bez požiadavky účasti na formálnom vzdelávaní**. Uchádzač nemusel získať požadovanú spôsobilosť v škole alebo v kurzoch ďalšieho vzdelávania, ale praxou alebo samoštúdiom. Skúšku však môže uchádzač zložiť iba v tých kvalifikáciách, ktoré sú vymedzené v **Národnej sústave kvalifikácií**.¹²⁹

Uchádzač môže podať **prihlášku** na skúšku u ktorejkoľvek autorizovanej osoby, ktorá je uvedená v Národnej sústave kvalifikácií, s autorizáciou pre danú čiastkovú kvalifikáciu a je povinný zaplatiť **úhradu za skúšku** (§ 17 ods. 3 zákona).

Dosiahnutie odbornej spôsobilosti posudzuje a hodnotí **autorizovaná osoba alebo skúšobná komisia autorizovanej osoby, alebo autorizovaných osôb** (§ 17 ods. 4 zákona). Podľa § 18 ods. 1 skúška prebieha pred **autorizovanou osobou**, ktorej bola udelená autorizácia pre danú čiastkovú kvalifikáciu, alebo ak tak stanovuje hodnotiaci štandard danej čiastkovej kvalifikácie, pred **skúšobnou komisiou** zloženou z 2 alebo 3 členov (ďalej len „skúšajúci“).

Pred začatím skúšky je uchádzač povinný preukázať svoju totožnosť **preukazom totožnosti**, a ak to vyžaduje Národná sústava kvalifikácií, je tiež povinný predložiť **potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti** na výkon príslušnej pracovnej činnosti. Ak uchádzač tento preukaz alebo toto potvrdenie nepredloží, nebude k skúške pripustený (§ 18 ods. 4 zákona).

¹²⁹ Osobitná časť (§ 17) dôvodovej správy k návrhu zákona o overovaní a uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania.

Skúška je **verejná**. Praktická časť skúšky a praktická skúška nie je verejná v prípadoch, keď to je **nevyhnutné** z hygienických dôvodov alebo z dôvodu ochrany zdravia a bezpečnosti práce (§ 18 ods. 5 zákona).

Povinnosťou skúšajúceho je dbať na to, aby skúška prebiehala **podľa príslušného hodnotiaceho štandardu**, hodnotenie bolo **objektívne** a zodpovedalo nárokom stanoveným hodnotiacim štandardom (§ 18 ods. 6 zákona).

Skúšobná komisia sa o výsledku skúšky alebo ďalších veciach uznáva **väčšinou hlasov** svojich členov. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu komisie (§ 18 ods. 7 zákona).

Forma skúšky alebo jej častí je daná nárokmi na rozsah pracovných činností, na výkon ktorých sa overovanie odbornej spôsobilosti vzťahuje, a je stanovená **hodnotiacim štandardom** (§ 18 ods. 8 zákona).

Podľa § 4 vyhlášky č. 208/2007 Sb. o podrobnostiach stanovených na vykonanie zákona o uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania sa skúšky overujúce dosiahnutie konkrétnej čiastkovej kvalifikácie konajú formou:

- a) **písomnej** skúšky,
- b) **ústnej** skúšky,
- c) **praktickej** skúšky alebo
- d) **kombinácie** dvoch alebo viacerých foriem uvedených v písm. a) až c).

Doba prípravy na skúšku alebo jej jednotlivé časti a doba stanovená na vykonanie skúšky alebo jej jednotlivých častí je vymedzená v **hodnotiacom štandarde** (§ 18 ods. 9 zákona).

Uchádzač úspešne vykoná skúšku, ak splní požiadavky stanovené hodnotiacim štandardom (§ 18 ods. 10 zákona). Autorizovaná osoba oznámi výsledok skúšky uchádzačovi **písomne do 5 dní**, a ak uchádzač vykonal skúšku úspešne, autorizovaná osoba mu v uvedenej lehote zároveň odovzdá alebo zašle **osvedčenie** (§ 18 ods. 11 zákona), ktoré je dokladom potvrdzujúcim **úspešné vykonanie skúšky a získanie čiastkovej kvalifikácie**. Osvedčenie, ktoré je **verejnou listinou**, vydáva skúšajúca **autorizovaná osoba**, v prípade konania skúšky pred komisiou **predseda skúšobnej komisie** (§ 19 ods. 1 zákona). Osvedčenie obsahuje okrem iného údaje o uchádzačovi, názov čiastkovej kvalifikácie, ktorej získanie sa na

základe overenia odbornej spôsobilosti potvrdzuje, a **výpočet získaných odborných spôsobilostí** (§ 19 ods. 2 zákona).

Autorizovaná osoba vypracuje **záznam o priebehu a výsledku skúšky**, ktorý spolu s rovnopisom osvedčenia zašle **autorizujúcemu orgánu**, ktorý jej udelil autorizáciu (§ 18 ods. 12 zákona).

Každý, kto vykonal skúšku, môže písomne **požiadať príslušný autorizujúci orgán o preskúmanie priebehu a výsledkov skúšky** do 15 dní odo dňa doručenia oznámenia o výsledku skúšky (§ 20 ods. 1 zákona). Príslušný autorizujúci orgán podľa podkladov skúšajúceho a ďalších osôb prítomných pri skúške rozhodne o žiadosti o preskúmanie do 60 dní odo dňa jej doručenia, a to tak, že buď **potvrdí výsledok skúšky**, alebo, ak sa hodnotenie uskutočnilo v rozpore s postupom uvedeným v § 18 zákona, alebo ak sa vyskytli iné závažné nedostatky, ktoré mohli mať vplyv na riadny priebeh skúšky alebo jej hodnotenie, **nariadi opakovanú skúšku** (§ 20 ods. 2 zákona), ktorá sa koná najneskôr do 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia o žiadosti o preskúmaní žiadateľovi, a to **pred tou autorizovanou osobou alebo skúšobnou komisiou**, pred ktorou sa konala predchádzajúca skúška. Počas opakovanej skúšky je prítomný zástupca autorizujúceho orgánu. Ak autorizujúci orgán zistí závažné nedostatky v priebehu alebo hodnotení opakovanej skúšky, rozhodne o **odňatí autorizácie** (§ 20 ods. 3 zákona). Náklady opakovanej skúšky hradí autorizujúci orgán, ktorý opakovanú skúšku nariadil, **úhrada sa neplatí** (§ 20 ods. 4 zákona). Zákon priznáva každému **právo nahliadnuť do všetkých materiálov** týkajúcich sa jeho osoby, ktoré majú význam pre rozhodnutie o priebehu a výsledku skúšky (§ 20 ods. 5 zákona).

Príklad overovania a uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania podľa zákona č. 179/2006 Sb. (čiastková kvalifikácia barman)

Čiastková kvalifikácia **barman** rozvíja úplnú kvalifikáciu **kuchár-čaišník**. Súčasťou **kvalifikačného štandardu** tejto čiastkovej kvalifikácie sú tieto odborné spôsobilosti:

- vyúčtovanie tržieb,
- poskytnutie pomoci pri výbere z nápojového lístka,
- vybavovanie objednávok hostí,

- príprava teplých nápojov,
- výroba miešaných nápojov,
- ošetrovanie a skladovanie nápojov,
- nakladanie s inventárom,
- skladovanie potravinárskych surovín,
- podávanie nápojov hosťom,
- obsluha zariadení v bare,
- organizovanie práce v bare,
- vykonávanie hygienicko-sanitačnej činnosti v potravinárskych prevádzkach, dodržiavanie bezpečnostných predpisov a zásad bezpečnosti potravín.

Ku každej odbornej spôsobilosti je priradená **kvalifikačná úroveň**. Kvalifikačných úrovní je spolu deväť. Kvalifikačná úroveň Z zodpovedá základnému vzdelaniu. Kvalifikačné úrovne 1 – 8 označujú rôzne úrovne vzdelania – od stredného vzdelania, stredného vzdelania s výučným listom, stredného vzdelania s maturitnou skúškou, vyššieho odborného vzdelania až po vysokoškolské bakalárske, magisterské a doktorandské vzdelanie.

V **hodnotiacom štandarde** sú pre každú odbornú spôsobilosť uvedené kritériá a spôsoby hodnotenia a overovania tejto odbornej spôsobilosti. Napríklad pre odbornú spôsobilosť poskytnutie pomoci pri výbere z nápojového lístka musí uchádzač splniť tieto kritériá hodnotenia:

- orientovať hostí v ponuke nápojov,
- charakterizovať nápoje zaradené na barovom lístku,
- riešiť obvyklé aj neobvyklé situácie pri stole hostí.

Uchádzač musí splniť všetky uvedené kritériá. Ich splnenie sa overuje buď praktickým predvedením a slovne (orientovanie hostí v ponuke nápojov), písomne alebo slovne (charakterizovanie nápojov zaradených na barovom lístku) alebo praktickým predvedením a slovnou komunikáciou (riešenie obvyklých aj neobvyklých situácií pri stole hostí).

Hodnotiaci štandard podrobne upravuje **metodické odporúčania, výsledné hodnotenie, zloženie skúšobnej komisie, požiadavky na odbornú spôsobilosť autorizovanej osoby, požiadavky na materiálno-technické vybavenie, výšku úhrady za skúšku, dobu prípravy na skúšku a dĺžku skúšky**.

Skúška prebieha pred jednou autorizovanou osobou alebo jedným autorizovaným zástupcom. Autorizovaná osoba musí mať najmenej stredné vzdelanie s maturitnou skúškou a musí spĺňať ďalšie kritériá týkajúce sa vzdelania, praxe (minimálne v dĺžke 5 rokov) a členstva v lektorskej skupine Českej barmanskej asociácie (CBA), musí mať zdravotný preukaz na prácu v potravinárstve a musí spĺňať ďalšie kritériá týkajúce sa pedagogickej spôsobilosti a znalostí práce s počítačom a mať príslušné materiálo-technické vybavenie (napr. priestory a prísun potrebnej energie zodpovedajúce hygienickým a bezpečnostným štandardom, suroviny na prípravu miešaných a ostatných nápojov). Výška úhrady za skúšku je stanovená v rozmedzí **1700 až 4500 Kč bez DPH**. Konkrétnu výšku úhrady stanovia jednotlivé autorizované osoby. **Celková doba prípravy na skúšku** (vrátane prípadnej doby prípravy počas skúšky) je do **30 minút**. **Celková doba trvania skúšky** (bez času na prestávky a prípravu) je **1,5 až 2,5 hodiny**. Skúška môže byť rozložená aj na viac dní.

Autorizujúcim orgánom pre čiastkovú kvalifikáciu barman je **Ministerstvo pre miestny rozvoj**. Autorizovanými osobami je 15 hotelových akadémií, stredných odborných škôl, stredných odborných učilísk a iných stredných škôl v celej ČR.

Kvalifikačný štandard a hodnotiaci štandard tejto čiastkovej kvalifikácie bol spracovaný v spolupráci s **odborovou skupinou gastronómie, hotelierstva a turizmu** pri Národnom ústave odborného vzdelávania, sekciou pre Národnú sústavu kvalifikácií, ktorej členmi sú okrem iného zástupcovia Ministerstva pre miestny rozvoj ČR, Asociácie hotelierov a reštaurácií ČR, Asociácie kuchárov a cukrárov ČR, Českej barmanskej asociácie, Asociácie somelierov ČR a stredných odborných škôl v oblasti hotelierstva a gastronómie.

Bližšie informácie o Národnej sústave kvalifikácií a kvalifikačné a hodnotiace štandardy čiastkových povolání sú k dispozícii na stránke **www.narodni-kvalifikace.cz**.

Pokiaľ ide o akademické uznávanie, v českom právnom poriadku je upravené pre základné, stredné a vyššie odborné vzdelanie v § 108 zákona č. 561/2004 Sb. o predškolskom, základnom, strednom, vyššom odbornom a inom vzdelávaní (školský zákon) a jeho vykonávacej vyhláške č. 12/2005

Sb. Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy ČR (ďalej aj „**MŠMT**“) o podmienkach uznania rovnocennosti a nostrifikácie vysvedčení vydaných zahraničnými školami.

V zásade rozhodujú o nostrifikácii dokladov **krajské úrady**. MŠMT rozhoduje o nostrifikácii zahraničného vysvedčenia, ktoré bolo vydané zahraničnou školou so vzdelávacím programom, ktorý je uskutočňovaný po dohode s MŠMT; Ministerstvo vnútra ČR rozhoduje o nostrifikácii a vydáva osvedčenie o uznaní rovnocennosti v oblasti činnosti polície a požiarnej ochrany.

Školský zákon rozoznáva dva možné postupy nostrifikácie. V prípade, že existuje **medzinárodná zmluva** o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelávaní, vydáva sa **osvedčenie**. V prípade, ak medzinárodná zmluva o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov neexistuje, vydáva sa **rozhodnutie**. Môže nastať situácia, keď krajský úrad v rámci konania o nostrifikácii zistí, že obsah a rozsah vzdelania na zahraničnej škole sa v porovnaní s obdobným rámcovým vzdelávacím programom v ČR podstatne odlišuje, v tom prípade žiadosť zamietne. V prípade, že sa obsah a rozsah vzdelania na zahraničnej škole odlišuje sčasti alebo zo zahraničného vysvedčenia nie je zrejмый obsah a rozsah vyučovaných predmetov, nariadi krajský úrad **nostrifikačnú skúšku** (podmienky jej organizácie upravuje vyššie uvedená vyhláška MŠMT). Pokiaľ žiadateľ nevykoná nostrifikačnú skúšku úspešne, tak krajský úrad jeho žiadosť o nostrifikáciu zamietne.

O uznávaní zahraničného vysokoškolského vzdelania rozhodujú v zásade **verejné vysoké školy** podľa § 89 a 90 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o zmene a doplnení ďalších zákonov (zákon o vysokých školách). Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy vydáva osvedčenie o uznaní vzdelania iba vtedy, ak bolo získané v štáte, s ktorým je uzatvorená zmluva o uznávaní rovnocennosti dokladov (prípadne o uznávaní dokladov o vzdelaní) a ministerstvo je touto zmluvou splnomocnené na uznanie, alebo vtedy, ak existujú pochybnosti o tom, ktorá verejná vysoká škola uskutočňuje obsahovo podobný študijný program a je teda príslušná rozhodnúť o uznaní. V prípade, že ide o vysokoškolské vzdelanie v oblasti vojenstva, o uznaní rozhoduje podľa § 95 ods. 9 zákona o vysokých školách Ministerstvo obrany ČR; v oblasti bezpečnostných služieb rozhoduje o uznaní Ministerstvo vnútra ČR. Uznávaniu, resp. nostrifikácii nepodliehajú

odborné kurzy (napr. masér, kozmetička a pod.), získané v zahraničí, pretože nedeklarujú stupeň dosiahnutého vzdelania.

Česká republika je signatárom týchto **zmlúv o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní**:

a) mnohostranné zmluvy:

- Európsky dohovor o rovnocennosti dokladov umožňujúcich prístup na vysoké školy, č. 15, (Paríž, 11.12.1953) - č. 627/1992 Sb.
- Dodatkový protokol k Európskemu dohovoru o rovnocennosti dokladov umožňujúcich prístup na vysoké školy, č. 49, (Štrasburg, 3.6.1964) - č. 622/1992 Sb.
- Európsky dohovor o rovnocennosti čiastočného štúdia na vysokých školách, č. 21, (Paríž, 15.12.1956) - č. 628/1992 Sb.
- Európsky dohovor o akademickom uznávaní univerzitnej kvalifikácie, č.32 (Paríž, 14.12.1959) - č. 609/1992 Sb.
- Dohovor o uznávaní štúdia a diplomov týkajúcich sa vysokého školstva v štátoch európskeho regiónu (Paríž, 21.12.1979) - č. 77/1990 Sb.
- Dohovor o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne, č. 165, (Lisabon, 11.4.1997) - č. 60/2000 Sb.m.s.

b) dvojstranné zmluvy:

- Dohoda medzi vládou Československej socialistickej republiky a Zväzovou výkonnou radou Skupiny **Socialistickej federatívnej republiky Juhoslávie** o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní a dokladov o vedeckých hodnotiach a tituloch, vydávaných v Československej socialistickej republike a v Socialistickej federatívnej republike Juhoslávia (Belehrad, 12.9.1989) - č. 89/1991 Sb.m.s. - platná iba pre Slovinsko;
- Dohoda medzi vládou ČR a vládou **Maďarskej republiky** o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní a dokladov o vedeckých hodnotiach a tituloch, vydávaných v ČR a v Maďarskej republike (Budapešť, 6.5.2004) - č. 92/2005 Sb.m.s.;

- Dohoda medzi vládou Českej republiky a vládou **Spolkovej republiky Nemecko** o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní v oblasti vysokého školstva (Praha, 23.3.2007) - č. 60/2008 Sb.m.s.;
- Dohoda medzi vládou Českej republiky a vládou **Poľskej republiky** o vzájomnom uznávaní častí štúdia, rovnocennosti dokladov o vzdelaní a dokladov o vedeckých hodnotiach a tituloch vydávaných v Českej republike a v Poľskej republike, (Praha 16. 1. 2006) - č. 104/2006 Sb.m.s.
- Dohoda medzi vládou Českej republiky a vládou **Slovenskej republiky** o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydávaných v Českej republike a v Slovenskej republike (Praha, 23.3.2001) - publ. v zozb. 5/2001 Vestníku MŠMT a č. 33/2001 Sb.m.s.;
- Dohoda medzi vládou Českej republiky a **Slovinskom** (č. 52/2000 Sb.m.s.) – táto zmluva je považovaná za platnú pre republiku Bosna a Hercegovina, a niektorými nástupníckymi štátmi bývalého ZSSR (123/1973 Sb.).

V zmysle § 89 zákona o vysokých školách, na žiadosť absolventa zahraničnej vysokej školy vydá **osvedčenie o vzdelaní** alebo jeho časti v ČR:

- a) **ministerstvo**, ak je ČR viazaná medzinárodnou zmluvou s krajinami, kde je vysoká škola zriadená a uznaná, a ministerstvo je touto zmluvou na uznanie splnomocnené;
- b) v ostatných prípadoch **verejná vysoká škola**, ktorá uskutočňuje obsahovo obdobný študijný program.

V prípade pochybností určí príslušnosť verejnej vysokej školy MŠMT alebo rozhodne o uznaní vysokoškolského vzdelania alebo jeho časti samo.

Vo veciach uznania zahraničného vysokoškolského vzdelania a kvalifikácie verejnou vysokou školou podľa § 90 ods. 1 zákona o vysokých školách rozhoduje **rektor**. Podkladom pre uznanie je originál alebo úradne overená kópia diplomu, vysvedčenia alebo obdobného dokladu vydaného zahraničnou vysokou školou, prípadne originál alebo úradne overená kópia dodatku k diplomu a dopĺňujúce informácie o tom, že študijný program uskutočňovala inštitúcia oprávnená poskytovať vzdelanie porovnateľné s vysokoškolským vzdelaním podľa vysokoškolského zákona a o náplni vysokoškolského štúdia v zahraničí. V prípade potreby sa pripojí úradne

overený preklad týchto dokladov. Pravosť podpisov a odtlačkov pečiatky na origináloch dokladov musí byť overená ministerstvom zahraničných vecí štátu, v ktorom má sídlo vysoká škola, ktorá doklad vydala, alebo príslušným zahraničným orgánom a príslušným zastupiteľským úradom ČR, pokiaľ medzinárodná zmluva nestanovuje inak.

4.2 FÍNSKO

Uznávanie odborných kvalifikácií na účely výkonu povolania patrí do pôsobnosti **Fínskej národnej rady pre vzdelávanie** (Opetushallitus/ Utbildningsstyrelsen). Uznávanie odborných kvalifikácií štátnych príslušníkov členských štátov a privilegovaných štátnych príslušníkov tretích štátov podľa komunitárneho práva je upravené **zákonom č. 1093/2007 o uznávaní odborných kvalifikácií**.¹³⁰ Uznávanie odborných kvalifikácií získaného v zahraničí je upravené **zákonom č. 531/1986 o odborných kvalifikáciách vyplývajúcich z vysokoškolského štúdia v zahraničí**.¹³¹

Fínska národná rada pre vzdelávanie je tiež **kontaktným miestom ENIC/NARIC a EUROPASS** a poskytuje tiež vyjadrenia o úrovni odbornej kvalifikácie pre zamestnávateľov. Akademické uznávanie patrí do pôsobnosti príslušných **vysokých škôl**.

Fínsko v roku 1994 vytvorilo systém „**kvalifikácií založených na kompetenciách**“, ktorý je hlavným nástrojom validácie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Hlavným cieľom tohto systému je hodnotiť a osvedčovať kvalifikáciu bez ohľadu na spôsob jej získania. Tento systém umožňuje flexibilné obnovenie a udržanie odborných spôsobilostí najmä dospelých populácie. V rámci tohto systému sa odborná spôsobilosť preukazuje skúškami spôsobilosti bez ohľadu na to, či bola získaná pracovnými skúsenosťami, štúdiom alebo inou činnosťou.

¹³⁰ Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta/lag om erkännande av yrkeskvalifikationen.

¹³¹ Laki ulkomailla suoritetujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta/lag om den tjänsteberörighet som högskolestudier utomlands medför.

Najdôležitejšia je odborná spôsobilosť. V roku 2007 sa skúšok spôsobilosti zúčastnilo približne 62 000 uchádzačov.

Fínska právna úprava¹³² rozoznáva tri druhy kvalifikácií založených na spôsobilosti:

- vyššia stredná odborná kvalifikácia** (uchádzači preukazujú svoje základné znalosti v odbore),
- ďalšia odborná kvalifikácia** (uchádzači preukazujú odborné zručnosti požadované od odborníkov v danom odbore),
- špecializovaná odborná kvalifikácia** (uchádzači preukazujú spôsobilosť na vykonávanie najnáročnejších činností v odbore).

Vyššie stredné odborné kvalifikácie získané v rámci tohto systému sú rovnocenné kvalifikáciám získaným v rámci vyššieho stredného odborného vzdelávania určeného pre mladých. Ďalšie a špecializované odborné kvalifikácie sú určené najmä pre dospelých s odbornou praxou.

Vyššiu strednú odbornú kvalifikáciu možno získať napríklad v odbore tanca, stavebníctva, potravinárstva, lodiarstva, papierníctva, spracovania dreva, výroby obuvi, logistiky alebo poľnohospodárstva.

Ďalšiu odbornú kvalifikáciu možno získať napríklad v odbore vinárstva, spracovania rýb, kominárstva, predaja automobilov, baníctva, spracovania kovov alebo zahraničného obchodu.

Špecializovanú odbornú kvalifikáciu možno získať napríklad v odbore divadelníctva, kováčstva, zahraničného obchodu, informatiky, strojárstva alebo kníhviazačstva.

V mnohých odboroch možno získať viacero stupňov kvalifikácií, napríklad v odbore divadelníctva, kováčstva, zahraničného obchodu alebo pekárstva možno získať ďalšiu odbornú kvalifikáciu, ako aj špecializovanú odbornú kvalifikáciu.

¹³² Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta/lag om yrkesinriktad vuxenutbildning (zákon o odbornom vzdelávaní dospelých) č. 631 z roku 1998.

Sústavu kvalifikácií určuje ministerstvo školstva. Táto sústava zahŕňa približne 360 kvalifikácií. Kvalifikačné požiadavky sú vymedzené v požiadavkách kvalifikácie založenej na spôsobilosti, ktoré určuje **Fínska národná rada pre vzdelávanie**. Fínska národná rada pre vzdelávanie určuje pre každú kvalifikáciu kvalifikačný výbor, v ktorom sú zastúpení zamestnávateľia, zamestnanci, pedagógovia a prípadne aj podnikatelia.

Organizácie, ktoré sa špecializujú na vzdelávanie dospelých, organizujú kurzy kvalifikácie založenej na spôsobilosti. Kvalifikačné výbory uzatvárajú zmluvy na zabezpečenie skúšok spôsobilosti najmä s týmito organizáciami.

Účasť na skúške spôsobilosti však nie je podmienená absolvovaním kurzu kvalifikácie založenej na spôsobilosti. Uchádzač môže získať požadovanú spôsobilosť aj samoštúdiom alebo školením v rámci zamestnania. Väčšina uchádzačov sa však na skúšku spôsobilosti pripravuje aj v rámci určitého typu formálneho vzdelávania.

Splnenie kvalifikačných podmienok sa potvrdzuje osvedčením, ktoré vydáva kvalifikačný výbor. Úplná kvalifikácia sa skladá z viacerých modulov. Osvedčiť možno nielen úplnú kvalifikáciu (všetky moduly), ale aj čiastkovú kvalifikáciu (konkrétny modul).

Okrem oblasti odborného vzdelávania a prípravy sa validácia výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia uplatňuje, hoci v menšej miere, aj v oblasti **vyššieho stredného a vysokoškolského vzdelávania**. Uchádzači, ktorí neabsolvovali formálne vzdelávanie potrebné na prijatie na štúdium, môžu byť prijatí aj na základe osvedčenia výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Význam validácie týchto výsledkov vzdelávania v oblasti stredného a vysokoškolského vzdelávania je však oveľa menší ako v oblasti odborného vzdelávania a prípravy.

Bližšie informácie:

- **www.edu.fi**
- **www.oph.fi** (Fínska národná rada pre vzdelávanie)
- **www.ecotec.com/europeaninventory/publications/inventory/chapters/2007/finland.pdf** (národná kapitola európskeho inventára – Fínsko)

4.3 FRANCÚZSKO

Vo Francúzsku zastrešuje akademické uznávanie a uznávanie na účely výkonu povolania **Medzinárodné centrum pedagogických štúdií** (Centre international d'études pédagogiques - CIEP), ktoré je organizáciou francúzskeho ministerstva školstva. Tento orgán patrí do európskej siete **ENIC – NARIC**. Až do septembra 2009 však tento orgán neuskutočňoval porovnávanie zahraničnej kvalifikácie s francúzskou kvalifikáciou, ale len osvedčoval vzdelanie získané v zahraničnom vzdelávacom systéme pre potreby potenciálneho zamestnávateľa žiadateľa alebo na účely jeho ďalšieho vzdelávania (attestation de reconnaissance de niveau d'études). Od septembra 2009 tento orgán vykonáva komparáciu vzdelania získaného v zahraničí s francúzskym systémom vzdelávania a vydáva **osvedčenie o porovnateľnosti dokladu o vzdelaní získaného v zahraničí** (attestation de comparabilité pour un diplôme obtenu à l'étranger). Vzdelanie získané v zahraničí sa posudzuje podľa analytickej tabuľky pozostávajúcej z kritérií spôsobilosti a prvkov hodnotenia, pričom sa skúma individuálna vzdelávacia dráha žiadateľa. Dôvodmi tohto posunu ku komparatívnemu prístupu bola **európska orientácia** vo veciach vzdelávania, **právne akty prijaté Európskym parlamentom a Radou**, podpora **mobility držiteľov zahraničných dokladov** o vzdelaní, ako aj **prax ostatných centier siete ENIC – NARIC**.

Pokiaľ ide o validáciu výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, Francúzsko patrí v tejto oblasti medzi popredné európske štáty. Francúzsko ako prvé prijalo právne predpisy upravujúce validáciu – v roku 1934 bol prijatý zákon, ktorý umožňoval získanie diplomu inžinier na základe odbornej praxe. Validáciu výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa umožnil v 70. rokoch postup **hodnotenia odborných kompetencií a spôsobilostí** (Évaluation des compétences et aptitudes professionnelles, ECAP).

Potreba validácie sa stala aktuálnou najmä v 80. rokoch v súvislosti s vysokou nezamestnanosťou mladých ľudí a ľudí s nízkou kvalifikáciou. Na základe dekrétu z 23. augusta 1985¹³³ bol vo Francúzsku vytvorený **systém validácie odborných poznatkov** (Validation des acquis professionnels, VAP), ktorý umožňuje uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania. Ak jednotlivec preukáže relevantné odborné poznatky, môže **vstúpiť do prípravy na vyššom stupni vzdelávania** aj bez splnenia vstupných požiadaviek na dosiahnuté počiatočné formálne vzdelanie. Cieľom tohto systému osvedčovania je **uľahčiť návrat do systému vysokoškolského vzdelávania**. V súčasnosti ide o najpoužívanější postup vo vyššom vzdelávaní.

Na vstup do systému vysokoškolského vzdelávania na základe osvedčenia odborných poznatkov sa vyžaduje, aby uchádzač dovŕšil vek aspoň **20 rokov** a aby od ukončenia jeho počiatočného formálneho vzdelávania uplynuli aspoň **dva roky** (tieto podmienky sa nevzťahujú na vrcholových športovcov), resp. **tri roky**, ak uchádzač nesplnil podmienky na prechod do ďalšieho ročníka.

Predmetom osvedčenia môže byť **vzdelanie**, ktoré uchádzač získal vo verejnej alebo súkromnej vzdelávacej ustanovizni, **odborná prax** získaná počas výkonu činnosti v pracovnom pomere alebo inak alebo počas stáže, ako aj **znalosti a spôsobilosti získané mimo vzdelávacieho systému**.

Predmetom hodnotenia je potenciál a schopnosť uchádzača **úspešne absolvovať predmetné vzdelávanie**. Pritom sa prihliada na niekoľko kritérií, ako je dĺžka odbornej praxe, kariérny postup, súčasné pracovné zaradenie, zložitost' zverených úloh, súvislost' činnosti s predmetným vzdelávaním a vzťah úrovne praxe s úrovňou a druhom predmetného vzdelávania.

Žiadosť posudzuje pedagogická komisia a konečné rozhodnutie prijíma rektor univerzity alebo riaditeľ vzdelávacej ustanovizne. Rozhodnutie je platné iba pre vzdelávanie na konkrétnej univerzite.

¹³³ Décret n°85-906 du 23 août 1985 fixant les conditions de validation des études, expériences professionnelles ou acquis personnels en vue de l'accès aux différents niveaux de l'enseignement supérieur.

V roku 1991 bol zavedený diagnostický a poradenský proces pre dospelých, ktorý slúži na ohodnotenie ich profesijných a ďalších osobných kompetencií a ich orientáciu v možnostiach pracovného začlenenia a ďalšieho utvárania ich vzdelávacej a profesijnej dráhy (bilan de compétences). Každý zamestnanec, ktorý mal aspoň 5 rokov odbornej praxe a pracoval u toho istého zamestnávateľa aspoň 12 mesiacov, mal nárok na jej osvedčenie touto formou.

V roku 2002 bol prijatý zákon o sociálnej modernizácii (loi de modernisation sociale),¹³⁴ ktorý okrem iného doplnil systém osvedčovania odborných poznatkov tým, že navyše umožnil každej osobe, ktorá má aspoň **3 roky pracovnej praxe** alebo inej relevantnej aktivity, nechať si oficiálne ohodnotiť získanú odbornú spôsobilosť a osvedčiť ju certifikátom nahradzujúcim formálnu prípravu v odbore na príslušnej úrovni. Tento **systém validácie praktických poznatkov** (Validation des acquis de l'expérience, VAE) umožňuje každému bez ohľadu na jeho vek, štátnu príslušnosť a úroveň vzdelania osvedčenie jeho poznatkov vyplývajúcich z odbornej praxe a získanie diplomu, dokladu alebo osvedčenia jeho odbornej kvalifikácie. Tento systém umožňuje získať úplné alebo čiastkové odborné kvalifikácie uvedené v **Národnej sústave odborných osvedčení** (Répertoire national des certifications professionnelles, RNCP), ktorú spravuje **Národná komisia pre odborné osvedčenia** (Commission nationale de la certification professionnelle, CNCP). Jednému povolaniu môžu zodpovedať aj viaceré osvedčenia. Poradenstvo v oblasti osvedčovania odborných poznatkov poskytujú informačné strediská (Points information conseil, PIC).

Systém **validácie praktických poznatkov** je hlavným nástrojom validácie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Na rozdiel od systému validácie odborných poznatkov je systém validácie praktických poznatkov založený na sumatívnom prístupe a umožňuje získanie úplnej kvalifikácie.

¹³⁴ Loi n° 2002-73 du 17 janvier 2002 de modernisation sociale. Pozri najmä články 133 a nasl., ktorými sa mení a dopĺňa Code du travail (Zákonník práce) a Code de l'éducation (zákon o vzdelávaní). Pozri aj décret n°2002-590 du 24 avril 2002 pris pour l'application du premier alinéa de l'article L. 613-3 et de l'article L. 613-4 du code de l'éducation et relatif à la validation des acquis de l'expérience par les établissements d'enseignement supérieur.

Osvedčeniu praktických poznatkov nemusí predchádzať formálne vzdelávanie, ale uchádzač musí mať aspoň **trojročnú prax** v odbore, v ktorom chce získať kvalifikáciu. Nie je rozhodujúce, či túto prax vykonával v pracovnom pomere, ako podnikateľ alebo ako dobrovoľník, či už **vo Francúzsku alebo v zahraničí**. Doba praxe sa počíta ako súhrn čiastkových období praxe, ak nebola vykonávaná súvisle počas troch rokov. Preukázanie aspoň trojročnej praxe v odbore je predpokladom prijateľnosti žiadosti uchádzača o osvedčenie jeho praktických poznatkov.

Uchádzač musí po vyplnení dotazníka o svojej odbornej praxi a získaných poznatkoch preukázať svoje poznatky pred **hodnotiacou komisiou**, ktorá rozhodne o ich osvedčení. Aspoň jednu štvrtinu komisie musia tvoriť kvalifikovaní zástupcovia daného povolania. Zastúpenie zamestnancov a zamestnávateľov v komisii musí byť rovnaké a zastúpenie mužov a žien v komisii má byť vyvážené. Komisia môže rozhodnúť o osvedčení poznatkov uchádzača aj na základe písomných podkladov, ale z podnetu komisie alebo na žiadosť uchádzača sa uskutoční aj pohovor s uchádzačom. V prípade potreby osvedčujúci orgán preskúma poznatky uchádzača prostredníctvom praktickej skúšky s pohovorom.

Komisia môže rozhodnúť o úplnom osvedčení kvalifikácie, o jej čiastočnom osvedčení alebo môže odmietnuť osvedčiť kvalifikáciu. **Úplné osvedčenie** je rovnocenné osvedčeniam získaným v rámci počiatočného alebo ďalšieho vzdelávania. V prípade **čiasťového osvedčenia** kvalifikácie komisia uvedie, ktoré spôsobilosti, znalosti a zručnosti má uchádzač získať na úplné osvedčenie danej kvalifikácie, a prípadne tiež uvedie, akým spôsobom ich má získať (stáž, odborná prax, vzdelávanie). Na osvedčenie chýbajúcich znalostí a na účely úplného osvedčenia kvalifikácie nie je stanovená žiadna lehota.

Bližšie informácie:

- **www.ciep.fr** (Medzinárodné centrum pedagogických štúdií)
- **www.vae.gouv.fr** (Osvedčovanie praktických poznatkov)
- **www.cncp.gouv.fr** (Národná komisia pre odborné osvedčenia a Národná sústava odborných osvedčení)
- **www.ecotec.com/europeaninventory/publications/inventory/chapters/2007/france.pdf** (národná kapitola európskeho inventára - Francúzsko)

4.4 ÍRSKO

Írsko v rokoch 1993 až 1994 zriadilo **systém uznávania predchádzajúceho vzdelania** s certifikáciou v rámci právomoci írskeho **Národného úradu pre odbornú prípravu a zamestnanosť** (Foras Aiseanna Sáothair, FÁS). V roku 1999 bol prijatý zákon o kvalifikáciách,¹³⁵ na základe ktorého boli vytvorené tri nové organizácie: **Írsky národný úrad pre kvalifikácie** (National Qualifications Authority of Ireland), **Rada pre osvedčovanie ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy** (Further Education and Training Awards Council, FETAC) a **Rada pre osvedčovanie vyššieho vzdelávania a odbornej prípravy** (Higher Education and Training Awards Council, HETAC).

Írsky národný úrad pre kvalifikácie je príslušným orgánom na uznávanie zahraničných kvalifikácií. Je tiež súčasťou európskej siete ENIC - NARIC.

V roku 2003 bola vytvorená **Národná sústava kvalifikácií** (National Framework of Qualifications, NFQ), ktorá v súčasnosti predstavuje jednotný mechanizmus uznávania všetkých druhov vzdelania a praxe v Írsku. Táto sústava umožňuje tiež uznávanie kvalifikácie získanej mimo Írska. Skladá sa z **desiatich úrovní** (1 až 10) a znázorňuje sa v tzv. „vejárovitom diagrame“. Tieto úrovne siahajú od základného vzdelania cez stredné vzdelanie až po rôzne stupne vysokoškolského vzdelania (bakalár, magister, doktor). Každá z úrovní je vymedzená **všeobecnými štandardmi vedomostí, zručností a kompetencií**.

V Národnej sústave kvalifikácií existujú **štyri druhy osvedčení**:

- a) **hlavné** – predstavujú hlavné druhy osvedčení na danej úrovni,
- b) **vedľajšie** – sú určené pre uchádzačov, ktorí majú určité poznatky, ale tieto nespĺňajú kritériá stanovené pre hlavné osvedčenie,
- c) **osobitné** – týkajú sa veľmi špecifickej oblasti,

¹³⁵ Qualifications (Education and Training) Act 1999 (no. 26 of 1999).

d) doplňujúce – osvedčujú doplňujúce vzdelávanie, môžu sa týkať napríklad aktualizácie poznatkov a schopností alebo sústavného odborného vzdelávania.

Druhy osvedčení nie sú závislé od konkrétneho odboru. Napríklad konkrétny druh osvedčenia úrovne 6 možno získať v rôznych odboroch. Každý druh osvedčenia má stanovený štandard požadovaných vedomostí, schopností a spôsobilostí.

Jednotlivé kvalifikácie zaradené do desiatich stupňov uznávajú **uznávajúce orgány**, ktorými sú štátne orgány, univerzity alebo profesijné združenia. Napríklad **Rada pre osvedčovanie ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy** vydáva osvedčenia pre úrovne 1–6, **Rada pre osvedčovanie vyššieho vzdelávania a odbornej prípravy** pre úrovne 6–10 (mimo vysokoškolského vzdelávania) a univerzity pre úrovne 7–10.

Národná sústava kvalifikácií predstavuje jednotný nástroj, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi **uznanie predchádzajúceho vzdelania** (Recognition of Prior Learning, RPL), vrátane výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Cieľom je zabezpečiť rovnocennosť výsledkov vzdelávania bez ohľadu na ich pôvod, spôsob ich získania a vek, v ktorom ich jednotlivец získal. Spoločným referenčným bodom pre ich uznanie je Národná sústava kvalifikácií. Národným rámcom pre proces uznávania sú **Zásady a operačné usmernenia pre uznanie prechádzajúceho vzdelávania v ďalšom a vyššom vzdelávaní a odbornej príprave** (Principles and Operational Guidelines for the Recognition of Prior Learning in Further and Higher Education and Training)¹³⁶ z roku 2005.

Bližšie informácie:

- **www.nfq.ie** (Národná sústava kvalifikácií)
- **www.nqai.ie** (Írsky národný úrad pre kvalifikácie)
- **www.qualificationsrecognition.ie** (Uznávanie kvalifikácií)
- **http://www.ecotec.com/europeaninventory/publications/inventory/chapters/2007/ireland.pdf** (národná kapitola európskeho inventára – Írsko)

¹³⁶ <http://www.nfq.ie/nfq/en/documents/NFQ-principles06brown.pdf>.

4.5 NEMECKO

Ústredný úrad pre zahraničný vzdelávací systém (Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen – ZAB) je hlavným miestom pre hodnotenie zahraničných kvalifikácií v Nemecku. K nemu patrí stredoškolské, odborné a tiež univerzitné vzdelanie. ZAB poskytuje služby pre vzdelávacie zariadenia, úrady a súkromné osoby. V medzinárodnom kontexte ZAB úzko spolupracuje s národnými centrami v krajinách Európskej únie (NARIC) a Rady Európy (ENIC). ZAB bol vytvorený federálnou vládou Nemecka ako národné informačné centrum v súvislosti s uplatňovaním zásady Európskej únie pre uznanie odbornej kvalifikácie v zmysle smernice 2005/36/ES. ZAB je tiež povinný riešiť záležitosti v rámci bilaterálnych dohôd v oblasti vzájomného uznania vysokých škôl. Spolková republika Nemecko v súčasnosti uznáva výsledky formálneho vzdelania založené na existencii **bilaterálnych dohôd s Bolíviou, Čínou, Francúzskom, Talianskom, Lotyšskom, Holandskom, Rakúskom, Poľskom, Švajčiarskom, Slovenskom, Španielskom, Maďarskom a Cyprusom**.¹³⁷

V Nemecku občania EÚ a tzv. nemeckí „repatrianti“ v zmysle ustanovení transponovanej smernice môžu využívať, a to aspoň v princípe, pre uznanie kvalifikácií získaných odborným vzdelávaním v súvislosti s profesiami, ktoré patria do takzvaných „licenčných obchodov“ – ako optici, technickí a obchodní asistenti a sestry – ustanovenia tohto dokumentu. Akceptačné procedúry odbornej praxe či vzdelania za účelom výkonu povolania sú väčšinou vykonávané regionálnymi obchodnými komorami a komorami priemyslu. V praxi sa však tieto postupy prevažne vykonávali len pre nemeckých repatriantov, a má sa za to, že repatrianti sú jedinou skupinou migrantov s nárokom na akceptovanie procedúry uznania kvalifikácie podľa týchto ustanovení. V dôsledku toho bola väčšina

¹³⁷ Podľa Národného akčného plánu pre uznanie http://www.kmk.org/fileadmin/veroeffentlichungen_beschluesse/2006/2006_12_15-Nationaler-Bericht-05-07-Bologna-Anlage.pdf

migrujúcich pracovníkov, ak nie sú nemeckými repatriantmi, odhŕať možnosť uznania odbornej kvalifikácie, čo spôsobovalo jasné rozdiely v zaobchádzaní. Jedným z možných nástrojov odstránenia tejto formy diskriminácie bolo vytvorenie systému uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania, ako alternatívnej metódy formálnemu vzdelávaniu a uznaniu týchto výsledkov. Dosah a význam takéhoto uznávania vidno práve na kategórii migrantov a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí v mnohých prípadoch nemajú ani základné doklady a nemôžu relevantne a formálne preukázať dosiahnuté vzdelanie či prax.

Nemecko nemá v súčasnosti celoštátny systém uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania. V súčasnosti existujú rozličné spôsoby uznávania a relevantných procedúr v jednotlivých pracovných sektoroch, pričom každý spôsob uznania zodpovedá špecifickým cieľom a zámerom. Uznávanie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania je odlišné od väčšiny európskych alebo mimoeurópskych krajín. V týchto krajinách je zvyčajne spojené s existenciou „skutočného“ uznania, pričom sa očakáva rozšírenie tejto praktiky validácie vzdelania a praxe. Naopak, v Nemecku aj v súčasnosti ide skôr o politickú úroveň a diskusiu v tomto priestore, s chýbajúcou kodifikáciou – keďže výsledky neformálneho a informálneho vzdelania sú spojené najskôr s existenciou ich hodnotenia – ako základnej podmienky pre samotné uznanie. Primárnou príčinou porovnateľne slabého dôrazu na formálne uznanie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelania môžeme nájsť v nemeckom systéme odborného/profesijného tréningu/praxe a celoživotného vzdelávania ako takého, kde sú široko integrované do systému zamestnávania a zabezpečujú progresívny profesijný vývoj v tejto oblasti. Na druhej strane, práve pre existenciu praktického elementu počas výkonu zamestnania sa kladie čoraz väčší dôraz na experimentálne vzdelávanie, resp. na duálny tréning (proces prepojenia vzdelania a praxe simultánne). Toto robí z Nemecka jednu z európskych krajín, ktorej vzdelávací systém tradične zahŕňa aj komponent „**vzdelávania sa v práci**“.

Identifikácia, vyhodnotenie a uznanie kompetencií, skúseností a zručností dosiahnutých prostredníctvom výsledkov neformálneho a informálneho vzdelania v posledných rokoch nadobudlo dôležitosť aj

v Nemecku a je vnímané v kontexte podpory znevýhodnených osôb a s cieľom zlepšenia priepustnosti vzdelávacích možností.

Možnosť využívania všetkých schopností bola kodifikovaná v koalícnej dohode vlády z roku 2005 s cieľom zabrániť úniku zručných a skúsených pracovníkov s ohľadom na demografické zmeny. Napríklad v roku 1997 Federálne ministerstvo pre vzdelanie a výskum (BMBF) iniciovalo projekt s cieľom reformovať profesijné vzdelávanie a prax (Reformprojekt Berufliche Bildung). Ako výsledok tohto projektu bola napríklad viac prakticky orientovaná kvalifikácia a dodatočná kvalifikácia, ktoré môžu prispieť k otvoreniu formálnych kvalifikačných a vzdelávacích štruktúr aj pre migrantov.

V Nemecku je neformálne vzdelávanie centrálnym elementom počiatočného profesijného vzdelávania a tréningu v rámci tzv. duálneho systému. V roku 2005 novela zákona o profesijnom vzdelávaní zlepšila prístup k skúškam pre tých, ktorí nie sú alebo neboli absolventmi duálneho vzdelávacieho systému a praxe (požiadavka existencie externej skúšky). Dôležitým legislatívnym ustanovením pre zhodnotenie výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania sú ustanovenia 45 ods. 2 zákona o profesijnom vzdelávaní (*Berufsbildungsgesetz*) a ustanovenie 37 ods. 2 živnostenského zákona (*Handwerksordnung*). Podľa týchto ustanovení, jednotlivci môžu byť pripustení k záverečnému preskúšaniu ich kvalifikácie a následnému uznaniu ich doby štúdia, ktoré zvyčajne zodpovedá formálnemu vzdelaniu, ak poskytnú doklady:

- že mali uzatvorený pracovno-právny vzťah, na základe ktorého vykonávali počiatočný tréning, minimálne v rozsahu 1,5-násobku požadovanej doby pred skúškou;
- ktorí môžu preukázať prostredníctvom certifikátov alebo iným relevantným spôsobom, že nadobudli nevyhnutnú odbornú spôsobilosť na vykonanie skúšky.¹³⁸

¹³⁸ ReferNet. Cedefop Thematic Analysis. Accumulating, transferring and validating learning. Report on Germany. May 2006

Zahraničná kvalifikácia a doba zamestnania v zahraničí môže byť braná do úvahy a vyhodnotená.

Trend, ktorý sa vyvinul za posledných pár rokov smerom k zaznamenávaniu a dokumentácii zručností ako formy sociálneho uznania, je známy napríklad vo forme uznania, ktoré nespadá pod oficiálne regulované úrovne. Zaznamenávanie (či už prostredníctvom otvoreného alebo zabezpečeného systému) sa realizuje najmä prostredníctvom takzvaných dokladov o praxi, do ktorých sa zaznamenáva aj akákoľvek forma neformálneho alebo formálneho vzdelania, ktoré jednotlivec absolvoval. Množstvo týchto dokladov/pasov vlastní jednotlivci z cieľových skupín, kým iné pokrývajú individuálne oblasti záujmu. **ProfilPASS** (doklad o praxi) je rozvojový nástroj založený na seba hodnotení podporených profesionálnym hodnotením. Berie do úvahy všetky vzdelávacie aktivity či skúsenosti, ktoré mohol jednotlivec nadobudnúť počas kurzov, ktoré vo svojom živote absolvoval. Predpokladom pre vznik takéhoto dokumentu bola skutočnosť, že množstvo jednotlivcov môže vykonávať svoje zručnosti na základe kritickej reflexie vlastného života iba podľa inštrukcií, nie samostatne. Skúsenosti a zručnosti, ako aj spôsob ich realizácie, viedli k rozdeleniu činností do štyroch základných úrovní:

- úroveň 1: aktivity, ktoré môžu byť vykonávané pod dohľadom inej osoby alebo podľa určených inštrukcií;
- úroveň 2: aktivity, ktoré môžu byť vykonávané samostatne v rodinných podmienkach;
- úroveň 3: aktivity, ktoré môžu byť vykonávané samostatne v rôznom kontexte (rôzne situácie, podmienky, miesto, kontext práce);
- úroveň 4: aktivity, ktoré môžu byť vykonávané autonómne v rôznom kontexte, vysvetlené a demonštrované iným.

Systém ProfilPASS nie je integrovaný s formalizovaným vzdelávaním alebo systémom zamestnávania. V skutočnosti je nápomocný v tom, že robí zrozumiteľnou pracovnú históriu jednotlivca, alebo ako nástroj, ktorý môže zvýšiť motiváciu a jasne určiť skutočné kompetencie jednotlivca. Napriek tomu, ProfilPASS je rozhodne prínosom pri pracovných pohovoroch alebo pri individuálnej prezentácii. Reflektuje, v akom kontexte bola nadobudnutá individuálna spôsobilosť (napr. podľa povahy práce), a zároveň uľahčuje

mobilitu zamestnanca. Výhodou je najmä jeho akceptácia a hodnota na individuálnej úrovni.

Bližšie informácie:

- **www.anabin.de** (Anerkennung und Bewertung ausländischer Bildungsnachweise – Databáza uznávania a hodnotenia zahraničných dokladov o vzdelaní)
- **www.hochschulkompass.de** (zoznam vysokých škôl a akreditovaných vzdelávacích inštitúcií v Nemecku)
- **www.ecotec.com/europeaninventory/publications/inventory/chapters/2007/germany.pdf** (národná kapitola európskeho inventára – Nemecko)

4.6 RAKÚSKO

V rámci uznávania vzdelania za účelom výkonu povolania, tzv. **profesijného uznávania vzdelania**, dosiahnutej kvalifikácie a praxe je potrebné v rakúskej legislatíve rozoznávať uznávanie regulovaných povolaní v rámci EÚ, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarska, ktoré je v Rakúsku založené na transpozícii smernice 2005/36/ES. Uznávanie vzdelania získaného mimo EÚ, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarska za účelom profesijného výkonu povolania sa spravuje osobitnými predpismi. Je potrebné však zdôrazniť, že na výkon ktoréhokoľvek regulovaného povolania v Rakúsku je nevyhnutná nostrifikácia diplomu, resp. dokladu o dosiahnutom vzdelaní.

Príslušným orgánom na uznávanie zahraničných kvalifikácií je **Rakúsky národný úrad pre kvalifikácie**, ktorý je zároveň súčasťou európskej siete ENIC – NARIC.

Nostrifikácia diplomu, resp. dokladu o vzdelaní, sa podľa rakúskeho právneho poriadku nazýva validáciou, čo znamená konverziu zahraničného dokladu o vysokoškolskom vzdelaní príslušného stupňa (Bc., Mgr., PhD.) na také vzdelanie, ktoré zodpovedá rakúskemu, a to orgánom príslušným pre študijné záležitosti. Nostrifikácia teda znamená určenie úplnej rovnocennosti dvoch titulov: právo na používanie príslušného rakúskeho akademického titulu a všetkých práv spojených s jeho používaním. To sa

týka najmä práva na výkon povolania, pre ktoré je v Rakúsku potrebný akademický titul. Ak chce niekto vykonávať napríklad povolanie lekára, musí okrem iného preukázať, že úspešne ukončil štúdium medicíny v Rakúsku, alebo že ukončenie štúdia v zahraničí bolo potvrdené v Rakúsku ako rovnocenné rakúskemu vysokoškolskému vzdelaniu.

Žiadateľ musí preukázať, že validácia je nevyhnutným predpokladom príslušnej odbornej činnosti, ktorú chce žiadateľ vykonávať. Vo všetkých ostatných prípadoch zamestnávateľ overuje žiadateľovo štúdium priamo v zahraničí. Vyžadujú sa tieto dokumenty:

- cestovný pas;
- doklad o štatúte zahraničnej vysokej školy alebo inej inštitúcie vysokoškolského vzdelávania.
- podrobné dokumenty o zahraničnom štúdiu, osnovy, študijný program, hodnotenie skúšok, vedecký výskum, maturitné vysvedčenie;
- doklad preukazujúci ukončenie štúdia a udelenie akademického titulu;
- dôkaz, že validácia je potrebným predpokladom na výkon určitého povolania (táto podmienka je buď upravená priamo zákonom pre konkrétne regulované povolanie, alebo o nej všeobecne rozhoduje zamestnávateľ).

Všetky dokumenty musia byť predložené buď v origináli alebo musí byť predložená overená kópia; diplom musí byť vždy v origináli. K dokumentom, ktoré sú v inom ako nemeckom jazyku, musí byť priložený overený nemecký preklad. Za predpokladu, že to vyžadujú medzinárodné dohody, musia byť všetky zahraničné dokumenty legalizované. Celý postup overuje, či obsah, rozsah a požiadavky zahraničných diplomov sú porovnateľné s rakúskym systémom vzdelávania. Ak tieto požiadavky nebudú splnené, môže byť overenie závislé na určitých podmienkach: žiadateľ môže byť vyzvaný, aby sa zúčastnil určitých predmetov a zložil skúšky, ktoré predpisujú príslušné rakúske osnovy. Ak žiadateľ spĺňa všetky ďalšie požiadavky, alebo iné požiadavky neboli stanovené, príslušný orgán overí zahraničný titul alebo diplom a upovedomí ho o tom na základe písomného rozhodnutia.

Špeciálny postup uznávania vzdelania za účelom výkonu povolania platí pre vzdelanie a konkrétne tituly, ktoré dosiahol žiadateľ štúdiom v **Bosne**

a Hercegovine, Chorvátsku, Taliansku, Lichtenštajnsku, Macedónsku, Srbsku, Čiernej Hore a Slovinsku, ako aj na cirkevných univerzitách. V týchto prípadoch je postup nostrifikácie vysokoškolského vzdelania za účelom výkonu regulovaného povolania zjednodušený, a to na základe existujúcich bilaterálnych dohôd medzi Rakúskom a vyššie uvedenými krajinami.

Pre Európsky hospodársky priestor a švajčiarskych štátnych príslušníkov sa kvalifikácie zo Švajčiarska alebo krajín Európskeho hospodárskeho priestoru uznávajú v súlade s uvedenou smernicou 2005/36/ES.

Pre migrantov a štátnych príslušníkov niektorých tretích krajín platia ustanovenia bilaterálnej zmluvy (napr. Čierna Hora, Srbsko, Macedónsko, Bosna a Hercegovina, Chorvátsko), avšak v mnohých prípadoch by bolo vhodnejšie využiť ustanovenia Národného kvalifikačného rámca o uznávaní tzv. neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, ako aj príslušných právnych predpisov, ktoré obsahujú ustanovenia o uznávaní tohto typu vzdelania. Práca a diskusia o metodológii uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania v Rakúsku sú v prípade mnohých povolaní ešte len v počiatočnej fáze vývoja. Napriek tomu je potrebné uviesť, že federálna vláda a zodpovedný štátny orgán (Federálne ministerstvo pre vzdelanie, umenie a kultúru) uznáva dôležitosť otázky, ktorá je stále diskutovaná na pôde Európskej únie a dotýka sa celoživotného vzdelávania a jeho aktívneho zapojenia do národnej stratégie celoživotného vzdelávania a **Národného kvalifikačného rámca**.

Podstatou takéhoto uznávania vzdelania za účelom výkonu povolania je, aby osoby, ktoré nemajú potrebné originály alebo verifikované kópie dokladov o vzdelaní, ktoré sú potrebné pre nostrifikáciu za účelom výkonu regulovaného povolania v Rakúsku, mohli aspoň čiastočne kompenzovať svoje znevýhodnenie pri uznávaní vzdelania a kvalifikácie. Osobitné pravidlá pre uznávanie kvalifikácie, na ktorých možno preukázať striktné prepojenie rakúskej vzdelávacej legislatívy a legislatívy relevantnej pre uznanie výsledkov formálneho vzdelania za účelom výkonu povolania, platia napríklad pri uznávaní kvalifikácie za účelom výkonu zdravotníckych povolaní (napríklad lekár musí mať prax v Rakúsku najmenej 3 roky a vyžaduje sa aj test na trhu práce; zdravotná sestra, pokiaľ jej vzdelanie nezodpovedá štandardom stanoveným EÚ, musí na výkon povolania

absolvovať doplňujúci test z odboru alebo absolvovať povinnú praktickú stáž).

Rakúsky pracovný trh kladie veľký dôraz na existenciu dokladov a diplomov o vzdelaní, ktoré potvrdzujú získanie profesionálnych kompetencií a zručností uznávaných poskytovateľmi. To znamená, že ostatné certifikáty a doklady identifikujúce získanie skúseností prostredníctvom neformálneho a informálneho vzdelania sa posudzujú veľmi skepticky. Na druhej strane možno uviesť, že neformálne a informálne vzdelávanie je neodmysliteľnou súčasťou rakúskeho vzdelávacieho systému, v ktorom vzdelávanie na pracovisku je integrálnou súčasťou formálneho vzdelávania. Úrad spolkového kancelára vo vládnom programe na roky 2007 až 2010 podčiarkol a zdôraznil potreby rozvinúť uznávanie neformálne získanej spôsobilosti, pričom predpokladá rozvoj celoštátne uznávaného „vzdelávacieho pasu“ (*bundesweiter Bildungspass*).¹³⁹

Zákon o profesijnom vzdelávaní (*Berufsausbildungsgesetz*) a novela zákona o živnostenskom podnikaní z roku 2002 (*Gewerbeordnung*) vytvorili prístup k záverečným skúškam v odborných tréningových kurzoch. Podľa zákona o profesijnom vzdelávaní jednotlivci, ktorí neboli zapísaní do duálneho systému profesijného tréningu, majú možnosť získať záverečnú skúšku (*Lehrabschlussprüfung*). Pre účasť na tejto skúške kandidát musí:

- mať vek 18 rokov alebo viac;
- preukázať, že má skúsenosti vyžadované pre danú dobu výučby, napríklad splnením požiadavky na praktické skúsenosti a zrozumiteľným relevantným výučbovým procesom alebo účasťou na relevantnom vzdelávacom programe.

Ak vyžadovaná skúsenosť nepokrýva všetky zručnosti vyžadované pre skúšku po dobe potrebnej pre výučbu, jednotlivci môžu absolvovať dodatočný tréning. Úspešné absolvovanie skúšky znamená získanie relevantnej profesionálnej kvalifikácie na výkon povolania. Zároveň úspešní absolventi získavajú rovnaké práva a postavenie z pohľadu pracovného

¹³⁹ Regierungsprogramm 2007-2010, Bundeskanzleramt Österreich.

práva a práva sociálneho zabezpečenia ako tie osoby, ktoré získali kvalifikáciu v rámci formálneho systému vzdelávania a praxe.

Novela živnostenského zákona z roku 2002 zakotvila aj nové ustanovenie o uznávaní výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania. Nová úprava akceptuje certifikáty a doklady potvrdzujúce prácu alebo manažérske skúsenosti prostredníctvom tzv. osvedčenia spôsobilosti (*Befähigungsnachweis*), požadovaného na založenie živnosti a podnikanie v niektorých sektoroch ekonomiky, kde predtým bola požadovaná len formálna kvalifikácia. Overenie individuálnej kvalifikácie nemusí byť nevyhnutne späté s predložením certifikátov. To znamená, že osoba môže predložiť relevantnému miestnemu orgánu doklady potvrdzujúce kvalifikáciu iné ako formálne certifikáty, ktoré nevyhnutne potvrdzujú existenciu skúseností, zručností a schopností založiť a viesť vlastné podnikanie. Tu je potrebné uviesť, že miestne príslušný orgán môže požadovať absolvovanie tréningového kurzu alebo môže obmedziť individuálne osvedčenie o konkrétnej zručnosti z oblasti podnikania. Napriek tomu, pre niektoré aktivity (plánovanie, riadenie konštrukčných a podzemných prác) nie je možné akceptovať osvedčenie spôsobilosti.

Bližšie informácie:

- www.bmwf.gv.at/wissenschaft/international/enic_naric_austria/berufl_iche_anerkennung (Federálne ministerstvo pre vedu a výskum, ENIC/NARIC – Rakúsky národný úrad pre kvalifikácie)
- www.portal.ac.at (zoznam rakúskych univerzít a vyšších vzdelávacích škôl)
- www.ecotec.com/europeaninventory/publications/inventory/chapters/2007/austria.pdf (národná kapitola európskeho inventára – Rakúsko)

4.7 SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

Porovnávanie zahraničných kvalifikácií so sústavami kvalifikácií v Spojenom kráľovstve uskutočňuje **UK NARIC**. Tento orgán, ktorý je súčasťou siete ENIC – NARIC, poskytuje informácie a poradenstvo o sústavách kvalifikácií v Spojenom kráľovstve pre migrantov,

zamestnávateľov, ako aj pre vzdelávacie inštitúcie. Uznávanie odborných kvalifikácií na účely regulovaných povolání na základe smernice o uznávaní uskutočňujú príslušné orgány (napr. Rada pre zdravotnícke povolania – Health Professions Council, Všeobecná rada pre výučbu pre Anglicko – General Teaching Council for England alebo Všeobecná rada pre sociálnu starostlivosť – General Social Care Council).

V Spojenom kráľovstve existujú odlišné sústavy kvalifikácií v Škótsku a v Anglicku, Walese a Severnom Írsku. V Škótsku existuje **Škótska sústava kreditov a kvalifikácií** (Scottish Credit and Qualifications Framework), ktorá sa skladá z **12 úrovní** vzdelania. V Anglicku, Walese a Severnom Írsku sa uplatňuje **Národná sústava kvalifikácií pre Anglicko, Wales a Severné Írsko** (National Qualifications Framework for England, Wales and Northern Ireland), ktorá sa skladá zo vstupnej úrovne a **8 úrovní** vzdelania. Vo Walese existuje navyše osobitná **Sústava kreditov a kvalifikácií pre Wales** (Credit and Qualification Framework for Wales), ktorá sa tiež skladá zo vstupnej úrovne a **8 úrovní** vzdelania. Pre vyššie vzdelanie existuje osobitná **Sústava pre kvalifikácie vyššieho vzdelania v Anglicku, Walese a Severnom Írsku** (Framework for Higher Education Qualifications in England, Wales and Northern Ireland), ktorá sa skladá z úrovní 4 až 8.

V Škótskej sústave kreditov a kvalifikácií má každá kvalifikácia priradenú jednu z dvanástich úrovní. Jednotlivé úrovne sa odlišujú najmä zložitosťou a hĺbkou vedomostí a poznatkov, prepojením s príslušnou akademickou alebo odbornou praxou, požadovanou mierou integrácie, samostatnosti a tvorivosti, rozsahom a sofistikovanosťou praxe. Tieto úrovne však priamo nesúvisia s dĺžkou štúdia. Každá úroveň vzdelania má priradený opis výsledkov vzdelávania členený do týchto kategórií:

- znalosti a vedomosti** (založené najmä na predmetoch),
- prax** (aplikované znalosti a vedomosti),
- generické kognitívne schopnosti** (napr. hodnotenie, kritická analýza),
- komunikácia, výpočtové a informačné schopnosti**,
- samostatnosť, spoľahlivosť a spolupráca**.

Výsledky vzdelávania sú tiež ohodnotené **kreditmi**. Spolu s opismi úrovní tieto kredity umožňujú porovnanie kvalifikácií na rovnakej úrovni,

alebo aj na rôznych úrovniach. Kredity predstavujú kvantifikáciu výsledkov vzdelávania, pričom počet kreditov závisí od toho, akú dobu na dosiahnutie týchto výsledkov potrebuje priemerný študent na danej úrovni. Rovnako ako iné kreditové systémy, aj tento systém používa jeden kredit na označenie vzdelania dosiahnutého počas desiatich hodín vzdelávania. Kreditový systém umožňuje v niektorých prípadoch presun kreditov, o ktorom rozhoduje príslušná univerzita. Táto sústava kreditov a kvalifikácií má tiež jasnú **európsku dimenziu** a má prispieť k vytvoreniu referenčnej sústavy umožňujúcej porovnanie kvalifikácií v rôznych členských štátoch.

Škótska sústava kreditov a kvalifikácií je metodologicky pripravená na uznávanie výsledkov **neformálneho vzdelávania a informálneho učenia** sa prostredníctvom **uznávania predchádzajúceho vzdelávania** (Recognition of Prior Learning, RPL). Táto metóda rozlišuje:

- uznávanie predchádzajúceho vzdelávania na účely osobného / kariérneho rozvoja**, ktoré je založené na formatívnom prístupe; zameriava sa na vytvorenie prepojenia medzi získaným vzdelaním a budúcimi možnosťami vzdelávania,
- uznávanie predchádzajúceho vzdelávania na účely kreditov** (často označované aj ako **akreditácia skúsenostného vzdelávania** – Accreditation of Experiential Learning, APEL), ktoré je založené na sumatívnom prístupe; zameriava sa na posúdenie získaného vzdelania.

Metodika formatívneho aj sumatívneho uznávania je vymedzená v **Usmerneniach Škótskej sústavy kreditov a kvalifikácií**.

Národná sústava kvalifikácií pre Anglicko, Wales a Severné Írsko tiež obsahuje opis každej z ôsmich úrovní vzdelania a vstupnej úrovne. Tento opis predstavuje charakteristické **generické** výsledky každej úrovne a poskytuje všeobecné informácie o danej úrovni. Vzhľadom na to, že ide o generický opis výsledkov, každý opis integruje **odborné, akademické a profesijné aspekty vzdelávania** a vzťahuje sa na všetky kontexty vzdelávania, ako je klasická výučba, prax a praktické vzdelávanie. Tieto opisy predstavujú súčasť celku, t.j. každá úroveň zahŕňa zároveň charakteristiky nižších úrovní. Opisy úrovní sa skladajú z týchto kategórií:

- intelektuálne schopnosti a vlastnosti** – táto kategória reflektuje znalosti a vedomosti, aplikáciu, analýzu, syntézu/kreativitu a evaluáciu, ako aj

psychomotorické schopnosti, vlastné zhodnotenie schopností, reflexiu praxe, plánovanie a manažment vzdelávania, riešenie problémov, komunikáciu a prezentáciu, interaktívne a skupinové schopnosti,

- b) **procesy** – týkajú sa operačného kontextu, v ktorom osoba pôsobí, a zahŕňajú požadované úlohy a postupy,
- c) **spol'ahlivosť** – predstavuje široký pojem, ktorý vyjadruje základné vlastnosti, ako je samostatnosť, spol'ahlivosť a etické porozumenie.

Napríklad **vstupná úroveň** vyžaduje, aby zamestnanec bol schopný vykonávať základné úlohy na základe základných znalostí v závislosti od pokynov iných, vykonával predvídateľné, jasne vymedzené a opakované procesy v jasne vymedzenom a vysoko štruktúrovanom kontexte s obmedzeným rozsahom zodpovednosti, a to pod podrobným dohľadom s tým, že sa môže úplne spol'ahnúť na externý monitoring výsledkov a kvality.

Úroveň 3 však napríklad vyžaduje, aby zamestnanec aplikoval poznatky a schopnosti v určitom rozsahu zložitých činností, aby samostatne získaval, hodnotil a analyzoval informácie a aby si vytváral odôvodnený úsudok, aby bol schopný vybrať si zo širokej škály postupov, aby bol schopný vystupovať na verejnosti, aby vedel reagovať na rôzne vymedzené, ale často neznáme alebo nepredvídateľné problémy, aby vykonával samostatne činnosť na základe usmernení a hodnotenia nadriadených, aby prevzal zodpovednosť za kvantitu a kvalitu svojich výsledkov a čiastočne aj výsledkov iných.

Najvyššia **úroveň 8** vyžaduje, aby bol zamestnanec schopný priniesť podstatný a pôvodný prínos v danej oblasti, aby reagoval na abstraktné problémy, ktoré rozširujú a nanovo vymedzujú existujúce procesné poznatky, aby ovládal metodiku, aby bol schopný zúčastňovať sa kritického diskurzu, vytvárať nové schopnosti, techniky, nástroje, postupy alebo materiály a aby prevzal zodpovednosť za príslušné rozhodnutia, vrátane dohľadu, a aby viedol a tvoril zložité sociálne procesy.

Úrovně 4 až 8 **Národnej sústavy kvalifikácií pre Anglicko, Wales a Severné Írsko** približne zodpovedajú úrovniám 4 až 8 **Sústavy pre kvalifikácie vyššieho vzdelania v Anglicku, Walese a Severnom Írsku**.

Národná sústava kvalifikácií pre Anglicko, Wales a Severné Írsko je metodologicky prispôbená na uznávanie výsledkov **neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa**. Na uznávanie takýchto výsledkov vzdelávania je pripravená aj **Sústava kreditov a kvalifikácií pre Wales, Škótsko a Wales** sú však v oblasti uznávania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa pred Anglickom a Severným Írskom v predstihu, pretože vytvorili nové sústavy kvalifikácií už skôr a boli viac ovplyvnené európskou politickou agendou.

Akreditácia predchádzajúceho vzdelávania predstavuje najstarší mechanizmus validácie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, ktorý sa vytvoril v sektore vyššieho vzdelávania začiatkom 90. rokov. Táto akademická iniciatíva vznikla postupom „zdola nahor“ (bottom-up), teda bez politickej koordinácie na národnej úrovni. Referenčný rámec kvality tohto postupu osvedčovania predstavujú **Usmernenia o osvedčovaní predchádzajúceho vzdelávania** z roku 2004.¹⁴⁰ Okrem iného zdôrazňujú, že rozhodnutia o osvedčení predchádzajúceho vzdelávania sú vecou **akademickej úvahy**, rozhodovací proces a jeho výsledky by mali byť **transparentné** a majú vychádzať z jasných kritérií.

Ustanovizne vyššieho vzdelávania začleňujú do svojho prístupu akreditácie predchádzajúceho vzdelania rôzne výsledky neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa:

- a) **akreditácia predchádzajúceho vzdelávania** (Accreditation of Prior Learning, APL),
- b) **akreditácia predchádzajúceho skúsenostného vzdelávania** (Accreditation of Prior Experiential Learning, APEL),
- c) **akreditácia predchádzajúceho certifikovaného vzdelávania** (Accreditation of Prior Certified Learning, APCL),
- d) **akreditácia predchádzajúceho certifikovaného a/alebo skúsenostného vzdelávania** (Accreditation of Prior Certified and/or Experiential Learning, APECL),

¹⁴⁰ Guidelines on the accreditation of prior learning. Quality Assurance Agency for Higher Education 2004 (<http://www.qaa.ac.uk/academicinfrastructure/apl/APL.pdf>).

e) **akreditácia predchádzajúceho vzdelávania a výsledkov** (Accreditation of Prior Learning and Achievement, APL&A).¹⁴¹

Verejný sektor prejavil záujem o validáciu neformálneho vzdelávania (avšak nie informálneho učenia sa) až v roku 2001, keď **Rada pre vzdelávanie a zručnosti** (Learning and Skills Council) začala uskutočňovať výskum v oblasti **kvality neformálneho vzdelávania**. Výsledkom tohto výskumu bolo vytvorenie modelu **uznávania a zaznamenávania pokroku a výsledkov** (recognising and recording progress and achievement, RARPA), ktorý uplatňuje kombináciu formatívneho a sumatívneho posudzovania. Tento model sa však vzťahuje **len na hodnotenie výsledkov neformálneho vzdelávania** a nevzťahuje sa na informálne učenie sa.

Bližšie informácie:

- www.naric.org.uk (UK NARIC)
- www.europeopen.org.uk
- www.scqf.org.uk (Škótska sústava kreditov a kvalifikácií)
- www.qca.org.uk (Národná sústava kvalifikácií pre Anglicko, Wales a Severné Írsko)
- www.cqfw.net (Sústava kreditov a kvalifikácií pre Wales)
- www.qaa.ac.uk (Sústava pre kvalifikácie vyššieho vzdelania v Anglicku, Walese a Severnom Írsku)
- <http://www.ecotec.com/europeaninventory/publications/inventory/chapters/2007/uk.pdf> (národná kapitola európskeho inventára – Spojené kráľovstvo)

¹⁴¹ Pojem „accreditation“ (akreditácia) sa v Spojenom kráľovstve používa na označenie európskeho pojmu validation „validácia“.

5 ZHODNOTENIE SLOVENSKEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ MIGRANTOV Z TRETÍCH ŠTÁTOV A LEGISLATÍVNE NÁVRHY

5.1 ZHODNOTENIE SLOVENSKEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY

Ako vyplýva z analýzy v podkapitole 1.2 tejto publikácie, základným právnym predpisom upravujúcim uznávanie odborných kvalifikácií, vrátane odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov, je **zákon č. 293/2007 Z.z. o uznávaní odborných kvalifikácií**.

Základný nedostatok tohto zákona spočíval v tom, že sa vzťahoval len na občanov členských štátov a ich rodinných príslušníkov (§ 1 ods. 3 v znení účinnom do 1.1.2009). Až novelou č. 560/2008 bolo toto **zákonné obmedzenie, ktoré nepripúšťalo uznanie odbornej kvalifikácie migranta z tretieho štátu**, s účinnosťou od 1.1.2009 odstránené. Vďaka odstráneniu tohto základného nedostatku tohto zákona môžu v súčasnosti už aj migranti z tretích štátov dosiahnuť uznanie svojej odbornej kvalifikácie podľa tohto zákona.

Pre vymedzenie okruhu migrantov z tretích štátov sú rozhodujúce dve kritériá:

- a) **štátna príslušnosť migranta**,
- b) **štát, v ktorom migrant získal vzdelanie**, t.j. pôvod jeho dokladu o odbornej kvalifikácii.

Kritériá štátnej príslušnosti a pôvodu dokladov o odbornej kvalifikácii sú rozhodujúce pre odlišenie vnútroštátnych právnych noriem založených na komunitárnom systéme uznávania od ostatných právnych noriem, ktoré nie sú založené na komunitárnych predpisoch. Komunitárny systém uznávania garantuje oprávneným osobám určitý štandard uznávania, ktoré sú členské štáty povinné týmto osobám poskytnúť. **Každý členský štát je teda**

povinný uskutočňovať uznávanie odborných kvalifikácií v súlade so smernicou o uznávaní a ostatnými komunitárnymi predpismi. V opačnom prípade sa môže jednotlivec domáhať svojich práv priamo na základe ustanovení tejto smernice alebo iných komunitárnych predpisov.

Napriek tomu, že to nie je výslovne vymedzené v smernici o uznávaní, ani v zákone o uznávaní, **komunitárny systém uznávania sa vzťahuje aj na štátnych príslušníkov tretích štátov, pokiaľ sú:**

- a) **rodinnými príslušníkmi občanov Únie, ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu v členskom štáte podľa smernice č. 2004/38/ES,**
- b) **osobami s dlhodobým pobytom na území členského štátu podľa smernice č. 2003/109/ES,**
- c) **držiteľmi povolenia na pobyt vydaného na účely vedeckého výskumu podľa smernice č. 2005/71/ES,**
- d) **utečencami alebo osobami, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana podľa smernice č. 2004/83/ES,**
- e) **študentmi v zmysle smernice č. 2004/114/ES,**
- f) **rodinnými príslušníkmi štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa zdržiava v členskom štáte a ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny, aby s ním boli spojení, v zmysle smernice č. 2003/86/ES.**

Uvedené skupiny štátnych príslušníkov tretích krajín sú teda **zrovnoprávnené** so štátnymi príslušníkmi členských štátov a môžu sa dovoliavať výhod, ktoré im poskytuje komunitárny systém uznávania. Väčšina migrantov z tretích štátov však do týchto skupín nepatrí, a preto sa na nich komunitárny systém uznávania nevzťahuje. To isté sa vzťahuje na uplatnenie ustanovení druhej časti zákona o uznávaní, ktoré upravujú osobitný režim uznávania na účely voľného poskytovania služieb na území SR.

Na základe kritérií štátnej príslušnosti a pôvodu dokladu o odbornej kvalifikácii možno identifikovať tieto situácie migrantov z tretích štátov:

- a) **migrant je štátnym príslušníkom tretieho štátu**, v ktorom získal aj vzdelanie, resp. vzdelanie získal v iných tretích štátoch, **všetky jeho**

doklady o odbornej kvalifikácii teda pochádzajú výlučne z tretích štátov,

- b) **migrant je štátnym príslušníkom tretieho štátu,** avšak vzdelanie získal úplne alebo sčasti na území členského štátu, resp. viacerých členských štátov, teda **aspoň niektoré jeho doklady o odbornej kvalifikácii pochádzajú z členských štátov.**

Ak migrant nie je štátnym príslušníkom členského štátu, a ani sa na neho nevzťahuje jedna z uvedených smerníc, **nemôže sa dovolávať ustanovení, ktoré vytvárajú komunitárny systém uznávania.** Skutočnosť, že svoje vzdelanie alebo jeho časť migrant získal na území členských štátov, však môže byť výhodou z hľadiska posúdenia jeho odbornej kvalifikácie príslušným orgánom členského štátu, v ktorom chce migrant vykonávať regulované povolanie. Smernica o uznávaní totiž ukladá členským štátom, aby zabezpečili v nej obsiahnutý štandard uznávania pre štátnych príslušníkov členských štátov (a len výnimočne štátnych príslušníkov tretích štátov – pozri vyššie), pričom členské štáty sa môžu komunitárnym systémom inšpirovať, prípadne **rozšíriť jeho pôsobnosť na všetkých žiadateľov o uznanie bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.**

Slovenský zákon o uznávaní je založený na komunitárnom systéme uznávania a v prvom rade predstavuje **transpozíciu smernice o uznávaní s potrebnými úpravami a odchýlkami v prípade štátnych príslušníkov tretích štátov.** Na kritérium štátnej príslušnosti žiadateľa zákon o uznávaní odkazuje v konkrétnych ustanoveniach (napr. § 8 ods. 2 zákona o uznávaní).

Závažným nedostatkom slovenského zákona o uznávaní je však jeho **terminologická nejednotnosť**, ktorá môže viesť až k záveru, že podľa tohto zákona **nemožno uznať žiadnu odbornú kvalifikáciu získanú v treťom štáte**, a to v súvislosti so zákonným vymedzením základných pojmov „**odborná kvalifikácia**“ a „**doklad o odbornej kvalifikácii**“.

§ 2 písm. e) zákona o uznávaní ustanovuje, že **odborná kvalifikácia** je spôsobilosť na výkon regulovaného povolania potvrdená dokladom o odbornej kvalifikácii alebo doklad o vykonávaní odbornej praxe, ktorý bol vydaný **v súlade s právnymi predpismi príslušného členského štátu.** Odbornou kvalifikáciou sa teda rozumie len **spôsobilosť osvedčená v členskom štáte a nie v treťom štáte.**

Podobne, § 2 písm. f) zákona o uznávaní ustanovuje, že **doklad o odbornej kvalifikácii** je doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi **Slovenskej republiky alebo iného členského štátu;** doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý vydal **tretí štát**, sa považuje za doklad o odbornej kvalifikácii, ak má jeho držiteľ **doklad o uznaní odbornej kvalifikácie na území iného členského štátu a najmenej tri roky odbornej praxe** v príslušnej oblasti na území členského štátu, ktorý mu doklad o odbornej kvalifikácii uznal. **Dokladom o odbornej kvalifikácii je teda doklad vydaný v členskom štáte alebo doklad vydaný v treťom štáte, ale len ak už bol uznaný v inom členskom štáte a žiadateľ má tri roky odbornej praxe v tomto členskom štáte. Doklad migranta z tretieho štátu, ktorý ešte nebol uznaný v žiadnom členskom štáte, nie je podľa jeho legálnej definície vôbec dokladom o odbornej kvalifikácii.**

V priamom rozpore so zákonnou definíciou pojmu „**doklad o odbornej kvalifikácii**“ je ustanovenie § 1 ods. 2 zákona o uznávaní, podľa ktorého zákon o uznávaní upravuje podmienky uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii vydaných oprávnenými orgánmi **podľa právnych predpisov štátov, ktoré nie sú členskými štátmi (ďalej len „tretí štát“),** na účely výkonu regulovaných povolaní a na účely voľného poskytovania služieb v Slovenskej republike. Ak by sa odborné kvalifikácie a doklady o odbornej kvalifikácii skutočne týkali **len členských štátov, a nie tretích štátov,** citované ustanovenie o uznávaní odborných kvalifikácií dokladov z tretích štátov by nemalo **žaden praktický význam.**

Osobitosťou komunitárnej úpravy uznávania je systém automatického uznávania upravený v ustanoveniach § 8 a 9 zákona o uznávaní. Pokiaľ ide o uznávanie odbornej kvalifikácie na výkon piatich zdravotníckych povolaní podľa § 8 tohto zákona, v zmysle § 8 ods. 2 tohto zákona sa štátni príslušníci tretích štátov **nemôžu takéhoto automatického uznania domáhať,** ani keby boli držiteľmi príslušných dokladov (t.j. ak by získali vzdelanie na území členského štátu). Aj v prípade týchto povolaní sa na migrantov z tretích štátov vzťahuje **všeobecný systém uznávania** podľa § 10 a nasl. zákona o uznávaní.

Migranti z tretích štátov sa však môžu domáhať **automatického uznania dokladu o vysokoškolskom vzdelaní tretieho stupňa, pokiaľ ho nadobudli v členskom štáte**, na základe § 9 zákona o uznávaní. Štátnemu príslušníkovi tretieho štátu sa teda doklad o jeho vysokoškolskom vzdelaní tretieho stupňa na území členského štátu uzná **automaticky**.

Okrem prípadu vysokoškolského vzdelania tretieho stupňa absolvovaného na území členského štátu migranti z tretích štátov **nemajú garantované automatické uznanie** ich odbornej kvalifikácie, ktorá sa posúdi v rámci všeobecného systému uznávania. **Na štátnych príslušníkov tretích štátov sa teda takmer výlučne vzťahuje iba všeobecný systém uznávania odborných kvalifikácií.**

Tento systém je založený na **porovnaní odbornej kvalifikácie žiadateľa s odbornou kvalifikáciou, ktorá sa vyžaduje na výkon daného regulovaného povolania v SR, pričom sa overuje splnenie podmienok podľa osobitného predpisu** (napr. živnostenského zákona). Pri rozhodovaní o uznaní odbornej kvalifikácie sa príslušný orgán Slovenskej republiky riadi verejným záujmom a záujmami fyzických osôb a právnických osôb, ktoré by mohli byť porušené výkonom regulovaného povolania osobami s nedostatočnou odbornou kvalifikáciou a ktoré sú chránené osobitnými predpismi upravujúcimi podmienky výkonu regulovaného povolania. Týmto chránenými záujmami sú najmä **ochrana bezpečnosti štátu, verejného poriadku a verejného zdravia** (§ 23 ods. 5 zákona o uznávaní).

Pokiaľ migrant z tretieho štátu nezískal odbornú kvalifikáciu v členskom štáte, **neprichádza do úvahy použitie ustanovení § 11 až 15 zákona o uznávaní**, ktoré upravujú päť úrovní odbornej kvalifikácie nadobudnutej v členských štátoch. Na **všetkých migrantov z tretích štátov** sa však vzťahuje ustanovenie § 17 zákona o uznávaní, **ktorý garantuje žiadateľovi uznanie dokladov a osvedčení vydaných v jeho domovskom štáte pôvodu**, pokiaľ príslušný orgán v SR vyžaduje:

- a) **výpis z registra trestov alebo doklad o tom, že nebol na jeho majetok vyhlásený konkurz alebo že mu nebolo uložené disciplinárne opatrenie, alebo že nebol právoplatne odsúdený za trestný čin** (tieto doklady možno nahradiť aj **čestným vyhlásením alebo prisahou alebo inou formou osvedčenia**),

- b) **osvedčenie o zdravotnej spôsobilosti na prácu,**
- c) **doklad o finančnom zabezpečení,**
- d) **doklad o poistení zo zodpovednosti za škodu pri výkone povolania.**

V prípade odbornej kvalifikácie získanej v treťom štáte sa však **neuplatňuje zásada rovnocennosti dokladov o odbornej kvalifikácii, rovnoprávnosti výkonu regulovaných povolaní a rovnocennosti regulovaných povolaní** podľa § 18 zákona o uznávaní, ktorý sa vzťahuje **len na členské štáty.**

V rámci všeobecného systému uznávania má teda pre migrantov z tretích štátov popri **porovnaní ich odbornej kvalifikácie s požiadavkami na výkon regulovaného povolania v SR a overení splnenia podmienok podľa osobitných predpisov** v zmysle § 10 zákona o uznávaní najväčší význam uplatnenie **kompenzačných mechanizmov** v podobe **adaptačného obdobia alebo skúšky spôsobilosti.**

Príslušný orgán uloží kompenzačné mechanizmy, **ak sú podstatné rozdiely v trvaní alebo v obsahu odbornej prípravy alebo žiadateľ absolvoval aspoň o jeden rok kratšie štúdium, než je požadované v Slovenskej republike, a nepreukázal znalosti získané odbornou praxou doplňujúce alebo vyrovnávajúce tieto podstatné rozdiely** (§ 19 ods. 2 zákona o uznávaní). V tejto súvislosti je potrebné poukázať na legálnu definíciu pojmu „odborná prax“ v § 2 písm. k) zákona o uznávaní, podľa ktorej je odborná prax **vykonávanie príslušného povolania v členskom štáte podľa právnych predpisov členského štátu**. Z tejto definície vyplýva, že ak sú podstatné rozdiely v trvaní alebo v obsahu odbornej prípravy alebo žiadateľ absolvoval aspoň o jeden rok kratšie štúdium, než je požadované v Slovenskej republike, **žadateľ môže preukázať znalosti doplňujúce alebo vyrovnávajúce tieto podstatné rozdiely iba odbornou praxou získanou v členskom štáte, a nie v treťom štáte.**

Žiadateľ má právo vybrať si formu kompenzačného mechanizmu a nemožno od neho požadovať vykonanie oboch foriem zároveň (§ 19 ods. 4 zákona o uznávaní).

Zo znenia ustanovení zákona o uznávaní upravujúcich absolvovanie adaptačného obdobia a zloženie skúšky spôsobilosti však zjavne vyplýva, že tieto kompenzačné mechanizmy sú orientované hlavne na žiadateľov

z členských štátov, keďže sa zdôrazňuje skutočnosť, že žiadateľ je kvalifikovaný na vykonávanie regulovaného povolania v inom členskom štáte [pozri § 19 ods. 3 písm. a) a b) a § 20 ods. 4 zákona o uznávaní]. **Pokiaľ ide o uplatňovanie kompenzačných mechanizmov, migranti z tretích štátov sú teda oproti žiadateľom z členských štátov znevýhodnení.**

Pokiaľ ide o uznávanie na základe odbornej praxe, ktoré je upravené v ustanovení § 22 zákona o uznávaní, z jeho znenia jasne nevyplýva, či sa môžu tohto ustanovenia dovolávať aj žiadatelia z tretích štátov. V prípade týchto činností sa však zákon o uznávaní vzťahuje iba na uznávanie dokladov o vzdelaní, pričom **odbornú prax uznáva v konaní o uznaní odbornej spôsobilosti príslušný orgán podľa živnostenského zákona** (§ 1 ods. 4 zákona o uznávaní). Podľa § 66e živnostenského zákona sú osobitné ustanovenia o uznávaní odbornej praxe obmedzené **len na štátnych príslušníkov členských štátov. Migranti z tretích štátov sa teda uznávania na základe odbornej praxe nemôžu dovolávať.**

V rámci postupu pri uznávaní dokladov o odbornej kvalifikácii upraveného v ustanoveniach § 23 a nasl. zákona o uznávaní je v súvislosti so žiadateľmi z tretích štátov potrebné poukázať najmä na to, že **pri dokladoch o vzdelaní získaných v tretích štátoch sa vyžaduje overenie pravosti podpisov a odtlačku pečiatky školy na origináloch dokladov o vzdelaní orgánom štátu pôvodu príslušným na jeho overenie, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak** [§ 23 ods. 2 písm. e) zákona o uznávaní].

Ďalšou problematickou otázkou, ktorá sa týka uznávania odborných kvalifikácií cudzincov vo všeobecnosti, je požiadavka ovládania slovenského jazyka. Podľa § 27 zákona o uznávaní **žadateľ je povinný ovládať štátny jazyk v rozsahu potrebnom na výkon predmetného regulovaného povolania.** Príslušný orgán môže v **odôvodnených prípadoch** vymenovať trojčlennú komisiu na overenie ovládania slovenského jazyka. Znalosti uchádzača sa overujú:

- a) **rozhovorom**, v ktorom sa kladú žiadateľovi otázky týkajúce sa jeho osoby a jemu blízkych osôb, otázky všeobecného charakteru a otázky týkajúce sa výkonu jeho regulovaného povolania,

- b) **hlasným prečítaním náhodne vybraného článku** z tlače alebo z odborného časopisu v štátnom jazyku obsahujúceho aspoň 1 000 slov, ktorý sa žiadateľovi odovzdá bezprostredne predtým, než ho prečíta,
- c) **rozhovorom o obsahu prečítaného článku** podľa písmena b) a
- d) **vyznačením správnych odpovedí v teste**, ktorý obsahuje najmenej 25 a najviac 50 otázok týkajúcich sa základnej slovnej zásoby štátneho jazyka a slovnej zásoby štátneho jazyka potrebnej na výkon jeho regulovaného povolania v časovom limite najmenej 80 minút a najviac 120 minút.

Vzhľadom na to, že smernica o uznávaní síce ustanovuje, že osoby využívajúce uznávanie odbornej kvalifikácie musia mať znalosť jazykov potrebnú na výkon povolania v hostiteľskom členskom štáte (článok 53 smernice o uznávaní), ale nešpecifikuje, či a ako hostiteľský členský štát môže splnenie tejto podmienky overiť, je otázka spôsobu overenia znalosti štátneho jazyka ponechaná **na jednotlivé členské štáty**. Uvedený, pomerne rigorózný spôsob overovania sa použije nie v prípade každého uchádzača, ale len v **odôvodnených prípadoch** (teda spravidla vtedy, ak sa na výkon regulovaného povolania nevyhnutne vyžaduje znalosť slovenského jazyka a uchádzač nemôže preukázať, že slovenský jazyk v potrebnom rozsahu ovláda). Preto tejto právnej úprave nemožno v zásade nič vytknúť.

Vyššie uvedené **nedostatky zákona o uznávaní** sú predmetom legislatívnych návrhov uvedených ďalej v podkapitole 5.2 tejto publikácie.

Z analýzy v bode 1.2 tejto publikácie tiež vyplýva, že pre uznávanie odborných kvalifikácií na účely výkonu niektorých povolanií sú relevantné **osobitné predpisy** (napríklad zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zákon č. 442/2004 Z.z. o súkromných veterinárnych lekároch, zákon č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch, zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní). Migranti z tretích štátov musia tiež splniť požiadavky stanovené týmito predpismi. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že väčšina týchto predpisov zakotvuje **pre štátnych príslušníkov členských štátov** v porovnaní so štátnymi príslušníkmi tretích štátov **priaznivejší režim**, ktorý vyplýva z transpozície komunitárnej právnej úpravy vzťahujúcej sa len na občanov členských štátov a osoby s nimi zrovnoprávnené podľa komunitárneho

práva. Členské štáty sú **oprávnené prekročiť rámec komunitárneho štandardu** a umožniť uznanie odbornej kvalifikácie aj občanom tretích štátov, avšak z komunitárnej právnej úpravy im **takáto povinnosť nevyplýva**.

Väčšina analyzovaných slovenských osobitných predpisov **umožňuje uznanie odbornej kvalifikácie nielen občanov členských štátov, ale aj migrantov z tretích štátov** (výnimkou je však napríklad zákon č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch, ktorý podmieňuje výkon ním upravených regulovaných povolani požiadavkou štátnej príslušnosti členského štátu).

Zrejme najdôležitejšou osobitnou právnou úpravou pre migrantov z tretích štátov je **právna úprava obsiahnutá v živnostenskom zákone**. Splnenie osobitných podmienok prevádzkovania živností stanovených živnostenským zákonom však v prípade migrantov (nielen) z tretích štátov môže byť veľmi problematické. Preto je vhodné zaviesť **alternatívne spôsoby uznávania odbornej kvalifikácie**, ktoré umožnia (nielen) migrantom z tretích štátov validáciu výsledkov ich vzdelania, ktoré nemôžu osvedčiť žiadnymi formálnymi dokladmi.

Všeobecne možno konštatovať, že ak cudzinec nemôže preukázať svoju odbornú kvalifikáciu dokladmi, **nie je možné uznať takýto spôsob nadobudnutia kvalifikácie**. V Slovenskej republike totiž neexistuje právna úprava alebo vykonávací predpis, ktorý by definoval **alternatívne postupy uznávania** dokladov o vzdelaní v prípadoch, ak cudzinec nie je schopný preukázať vzdelanie dokladmi a dokumentmi o nadobudnutí vzdelania v zahraničí.

Dopracovanie systému uznávania kvalifikácií, profesií a overovania vzdelania a požiadaviek pre pracovné činnosti cudzincov, ako aj **vypracovanie analýzy možností zavedenia alternatívnych postupov uznávania** dosiahnutého vzdelania v prípadoch, keď získanú kvalifikáciu nemožno preukázať dokladmi o vzdelaní a odbornej praxi, je jedným z navrhovaných opatrení v oblasti vzdelávania cudzincov vymedzených v **Koncepcii integrácie cudzincov v SR**, schválenej uznesením vlády SR č. 338 v máji 2009.

Požiadavka zavedenia alternatívneho systému uznávania odborných kvalifikácií jasne vyplýva aj z **komparatívnej analýzy právnej úpravy uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov vo vybraných siedmich členských štátoch** (Česká republika, Francúzsko, Nemecko, Rakúsko, Fínsko, Írsko a Spojené kráľovstvo) v kapitole 4 tejto publikácie, ako aj zo **všeobecnej analýzy uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa na európskej úrovni, v jednotlivých členských štátoch a v Slovenskej republike** (kapitola 3 tejto publikácie). Z týchto analýz vyplýva záver, že **Slovenská republika značne zaostáva za ostatnými členskými štátmi**, v ktorých sa validácia výsledkov ďalšieho vzdelávania uplatňuje ako **dostupný a flexibilný nástroj, ktorý uľahčuje jednotlivcom uplatnenie na trhu práce**. Hoci systémy uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania nie sú primárne orientované len na migrantov, ale aj na domáce obyvateľstvo, sú to práve **migranti a osobitne migranti z tretích štátov, ktorí môžu profitovať** z týchto **alternatívnych systémov** uznávania pri ich uplatnení na trhu práce.

Súčasná **absencia alternatívnych spôsobov uznávania odborných kvalifikácií je teda najzávažnejším nedostatkom platnej slovenskej právnej úpravy** uznávania odborných kvalifikácií. Hoci legislatívny zámer zákona o celoživotnom vzdelávaní, ktorý mal umožniť aj uznanie výsledkov ďalšieho vzdelávania, bol schválený už v roku 2007, až v októbri tohto roku bol predložený Národnej rade Slovenskej republiky **vládný návrh zákona o celoživotnom vzdelávaní**, ktorý je čiastočne predstavený aj v podkapitole 3.3 tejto publikácie v rámci analýzy uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa v Slovenskej republike. Tento návrh so zapracovanými zmenami je uvedený ďalej v podkapitole 5.3 tejto publikácie.

5.2 NÁVRHY LEGISLATÍVNYCH ÚPRAV ZÁKONA Č. 293/2007 Z. Z. O UZNÁVANÍ ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

5.2.1 VYMEDZENIE POJMOV „ODBORNÁ KVALIFIKÁCIA“ A „DOKLAD O ODBORNEJ KVALIFIKÁCIÍ“ [§ 2 PÍSM. E) A F)]

Platné znenie:

§ 2 Vymedzenie základných pojmov Na účely tohto zákona [...] e) odborná kvalifikácia je spôsobilosť na výkon regulovaného povolania potvrdená dokladom o odbornej kvalifikácii alebo doklad o vykonávaní odbornej praxe, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi príslušného členského štátu, f) doklad o odbornej kvalifikácii je doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky alebo iného členského štátu; doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý vydal tretí štát, sa považuje za doklad o odbornej kvalifikácii, ak má jeho držiteľ doklad o uznaní odbornej kvalifikácie na území iného členského štátu a najmenej tri roky odbornej praxe v príslušnej oblasti na území členského štátu, ktorý mu doklad o odbornej kvalifikácii uznal, [...]

Podľa citovaných definícií sa ústredné pojmy zákona „odborná kvalifikácia“ a „doklad o odbornej kvalifikácii“ vzťahujú v zásade len na členské štáty – **odbornou kvalifikáciou** sa rozumie len **spôsobilosť osvedčená v členskom štáte, a nie v treťom štáte a dokladom o odbornej**

kvalifikácii len doklad vydaný v členskom štáte alebo doklad vydaný v treťom štáte, ale len ak už bol uznaný v inom členskom štáte a žiadateľ má tri roky odbornej praxe v tomto členskom štáte. Doklad migranta z tretieho štátu, ktorý ešte nebol uznaný v žiadnom členskom štáte, nie je podľa legálnej definície **vôbec dokladom o odbornej kvalifikácii.**

Tieto definície môžu viesť k záveru, že migranti z tretích štátov sa zákona o uznávaní vôbec nemôžu dovolávať, čo je v priamom rozpore s ustanovením § 1 ods. 2 zákona o uznávaní, podľa ktorého tento zákon upravuje podmienky uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii vydaných oprávnenými orgánmi **podľa právnych predpisov štátov, ktoré nie sú členskými štátmi (ďalej len „tretí štát“)**, na účely výkonu regulovaných povolaní a na účely voľného poskytovania služieb v Slovenskej republike. Ak by sa odborné kvalifikácie a doklady o odbornej kvalifikácii skutočne týkali **len členských štátov, a nie tretích štátov**, citované ustanovenie o uznávaní odborných kvalifikácií dokladov z tretích štátov by nemalo **žiadny praktický význam.**

Preto je potrebné citované zákonné definície upraviť tak, aby bolo možné **pod pojmy „odborná kvalifikácia“ a „doklad o odbornej kvalifikácii“ subsumovať aj odborné kvalifikácie a doklady o odborných kvalifikáciách, ktoré boli získané, resp. osvedčené v tretích štátoch:**

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 560/2008 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

V § 2 písm. e) sa za slová „členského štátu“ vkladajú slová „alebo tretieho štátu“.

V § 2 písmeno f) znie:

„f) doklad o odbornej kvalifikácii je doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky, iného členského štátu alebo tretieho štátu,“.

5.2.2 VYMEDZENIE POJMU „ODBORNÁ PRAX“ [§ 2 PÍSM. K)]

Platné znenie:

§ 2
Vymedzenie základných pojmov
Na účely tohto zákona
[...]
k) odborná prax je vykonávanie príslušného povolania v členskom štáte podľa právnych predpisov členského štátu,
[...]

Podľa citovanej legálnej definície pojmu „odborná prax“ je odbornou praxou **iba prax získaná v členskom štáte podľa právnych predpisov členského štátu**. Prax získaná v treťom štáte teda nie je relevantná a neberie sa do úvahy ani pri ukladaní kompenzačných mechanizmov podľa § 19 ods. 2 zákona o uznávaní. Ak sú totiž podstatné rozdiely v trvaní alebo v obsahu odbornej prípravy alebo žiadateľ absolvoval aspoň o jeden rok kratšie štúdium, než je požadované v Slovenskej republike, **žiadateľ môže preukázať znalosti doplnujúce alebo vyrovnávajúce tieto podstatné rozdiely iba odbornou praxou získanou v členskom štáte, a nie v treťom štáte, v dôsledku čoho sú migranti z tretích štátov značne znevýhodnení**.

Na podporu uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov je potrebné upraviť citované ustanovenie zákona o uznávaní takto:

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 560/2008 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

V § 2 písm. k) sa za slová „štátu“ vkladajú slová „alebo v treťom štáte podľa právnych predpisov tretieho štátu“.

5.2.3 OSOBNÁ PÔSOBNOSŤ AUTOMATICKÉHO UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ (§ 8)

Platné znenie:

Systém automatického uznávania odborných kvalifikácií
§ 8
(1) Ministerstvo školstva uzná doklad o vzdelaní vydaný v členskom štáte na výkon príslušného zdravotníckeho povolania, ak doklad
a) je uvedený v prílohe č. 4,
b) nie je uvedený v prílohe č. 4, ale je doplnený dokladom príslušného orgánu členského štátu, že sa považuje za doklad rovnocenný s dokladmi uvedenými v prílohe č. 4,
c) nie je uvedený v prílohe č. 4, ale je doplnený dokladom o uznaní tohto dokladu o vzdelaní príslušným orgánom iného členského štátu, ako je členský štát, ktorý doklad o vzdelaní vydal, alebo
d) nie je uvedený v prílohe č. 4, ale žiadateľ splnil minimálne požiadavky na odbornú prípravu alebo odbornú činnosť uvedené v osobitnom predpise. ¹²⁾
(2) Ak je žiadateľ občanom tretieho štátu, príslušný orgán postupuje podľa § 10.
12) § 33 zákona č. 578/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, § 109a zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Citované ustanovenie zákona o uznávaní obmedzuje osobnú pôsobnosť automatického uznávania odborných kvalifikácií na výkon zdravotníckeho povolania len na štátnych príslušníkov **členských štátov** (§ 8 ods. 2 zákona o uznávaní), čo je v rozpore s platnou komunitárnou úpravou. Podľa osobitných smerníc sú totiž na účely uznávania odborných kvalifikácií so štátnymi príslušníkmi členských štátov zrovnoprávnení štátni príslušníci **tretích štátov**, ak sú:

- a) **rodinnými príslušníkmi občanov Únie, ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu v členskom štáte** podľa smernice č. 2004/38/ES,
- b) **osobami s dlhodobým pobytom na území členského štátu** podľa smernice č. 2003/109/ES,
- c) **držiteľmi povolenia na pobyt vydaného na účely vedeckého výskumu** podľa smernice č. 2005/71/ES,
- d) **utečencami alebo osobami, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana** podľa smernice č. 2004/83/ES,
- e) **študentmi** v zmysle smernice č. 2004/114/ES,
- f) **rodinnými príslušníkmi štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa zdržiava v členskom štáte a ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny, aby s ním boli spojení**, v zmysle smernice č. 2003/86/ES.

Na zosúladienie slovenskej právnej úpravy s komunitárnou úpravou je potrebná táto legislatívna úprava:

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 560/2008 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

V § 8 odsek 2 znie:

„(2) Príslušný orgán postupuje podľa § 8 odsek 1, ak je žiadateľ

- a) občanom členského štátu,
- b) rodinným príslušníkom občana Únie, ktorý má právo pobytu alebo právo trvalého pobytu v členskom štáte,^{12a)}
- c) osobou s dlhodobým pobytom na území členského štátu,^{12b)}
- d) držiteľom povolenia na pobyt vydaného na účely vedeckého výskumu,^{12c)}
- e) utečencom alebo osobou, ktorej bola poskytnutá doplnková ochrana,^{12d)}
- f) študentom^{12e)} alebo
- g) rodinným príslušníkom občana tretieho štátu, ktorý sa zdržiava v členskom štáte a ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny.^{12f)}

Poznámky pod čiarou k odkazom 12a, 12b, 12c, 12d, 12e a 12f znejú:

„12a) Smernica Rady a Európskeho parlamentu 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, ktorou sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 1612/68 a zrušujú sa smernice 64/221 EHS, 68/360 EHS, 72/194 EHS, 73/148 EHS, 75/34 EHS, 75/35 EHS, 90/364 EHS, 90/365 EHS a 93/96 EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30. 4. 2004).

12b) Smernica Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 23. 1. 2004).

12c) Smernica Rady 2005/71/ES z 12. októbra 2005 o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu (Ú. v. EÚ L 289, 3. 11. 2005).

12d) Smernica Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, 30. 09. 2004, Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, 19/zv. 7).

12e) Smernica Rady 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdií, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby (Ú. v. EÚ L 375, 23. 12. 2004).

12f) Smernica Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 3. 10. 2003).“.

V § 8 sa dopĺňa odsek 3, ktorý znie:

„Ak nejde o žiadateľa podľa § 8 ods. 2, príslušný orgán postupuje podľa § 10.“

5.2.4 PODMIENKY UKLADANIA KOMPENZAČNÝCH MECHANIZMOV ŽIADATEĽOM Z TRETÍCH ŠTÁTOV (§ 19 ODS. 3)

Platné znenie:

Kompenzačné mechanizmy § 19 [...] (3) Uznaná škola, ktorá uskutočňuje obdobné vzdelávanie na území Slovenskej republiky, posúdi na požiadanie príslušného orgánu pre potreby uloženia kompenzačného mechanizmu podľa odseku 2 obsah a rozsah získaných vedomostí a zručností a vo svojom posudku uvedie a) vedomosti a zručnosti, ktoré má žiadateľ preukázať v adaptačnom období, a odporúčanú dĺžku adaptačného obdobia v ustanovenom týždennom pracovnom čase, pričom zohľadní aj jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že v inom členskom štáte ide o kvalifikovaného pracovníka, b) základné vedomosti a zručnosti na výkon príslušných pracovných činností, ktoré má žiadateľ preukázať skúškou spôsobilosti, a odporúčaný termín vykonania skúšky spôsobilosti, pričom zohľadní aj jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že v inom členskom štáte ide o kvalifikovaného pracovníka. [...]
--

Citované ustanovenie zákona o uznávaní zohľadňuje v rámci podmienok ukladania kompenzačných mechanizmov iba skutočnosť, že žiadateľ je kvalifikovaným pracovníkom v členskom štáte, a nie skutočnosť, že **žiadateľ môže byť kvalifikovaným pracovníkom v treťom štáte**.

Na podporu uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov je potrebné upraviť citované ustanovenie zákona o uznávaní takto:

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 560/2008 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

V § 19 ods. 3 písm. a) sa za slová „členskom štáte“ vkladajú slová „alebo treťom štáte“.

V § 19 ods. 3 písm. b) sa za slová „členskom štáte“ vkladajú slová „alebo treťom štáte“.

5.2.5 POŽIADAVKY NA ADAPTAČNÉ OBDOBIE ŽIADATEĽOV Z TRETÍCH ŠTÁTOV (§ 20 ODS. 4)

Platné znenie:

§ 20 Vykonanie skúšky spôsobilosti a absolvovanie adaptačného obdobia [...] (4) Príslušné orgány určia požiadavky na adaptačné obdobie žiadateľa, ktoré zohľadnia jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že ide o kvalifikovaného príslušníka povolania z iného členského štátu. [...]
--

Citované ustanovenie zákona o uznávaní zohľadňuje v rámci požiadaviek na adaptačné obdobie žiadateľa iba skutočnosť, že žiadateľ je kvalifikovaným príslušníkom povolania z iného členského štátu, a nie skutočnosť, že **žiadateľ môže byť kvalifikovaným príslušníkom povolania z tretieho štátu**.

Na podporu uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov je potrebné upraviť citované ustanovenie zákona o uznávaní takto:

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 560/2008 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

V § 20 ods. 4 sa za slovo „štátu“ vkladajú slová „alebo tretieho štátu“.

5.3 NÁVRH ZÁKONA O CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ SO ZAPRACOVANÍM ZMIEN

Z hľadiska uznávania odborných kvalifikácií je nepochybným prínosom vládneho návrhu zákona o celoživotnom vzdelávaní skutočnosť, že umožní **uznávanie odbornej kvalifikácie formou skúšky na overenie odbornej spôsobilosti bez požiadavky absolvovania formálneho vzdelávania**. Predkladateľ zákona si však zrejme neuvedomil význam tohto alternatívneho uznávania pre migrantov, osobitne pre migrantov z tretích štátov. Znenie tohto vládneho návrhu zákona vykazuje niektoré nedostatky, ktoré by mohli úplne **znemožniť uznávanie odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov podľa tohto zákona**.

Vzhľadom na to, že tento vládny návrh sa ešte stále nachádza v legislatívnom procese, ako aj z dôvodu prehľadnosti a jasnosti je (na rozdiel od jednotlivých návrhov legislatívnych úprav zákona o uznávaní v podkapitole 5.2 tejto publikácie) uvedené celé znenie tohto návrhu, upravené tak, aby zohľadňovalo aj požiadavky uznávania odborných kvalifikácií migrantov z tretích štátov.

Do vládneho návrhu zákona boli zapracované najmä nasledujúce nevyhnutné zmeny:

5.3.1 NEGATÍVNE VYMEDZENIE PREDMETU ÚPRAVY ZÁKONA (§ 1 ODS. 2)

Návrh zákona v pôvodnom znení v poznámke pod čiarou č. 1 k ustanoveniu § 1 ods. 2, ktoré zakotvuje **negatívne vymedzenie predmetu úpravy** zákona, demonštratívne uvádza osobitné predpisy, ktoré týmto návrhom zákona nie sú dotknuté. V tejto poznámke pod čiarou však absentuje **základný právny predpis v oblasti uznávania odborných kvalifikácií**, ktorým je zákon č. 293/2007 Z.z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov. Preto bolo nevyhnutné do znenia návrhu zákona zapracovať zmenu v podobe doplnenia slov „zákon

č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov“ za slovom „napríklad“ v poznámke pod čiarou č. 1.

5.3.2 PODMIENKY NA VYKONANIE SKÚŠKY ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI (§ 17 ODS. 2)

Pôvodné znenie návrhu zákona v ustanovení § 17 ods. 2 uvádza: „Žiadateľom o vykonanie skúšky (ďalej len „uchádzač“) môže byť fyzická osoba, ktorá najneskôr v deň konania skúšky dosiahla vek 18 rokov a má ukončenú povinnú školskú dochádzku podľa osobitného predpisu“, pričom v poznámke pod čiarou č. 15 k tomuto ustanoveniu návrh zákona odkazuje na ustanovenie § 19 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov, ktoré upravuje povinnú školskú dochádzku. Požiadavka, že žiadateľ o vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti musí mať ukončenú povinnú školskú dochádzku podľa slovenského právneho predpisu, zjavne bráni tomu, aby o vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti mohol požiadať ktokoľvek, kto **neabsolvoval povinnú školskú dochádzku v Slovenskej republike**. V záujme umožnenia uznania odbornej kvalifikácie migrantov, vrátane migrantov z tretích štátov, bolo nevyhnutné vypustiť požiadavku povinnej školskej dochádzky, ako aj poznámku pod čiarou č. 15, a upraviť navrhované znenie § 17 ods. 2 takto: „Žiadateľom o vykonanie skúšky (ďalej len „uchádzač“) môže byť fyzická osoba, ktorá najneskôr v deň konania skúšky dosiahla vek 18 rokov a získala aspoň základy vzdelania.“ Pojem „základy vzdelania“ je totiž všeobecnejší, približne zodpovedá pojmu „povinná školská dochádzka“ a súčasne umožňuje subsumovať pod tento pojem **základné vzdelanie získané mimo územia Slovenskej republiky**.

5.3.3 PRÍLOHY K ŽIADOSTI O VYKONANIE SKÚŠKY ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI (§ 17 ODS. 5 A § 18 ODS. 6)

Ustanovenie § 17 ods. 5 v pôvodnom znení návrhu zákona znie:

„(5) K žiadosti o vykonanie skúšky uchádzač priloží

a) úradne osvedčenú kópiu dokladu o dosiahnutom stupni vzdelania,

b) úradne osvedčenú kópiu osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie, o overenie ktorej žiada alebo potvrdenie zamestnávateľa o najmenej 5-ročnej praxi v príslušnom odbore,

c) potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti na výkon príslušnej pracovnej činnosti, ak sa vyžaduje,

d) doklad o zaplatení poplatku podľa odseku 9.“

Podľa písm. a) citovaného ustanovenia musí uchádzač k žiadosti **obligatórne priložiť** („priložiť“) **úradne osvedčenú kópiu o dosiahnutom stupni vzdelania**. Splnenie tejto požiadavky môže byť pre migrantov z tretích štátov veľmi problematické, pretože pokiaľ takýto doklad nemajú na území Slovenskej republiky, jeho zadováženie z krajiny pôvodu môže byť spojené **so značnými ťažkosťami, prípadne vôbec nemusí byť možné**. Toto ustanovenie tiež **neguje** jeden z hlavných prínosov uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania, ktorým je **validácia poznatkov len na základe skúšky, bez potreby ich formálneho dokladovania**.

Podľa písm. b) citovaného ustanovenia musí uchádzač k žiadosti tiež obligatórne priložiť **úradne osvedčenú kópiu osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania**, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie, o overenie ktorej žiada, **alebo potvrdenie zamestnávateľa o najmenej 5-ročnej praxi v príslušnom odbore**. Uchádzač, ktorý neabsolvoval príslušný akreditovaný vzdelávací program ďalšieho vzdelávania, musí teda predložiť potvrdenie zamestnávateľa o najmenej 5-ročnej praxi v príslušnom odbore. Splnenie tejto požiadavky môže byť pre migrantov z tretích štátov tiež problematické, pretože ak pracovali v danom odbore vo svojej krajine pôvodu alebo inde v zahraničí, alebo ak im zamestnávateľ z akéhokoľvek dôvodu odmietne alebo nemôže takéto potvrdenie vydať, môže sa stať, že túto požiadavku nebudú môcť vôbec splniť. Uchádzač navyše nemusel vôbec vykonávať predmetnú činnosť v **pracovnom pomere, ale napríklad ako živnostník**, a teda ani v tomto prípade by uvedenú požiadavku nemohol splniť.

Predloženie dokladov uvedených v § 17 ods. 5 písm. a) a b) nemá byť obligatórne, ale len **fakultatívne**, pričom v prípade potvrdenia podľa písm. b) je potrebné zohľadniť nielen potvrdenie od zamestnávateľa, ale aj **iné**

obdobné potvrdenie (napr. o výkone podnikania). Tiež je v tomto ustanovení potrebné zohľadniť skutočnosť, že tieto doklady môžu byť vystavené v cudzom jazyku, a preto je potrebné zakotviť **požiadavku ich úradného prekladu do štátneho jazyka**, pokiaľ nie sú vystavené v slovenskom alebo českom jazyku. Z pôvodného znenia tohto ustanovenia je zrejmé, že tento návrh s **uznávaním odborných kvalifikácií migrantov vôbec nepočíta**.

Vzhľadom na uvedené nedostatky bolo potrebné preformulovať ustanovenie § 17 ods. 5 takto:

„(5) K žiadosti o vykonanie skúšky uchádzač priloží

- a) úradne osvedčenú kópiu dokladu o dosiahnutom stupni vzdelania, ak uchádzač môže takýto doklad predložiť; ak ide o doklad v inom ako slovenskom alebo českom jazyku, uchádzač priloží aj jeho úradný preklad do štátneho jazyka;
- b) úradne osvedčenú kópiu osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie, o overenie ktorej žiada, ak uchádzač absolvoval takýto program; ak ide o doklad v inom ako slovenskom alebo českom jazyku, uchádzač priloží aj jeho úradný preklad do štátneho jazyka,
- c) potvrdenie zamestnávateľa o praxi uchádzača v príslušnom odbore alebo iné potvrdenie o praxi uchádzača v príslušnom odbore, ak uchádzač môže takéto potvrdenie predložiť; ak ide o doklad v inom ako slovenskom alebo českom jazyku, uchádzač priloží aj jeho úradný preklad do štátneho jazyka;
- d) potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti na výkon príslušnej pracovnej činnosti, ak sa vyžaduje,
- e) doklad o zaplatení poplatku podľa odseku 9.“

V nadväznosti na túto zmenu členenia ustanovenia § 17 ods. 5 bolo potrebné zmeniť ustanovenie § 18 ods. 6 takto:

„(6) Ak uchádzač nesplní povinnosti podľa § 17 ods. 5 písm. d) a e) skúšku nemožno vykonať.“

5.3.4 CELÉ ZNENIE NÁVRHU ZÁKONA

Celé znenie návrhu zákona so zapracovaním uvedených zmien je uvedené tu:

**Zákon
z 2009**

o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I
Prvá časť
ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 1
Predmet úpravy

- (1) Tento zákon upravuje
- a) celoživotné vzdelávanie, v ktorom ďalšie vzdelávanie nadväzuje na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní,
 - b) akreditáciu vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania,
 - c) pravidlá a postupy overovania a uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania zamerané na nadobudnutie čiastočnej kvalifikácie a úplnej kvalifikácie,
 - d) národnú sústavu kvalifikácií,
 - e) informačný systém ďalšieho vzdelávania,
 - f) systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb ďalšieho vzdelávania,
 - g) kontrolu dodržiavania podmienok akreditácie a dodržiavania podmienok udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti (ďalej len „oprávnenie“).
- (2) Tento zákon sa nevzťahuje na nadobúdanie, hodnotenie a overovanie odbornej kvalifikácie na účely výkonu povolání podľa osobitných predpisov¹⁴²⁾,

¹⁴²⁾ Napríklad zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene

na prípravu na výkon odborných činností podľa osobitných predpisov¹⁴³⁾ a na vzdelávanie uskutočňované podľa osobitných predpisov¹⁴⁴⁾ a ¹⁴⁵⁾. Týmto zákonom nie je dotknutá pôsobnosť iných právnických osôb a fyzických osôb podľa osobitných predpisov.

§ 2
Celoživotné vzdelávanie

(1) Celoživotné vzdelávanie sú všetky aktivity, ktoré sa uskutočňujú v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a schopnosti. Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp výchovy a vzdelávania uplatňovaný vo vzdelávacej sústave Slovenskej republiky tvorí

- a) školské vzdelávanie a
- b) ďalšie vzdelávanie nadväzujúce na stupeň vzdelania dosiahnutý v školskom vzdelávaní.

(2) Školským vzdelávaním je výchova a vzdelávanie uskutočňované v materských školách, základných školách, gymnáziách, stredných odborných školách, konzervatóriách, školách pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zriadených podľa osobitných predpisov¹⁴⁶⁾ a štúdium v akreditovaných študijných programoch na vysokých školách uskutočňované

a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 19 zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov, zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.

¹⁴³⁾ Napríklad zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 84 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁴⁴⁾ Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁴⁵⁾ Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁴⁶⁾ Napríklad § 19 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 110 a 111 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov.

podľa osobitného predpisu⁴⁾. Úspešným absolvovaním školského vzdelávania sa získava stupeň vzdelania.

(3) Ďalším vzdelávaním je vzdelávanie vo vzdelávacích inštitúciách ďalšieho vzdelávania (ďalej len „vzdelávacia inštitúcia“), ktoré nadväzuje na školské vzdelávanie a umožňuje získať čiastočnú kvalifikáciu alebo úplnú kvalifikáciu alebo doplniť, obnoviť, rozšíriť alebo prehĺbiť si kvalifikáciu nadobudnutú v školskom vzdelávaní alebo uspokojiť záujmy a získať spôsobilosť zapájať sa do života občianskej spoločnosti. Úspešným absolvovaním ďalšieho vzdelávania nemožno získať stupeň vzdelania.

(4) Ďalšie vzdelávanie sa uskutočňuje v štátnom jazyku¹⁴⁷⁾ a podľa záujmu účastníkov ďalšieho vzdelávania a možností vzdelávacích inštitúcií aj v inom ako štátnom jazyku.

§ 3

Vymedzenie niektorých pojmov

Na účely tohto zákona sa rozumie

a) vzdelávacím programom ďalšieho vzdelávania (ďalej len „vzdelávací program“) ucelený program určovania, naplňovania a overovania cieľov, obsahu, metód a foriem vzdelávacieho procesu, jeho hodnotenia, organizácie a riadenia; vzdelávací program ďalšieho vzdelávania môže byť členený na moduly,

b) modulom vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania samostatná, ucelená, záväzná, časová a obsahová vzdelávacia jednotka vzdelávacieho programu;

c) odborným garantom vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania (ďalej len „odborný garant“) fyzická osoba, ktorá na základe a v rozsahu nadobudnutej odbornej spôsobilosti a lektorskej spôsobilosti zodpovedá za kvalitu projektu vzdelávacieho programu, za kvalitu jeho uskutočňovania a za koordináciu činnosti lektorov,

d) lektorom vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania (ďalej len „lektor“) fyzická osoba, ktorá na základe a v rozsahu nadobudnutej odbornej spôsobilosti a lektorskej spôsobilosti uskutočňuje vzdelávaciu činnosť v oblasti ďalšieho vzdelávania,

¹⁴⁷⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

e) odbornou spôsobilosťou odborného garanta a lektora súhrn odborných vedomostí, zručností a schopností získaných stupňom vzdelania a praxou v príslušnom odbore,

f) lektorskou spôsobilosťou súhrn lektorských vedomostí, zručností a schopností získaných vzdelávaním zameraným na rozvoj lektorských kompetencií alebo lektorskou činnosťou,

g) profilom absolventa popis vedomostí a zručností získaných úspešným absolvovaním vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, ktoré vytvárajú spôsobilosť pre výkon pracovných činností v určitom povolaní,

h) záverečnou skúškou akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania (ďalej len „záverečná skúška“) overenie vedomostí, zručností a schopností účastníka ďalšieho vzdelávania v rozsahu schváleného vzdelávacieho programu a overenie spôsobilosti používať ich pri výkone odborných činností,

i) odbornou spôsobilosťou súhrn vedomostí, zručností a schopností požadovaných na výkon pracovnej činnosti,

j) skúškou na overenie odbornej spôsobilosti (ďalej len „skúška“) overenie vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby podľa kvalifikačného štandardu a hodnotiaceho štandardu danej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie,

k) dokumentáciou vzdelávacieho programu súbor písomných dokumentov, ktorými sa riadi a kontroluje proces vzdelávania a súbor písomností, na základe ktorých vydáva vzdelávacia inštitúcia osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania,

l) čiastočnou kvalifikáciou súbor vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby vykonávať určitú pracovnú činnosť alebo súbor pracovných činností v určitom povolaní v rozsahu určenom kvalifikačným štandardom,

m) úplnou kvalifikáciou stupeň vedomostí, zručností a schopností fyzickej osoby vykonávať všetky pracovné činnosti v určitom povolaní v rozsahu určenom kvalifikačným štandardom; úplná kvalifikácia sa môže skladať z viacerých čiastočných kvalifikácií,

n) kvalifikačným štandardom súhrn vedomostí, zručností a schopností potrebných na nadobudnutie príslušnej čiastočnej kvalifikácie a úplnej kvalifikácie,

o) hodnotiacim štandardom súhrn kritérií, organizačných a metodických postupov, materiálnych, technických a priestorových predpokladov na overovanie a hodnotenie dosiahnutej odbornej spôsobilosti podľa ustanovených kvalifikačných štandardov,

p) informačnou povinnosťou povinnosť vzdelávacej inštitúcie poskytnúť bezplatne, úplne, správne, pravdivo a v ustanovených termínoch údaje súvisiace s uskutočňovanými vzdelávacími aktivitami ďalšieho vzdelávania,

q) systémom monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb komplexný inštitucionálny mechanizmus zberu a vyhodnocovania informácií o požiadavkách trhu práce koordinovaný medzi zástupcami Ministerstva školstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ústredných orgánov štátnej správy a sociálnych partnerov, ktorí na základe jednotnej metodiky formulujú kvalitatívne a kvantitatívne požiadavky na kvalifikácie uplatniteľné na trhu práce.

§ 4

Druhy, formy a rozsah ďalšieho vzdelávania

(1) Druhy ďalšieho vzdelávania sú

a) ďalšie odborné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti,

b) rekvalifikačné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo k získaniu úplnej kvalifikácie - odbornej spôsobilosti pre jednu alebo viac pracovných činností v inom povolani ako v tom, pre ktoré získal kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania,

c) kontinuálne vzdelávanie vo vzdelávacích programoch ďalšieho vzdelávania, ktorým si účastník ďalšieho vzdelávania dopĺňa, rozširuje, prehĺbuje alebo obnovuje kvalifikáciu ako predpoklad na výkon odbornej činnosti v súlade s osobitnými predpismi¹⁴⁸⁾,

d) záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a iné vzdelávanie, ktorým účastník ďalšieho vzdelávania uspokojuje svoje záujmy, zapája sa do života občianskej spoločnosti a všeobecne rozvíja svoju osobnosť.

(2) Vzdelávacie inštitúcie uskutočňujú akreditované vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania a neakreditované vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania.

(3) Vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania sa môžu uskutočňovať prezenčnou, dištančnou alebo kombinovanou formou.

(4) Pre všetky vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania akreditované podľa tohto zákona je ustanovený rozsah vyučovacej hodiny 45 minút. Ak sa praktické

¹⁴⁸⁾ Napríklad zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

vyučovanie uskutočňuje na pracovisku fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá nie je vzdelávacou inštitúciou podľa § 5 písm. b) a c), trvá vyučovacia hodina 60 minút.

(5) Jeden modul vzdelávacieho programu zodpovedá minimálne desiatim vyučovacím hodinám v rozsahu 45 minút.

§ 5

Vzdelávacie inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Vzdelávacie inštitúcie sú

a) gymnáziá, stredné odborné školy, konzervatóriá, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy, jazykové školy (ďalej len „školy“)¹⁴⁹⁾ a vysoké školy¹⁵⁰⁾, ktoré okrem školského vzdelávania uskutočňujú aj vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania,

b) právnické osoby¹⁵⁰⁾, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním,

c) fyzické osoby – podnikatelia¹⁵¹⁾, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním.

§ 6

Povinnosti vzdelávacej inštitúcie ďalšieho vzdelávania

(1) Vzdelávacia inštitúcia, ktorá uskutočňuje v príslušnom kalendárnom roku ďalšie vzdelávanie, je povinná do 15. februára nasledujúceho roku poskytnúť ministerstvu údaje o počte zamestnancov zabezpečujúcich proces vzdelávania, o zdrojoch financovania vzdelávania, o vekovej a vzdelanostnej štruktúre účastníkov ďalšieho vzdelávania a účastníkov ďalšieho vzdelávania, ktorí úspešne absolvovali záverečnú skúšku alebo skúšku (ďalej len „absolvent vzdelávania“) a o vzdelávacích činnostiach inštitúcie. Ministerstvo zverejní formulár na svojej internetovej stránke najneskôr do 31. decembra príslušného kalendárneho roka.

¹⁴⁹⁾ § 27 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z.

¹⁵⁰⁾ Napríklad zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov, zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

¹⁵¹⁾ § 5 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

(2) Vzdelávacia inštitúcia, ktorej ministerstvo vydalo potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu

a) uskutočňuje akreditovaný vzdelávací program za podmienok, za akých bolo potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu vydané,

b) vedie dokumentáciu o uskutočňovaní akreditovaného vzdelávacieho programu,

c) oznamuje ministerstvu zmenu sídla, názvu, zrušenia alebo zániku vzdelávacej inštitúcie a zasiela ministerstvu úradne osvedčené kópie dokladov súvisiacich s oznamovanými zmenami najneskôr do 30 dní odo dňa uskutočnenia zmeny,

d) predkladá na posúdenie ministerstvu zmenu názvu vzdelávacieho programu, obsahu a rozsahu vzdelávacieho programu, odborného garanta a lektorského zabezpečenia vzdelávacieho programu,

e) na účely kontroly dodržiavania podmienok akreditácie vzdelávacieho programu oznamuje ministerstvu začiatok a miesto poskytovania akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, a to najmenej desať pracovných dní pred termínom jeho uskutočnenia; v prípade neuskutočnenia nahláseného akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania oznamuje túto skutočnosť ministerstvu najmenej jeden pracovný deň vopred,

f) poskytuje nevyhnutnú súčinnosť na účely kontroly a hodnotenia uskutočňovaného akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania a spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie uskutočňovať vzdelávací program ďalšieho vzdelávania,

§ 7

Dokumentácia akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania

(1) Vzdelávacia inštitúcia vedie dokumentáciu akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania (ďalej len „akreditovaný vzdelávací program“).

(2) Dokumentáciu akreditovaného vzdelávacieho programu tvorí

a) projekt akreditovaného vzdelávacieho programu,

b) katalógový list účastníkov akreditovaného vzdelávacieho programu,

c) výkaz o uskutočňovaní akreditovaného vzdelávacieho programu,

d) výkaz o materiálnom, technickom a priestorovom zabezpečení akreditovaného vzdelávacieho programu,

e) protokol o záverečnej skúške,

f) hodnotenie kvality uskutočneného akreditovaného vzdelávacieho programu účastníkmi ďalšieho vzdelávania.

(3) Podrobnosti o dokumentácii akreditovaného vzdelávacieho programu ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

Druhá časť AKREDITÁCIA ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA A UKONČOVANIE AKREDITOVANÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

§ 8

Akreditačná komisia pre ďalšie vzdelávanie

(1) Zriaďuje sa akreditačná komisia pre ďalšie vzdelávanie (ďalej len „akreditačná komisia“) ako poradný orgán ministerstva.

(2) Predsedu akreditačnej komisie a členov akreditačnej komisie vymenúva minister školstva Slovenskej republiky z odborníkov v oblasti ďalšieho vzdelávania.

(3) Akreditačná komisia posudzuje spôsobilosť vzdelávacej inštitúcie uskutočniť vzdelávací program ďalšieho vzdelávania a na základe splnenia podmienok podľa § 10 odporúča ministerstvu vydať potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu, ktorý vedie

a) k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehlbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti,

b) k čiastočnej kvalifikácii alebo k úplnej kvalifikácii, ktorou sa účastník ďalšieho vzdelávania pripravuje na nadobudnutie odbornej spôsobilosti na vykonávanie jednej alebo viacerých pracovných činností v inom povolaní ako v tom, pre ktoré získal kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania; to platí aj pre tých účastníkov ďalšieho vzdelávania, ktorí nie sú kvalifikovaní pre žiadne povolanie, alebo

c) k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehlbeniu kvalifikácie ako predpokladu na výkon odbornej činnosti, ak akreditácia tohto vzdelávania nie je upravená osobitným predpisom.

(4) Akreditačná komisia posudzuje zmenu názvu akreditovaného vzdelávacieho programu, zmenu obsahu a rozsahu akreditovaného vzdelávacieho programu, zmenu odborného garanta a lektorského zabezpečenia akreditovaného vzdelávacieho programu. Bez posúdenia v akreditačnej komisii možno schválený rozsah vzdelávacieho programu zvýšiť najviac o 20%.

(5) Podrobnosti o činnosti akreditačnej komisie upraví štatút akreditačnej komisie, ktorý vydá ministerstvo.

§ 9

Akreditácia vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania

(1) Akreditácia vzdelávacieho programu je štátne overenie spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie uskutočňovať akreditovaný vzdelávací program na základe splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom.

(2) O akreditácii rozhoduje ministerstvo, ktoré na základe odporúčania akreditačnej komisie vydá vzdelávacej inštitúcii potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu.

(3) Akreditáciou vzdelávacieho programu

a) podľa § 8 ods. 3 písm. a) je vyhodnotenie a potvrdenie obsahu a rozsahu doplnenia, obnovenia, rozšírenia alebo prehlbenia kvalifikácie vzdelávacím programom ďalšieho vzdelávania uvedeným v profile absolventa a overenie spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie personálne a materiálno-technicky zabezpečiť poskytovanie vzdelávacieho programu,

b) podľa § 8 ods. 3 písm. b) je vyhodnotenie a potvrdenie zhody posudzovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania so zodpovedajúcim kvalifikačným štandardom podľa § 21 a overenie spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie personálne a materiálno-technicky zabezpečiť poskytovanie vzdelávacieho programu; školy získavajú akreditáciu pre vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania zodpovedajúce študijným odborom alebo učebným odborom, ktoré sú uvedené pre príslušnú školu v sieti¹⁵²⁾, vysoké školy získavajú akreditáciu pre vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania na základe platnej akreditácie vysokoškolských študijných programov,

c) podľa § 8 ods. 3 písm. c) je vyhodnotenie a potvrdenie zhody posudzovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania so zodpovedajúcim kvalifikačným predpokladom upraveným v osobitnom predpise²⁾ a overenie spôsobilosti vzdelávacej inštitúcie personálne a materiálno-technicky zabezpečiť poskytovanie vzdelávacieho programu.

§ 10

Podmienky akreditácie vzdelávacieho programu

Podmienkou na vydanie potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu vzdelávacej inštitúcii je

a) predloženie dokladu o predmete činnosti vzdelávania alebo činnosti priamo súvisiacej so vzdelávaním,

b) predloženie dokladu o odbornej spôsobilosti a lektorskej spôsobilosti odborného garanta,

c) predloženie dokladov o odbornej spôsobilosti a lektorskej spôsobilosti lektorov,

d) predloženie dokladov o materiálnom, technickom a priestorovom zabezpečení vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania,

¹⁵²⁾ § 15 ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z.

e) predloženie vzdelávacieho programu zodpovedajúceho rozsahom a náročnosťou vzdelávaciemu programu ďalšieho vzdelávania podľa § 8 ods. 3,

f) predloženie dokladu o zaradení školy do siete¹¹⁾ alebo dokladu o akreditácii vysokoškolských študijných programov¹⁵³⁾, ak je žiadateľom škola alebo vysoká škola,

g) odporúčanie akreditačnej komisie podľa § 8 ods. 3.

§ 11

Odborná spôsobilosť a lektorská spôsobilosť odborného garanta vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania a lektora vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania

(1) Odborný garant musí v závislosti od obsahového zamerania akreditovaného vzdelávacieho programu spĺňať tieto požiadavky:

a) vysokoškolské vzdelanie prvého alebo druhého stupňa v príslušnom odbore vzdelávacieho programu, najmenej dva roky praxe v odbore, ktorého sa vzdelávací projekt týka a najmenej dva roky lektorskej činnosti,

b) úplné stredné vzdelanie s maturitou v príslušnom odbore vzdelávacieho programu, najmenej štyri roky praxe v odbore, ktorého sa vzdelávací projekt týka a najmenej tri roky lektorskej činnosti, alebo

c) výučný list v príslušnom odbore vzdelávacieho programu, najmenej päť rokov praxe v odbore, ktorého sa vzdelávací projekt týka a najmenej päť rokov lektorskej činnosti.

(2) Lektor musí v závislosti od obsahového zamerania akreditovaného vzdelávacieho programu spĺňať tieto požiadavky:

a) vysokoškolské vzdelanie prvého alebo druhého stupňa v odbore vzdelávacieho programu, najmenej dva roky praxe v oblasti, ktorej sa vzdelávací projekt týka a preukázateľná lektorská spôsobilosť,

b) vysokoškolské vzdelanie prvého alebo druhého stupňa, najmenej štyri roky praxe v oblasti, ktorej sa vzdelávací projekt týka a preukázateľná lektorská spôsobilosť,

c) úplné stredné vzdelanie s maturitou v príslušnom odbore vzdelávacieho programu, najmenej dva roky praxe v oblasti, ktorej sa vzdelávací projekt týka a preukázateľná lektorská spôsobilosť,

d) úplné stredné vzdelanie s maturitou, najmenej šesť rokov praxe v oblasti, ktorej sa vzdelávací projekt týka a preukázateľná lektorská spôsobilosť,

¹⁵³⁾ § 83 zákona č. 131/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.

e) výučný list v príslušnom odbore vzdelávacieho programu, najmenej štyri roky praxe v oblasti, ktorej sa vzdelávací projekt týka a preukázateľná lektorská spôsobilosť, alebo

f) absolvovanie akreditovaného vzdelávacieho programu v príslušnom odbore vzdelávacieho programu, najmenej desať rokov praxe v oblasti, ktorej sa vzdelávací projekt týka a preukázateľná lektorská spôsobilosť.

(3) Odborná spôsobilosť sa preukazuje príslušným dokladom o vzdelaní a potvrdením zamestnávateľa o dĺžke odbornej praxe.

(4) Lektorská spôsobilosť sa preukazuje dokladom o absolvovaní vzdelávania zameraného na rozvoj lektorských kompetencií alebo potvrdením vzdelávacej inštitúcie o výkone lektorskej činnosti lektora za príslušné obdobie s uvedením obsahového zamerania a jej rozsahu najmenej po dobu šesť mesiacov.

§ 12

Akreditácia vzdelávacieho programu

(1) Ministerstvo koná na základe žiadosti vzdelávacej inštitúcie o akreditáciu vzdelávacieho programu. Žiadosť o akreditáciu obsahuje

- a) identifikačné údaje o žiadateľovi,
- b) profil vzdelávacej inštitúcie.

(2) Prílohou žiadosti sú projekt vzdelávacieho programu, doklady a dokumentácia preukazujúce splnenie podmienok podľa § 10 ods. 1 písm. a) až f) a doklad o zaplatení správneho poplatku.¹⁵⁴⁾

(3) Žiadosť o akreditáciu vzdelávacieho programu sa podáva ministerstvu.

(4) Na základe odporúčania akreditačnej komisie ministerstvo vydá potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu do 120 dní odo dňa doručenia žiadosti o akreditáciu; ak žiadosť neobsahuje údaje v požadovanom rozsahu, ministerstvo vyzve žiadateľa o predloženie chýbajúcich údajov, ktoré žiadateľ musí doplniť do 30 dní, a vydá potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu do 120 dní odo dňa prijatia požadovaných chýbajúcich údajov.

(5) Ministerstvo vydá rozhodnutie o neudelení potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu, ak žiadateľ nespĺňa podmienky akreditácie vzdelávacieho programu alebo nedoplnil chýbajúce údaje v lehote podľa odseku 5.

(6) Potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu pre školy sa vydáva na dobu uvedenia študijného odboru alebo učebného odboru pre príslušnú školu

¹⁵⁴⁾ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

v sieti¹¹⁾. Potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu pre vysoké školy sa vydá na dobu platnosti príslušného akreditovaného vysokoškolského študijného programu. Potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu pre ostatné vzdelávacie inštitúcie sa vydáva na päť rokov. Potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu je neprevoditeľné a neprechádza na právneho nástupcu vzdelávacej inštitúcie.

(7) Ak ide o potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu pre školy a vysoké školy, potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu sa vzťahuje aj na uskutočňovanie samostatných modulov akreditovaného vzdelávacieho programu. Súčasťou potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu je i uvedenie modulov na ktoré sa vzťahuje akreditácia.

(8) Podrobnosti o obsahu žiadosti o akreditáciu vzdelávacieho programu a podrobnosti o projekte vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

§ 13

Zánik a odňatie akreditácie vzdelávacieho programu

(1) Akreditácia vzdelávacieho programu zaniká

a) zrušením vzdelávacej inštitúcie, ktorej bolo vydané potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu, alebo zánikom predmetu činnosti, ktorým je vzdelávanie,

b) smrťou fyzickej osoby, ktorej bolo vydané potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu alebo jej vyhlásením za mŕtvu,

c) uplynutím doby platnosti potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu, alebo

d) odňatím potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu z dôvodu neplnenia povinností uvedených v odseku 2.

(2) Ministerstvo potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu odníme, ak vzdelávacia inštitúcia

a) poskytne nepravdivé alebo neúplné údaje v žiadosti o akreditáciu vzdelávacieho programu,

b) závažným spôsobom alebo opakovane porušuje povinnosti podľa § 6, § 14 ods. 11, § 19 ods. 3 a § 22 ods. 6,

c) nespĺňa podmienky akreditácie vzdelávacieho programu, alebo

d) požiadala o odňatie akreditácie vzdelávacieho programu.

(3) Vzdelávacia inštitúcia, ktorej bola odňatá akreditácia vzdelávacieho programu podľa odseku 2 písm. a) a b), môže opätovne požiadať o akreditáciu príslušného vzdelávacieho programu najskôr po uplynutí dvoch rokov odo dňa právoplatného rozhodnutia o odňatí akreditácie vzdelávacieho programu.

§ 14

Záverečná skúška akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania a osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania

(1) Vzdelávanie vo vzdelávacom programe sa ukončuje záverečnou skúškou. Účastník ďalšieho vzdelávania môže vykonať záverečnú skúšku, pokiaľ absolvoval najmenej 75% výučby.

(2) Cieľom záverečnej skúšky je overenie vedomostí a zručností účastníka ďalšieho vzdelávania v rozsahu schváleného vzdelávacieho programu a overenie schopností vykonávať odborné činnosti, ktorých sa vzdelávací program týka.

(3) Záverečná skúška sa uskutočňuje v písomnej forme, ústnej forme, praktickej forme alebo kombináciou všetkých foriem. Písomná forma a ústna forma záverečnej skúšky sa koná najneskôr do 15 dní po ukončení vzdelávania. Praktickú formu záverečnej skúšky možno vykonať aj v inom termíne.

(4) Záverečná skúška akreditovaného vzdelávacieho programu, ktorý vedie k čiastočnej alebo úplnej kvalifikácii, sa koná pred skúšobnou komisiou. Skúšobná komisia má najmenej troch členov, ktorých vymenúva štatutárny orgán vzdelávacej inštitúcie alebo štatutárnym orgánom písomne poverená osoba. Záverečná skúška je verejná.

(5) Predsedom skúšobnej komisie je odborný garant alebo lektor príslušného akreditovaného vzdelávacieho programu.

(6) Členmi skúšobnej komisie sú fyzické osoby, ktorých odborná spôsobilosť sa rovná úrovni lektora podľa § 11 ods. 2. Za člena skúšobnej komisie nemôže byť vymenovaný kandidát, ktorému by pôsobením v skúšobnej komisii mohol vzniknúť konflikt záujmov.

(7) Ak sa účastník ďalšieho vzdelávania zo závažných dôvodov nemôže zúčastniť záverečnej skúšky v stanovenom termíne, môže vykonať záverečnú skúšku v náhradnom termíne určenom vzdelávacou inštitúciou, najneskôr však do 60 dní odo dňa ukončenia vzdelávania. Ak sa účastník ďalšieho vzdelávania nezúčastní záverečnej skúšky v náhradnom termíne, záverečnú skúšku vykonal neúspešne.

(8) Účastníkovi ďalšieho vzdelávania, ktorý neúspešne vykonal záverečnú skúšku, povolí na jeho žiadosť vzdelávacia inštitúcia vykonať opravnú záverečnú skúšku. Vykonať opravnú záverečnú skúšku možno len raz. Opravná záverečná skúška sa uskutoční najneskôr do 30 dní odo dňa neúspešného vykonania záverečnej skúšky.

(9) Vzdelávacia inštitúcia vydá na základe úspešného vykonania záverečnej skúšky absolventovi akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania (ďalej len „osvedčenie“), ktoré platí na celom území Slovenskej republiky.

(10) Osvedčenie je verejnou listinou a vydáva sa na dobu neurčitú; jeho platnosť nemožno obmedziť ďalšími povinnosťami.

(11) Vzdelávacia inštitúcia vedie register účastníkov ďalšieho vzdelávania podľa § 22 ods. 5.

(12) Podrobnosti o osvedčení o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

Tretia časť

OPRÁVNENÉ VZDELÁVACIE INŠTITÚCIE A UZNÁVANIE
VÝSLEDKOV ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

§ 15

Oprávnenie na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti

(1) Škola alebo vysoká škola, ktorej bolo vydané potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu podľa § 12 ods. 7, môže požiadať ministerstvo o udelenie oprávnenia v tomto akreditovanom vzdelávacom programe.

(2) Akreditačná komisia posúdi spôsobilosť školy alebo vysokej školy vykonať skúšku podľa odseku 3 alebo odseku 4 a odporučí ministerstvu udeliť oprávnenie alebo vydať rozhodnutie o neudelení oprávnenia.

(3) Ministerstvo udelí oprávnenie škole, ak

a) predloží žiadosť o udelenie oprávnenia,

b) predloží návrh samosprávneho kraja na udelenie oprávnenia na základe kladného vyjadrenia krajskej rady¹⁵⁵⁾,

c) predloží menný zoznam osôb, ktoré navrhuje za členov skúšobnej komisie podľa § 17 ods. 7,

d) predloží doklady o materiálnom a technickom zabezpečení potrebnom na vykonávanie skúšky,

e) predloží doklad o zaplatení správneho poplatku podľa osobitného predpisu.¹³⁾

(4) Ministerstvo udelí oprávnenie vysokej škole, ak

a) predloží žiadosť o udelenie oprávnenia najneskôr dva roky pred uplynutím platnosti potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu podľa § 12 ods. 7,

b) predloží menný zoznam osôb, ktoré navrhuje za členov skúšobnej komisie podľa § 17 ods. 7,

¹⁵⁵ § 8 zákona č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov

c) predloží doklady o materiálnom a technickom zabezpečení potrebnom na vykonávanie skúšky,

d) predloží doklad o zaplacení správneho poplatku podľa osobitného predpisu¹³⁾.

(5) Na základe odporúčania akreditačnej komisie ministerstvo vydá oprávnenie do 90 dní od doručenia žiadosti o udelenie oprávnenia; ak žiadosť neobsahuje údaje v požadovanom rozsahu, ministerstvo vyzve žiadateľa o predloženie chýbajúcich údajov, ktoré žiadateľ musí doplniť do 30 dní, a vydá oprávnenie do 90 dní od prijatia požadovaných chýbajúcich údajov.

(6) Ministerstvo vydá rozhodnutie o neudelení oprávnenia, ak žiadateľ nespĺňa podmienky pre udelenie oprávnenia alebo nedoplnil chýbajúce údaje v lehote podľa odseku 5.

(7) Oprávnenie sa vydáva na dobu platnosti potvrdenia o akreditácii príslušného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania podľa § 12 ods. 7, ktorý vedie k nadobudnutiu príslušnej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie. Oprávnenie je neprevoditeľné a neprechádza na právneho nástupcu. Udelenie oprávnenia sa vyznačí v akreditačnom spise a v informačnom systéme ďalšieho vzdelávania.

§ 16

Zánik oprávnenia

(1) Oprávnenie zaniká ak

a) zanikne vzdelávacia inštitúcia, ktorej bolo vydané oprávnenie,

b) uplynie doba platnosti oprávnenia, alebo

c) bolo oprávnenie odňaté podľa odseku 2.

(2) Ministerstvo oprávnenie odníme, ak vzdelávacia inštitúcia

a) poskytne nepravdivé alebo neúplné údaje v žiadosti o udelenie oprávnenia,

b) závažným spôsobom poruší alebo opakovane porušuje povinnosti podľa § 6, § 14 ods. 11, § 19 ods. 3 a § 22 ods. 6,

c) požiada o odňatie oprávnenia.

(3) Vzdelávacia inštitúcia, ktorej bolo odňaté oprávnenie podľa odseku 2 písm.

a) a b), môže opätovne požiadať o udelenie oprávnenia najskôr po uplynutí dvoch rokov odo dňa odňatia oprávnenia.

§ 17

Overovanie a hodnotenie odbornej spôsobilosti

(1) Uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania a overenie a hodnotenie odbornej spôsobilosti fyzickej osoby podľa kvalifikačného štandardu a hodnotiaceho štandardu danej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie sa uskutočňuje skúškou.

(2) Žiadateľom o vykonanie skúšky (ďalej len „uchádzač“) môže byť fyzická osoba, ktorá najneskôr v deň konania skúšky dosiahla vek 18 rokov a získala aspoň základy vzdelania.

(3) Pisomnú žiadosť o vykonanie skúšky zasiela uchádzač vzdelávacej inštitúcii, ktorej bolo vydané oprávnenie podľa § 15 ods. 3 alebo ods. 4 (ďalej len „oprávnená vzdelávacia inštitúcia“).

(4) Žiadosť o vykonanie skúšky musí obsahovať

a) meno, priezvisko a dátum narodenia uchádzača,

b) adresu trvalého pobytu uchádzača,

c) názov čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie, o overenie ktorej uchádzač žiada.

(5) K žiadosti o vykonanie skúšky uchádzač priloží

a) úradne osvedčenú kópiu dokladu o dosiahnutom stupni vzdelania, ak uchádzač môže takýto doklad predložiť; ak ide o doklad v inom ako slovenskom alebo českom jazyku, uchádzač priloží aj jeho úradný preklad do štátneho jazyka;

b) úradne osvedčenú kópiu osvedčenia o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie, o overenie ktorej žiada, ak uchádzač absolvoval takýto program; ak ide o doklad v inom ako slovenskom alebo českom jazyku, uchádzač priloží aj jeho úradný preklad do štátneho jazyka,

c) potvrdenie zamestnávateľa o praxi uchádzača v príslušnom odbore alebo iné potvrdenie o praxi uchádzača v príslušnom odbore, ak uchádzač môže takéto potvrdenie predložiť; ak ide o doklad v inom ako slovenskom alebo českom jazyku, uchádzač priloží aj jeho úradný preklad do štátneho jazyka;

d) potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti na výkon príslušnej pracovnej činnosti, ak sa vyžaduje,

e) doklad o zaplacení poplatku podľa odseku 9.

(6) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia, ktorej bola doručená žiadosť o vykonanie skúšky, nesmie podmieniť vykonanie skúšky absolvovaním akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania v tejto vzdelávacej inštitúcii.

(7) Odbornú spôsobilosť uchádzača pri skúške overuje a hodnotí skúšobná komisia oprávnenej vzdelávacej inštitúcie, ktorú tvorí predseda a traja ďalší členovia. Predsedu a ďalších členov skúšobnej komisie vymenúva štatutárny orgán oprávnenej vzdelávacej inštitúcie. Členom skúšobnej komisie je zástupca oprávnenej vzdelávacej inštitúcie, zástupca stavovskej organizácie alebo zástupca profesijnej organizácie, zástupca zamestnávateľov a zástupca príslušnej školy alebo vysokej školy odborne spôsobilý v odbore požadovanej čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie.

(8) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia informuje najmenej desať dní vopred ministerstvo o mieste a čase konania skúšky.

(9) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia je oprávnená požadovať od uchádzača poplatok za vykonanie skúšky, ktorý je najviac 300 eur.

(10) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia je oprávnená požadovať od uchádzača poplatok za vykonanie opravnej skúšky, ktorý je najviac 100 eur.

§ 18

Skúška na overenie odbornej spôsobilosti

(1) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia zašle uchádzačovi do 90 dní odo dňa doručenia žiadosti o vykonanie skúšky oznámenie o termíne konania skúšky a zoznam požiadaviek pre úspešné absolvovanie skúšky spolu s hodnotiacimi štandardmi na danú čiastočnú kvalifikáciu alebo úplnú kvalifikáciu.

(2) Skúšku možno vykonať najskôr po uplynutí 21 dní odo dňa doručenia oznámenia uchádzačovi, najneskôr však do štyroch mesiacov odo dňa doručenia žiadosti o vykonanie skúšky.

(3) Ak sa uchádzač zo zdravotných dôvodov alebo iných závažných dôvodov nemôže zúčastniť skúšky v termíne podľa odseku 1, môže s uvedením dôvodov písomne požiadať o určenie iného termínu konania skúšky. Žiadosť musí byť doručená oprávnenej vzdelávacej inštitúcii najneskôr dva dni pred pôvodným termínom konania skúšky. Zmeškanie tejto lehoty môže oprávnená vzdelávacia inštitúcia odpustiť uchádzačovi zo závažných dôvodov. Na oznámenie nového termínu konania skúšky sa primerane použije odsek 1.

(4) Skúška je verejná a uskutočňuje sa pred skúšobnou komisiou oprávnenej vzdelávacej inštitúcie.

(5) Pred začatím skúšky uchádzač predloží predsedovi skúšobnej komisie na overenie odbornej spôsobilosti doklad totožnosti.

(6) Ak uchádzač nesplní povinnosti podľa § 17 ods. 5 písm. d) a e) skúšku nemožno vykonať.

(7) Predseda skúšobnej komisie

a) kontroluje pripravenosť a organizáciu skúšky,

b) zodpovedá za priebeh skúšky a hodnotenie,

c) dbá na to, aby sa skúška uskutočňovala podľa príslušného hodnotiaceho štandardu,

d) kontroluje správnosť protokolu o skúške,

e) podpisuje osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii,

f) vypracúva správu o priebehu a výsledku skúšky.

(8) Skúšku tvorí teoretická časť a praktická časť v závislosti od charakteru pracovnej činnosti, na výkon ktorej sa overuje dosiahnutá odborná spôsobilosť a ktorá je určená hodnotiacim štandardom. Môže sa uskutočniť v písomnej forme, ústnej forme alebo praktickej forme, prípadne kombináciou všetkých foriem.

(9) Uchádzač vykoná skúšku úspešne, ak splní požiadavky určené v hodnotiacom štandarde. Skúšobná komisia sa na výsledku skúšky uznáša nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých svojich členov. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu skúšobnej komisie.

(10) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia zašle uchádzačovi, ktorý vykonal skúšku úspešne, osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii do desiatich dní odo dňa vykonania skúšky. Ak uchádzač vykonal skúšku neúspešne, oprávnená vzdelávacia inštitúcia zašle uchádzačovi písomné oznámenie o výsledku skúšky do desiatich dní odo dňa vykonania skúšky.

(11) Uchádzač, ktorý vykonal skúšku neúspešne, môže požiadať do 15 dní oprávnenú vzdelávaciu inštitúciu o vykonanie opravnej skúšky alebo do 15 dní odo dňa doručenia výsledku preskúmania priebehu a výsledku skúšky podľa § 20 ods. 2. Na vykonanie opravnej skúšky sa použijú ustanovenia § 17 a 18 primerane. Opravná skúška sa uskutoční najneskôr do 60 dní odo dňa doručenia žiadosti o vykonanie opravnej skúšky.

(12) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia vedie dokumentáciu o uskutočňovaní skúšok na overenie odbornej spôsobilosti, ktorú tvorí

a) dokumentácia o obsahu a forme skúšky,

b) zoznam účastníkov skúšky,

c) zoznam členov skúšobnej komisie,

d) správa o priebehu a výsledku skúšky.

§ 19

Osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii a úplnej kvalifikácii

(1) Dokladom potvrdzujúcim úspešné vykonanie skúšky je osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii, ktoré oprávňuje držiteľa vykonávať odborné činnosti zodpovedajúce čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii. Osvedčenie o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii je verejnou listinou a vydáva ho oprávnená vzdelávacia inštitúcia v štátnom jazyku.

(2) Podrobnosti o náležitostiach osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

(3) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia vedie register účastníkov ďalšieho vzdelávania podľa § 22 ods. 5 a oznamuje tieto údaje ministerstvu.

(4) Na základe žiadosti fyzickej osoby vydá oprávnená vzdelávacia inštitúcia odpis osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii za poplatok podľa osobitného predpisu¹³⁾.

(5) Odpis osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii v záhlaví nesie označenie „odpis“ a na konci textu je uvedená veta „Tento odpis je zhodný s prvopisom“. Odpis osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej

kvalifikácii podpíše štatutárny orgán oprávnenej vzdelávacej inštitúcie a pripoji odtlačok pečiatky oprávnenej vzdelávacej inštitúcie a dátum.

§ 20

Preskúvanie priebehu a výsledku skúšky na overenie odbornej spôsobilosti

(1) Každý, kto neúspešne vykonal skúšku alebo opravnú skúšku, môže písomne požiadať ministerstvo o preskúmanie priebehu a výsledku skúšky alebo opravnej skúšky do 15 dní odo dňa doručenia písomného oznámenia o výsledku skúšky.

(2) Ministerstvo preskúma priebeh a výsledok skúšky v celom rozsahu, môže si vyžiadať správu o priebehu a výsledku skúšky, vyjadrenia skúšobnej komisie a uchádzača. Ministerstvo rozhodne o žiadosti do 60 dní odo dňa jej doručenia. Ak zistí, že priebeh a výsledok skúšky nezodpovedali riadnemu vykonaniu skúšky, najmä ak sa v priebehu skúšky vyskytli závažné nedostatky, ktoré mali vplyv na výsledok skúšky alebo hodnotenie nebolo uskutočnené v súlade s hodnotiacim štandardom, nariadi vykonať opakovanú skúšku, inak žiadosť zamietne a výsledok skúšky potvrdí. Výsledok preskúmania priebehu a výsledku skúšky ministerstvo písomne oznámi uchádzačovi a oprávnenej vzdelávacej inštitúcii.

(3) Oprávnená vzdelávacia inštitúcia, ktorá vykonala skúšku, uskutoční opakovanú skúšku najneskôr do 30 dní odo dňa doručenia výsledku preskúmania priebehu a výsledku skúšky. Skúšobnú komisiu tvoria piati členovia. Jedným z členov skúšobnej komisie je zástupca ministerstva. Oprávnená vzdelávacia inštitúcia nie je oprávnená požadovať od uchádzača poplatok za vykonanie opakovanej skúšky.

Štvrtá časť

NÁRODNÁ SÚSTAVA KVALIFIKÁCIÍ, INFORMAČNÝ SYSTÉM ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA A SYSTÉM MONITOROVANIA A PROGNÓZOVANIA VZDELÁVACÍCH POTRIEB

§ 21

Národná sústava kvalifikácií

(1) Národná sústava kvalifikácií je verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov.

(2) V Národnej sústave kvalifikácií sú o úplných kvalifikáciách uvádzané tieto údaje:

- a) názov a číselné označenie (kód) úplnej kvalifikácie,
- b) určenie, ktorého povolania alebo povolani sa úplná kvalifikácia týka,
- c) zoznam všetkých čiastočných kvalifikácií, ak sa úplná kvalifikácia člení na čiastočné kvalifikácie,
- d) kvalifikačný štandard úplnej kvalifikácie, ak sa úplná kvalifikácia nečlení na čiastočné kvalifikácie,
- e) hodnotiaci štandard úplnej kvalifikácie.

(3) V Národnej sústave kvalifikácií sú o čiastočných kvalifikáciách uvádzané tieto údaje:

- a) názov a číselné označenie (kód) čiastočnej kvalifikácie,
- b) určenie, ktorého povolania alebo povolani sa čiastočná kvalifikácia týka,
- c) kvalifikačný štandard čiastočnej kvalifikácie, vrátane nadväznosti na iné kvalifikácie,
- d) hodnotiaci štandard čiastočnej kvalifikácie,
- e) zoznam všetkých nadväzujúcich kvalifikácií, ktorých získanie je predpokladom na získanie úplnej kvalifikácie, ak ide o čiastočnú kvalifikáciu, ktorá je súčasťou úplnej kvalifikácie.

(4) Systémovým rámcom pre tvorbu národnej sústavy kvalifikácií je najmä národná sústava povolani podľa osobitného predpisu.¹⁵⁶⁾

(5) Národnú sústavu kvalifikácií vytvára a aktualizuje ministerstvo v súčinnosti so zástupcami zamestnávateľov, zástupcami zamestnancov, zástupcami územnej samosprávy, zástupcami vzdelávacích inštitúcií a zástupcami ústredných orgánov štátnej správy.

(6) Národnú sústavu kvalifikácií vydá ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom.

(7) Získanie úplnej kvalifikácie na výkon povolania sa potvrdzuje

a) dokladom alebo súborom dokladov o dosiahnutí príslušného stupňa vzdelania alebo vzdelaní v príslušnom odbore uvedenom v národnej sústave kvalifikácií vydaným po absolvovaní vzdelávania získaného podľa osobitných predpisov^{3) a 4)},

b) vykonaním záverečnej skúšky¹⁵⁷⁾, maturitnej skúšky¹⁵⁸⁾ alebo absolventskej skúšky¹⁵⁹⁾ v školách zapísaných v sieti¹¹⁾ a osvedčením o úplnej kvalifikácii v príslušnom odbore vzdelania uvedeným v národnej sústave kvalifikácií,

¹⁵⁶⁾ § 35a zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 139/2008 Z. z..

¹⁵⁷⁾ § 73 zákona č. 245/2008 Z. z..

¹⁵⁸⁾ § 74 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení zákona č. 184/2009 Z. z..

¹⁵⁹⁾ § 79 zákona č. 245/2008 Z. z..

ktorému predchádzalo získanie príslušných čiastočných kvalifikácií potrebných na jej získanie a potvrdených podľa tohto zákona,
 c) dokladom o nadobudnutí príslušného stupňa vzdelania uvedeného v národnej sústave kvalifikácií a získaním príslušnej čiastočnej kvalifikácie alebo čiastočných kvalifikácií, ktoré sú potvrdené podľa tohto zákona a uvedené v národnej sústave kvalifikácií.

§ 22

Informačný systém ďalšieho vzdelávania

(1) Informačný systém ďalšieho vzdelávania je informačným systémom verejnej správy podľa osobitného predpisu.¹⁶⁰⁾ Správcom informačného systému ďalšieho vzdelávania je ministerstvo.

(2) Informačný systém ďalšieho vzdelávania tvorí

a) register vzdelávacích inštitúcií, ktoré uskutočňujú akreditované vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania,

b) register akreditovaných vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania,

c) register účastníkov ďalšieho vzdelávania,

d) prognóza vzdelávacích potrieb podľa § 23 ods. 3.

(3) Register vzdelávacích inštitúcií, ktoré uskutočňujú akreditované vzdelávacie programy, obsahuje :

a) názov a adresa vzdelávacej inštitúcie,

b) názov a rozsah akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania,

c) dátum vydania a číslo potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu,

d) dátum vydania a číslo oprávnenia vykonávať skúšku na overenie odbornej spôsobilosti.

(4) V registri akreditovaných vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania sú vedené tieto informácie:

a) názov a adresa vzdelávacej inštitúcie,

b) žiadosť o akreditáciu a projekt vzdelávacieho programu,

c) dátum vydania a číslo potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu,

d) dátum a dôvod odňatia potvrdenia o akreditácii,

e) cieľová skupina účastníkov ďalšieho vzdelávania,

f) profil absolventa,

g) meno, priezvisko a tituly odborného garanta akreditovaného vzdelávacieho programu,

h) mená, priezviská a tituly lektorov akreditovaného vzdelávacieho programu.

(5) V registri účastníkov ďalšieho vzdelávania sú vedené tieto informácie:

a) evidenčné číslo osvedčenia a dátum vydania osvedčenia,

b) meno a priezvisko držiteľa osvedčenia,

c) dátum a miesto narodenia držiteľa osvedčenia,

d) názov a číslo akreditovaného vzdelávacieho programu, ktorého sa účastník ďalšieho vzdelávania zúčastnil,

e) obdobie, v ktorom sa zúčastnil akreditovaného vzdelávacieho programu,

f) dátum vykonania záverečnej skúšky,

g) dátum vykonania skúšky,

h) evidenčné číslo osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii a dátum vydania osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii.

(6) Vzdelávacie inštitúcie poskytujúce akreditované vzdelávacie programy sú povinné štvrťročne ministerstvu oznamovať informácie podľa odseku 5.

§ 23

Systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb

(1) Ministerstvo vytvára systém monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb.

(2) Výstupom systému monitorovania a prognózovania vzdelávacích potrieb je prognóza vzdelávacích potrieb, ktorú ministerstvo zverejňuje v registri prognóz vzdelávacích potrieb každé tri roky.

(3) Prognóza vzdelávacích potrieb obsahuje tieto informácie:

a) kvantitatívnu definíciu typov voľných pracovných miest,

b) kvalitatívny popis obsahu kvalifikácií vyžadovaných trhom práce na obdobie, pre ktoré sa táto prognóza vydáva,

c) odvetvovú a regionálnu špecifikáciu kvalifikačných potrieb trhu práce a špecifikáciu podľa úrovne vzdelania.

(4) Prognóza vzdelávacích potrieb je nástrojom poradenstva o celoživotnom vzdelávaní, ktorý využívajú inštitúcie poskytujúce poradenské služby ako aj ministerstvo pre usmerňovanie ponuky celoživotného vzdelávania.

¹⁶⁰⁾ Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Piata časť
KONTROLA DODRŽIAVANIA PODMIENOK AKREDITÁCIE
A DODRŽIAVANIA PODMIENOK UDELENIA OPRÁVNENIA NA
VYKONÁVANIE SKÚŠKY NA OVERENIE ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI

§ 24
Predmet kontroly

- (1) Predmetom kontroly je
- a) dodržiavanie podmienok akreditácie vzdelávacieho programu,
 - b) dodržiavanie podmienok, za ktorých bolo vzdelávacej inštitúcii udelené oprávnenie podľa § 15 ods. 3 alebo ods. 4,
 - c) plnenie povinností vzdelávacej inštitúcie podľa § 6, § 14 ods. 11, § 19 ods. 3 a § 22 ods. 6.
- (2) Kontrola dodržiavania podmienok akreditácie vzdelávacieho programu je zameraná najmä na
- a) vedenie dokumentácie vzdelávacieho programu súvisiaceho s uskutočňovaním akreditovaného vzdelávacieho programu podľa § 7 ods. 2,
 - b) hodnotenie úrovne uskutočňovaného vzdelávacieho procesu, dodržiavanie učebného plánu a učebných osnov, na základe ktorého bolo vydané potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu,
 - c) overenie zodpovedajúceho personálneho, materiálneho a technického zabezpečenia vzdelávacieho programu v súlade s projektom vzdelávacieho programu,
 - d) overenie pravdivosti dokladov o právnej subjektivite, názve a adrese vzdelávacej inštitúcie,
 - e) plnenie povinností podľa § 6, § 14 ods. 11 a § 22 ods. 6.
- (3) Kontrola dodržiavania podmienok, za ktorých bolo vzdelávacej inštitúcii udelené oprávnenie podľa § 15 ods. 3 alebo ods. 4 je zameraná najmä na
- a) platnosť potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu,
 - b) dodržiavanie hodnotiacich štandardov ustanovených na hodnotenie čiastočnej kvalifikácie alebo úplnej kvalifikácie, na ktorú získala oprávnenie,
 - c) overenie zodpovedajúceho personálneho, materiálneho a technického zabezpečenia potrebného na vykonávanie skúšky,
 - d) overenie pravdivosti dokladov o právnej subjektivite, názve a adrese vzdelávacej inštitúcie,
 - e) vedenie dokumentácie súvisiacej s uskutočňovaním skúšok na overenie odbornej spôsobilosti podľa § 18 ods. 12,
 - f) plnenie povinností podľa § 6, § 14 ods. 11, § 18 ods. 12 a § 19 ods. 3.

§ 25
Výkon kontroly

(1) Kontrolu vykonávajú ministerstvom poverení zamestnanci ministerstva v spolupráci s odborníkmi z vysokých škôl a z iných odborných a vedeckých inštitúcií (ďalej len „poverené osoby“). Kontrolné oprávnenia iných orgánov podľa osobitných predpisov tým nie sú dotknuté.

(2) Poverené osoby sú pri výkone kontroly oprávnené

- a) vstúpiť do objektov vzdelávacích inštitúcií a kontrolovať uskutočňovanie vzdelávacieho programu,
- b) vyžiadať predloženie dokladov podľa § 6, § 14 ods. 11, § 18 ods. 12, § 19 ods. 3 a § 22 ods. 6,
- c) odňať doklady podľa písmena b) v priestoroch alebo mimo priestorov kontrolovaného subjektu, pričom musia vydať potvrdenie o ich prevzatí,
- d) vyžadovať súčinnosť kontrolovaného subjektu.

(3) Poverené osoby sú povinné

- a) preukázať sa poverením na vykonanie kontroly spolu s preukazom totožnosti,
- b) pred začatím kontroly oznámiť kontrolovanému subjektu predmet a účel kontroly,
- c) v prípade konfliktu záujmov, bezodkladne oznámiť túto skutočnosť ministerstvu,
- d) postupovať tak, aby neboli dotknuté práva a právom chránené záujmy kontrolovaného subjektu,
- e) postupovať tak, aby zistili čo najobjektívnejšie skutočný stav, pričom nesmú zasahovať do právomocí riadiacich zamestnancov kontrolovaných subjektov,
- f) prerokovať výsledky kontroly so štatutárnym orgánom kontrolovaného subjektu alebo ním poverenou osobou,
- g) spracovať protokol o priebehu a o výsledku kontroly,
- h) zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach súvisiacich s výkonom kontroly.

(4) Štatutárny orgán kontrolovaného subjektu alebo ním poverená osoba je pri výkone kontroly povinná

- a) zabezpečiť vytvorenie vhodných materiálnych, technických a priestorových podmienok na vykonanie kontroly,
- b) poskytnúť súčinnosť pri výkone kontroly,
- c) zdržať sa konania, ktoré môže mariť výkon kontroly,
- d) dostaviť sa v určenom termíne na prerokovanie výsledku kontroly,
- e) odovzdať na požiadanie poverenej osobe doklady podľa odseku 2 písm. b).

§ 26

Spracovanie a prerokovanie výsledkov kontroly

(1) O výsledku vykonanej kontroly vyhotovujú poverené osoby protokol o kontrole dodržiavania podmienok akreditácie vzdelávacieho programu alebo protokol o kontrole dodržiavania podmienok udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky (ďalej len „protokol“).

(2) Protokol obsahuje najmä

- a) názov, adresu a identifikačné číslo kontrolovaného subjektu,
- b) miesto a čas kontroly,
- c) predmet kontroly,
- d) mená, priezviská a podpisy osôb, ktoré kontrolu vykonali,
- e) preukázané kontrolné zistenia,
- f) vyjadrenie štatutárneho orgánu kontrolovaného subjektu alebo ním poverenej osoby k priebehu a výsledkom kontroly.

(3) Ak poverené osoby zistia pri výkone kontroly nedodržiavanie podmienok a povinností, ministerstvo uloží kontrolovanému subjektu opatrenia na odstránenie a na nápravu zistených nedostatkov, lehotu na ich splnenie a povinnosť v určenej lehote písomne informovať ministerstvo o ich splnení.

(4) Ak kontrolovaný subjekt v uloženej lehote neodstránil zistené nedostatky alebo v určenej lehote písomne neoznámil ministerstvu ich splnenie, ministerstvo

- a) uloží pokutu podľa § 27,
- b) odíme potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu alebo
- c) odíme oprávnenie.

(5) Pri zistení závažného nedodržiavania podmienok a povinností kontrolovaného subjektu ministerstvo uloží pokutu podľa § 27 súbežne s opatrením na odstránenie a na nápravu zistených nedostatkov podľa ods. 3.

Šiesta časť
SPRÁVNE DELIKTY

§ 27

(1) Ministerstvo uloží pokutu vzdelávacej inštitúcie

- a) od 300 eur do 3 000 eur za neposkytnutie údajov ustanovených v § 6 ods. 1 a v § 22 ods. 5,
- b) od 100 eur do 1 000 eur za poskytnutie nesprávnych údajov ustanovených v § 6 ods. 1 a v § 22 ods. 5,
- c) od 100 eur do 1000 eur za nesplnenie povinností ustanovených v § 6 ods. 2,
- d) od 100 eur do 1000 eur za nesplnenie povinností ustanovenej v § 14 ods. 11,

e) od 100 eur do 1000 eur za nevedenie dokumentácie o uskutočňovaní skúšok na overenie odbornej spôsobilosti podľa § 18 ods. 12,

f) od 100 eur do 1000 eur za nevedenie registra účastníkov ďalšieho vzdelávania podľa § 19 ods. 3,

g) od 100 eur do 1000 eur za nesplnenie povinnosti uloženej kontrolným orgánom podľa § 26 ods. 3).

(2) Pri určení výšky pokuty sa prihliada najmä na závažnosť zistených nedostatkov a nesplnených povinností, na rozsah ich následkov.

(3) Ministerstvo môže pokutu uložiť aj opakovane a to až do odstránenia nezákonného stavu. Uložením pokuty nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa uložila.

(4) Konanie o uložení pokuty možno začať do jedného roka odo dňa zistenia porušenia povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď k porušeniu povinnosti došlo.

(5) Výnosy z pokút sú príjmom štátneho rozpočtu.

Siedma časť

SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 28

(1) Na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní¹⁶¹⁾.

(2) Konanie o akreditácii, ktoré sa neskončilo do nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa považuje za konanie o akreditácii podľa tohto zákona.

(3) Rozhodnutia a potvrdenia o akreditácii vydané podľa doterajších predpisov strácajú platnosť po piatich rokoch odo dňa ich vydania.

(4) Osvedčenia o získanom vzdelaní vydané absolventom akreditovaných vzdelávacích aktivít podľa doterajších predpisov sa považujú za osvedčenia vydané podľa tohto zákona.

(5) Ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem „osvedčenie o získanom vzdelaní“ považuje sa to za „osvedčenie o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania“.

¹⁶¹⁾ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

§ 29

Zrušovacie ustanovenia

(1) Zrušuje sa zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z. v znení zákona č. 567/2001 Z. z., zákona č. 365/2004 Z. z. a zákona č. 653/2007 Z. z.

(2) Zrušuje sa vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 323/2001 Z. z. o podrobnostiach obsahu teoretických vedomostí a praktických znalostí, ktoré sa vyžadujú pri prevádzkovaní živnosti, spôsobe vykonania kvalifikačnej skúšky a o vydaní osvedčenia o jej konaní v znení vyhlášky č. 470/2007 Z. z.

Čl. II

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 123/1996 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 224/1996 Z. z., zákona č. 70/1997 Z. z., zákona č. 1/1998 Z. z., zákona č. 232/1999 Z. z., zákona č. 3/2000 Z. z., zákona č. 142/2000 Z. z., zákona č. 211/2000 Z. z., zákona č. 468/2000 Z. z., zákona č. 553/2001 Z. z., zákona č. 96/2002 Z. z., zákona č. 118/2002 Z. z., zákona č. 215/2002 Z. z., zákona č. 237/2002 Z. z., zákona č. 418/2002 Z. z., zákona č. 457/2002 Z. z., zákona č. 465/2002 Z. z., zákona č. 477/2002 Z. z., zákona č. 480/2002 Z. z., zákona č. 553/2002 Z. z., zákona č. 190/2003 Z. z., zákona č. 217/2003 Z. z., zákona č. 245/2003 Z. z., zákona č. 450/2003 Z. z., zákona č. 469/2003 Z. z., zákona č. 583/2003 Z. z., zákona č. 5/2004 Z. z., zákona č. 199/2004 Z. z., zákona č. 204/2004 Z. z., zákona č. 347/2004 Z. z., zákona č. 382/2004 Z. z., zákona č. 434/2004 Z. z., zákona č. 533/2004 Z. z., zákona č. 541/2004 Z. z., zákona č. 572/2004 Z. z., zákona č. 578/2004 Z. z., zákona č. 581/2004 Z. z., zákona č. 633/2004 Z. z., zákona č. 653/2004 Z. z., zákona č. 656/2004 Z. z., zákona č. 725/2004 Z. z., zákona č. 5/2005 Z. z., zákona č. 8/2005 Z. z., zákona č. 15/2005 Z. z., zákona č. 93/2005 Z. z., zákona č. 171/2005 Z. z., zákona č. 308/2005 Z. z., zákona č. 331/2005 Z. z., zákona č. 341/2005 Z. z., zákona č. 342/2005 Z. z., zákona č. 473/2005 Z. z., zákona č. 491/2005 Z. z., zákona č. 538/2005 Z. z., zákona č. 558/2005 Z. z., zákona č. 572/2005 Z. z., zákona č. 573/2005 Z. z., zákona č. 610/2005 Z. z., zákona č. 14/2006 Z. z., zákona č. 15/2006 Z. z., zákona č. 24/2006 Z. z., zákona č. 117/2006 Z. z., zákona č. 124/2006 Z. z., zákona č. 126/2006 Z. z., zákona č. 224/2006 Z. z., zákona č. 342/2006 Z. z., zákona č. 672/2006 Z. z., zákona č. 693/2006 Z. z., zákona č. 21/2007 Z. z., zákona č. 43/2007 Z. z., zákona č. 95/2007 Z. z., zákona č. 193/2007 Z. z., zákona č. 220/2007 Z. z., zákona č. 279/2007 Z. z., zákona č. 295/2007 Z. z., zákona č. 309/2007 Z. z., zákona č. 342/2007 Z. z., zákona č. 343/2007 Z. z., zákona

č. 344/2007 Z. z., zákona č. 355/2007 Z. z., zákona č. 358/2007 Z. z., zákona č. 359/2007 Z. z., zákona č. 460/2007 Z. z., zákona č. 517/2007 Z. z., zákona č. 537/2007 Z. z., zákona č. 548/2007 Z. z., zákona č. 571/2007 Z. z., zákona č. 577/2007 Z. z., zákona č. 647/2007 Z. z., zákona č. 661/2007 Z. z., zákona č. 92/2008 Z. z., zákona č. 112/2008 Z. z., zákona č. 167/2008 Z. z., zákona č. 214/2008 Z. z., zákona č. 264/2008 Z. z., zákona č. 405/2008 Z. z., zákona č. 408/2008 Z. z., zákona č. 451/2008 Z. z., zákona č. 465/2008 Z. z., zákona č. 495/2008 Z. z., zákona č. 514/2008 Z. z., zákona č. 8/2009 Z. z., zákona č. 45/2009 Z. z., zákona č. 188/2009 Z. z. a zákona č. 191/2009 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V prílohe sadzobníku správnych poplatkov v I. časti Všeobecná správa položka 5 písmeno d) znie:

„d) Konanie o akreditácii vzdelávacieho programu podľa osobitných predpisov¹⁰⁾ 100 eur“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 10 znie:

„¹⁰⁾ Napríklad zákon č. .../2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 288/1997 Z. z. o telesnej kultúre a o zmene a doplnení zákona 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.“

2. V prílohe sadzobníku správnych poplatkov v I. časti Všeobecná správa položka 5 sa za písmeno d) vkladajú nové písmená e) a f), ktoré znejú:

„e) Konanie o udelení oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti 200 eur

f) Vydanie odpisu osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii alebo úplnej kvalifikácii 10 eur“.

Doterajšie písmená e) až l) sa označujú ako písmená g) až n).

3. V prílohe sadzobníku správnych poplatkov v I. časti Všeobecná správa sa položka 5 dopĺňa oslobodením, ktoré znie:

„Oslobodenie

Od poplatku podľa písmena d) tejto položky sú oslobodené gymnázia, stredné odborné školy, konzervatóriá, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy, jazykové školy, ktoré žiadajú o akreditáciu vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania zodpovedajúcu študijným odborom alebo učebným odborom, ktoré sú uvedené pre príslušnú školu v sieti²⁰⁾ a vysoká škola, ktorá žiada o akreditáciu vzdelávacieho programu ďalšieho vzdelávania v rozsahu platnej akreditácie vysokoškolských študijných programov²¹⁾“.

Poznámky pod čiarou k odkazom 20 a 21 znejú:

„²⁰⁾ § 15 ods. 4 zákona č. 596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

²¹⁾ § 83 zákona č. 131/2002 o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.“

Čl. III

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení zákona č. 231/1992 Zb., zákona č. 600/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 132/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 216/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 123/1996 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 164/1996 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1996 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 290/1996 Z. z., zákona č. 288/1997 Z. z., zákona č. 379/1997 Z. z., zákona č. 70/1998 Z. z., zákona č. 76/1998 Z. z., zákona č. 126/1998 Z. z., zákona č. 129/1998 Z. z., zákona č. 140/1998 Z. z., zákona č. 143/1998 Z. z., zákona č. 144/1998 Z. z., zákona č. 161/1998 Z. z., zákona č. 178/1998 Z. z., zákona č. 179/1998 Z. z., zákona č. 194/1998 Z. z., zákona č. 263/1999 Z. z., zákona č. 264/1999 Z. z., zákona č. 119/2000 Z. z., zákona č. 142/2000 Z. z., zákona č. 236/2000 Z. z., zákona č. 238/2000 Z. z., zákona č. 268/2000 Z. z., zákona č. 338/2000 Z. z., zákona č. 223/2001 Z. z., zákona č. 279/2001 Z. z., zákona č. 488/2001 Z. z., zákona č. 554/2001 Z. z., zákona č. 261/2002 Z. z., zákona č. 284/2002 Z. z., zákona č. 506/2002 Z. z., zákona č. 190/2003 Z. z., zákona č. 219/2003 Z. z., zákona č. 245/2003 Z. z., zákona č. 423/2003 Z. z., zákona č. 515/2003 Z. z., zákona č. 586/2003 Z. z., zákona č. 602/2003 Z. z., zákona č. 347/2004 Z. z., zákona č. 350/2004 Z. z., zákona č. 365/2004 Z. z., zákona č. 420/2004 Z. z., zákona č. 533/2004 Z. z., zákona č. 544/2004 Z. z., zákona č. 578/2004 Z. z., zákona č. 624/2004 Z. z., zákona č. 650/2004 Z. z., zákona č. 656/2004 Z. z., zákona č. 725/2004 Z. z., zákona č. 8/2005 Z. z., zákona č. 93/2005 Z. z., zákona č. 331/2005 Z. z., zákona č. 340/2005 Z. z., zákona č. 351/2005 Z. z., zákona č. 470/2005 Z. z., zákona č. 473/2005 Z. z., zákona č. 491/2005 Z. z., zákona č. 555/2005 Z. z., zákona č. 567/2005 Z. z., zákona č. 124/2006 Z. z., zákona č. 126/2006 Z. z., zákona č. 17/2007 Z. z., zákona č. 99/2007 Z. z., zákona č. 193/2007 Z. z., zákona č. 218/2007 Z. z., zákona č. 358/2007 Z. z., zákona č. 577/2007 Z. z., zákona č. 112/2008 Z. z., zákona č. 445/2008 Z. z., zákona č. 448/2008 Z. z. a zákona č. 186/2009 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 22 odsek 1 písmeno e) znie:

„e) osvedčením o čiastočnej kvalifikácii alebo o úplnej kvalifikácii podľa osobitného predpisu^{31c)} alebo“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 31c znie:

„^{31c)} Zákon č. .../2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.“

2. V § 22 sa vypúšťajú odseky 3) až 6).

3. Za § 80n sa vkladá § 80o, ktorý vrátane nadpisu znie:

„80o

Prechodné ustanovenie účinné od 1. januára 2010

Živnostenské oprávnenia, ktoré nadobudli fyzické osoby a právnické osoby na základe osvedčenia o získanom vzdelaní v akreditovanej vzdelávacej ustanovizni nadobudnutého do 31. decembra 2009 a osvedčenia o vykonaní kvalifikačnej skúšky pred skúšobnou komisiou nadobudnutého do 31. decembra 2012, zostávajú zachované.“

4. V prílohe č. 2, skupina 214 – Ostatné sa pripája živnosť por. č. 71, ktorá znie:

71.	Vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti	Oprávnenie na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti	§ 15 až § 18 Zákona č./2009 o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
-----	--	--	--

Čl. IV

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2010 s výnimkou čl. I § 8 ods. 3 písm. b), § 15 až 20, § 21 ods. 5, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2011 a čl. I § 29 ods. 2 a čl. III bodov 1, 2, a 4, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2013.

PRAMENE

Právne akty a politické dokumenty Spoločenstva

Smernica č. 89/48/EHS o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov. Ú. v. ES L 19, 24.1.1989, s. 16.

Smernica č. 92/51/EHS o druhom všeobecnom systéme uznávania odborného vzdelania a prípravy, ktorou sa dopĺňa smernica 89/48/EHS. Ú. v. ES L 209, 24.7.1992, s. 25.

Tretia smernica č. 1999/42/ES, ktorou sa zavádza mechanizmus uznávania kvalifikácií na odborné činnosti, na ktoré sa vzťahujú smernice o liberalizácii a prechodných opatreniach a ktorými sa dopĺňa všeobecný systém uznávania kvalifikácií. Ú. v. ES L 201, 31.7.1999, s. 77.

Smernica č. 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií. Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22.

Smernica Rady č. 77/249/EHS na uľahčenie účinného výkonu slobody advokátov poskytovať služby. Ú. v. ES L 78, 26.3.1977, s. 17.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 98/5/ES o uľahčení trvalého výkonu povolania advokáta v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia. Ú. v. ES L 77, 14.3.1998, s. 36.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov. Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77.

Smernica Rady č. 2003/109/ES o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom. Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004, s. 44.

Smernica Rady č. 2005/71/ES o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu. Ú. v. EÚ L 289, 3.11.2005, s. 15.

Smernica Rady č. 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany. Ú. v. EÚ L 304, 30.9.2004, s. 12.

Smernica Rady č. 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby. Ú. v. EÚ L 375, 23.12.2004, s. 12.

Smernica Rady č. 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny. Ú. v. EÚ L 251, 3.10.2003, s. 12.

Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES z 15. decembra 2004 o jednotnom rámci Spoločenstva pre transparentnosť kvalifikácií a schopností (Europass). Ú. v. EÚ L 390, 31.12.2004, s. 6.

Odporúčanie Komisie z 11. marca 2002 o spoločnom európskom formáte pre životopisy (CV). Ú. v. ES, L 79, 22.3.2002, s. 66.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. júna 2009 o vytvorení európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy. Ú. v. EÚ, C 155, 8.7.2009, s. 1.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. Ú. v. EÚ C 111, 6. 5. 2008, s. 10.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady 2006/962/ES z 18. decembra 2006 o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie. Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady 2006/143/ES z 15. februára 2006 o ďalšej európskej spolupráci v oblasti zabezpečovania kvality vyššieho vzdelávania. Ú. v. EÚ L 64, 4.3.2006, s. 60.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady zo 18. júna 2009 o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET). Ú. v. EÚ C 155, 8.7.2009, s. 11.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 týkajúce sa medzinárodnej mobility v rámci Spoločenstva na účely vzdelávania a odbornej prípravy: Európska charta kvality mobility. Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 5.

Spoločné európske zásady identifikácie a validácie neformálneho a informálneho vzdelávania (závery Rady z 28. mája 2004)

Judikatura Súdneho dvora ES

Rozsudok Súdneho dvora ES zo 7. mája 1991, vec C-340/89, Irène Vlassopoulou v. Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg. Zb. rozh. SD ES 1991, s. I-2357.

Rozsudok Súdneho dvora zo 7. mája 1986 vo veci č. 131/85, Emir Gül v. Regierungspräsident Düsseldorf. Zb. rozh. SD ES 1986, s. 1573.

Rozsudok Súdneho dvora z 9. februára 1994, vec C-154/93, Abdullah Tawil-Albertini v. Ministre des affaires sociales. Zb. rozh. SD ES 1994, s. I-451.

Rozsudok Súdneho dvora zo 14. septembra 2000, vec C-238/98, Hugo Fernando Hocsman v. Ministre de l'Emploi et de la Solidarité. Zb. rozh. SD ES 2000, s. I-6623.

Právne predpisy – Slovenská republika

Zákon č. 293/2007 Z.z. o uznávaní odborných kvalifikácií v znení neskorších predpisov

Zákon č. 560/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 293/2007 Z.z. o uznávaní odborných kvalifikácií o zmene a doplnení zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 477/2002 o uznávaní odborných kvalifikácií a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov

Zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 442/2004 Z.z. o súkromných veterinárnych lekároch, o Komore veterinárnych lekárov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení zákona č. 488/2002 Z.z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov

Zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov

Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 238/2005 Z. z. o postupe pri uznávaní dokladov o vzdelaní

Dohovor o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania v európskom regióne (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 145/2000 Z. z.)

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydávaných v Slovenskej republike a v Českej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 248/2002 Z.z.)

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní v oblasti vysokého školstva (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 143/2005 Z.z.)

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o vzájomnom uznávaní častí štúdií a rovnocennosti dokladov o vzdelaní, hodností a titulov získaných v Slovenskej republike a v Poľskej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 3/2006 Z.z.)

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Maďarskej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 328/2000 Z.z.)

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Chorvátskej republiky o uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Chorvátskej republike (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 123/2000 Z.z.)

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o vzájomnom uznávaní častí štúdií a dokladov o vzdelaní vydaných v Slovenskej republike a v Rumunsku (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 236/1999 Z.z.)

Zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z.

Uznesenie vlády SR č. 483 zo 6. júna 2007 k návrhu legislatívneho zámeru zákona o celoživotnom vzdelávaní

Uznesenie vlády SR č. 105 zo 4. februára 2009 k návrhu implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky

Uznesenie vlády SR č. 338 zo 6. mája 2009 k návrhu koncepcie integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Vládny návrh zákona o celoživotnom vzdelávaní (ČPT 1245)

Právne predpisy – komparatívna štúdiá (Česká republika, Fínsko, Francúzsko, Rakúsko, Nemecko, Írsko, Spojené kráľovstvo)

Zákon č. 18/2004 Sb. o uznávaní odbornej kvalifikácie a iné spôsobilosti štátnych príslušníkov členských štátov Európskej únie a niektorých príslušníkov iných štátov a o zmene niektorých zákonov (zákon o uznávaní odbornej kvalifikácie)

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávaní výsledků dalšího vzdělávání)

Vyhláška č. 208/2007 Sb. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o podrobnostech stanovených k provedení zákona o uznávaní výsledků dalšího vzdělávání

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Vyhláška č. 12/2005 Sb., o podmínkách uznání rovnocennosti a nostrifikace vysvědčení vydaných zahraničními školami

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

Laki ammatipätevytyden tunnistamisesta/lag om erkännande av yrkeskvalifikationen (1093/2007)

Laki ulkomaille suoritettujen korkeakoulupintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta/lag om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (531/1986)

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta/lag om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998)

Décret n° 85-906 du 23 août 1985 fixant les conditions de validation des études, expériences professionnelles ou acquises personnelles en vue de l'accès aux différents niveaux de l'enseignement supérieur

Loi n° 2002-73 du 17 janvier 2002 de modernisation sociale

Décret n°2002-590 du 24 avril 2002 pris pour l'application du premier alinéa de l'article L. 613-3 et de l'article L. 613-4 du code de l'éducation et relatif à la

validation des acquis de l'expérience par les établissements d'enseignement supérieur

Qualifications (Education and Training) Act 1999 (no. 26 of 1999)

Berufsbildungsgesetz vom 23. März 2005 (BGBl. I S. 931)

Gesetz zur Ordnung des Handwerks (Handwerksordnung) in der Fassung der Bekanntmachung vom 24. September 1998 (BGBl. I S. 3074; 2006 I S. 2095)

Bundesgesetz vom 26. März 1969 über die Berufsausbildung von Lehrlingen (Berufsausbildungsgesetz – BAG) (BGBl. Nr. 142/1969)

Gewerbeordnung 1994 – GewO 1994 (BGBl. Nr. 194/1994)

Monografie, články a štúdie

Craig, P., De Búrca, G.: EU Law. Texts, Cases and Materials. Third edition. Oxford: Oxford University Press, 2003.

Chalmers, D., Hadjiemmanuil, C., Monti, G., Tomkins, A.: European Union Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

Pertek, J.: La reconnaissance des diplômes, un acquis original rationalisé et développé par la directive n° 2005/36 du 7 octobre 2005. In Europe, 2006.

Competence-Based Qualifications. Finnish National Board of Education, 2008 (www.oph.fi)

European guidelines for validating non-formal and informal learning. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009 (www.cedefop.europa.eu).

Validation of non-formal and informal learning in Europe. A snapshot 2007. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008 (www.cedefop.europa.eu).

Principles and Operational Guidelines for the Recognition of Prior Learning (RPL) in Further and Higher Education and Training. National Qualifications Authority of Ireland 2006 (www.nfq.ie)

Guidelines on the accreditation of prior learning. Quality Assurance Agency for Higher Education 2004 (www.qaa.ac.uk)

National Action Plan for Recognition – Germany (www.kmk.org)

European inventory on validation of non-formal and informal learning. Finland 2007 (www.ecotec.com)

European inventory on validation of non-formal and informal learning. France 2007 (www.ecotec.com)

European inventory on validation of non-formal and informal learning. Ireland 2007 (www.ecotec.com)

European inventory on validation of non-formal and informal learning. United Kingdom 2007 (www.ecotec.com)

European inventory on validation of non-formal and informal learning. Austria 2007 (www.ecotec.com)

European inventory on validation of non-formal and informal learning. Germany 2007 (www.ecotec.com)

Internetové stránky

www.edu.fi (Opettajien verkkopalvelu/Webtjänst för lärare)

www.oph.fi (Opetushallitus/Utbildningsstyrelsen)

www.ciep.fr (Centre international d'études pédagogiques)

www.vae.gouv.fr (Le portail national de la Validation des Acquis de l'Expérience)

www.cncp.gouv.fr (Commission Nationale de la Certification Professionnelle)

www.nfq.ie (National Framework of Qualifications)

www.nqai.ie (National Qualifications Authority of Ireland)

www.qualificationsrecognition.ie (Qualifications Recognition)

www.naric.org.uk (UK NARIC)

www.europeopen.org.uk (Europe Open for Professions)

www.scqf.org.uk (Scottish Credit and Qualifications Framework)

www.qca.org.uk (Qualifications and Curriculum Development Agency)

www.cqfw.net (Credit and Qualifications Framework for Wales)

www.qaa.ac.uk (Quality Assurance Agency for Higher Education)

www.anabin.de (Anerkennung und Bewertung ausländischer
Bildungsnachweise)

www.bmwf.gv.at (Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung)

PRÍLOHA

Zákon č. 293/2007 Z. z. zo 17. mája 2007 o uznávaní odborných kvalifikácií v znení zákona č. 560/2008 Z. z.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ ZÁKLADNÉ USTANOVENIA

§ 1

Predmet úpravy a pôsobnosť zákona

(1) Tento zákon upravuje podmienky uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii vydaných školami alebo inými oprávnenými orgánmi (ďalej len „oprávnený orgán“) podľa právnych predpisov členských štátov Európskej únie alebo štátov, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody o Európskom hospodárskom priestore, a Švajčiarskej konfederácie (ďalej len „členský štát“) na účely výkonu regulovaných povolání a regulovaných odborných činností (ďalej len „regulované povolanie“) a na účely voľného poskytovania služieb v Slovenskej republike.

(2) Tento zákon upravuje podmienky uznávania dokladov o odbornej kvalifikácii vydaných oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov štátov, ktoré nie sú členskými štátmi (ďalej len „tretí štát“), na účely výkonu regulovaných povolání a na účely voľného poskytovania služieb v Slovenskej republike.

(3) Tento zákon sa nevzťahuje na uznávanie

a) dokladov o špecializácii a certifikátov zdravotníckych pracovníkov potrebných na vykonávanie zdravotníckeho povolania podľa osobitného zákona, 1)

b) odborných kvalifikácií na účely výkonu regulovaných povolání, na ktoré sa vzťahujú osobitné predpisy, 2)

c) odborných činností uvedených v prílohe č. 1.

(4) Pri činnostiach uvedených v prílohe č. 6, ktoré sa majú vykonávať ako živnosť podľa osobitného zákona; 3) sa tento zákon vzťahuje na uznávanie dokladov o vzdelaní; odbornú prax uznáva v konaní o uznaní odbornej spôsobilosti príslušný orgán podľa osobitného zákona. 4)

§ 2

Vymedzenie základných pojmov

Na účely tohto zákona

a) uznávanie dokladu o vzdelaní je uznanie vysokoškolského diplomu, absolventského diplomu, vysvedčenia, osvedčenia o odbornej kvalifikácii alebo iných dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými oprávnenými orgánmi podľa právnych predpisov príslušného štátu za rovnocenný s dokladom o vzdelaní vydaným oprávneným orgánom v Slovenskej republike,

b) regulované povolanie je povolanie, odborná činnosť alebo skupina odborných činností, ktorých výkon je podmienený splnením kvalifikačných predpokladov podľa osobitných predpisov; 5) regulované povolanie možno vykonávať najmä na základe regulovaného vzdelávania prípadne spojeného s používaním profesijného titulu alebo označenia povolania, ako aj na základe členstva v komore alebo v inej profesijnej organizácii, ktoré sú uvedené v prílohe č. 2,

c) regulované vzdelávanie je vzdelávanie zamerané na odbornú prípravu na výkon príslušného regulovaného povolania; úroveň a štruktúra tohto vzdelávania sú ustanovené právnymi predpismi príslušného členského štátu alebo ich sleduje a schvaľuje orgán členského štátu zriadený na tento účel; súčasťou tohto vzdelávania môže byť aj prax a študijný pobyt,

d) príslušný orgán je orgán, ktorý vydáva rozhodnutie o uznaní odbornej kvalifikácie na účely výkonu príslušného regulovaného povolania v Slovenskej republike. Príslušné orgány ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis; 6) ak nie je v osobitných predpisoch ustanovené inak; príslušné orgány vydávajú rozhodnutie o uznaní odbornej kvalifikácie na základe rozhodnutia o uznaní dokladu o vzdelaní vydaného Ministerstvom školstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo školstva“),

e) odborná kvalifikácia je spôsobilosť na výkon regulovaného povolania potvrdená dokladom o odbornej kvalifikácii alebo doklad o vykonávaní odbornej praxe, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi príslušného členského štátu,

f) doklad o odbornej kvalifikácii je doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý bol vydaný v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky alebo iného členského štátu; doklad o vzdelaní alebo iný doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu, ktorý vydal tretí štát, sa považuje za doklad o odbornej kvalifikácii, ak má jeho držiteľ doklad o uznaní odbornej kvalifikácie na území iného členského štátu a najmenej tri roky odbornej praxe v príslušnej oblasti na území členského štátu, ktorý mu doklad o odbornej kvalifikácii uznal,

g) vysokoškolský diplom je doklad o vzdelaní

1. vydaný oprávneným orgánom členského štátu a

1a. potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil

1aa. aspoň trojročné denné štúdium na vysokej škole alebo

1ab. aspoň trojročné denné štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni, ktorá je zriadená podľa právnych predpisov príslušného členského štátu a je podľa týchto predpisov postavená na úroveň vysokej školy, alebo

1ac. aspoň trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium na vysokej škole, alebo

1ad. aspoň trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni, ktorá je zriadená podľa právnych predpisov príslušného členského štátu a je podľa týchto predpisov postavená na úroveň vysokej školy, a

1b. ak je to potrebné, potvrdzuje, že jeho držiteľ skončil aj ďalšie odborné vzdelávanie, a

1c. potvrdzuje, že jeho držiteľ má odbornú kvalifikáciu požadovanú na výkon príslušného povolania v tom členskom štáte, ktorý ho vydal, alebo

2. vydaný

2a. oprávneným orgánom členského štátu, ak je vydaný na základe úspešného skončenia nadpolovičnej časti štúdia v členskom štáte z celkovej dĺžky štúdia potrebnej na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie, alebo

2b. po úspešnom skončení štúdia v členskom štáte potrebnom na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie a uznaný príslušným orgánom členského štátu, pričom sa držiteľovi tohto dokladu priznali rovnaké práva na výkon regulovaného povolania v tom členskom štáte, alebo

2c. v treťom štáte,

2ca. ak je uznaný príslušným orgánom členského štátu za rovnocenný a

2cb. ak sa držiteľ preukázal trojročnou odbornou praxou potvrdenou príslušným orgánom členského štátu, ktorý uznal jeho vysokoškolský diplom,

h) absolventský diplom je doklad o vzdelaní

1. vydaný oprávneným orgánom členského štátu a

1a. potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil

1aa. aspoň jednoročné denné štúdium na vysokej škole, alebo

1ab. aspoň jednoročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni, pričom podmienkou prijatia na toto štúdium bolo úplné stredné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie, a

1ac. ak je to potrebné, aj ďalšie odborné vzdelávanie, ktoré sa môže požadovať okrem tohto štúdia, alebo

1ad. jeden zo študijných odborov uvedených v prílohe č. 3 a

1b. potvrdzuje, že jeho držiteľ má odbornú kvalifikáciu požadovanú na vykonávanie regulovaného povolania v danom členskom štáte, alebo

2. vydaný

2a. oprávneným orgánom členského štátu, ak je vydaný na základe úspešného skončenia nadpolovičnej časti štúdia v členskom štáte z celkovej dĺžky štúdia potrebnej na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie, alebo

2b. po úspešnom skončení štúdia v členskom štáte potrebnom na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie a uznaný príslušným orgánom členského štátu, pričom sa držiteľovi tohto dokladu priznali rovnaké práva na výkon regulovaného povolania v tom členskom štáte, alebo

2c. v treťom štáte,

2ca. ak je uznaný príslušným orgánom členského štátu za rovnocenný a

2cb. ak sa držiteľ preukázal trojročnou odbornou praxou potvrdenou príslušným orgánom členského štátu, ktorý uznal jeho doklad o vzdelaní,

i) vysvedčenie je doklad o vzdelaní

1. vydaný oprávneným orgánom členského štátu a

1a. potvrdzuje, že jeho držiteľ po štúdiu na strednej škole absolvoval

1aa. iné štúdium než to, ktoré je uvedené v písmene g), ktoré môže byť aj kombináciou teoretickej a praktickej prípravy, doplnené tam, kde je to potrebné, odbornou praxou, alebo

1ab. odbornú prax, ktorá sa požaduje okrem štúdia na strednej škole, alebo

1b. potvrdzuje, že držiteľ po štúdiu na strednej škole odborného zamerania vrátane učňovských škôl tam, kde je to nevyhnutné, absolvoval

1ba. štúdium alebo

1bb. odborné vzdelávanie podľa bodu 1aa., alebo

1bc. odbornú prax, a

1c. potvrdzuje, že má odbornú kvalifikáciu potrebnú na začatie alebo vykonávanie regulovaného povolania v tom členskom štáte, alebo

2. vydaný

2a. oprávneným orgánom členského štátu, ak je vydaný na základe úspešného skončenia nadpolovičnej časti štúdia v členskom štáte z celkovej dĺžky štúdia potrebnej na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie, alebo

2b. po úspešnom skončení štúdia v členskom štáte potrebnom na získanie príslušnej odbornej kvalifikácie a uznaný príslušným orgánom členského štátu, pričom sa držiteľovi tohto dokladu priznali rovnaké práva na výkon regulovaného povolania v tom členskom štáte, alebo

2c. v treťom štáte,

2ca. ak je uznaný príslušným orgánom členského štátu za rovnocenný a
 2cb. ak sa držiteľ preukázal trojročnou odbornou praxou potvrdenou príslušným orgánom členského štátu, ktorý uznal jeho doklad o vzdelaní,

j) osvedčenie o odbornej kvalifikácii je doklad

1. potvrdzujúci získanie odborného vzdelania, ktoré nie je potvrdené

1a. vysokoškolským diplomom podľa písmena g) alebo

1b. absolventským diplomom podľa písmena h), alebo

1c. vysvedčením podľa písmena i), alebo

2. vydaný po posúdení osobných kvalít, zručností alebo vedomostí, ktoré považuje za nevyhnutné na výkon povolania príslušný orgán členského štátu, ktorý môže rozhodnúť o splnení predpísaných kvalifikačných predpokladov bez toho, aby požadoval doklady o predchádzajúcom vzdelávaní, alebo

3. doklad o vykonávaní povolania v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu v členskom štáte počas troch po sebe nasledujúcich rokov alebo v rovnakom období v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu na kratší pracovný čas počas posledných desiatich rokov,

k) odborná prax je vykonávanie príslušného povolania v členskom štáte podľa právnych predpisov členského štátu,

l) adaptačné obdobie je výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu pod dohľadom fyzickej osoby, ktorá má odbornú kvalifikáciu v odbore (ďalej len „odborník“),

m) skúška spôsobilosti je skúška zameraná na posúdenie odborných vedomostí a schopností žiadateľa vo vzťahu k príslušnému regulovanému povolaniu,

n) členský štát pôvodu je členský štát, v ktorom žiadateľ získal odbornú kvalifikáciu na výkon povolania, alebo členský štát, v ktorom žiadateľ povolanie vykonáva alebo vykonával. Za členský štát pôvodu sa považuje aj tretí štát, ak to vyplýva z tohto zákona alebo z osobitného predpisu. Na účely posudzovania iných dokladov a osvedčení podľa § 17 sa za členský štát pôvodu považuje členský štát, v ktorom činnosť žiadateľ naposledy vykonával alebo ktorého je žiadateľ štátnym občanom,

o) uznaná škola je vzdelávacia ustanovizeň v členskom štáte alebo v treťom štáte, ktorá je zaradená do siete štátom uznaných vzdelávacích ustanovizní v danom štáte, a tým kvalitu vzdelávania zaručuje štát,

p) manažér je fyzická osoba, ktorá plánuje, organizuje, vykonáva, vedie a kontroluje ľudské, finančné, materiálne a informačné zdroje ako

1. manažér organizácie alebo manažér pobočky organizácie, alebo

2. zástupca majiteľa alebo manažér organizácie, ak je s takým postavením spojená zodpovednosť rovnocenná so zodpovednosťou zastupovaného majiteľa alebo manažéra, alebo

3. zamestnanec v riadiacom postavení s povinnosťami obchodnej alebo technickej povahy a so zodpovednosťou za jedno oddelenie alebo viac oddelení organizácie.

DRUHÁ ČASŤ VOLENÉ POSKYTOVANIE SLUŽIEB

§ 3

(1) Občan členského štátu alebo občan tretieho štátu, ktorý splnil podmienky na poskytovanie služieb 7) podľa právnych predpisov členského štátu pôvodu (ďalej len „poskytovateľ služieb“), môže dočasne a príležitostne poskytovať rovnaké služby na území Slovenskej republiky, ak

a) povolanie v členskom štáte pôvodu je regulovaným povolaním alebo vzdelanie a odborná príprava, ktorá vedie k tomuto povolaniu, sú regulované, alebo

b) vykonával toto povolanie najmenej dva roky počas posledných desiatich rokov.

(2) Dočasná a príležitostná povaha sa posudzuje podľa druhu povolania, najmä vzhľadom na trvanie, frekvenciu, pravidelnosť a nepretržitosť poskytovania služieb.

(3) Poskytovateľ služieb je pri poskytovaní služieb povinný dodržiavať povinnosti poskytovateľa služieb vzťahujúce sa na odbornosť poskytovania služieb, pracovnú disciplínu a ďalšie povinnosti podľa osobitných predpisov. 8)

(4) Poskytovateľ služieb má právo na automatickú dočasnú registráciu v registri komory alebo v inej profesijnej organizácii podľa osobitných predpisov. 9)

§ 4

(1) Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje predloženie písomného vyhlásenia o poistení (ďalej len „vyhlásenie“) v súvislosti so zodpovednosťou poskytovateľa služieb, je poskytovateľ služieb povinný pred prvým poskytnutím služby v Slovenskej republike (ďalej len „prvé poskytnutie služby“) predložiť toto vyhlásenie alebo vyhlásenie o iných prostriedkoch osobnej a kolektívnej ochrany podľa právnych predpisov členského štátu pôvodu príslušnému orgánu. Vyhlásenie je poskytovateľ služieb povinný opätovne predložiť raz ročne do 31. januára príslušného kalendárneho roka, ak má v úmysle poskytovať služby počas príslušného roka.

(2) Pred prvým poskytnutím služby je poskytovateľ služieb povinný predložiť

- a) úradne osvedčenú kópiu dokladu o odbornej kvalifikácii,
- b) doklad o oprávnení poskytovať služby rovnakého druhu vydaný oprávneným orgánom v štáte pôvodu a doklad o tom, že poskytovanie služieb nie je poskytovateľovi obmedzené alebo zakázané, ¶(c) úradne osvedčenú a preloženú kópiu dokladu o vykonaní praxe podľa § 3 ods. 1 písm. b), ¶(d) kópiu dokladu totožnosti,
- e) iný doklad.

(3) Pri zmene skutočností preukazovaných dokladmi podľa odseku 2 je poskytovateľ služieb povinný do ôsmich dní písomne oznámiť zmenu a doložiť ju dokladom preukazujúcim uskutočnenú zmenu.

§ 5

(1) Na účely zabránenia poškodeniu zdravia alebo bezpečnosti príjemcu služieb príslušný orgán preskúma odbornú kvalifikáciu poskytovateľa služieb pred prvým poskytnutím služby, ak ide o regulované povolanie, ktoré môže mať nepriaznivé následky na chránené záujmy uvedené v § 23 ods. 5.

(2) Na regulované povolanie lekára so základnou odbornou prípravou, špecializovaného lekára, zubného lekára, špecializovaného zubného lekára, farmaceuta, sestry alebo pôrodnej asistentky sa odsek 1 nevzťahuje.

§ 6

(1) Príslušný orgán vydá rozhodnutie o výsledku preskúmania podľa § 5 ods. 1 poskytovateľovi služieb do jedného mesiaca od prijatia vyhlásenia s dokladmi požadovanými podľa § 4.

(2) V odôvodnených prípadoch môže príslušný orgán určiť dlhšiu lehotu ako v odseku 1, nie však dlhšiu ako dva mesiace. Príslušný orgán o tom upovedomí poskytovateľa služieb spolu s dôvodom predĺženia lehoty najneskôr do 15 dní odo dňa prijatia vyhlásenia poskytovateľa služieb.

(3) Ak poskytovateľ služieb nepredloží požadované doklady podľa § 4, príslušný orgán konanie preruší a vyzve poskytovateľa služieb na doplnenie chýbajúcich dokladov alebo odstránenie nedostatkov podania v lehote do 30 dní od doručenia výzvy.

(4) Ak poskytovateľ služieb nepredloží požadované doklady alebo neodstráni nedostatky v lehote podľa odseku 3, príslušný orgán konanie zastaví.

(5) Ak príslušný orgán zistí, že by výkon regulovaného povolania mal nepriaznivé následky na chránené záujmy uvedené v § 23 ods. 5, vydá rozhodnutie, v ktorom nepovolí poskytovateľovi služieb vykonávať regulované povolanie na území Slovenskej republiky.

(6) Ak je rozdiel medzi odbornou kvalifikáciou poskytovateľa služieb a odbornou kvalifikáciou, ktorá je potrebná na vylúčenie ohrozenia chránených záujmov uvedených v § 23 ods. 5, poskytovateľ služieb vykoná skúšku spôsobilosti podľa tohto zákona. Konanie skúšky a jej vyhodnotenie sa musí vykonať do jedného mesiaca odo dňa doručenia rozhodnutia podľa odseku 1.

(7) Ak príslušný orgán nekoná v lehotách podľa odsekov 1 a 2, poskytovateľ služieb môže službu poskytovať.

(8) Príslušný orgán postupuje pri preskúvaní odbornej spôsobilosti poskytovateľa služieb podľa odsekov 1 až 7, ak osobitný predpis 10) neustanovuje inak.

§ 7

Spolupráca príslušných orgánov

(1) Príslušný orgán je oprávnený preskúmať odbornú kvalifikáciu a spôsobilosť poskytovateľa služieb, jeho bezúhonnosť, zákonnosť oprávnenia poskytovať v štáte pôvodu, ako aj neexistenciu disciplinárnych a trestnoprávných sankcií súvisiacich s poskytovanými službami. Na tento účel si príslušný orgán môže vyžiadať potrebné informácie od príslušného orgánu štátu pôvodu.

(2) Príslušné orgány poskytujú, požadujú alebo prijímajú informácie v spolupráci s príslušnými orgánmi členských štátov na účely zabezpečenia ochrany spotrebiteľa podľa osobitného predpisu. 11)

TRETIA ČASŤ

SYSTÉM UZNÁVANIA ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

Systém automatického uznávania odborných kvalifikácií

§ 8

(1) Ministerstvo školstva uzná doklad o vzdelaní vydaný v členskom štáte na výkon príslušného zdravotníckeho povolania, ak doklad

a) je uvedený v prílohe č. 4,

b) nie je uvedený v prílohe č. 4, ale je doplnený dokladom príslušného orgánu členského štátu, že sa považuje za doklad rovnocenný s dokladmi uvedenými v prílohe č. 4,

c) nie je uvedený v prílohe č. 4, ale je doplnený dokladom o uznaní tohto dokladu o vzdelaní príslušným orgánom iného členského štátu, ako je členský štát, ktorý doklad o vzdelaní vydal, alebo

d) nie je uvedený v prílohe č. 4, ale žiadateľ splnil minimálne požiadavky na odbornú prípravu alebo odbornú činnosť uvedené v osobitnom predpise. 12)

(2) Ak je žiadateľ občanom tretieho štátu, príslušný orgán postupuje podľa § 10.

§ 9

Automatické uznávanie vysokoškolského vzdelania tretieho stupňa

Doklad o vysokoškolskom vzdelaní tretieho stupňa nadobudnutý v členskom štáte na vysokej škole uznanej členským štátom uzná ministerstvo školstva automaticky.

Všeobecný systém uznávania odborných kvalifikácií

§ 10

Príslušný orgán uzná odbornú kvalifikáciu podľa všeobecného systému uznávania odborných kvalifikácií pri povolaniach, pri ktorých nedochádza ku koordinácii vzdelania alebo nie sú splnené minimálne požiadavky na odbornú prípravu alebo odbornú činnosť, po porovnaní a splnení podmienok podľa osobitného predpisu. 13)

§ 11

Uznávanie vysokoškolského vzdelania

(1) Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje vysokoškolské vzdelanie, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak

a) je držiteľom vysokoškolského diplomu podľa § 2 písm. g), alebo

b) vykonával príslušné regulované povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas dvoch rokov v posledných desiatich rokoch v inom členskom štáte, ktorý nereguluje prístup k výkonu tohto povolania, a ak má doklad o vzdelaní,

1. ktorý bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a

1a. potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil

1aa. aspoň trojročné denné štúdium na vysokej škole alebo

1ab. aspoň trojročné denné štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni na jej úrovni zriadenej podľa právnych predpisov členského štátu, alebo

1ac. aspoň trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium na vysokej škole, alebo

1ad. aspoň trojročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium na inej vzdelávacej ustanovizni na jej úrovni zriadenej podľa právnych predpisov členského štátu, a

1b. ak je to potrebné, potvrdzuje, že jeho držiteľ skončil aj ďalšie odborné vzdelávanie, a

1c. je vydaný vzdelávacou ustanovizňou, ktorá pripravuje na výkon povolania v členskom štáte, ktorý ho vydal, alebo

2. ktorý bol vydaný príslušným orgánom členského štátu

2a. na základe úspešného skončenia odborného vzdelávania v členskom štáte a

2b. bol uznaný príslušným orgánom tohto členského štátu za rovnocenný za predpokladu, že ostatné členské štáty a Európska komisia boli o tomto uznávaní informované.

(2) Dva roky odbornej praxe podľa odseku 1 písm. b) sa nepožadujú od žiadateľa, ktorý absolvoval regulované vzdelávanie.

§ 12

Uznávanie vyššieho odborného vzdelania a vysokoškolského vzdelania

() Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje vyššie odborné vzdelanie alebo vysokoškolské vzdelanie, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak

a) je držiteľom

1. absolventského diplomu podľa § 2 písm. h) alebo

2. vysokoškolského diplomu podľa § 2 písm. g), alebo

b) vykonával príslušné regulované povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas dvoch rokov v posledných desiatich rokoch v inom členskom štáte, ktorý nereguluje prístup k výkonu tohto povolania, a je držiteľom dokladu o vzdelaní, ktorý

1. bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a

1a. potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil

1aa. aspoň jednoročné denné štúdium, alebo

1ab. aspoň jednoročnému dennému štúdiu zodpovedajúce externé štúdium, pričom podmienkou prijatia na toto štúdium bolo úplné stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie, ktoré je podmienkou na prijatie na vysokoškolské štúdium, a

1ac. ďalšie odborné vzdelávanie, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou tohto štúdia, alebo

1b. potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil štúdium v jednom zo študijných odborov uvedených v prílohe č. 5, a

1c. potvrdzuje, že jeho držiteľ bol pripravený na výkon príslušného povolania, alebo

2. bol vydaný príslušným orgánom členského štátu

2a. na základe úspešného skončenia odborného vzdelávania v členskom štáte a

2b. bol uznaný príslušným orgánom tohto členského štátu za rovnocenný za predpokladu, že ostatné členské štáty a Európska komisia boli o tomto uznávaní informované.

(2) Dva roky odbornej praxe podľa odseku 1 písm. b) sa nepožadujú od žiadateľa, ktorý absolvoval regulované vzdelávanie, a od žiadateľa, ktorý je držiteľom absolventského diplomu alebo vysokoškolského diplomu a ktorý chce vykonávať také povolanie v Slovenskej republike, na ktorého výkon sa v Slovenskej republike požaduje taký diplom alebo absolvovanie jedného zo študijných odborov uvedených v prílohách č. 3 a 5.

(3) Ak sa na výkon príslušného regulovaného povolania požaduje absolvovanie viac ako štvorročného vysokoškolského vzdelávania, v takom prípade sa na uznávanie dokladov o vzdelaní nevzťahuje odsek 1 písm. a) bod 1.

§ 13

Uznávanie vyššieho odborného vzdelania, ak má žiadateľ úplné stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje vyššie odborné vzdelanie, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak

a) je držiteľom vysvedčenia požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území a ak bolo toto vysvedčenie vydané v tom členskom štáte, alebo

b) vykonával príslušné regulované povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas dvoch rokov v posledných desiatich rokoch v inom členskom štáte, ktorý nereguluje prístup k výkonu tohto povolania, a ak je držiteľom dokladu o vzdelaní, ktorý

1. bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a

2. potvrdzuje, že jeho držiteľ po štúdiu na strednej škole absolvoval iné odborné vzdelávanie ako štúdium uvedené v písmene a), pričom neoddeliteľnou časťou tohto štúdia mohla byť aj praktická príprava, alebo

3. potvrdzuje, že jeho držiteľ

3a. po odbornom štúdiu na strednej škole absolvoval, ak sa to požaduje, odborné vzdelávanie podľa bodu 2, alebo

3b. po odbornom štúdiu na strednej škole absolvoval, ak sa to požaduje, praktickú prípravu, ktorá je neoddeliteľnou časťou tohto odborného vzdelávania

na strednej škole odborného zamerania vrátane prípravy na strednom odbornom učilišti, a

4. potvrdzuje, že jeho držiteľ bol pripravený na výkon tohto povolania.

§ 14

Uznávanie úplného stredného odborného vzdelania alebo stredného odborného vzdelania

Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje úplné stredné odborné vzdelanie alebo stredné odborné vzdelanie, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady, ak

a) je držiteľom

1. absolventského diplomu požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území alebo

2. vysokoškolského diplomu požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území, alebo

3. vysvedčenia požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území a

ak taký doklad bol vydaný v členskom štáte, alebo

b) vykonával príslušné povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu dva roky počas posledných desiatich rokov v inom členskom štáte, ktorý prístup k výkonu tohto povolania nereguluje, a ak je držiteľom dokladu o vzdelaní, ktorý

1. bol vydaný príslušným orgánom členského štátu a

1a. potvrdzuje, že jeho držiteľ úspešne skončil

1aa. iné štúdium ako štúdium podľa písmena a) trvajúce aspoň jeden rok, pričom podmienkou prijatia na toto štúdium bolo úplné stredné vzdelanie, úplné stredné odborné vzdelanie, stredné odborné vzdelanie alebo stredné vzdelanie, ktoré je podmienkou na prijatie na vysokoškolské štúdium, a

1ab. ďalšie odborné vzdelávanie, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou tohto štúdia, alebo

1b. potvrdzuje, že jeho držiteľ po štúdiu na strednej škole absolvoval iné odborné vzdelávanie ako štúdium uvedené v písmene a), pričom neoddeliteľnou časťou tohto štúdia mohla byť aj praktická príprava, alebo

1c. potvrdzuje, že jeho držiteľ po odbornom štúdiu na strednej škole

1ca. skončil, ak sa to požaduje, odborné vzdelávanie podľa bodu 1a. alebo

1cb. absolvoval praktickú prípravu, ktorá je neoddeliteľnou časťou tohto odborného vzdelávania na strednej škole odborného zamerania vrátane učňovskej prípravy, a

- 1d. potvrdzuje, že jeho držiteľ bol pripravený na výkon tohto povolania, alebo
2. bol vydaný príslušným orgánom členského štátu,
- 2a. ak ho ten vydal na základe úspešného skončenia odborného vzdelávania v členskom štáte a
- 2b. ak bol uznaný príslušným orgánom tohto členského štátu za rovnocenný za predpokladu, že ostatné členské štáty a Európska komisia boli o tomto uznávaní informované,
- c) nemá žiadny doklad o vzdelaní, ale vykonával dané povolanie v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu počas troch po sebe nasledujúcich rokov v inom členskom štáte, ktorý prístup k výkonu tohto povolania nereguluje.

§ 15

Uznávanie inej odbornej kvalifikácie

- (1) Ak sa na výkon regulovaného povolania požaduje iná odborná kvalifikácia, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady, ak
 - a) je držiteľom osvedčenia o odbornej kvalifikácii požadovaného v inom členskom štáte na výkon tohto povolania na jeho území a ak také osvedčenie bolo vydané v členskom štáte, alebo
 - b) predloží iné doklady potvrdzujúce jeho kvalifikáciu vydané v iných členských štátoch.
- (2) Doklady uvedené v odseku 1 musia obsahovať najmä v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ochrany životného prostredia a ochrany spotrebiteľa rovnaké záruky, aké sú požadované podľa osobitných predpisov. 14)
- (3) Ak sa na výkon regulovaného povolania požadujú iba doklady o úplnom strednom vzdelaní alebo základnom vzdelaní, žiadateľ spĺňa predpísané kvalifikačné predpoklady vtedy, ak je držiteľom rovnakého dokladu o vzdelaní vydaného príslušným orgánom členského štátu.

§ 16

Uznávanie stupňa vzdelania

Ak sa na výkon regulovaného povolania, funkcie alebo na účely platového zaradenia požaduje určitý stupeň dosiahnutého vzdelania bez ustanoveného odborného zamerania, 15) o uznaní stupňa dosiahnutého vzdelania rozhoduje ministerstvo školstva podľa § 23.

§ 17

Uznávanie iných dokladov a osvedčení

- () Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa výpis z registra trestov alebo doklad o tom, že nebol na jeho majetok vyhlásený konkurz alebo že mu nebolo uložené disciplinárne opatrenie, alebo že nebol právoplatne odsúdený za trestný čin, považujú sa za postačujúce doklady vydané príslušnými orgánmi v členskom štáte pôvodu alebo v domovskom členskom štáte žiadateľa, ktoré osvedčujú požadované skutočnosti.
- (2) Ak príslušné orgány členských štátov nevydávajú doklady uvedené v odseku 1, tieto doklady sa nahrádzajú čestným vyhlásením alebo prisahou, ktoré žiadateľ urobil pred príslušným orgánom, alebo tam, kde to nie je možné, pred notárom alebo iným príslušným orgánom členského štátu pôvodu alebo domovského členského štátu žiadateľa. Ak je čestné vyhlásenie alebo prisaha v rozpore so svedomím alebo s náboženským vyznaním žiadateľa, príslušný orgán určí tejto osobe inú vhodnú a zodpovedajúcu náhradnú formu na osvedčenie vyžadovanej skutočnosti.
- (3) Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa osvedčenie o zdravotnej spôsobilosti na prácu, tento orgán uzná za postačujúci doklad, ktorý osvedčuje telesné a duševné zdravie žiadateľa, vydaný v členskom štáte pôvodu alebo v domovskom členskom štáte. Ak členský štát pôvodu alebo domovský členský štát nemá ustanovené také požiadavky na osobu, ktorá chce vykonávať dané povolanie, príslušný orgán žiadateľovi uzná osvedčenie vydané príslušným orgánom v tomto štáte zodpovedajúce osvedčeniu, ktoré sa požaduje v Slovenskej republike.
- (4) Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa doklad o jeho finančnom zabezpečení, uzná za rovnocenný s týmto dokladom doklad vydaný bankami členského štátu pôvodu alebo domovského členského štátu.
- (5) Ak príslušný orgán vyžaduje od žiadateľa doklad o poistení zo zodpovednosti za škodu pri výkone povolania, uzná za rovnocenný s týmto dokladom doklad vydaný poisťovňami členského štátu pôvodu alebo domovského členského štátu žiadateľa.
- (6) Doklady a osvedčenia uvedené v odsekoch 1 až 5 nesmú byť staršie ako tri mesiace odo dňa ich vydania.

§ 18

Rovnaké zaobchádzanie s kvalifikáciou

- (1) Doklad osvedčujúci odbornú kvalifikáciu získanú v členskom štáte sa považuje za doklad rovnocenný s dokladom o odbornej kvalifikácii získanej v Slovenskej republike.

(2) Občania členských štátov, ktorým príslušný orgán uznal odbornú kvalifikáciu podľa tohto zákona, majú na výkon regulovaného povolania v Slovenskej republike rovnaké právo ako osoby, ktoré získali príslušnú odbornú kvalifikáciu v Slovenskej republike.

(3) Regulované povolanie vykonávané v súlade s právnymi predpismi príslušného členského štátu sa považuje za rovnaké regulované povolanie v Slovenskej republike, ak sú príslušné činnosti porovnateľné.

Kompenzačné mechanizmy

§ 19

(1) Kompenzačný mechanizmus je náhradné opatrenie na doplnenie alebo vyrovnanie rozdielov v odbornej príprave a vykonáva sa vo forme

- a) adaptačného obdobia alebo
- b) skúšky spôsobilosti.

(2) Príslušný orgán uloží kompenzačné mechanizmy, ak sú podstatné rozdiely v trvaní alebo v obsahu odbornej prípravy alebo žiadateľ absolvoval aspoň o jeden rok kratšie štúdium, než je požadované v Slovenskej republike, a nepreukázal znalosti získané odbornou praxou dopĺňujúce alebo vyrovnávajúce tieto podstatné rozdiely. Okrem dokladov o vzdelaní možno od žiadateľa požadovať

a) doklad osvedčujúci ukončenie adaptačného obdobia v dĺžke najviac tri roky alebo

b) doklad osvedčujúci zloženie skúšky spôsobilosti.

(3) Uznaná škola, ktorá uskutočňuje obdobné vzdelávanie na území Slovenskej republiky, posúdi na požiadanie príslušného orgánu pre potreby uloženia kompenzačného mechanizmu podľa odseku 2 obsah a rozsah získaných vedomostí a zručností a vo svojom posudku uvedie

a) vedomosti a zručnosti, ktoré má žiadateľ preukázať v adaptačnom období, a odporúčanú dĺžku adaptačného obdobia v ustanovenom týždennom pracovnom čase, pričom zohľadní aj jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že v inom členskom štáte ide o kvalifikovaného pracovníka,

b) základné vedomosti a zručnosti na výkon príslušných pracovných činností, ktoré má žiadateľ preukázať skúškou spôsobilosti, a odporúčaný termín vykonania skúšky spôsobilosti, pričom zohľadní aj jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že v inom členskom štáte ide o kvalifikovaného pracovníka.

(4) Žiadateľ má právo vybrať si formu kompenzačného mechanizmu; nemožno od neho požadovať vykonanie oboch foriem zároveň.

§ 20

Vykonanie skúšky spôsobilosti a absolvovanie adaptačného obdobia

(1) Vykonanie skúšky spôsobilosti zabezpečujú príslušné orgány v spolupráci s ďalšími orgánmi, profesijnými organizáciami, komorami a vzdelávacími ustanovizňami alebo s inými inštitúciami ustanovenými týmto zákonom, ktoré uskutočňujú vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie kvalifikovaných príslušníkov daného povolania.

(2) Skúška spôsobilosti sa vykonáva pred komisiou, ktorej predsedu a štyroch členov vymenúva štatutárny orgán príslušného orgánu.

(3) Príslušné orgány alebo ministerstvo školstva určia, ktoré vyučovacie predmety nie sú obsiahnuté v doklade o vzdelaní žiadateľa, pričom sa sústredia iba na vyučovacie predmety zásadného významu na výkon príslušného regulovaného povolania. Skúška spôsobilosti môže zahŕňať aj právne predpisy Slovenskej republiky vrátane pravidiel etického správania ustanovených na výkon príslušného regulovaného povolania. Skúška spôsobilosti má písomnú, ústnu a praktickú časť.

(4) Príslušné orgány určia požiadavky na adaptačné obdobie žiadateľa, ktoré zohľadnia jeho osobné predpoklady a skutočnosť, že ide o kvalifikovaného príslušníka povolania z iného členského štátu.

(5) Splnenie požiadaviek adaptačného obdobia vyhodnotia príslušné orgány v spolupráci s profesijnými organizáciami a komorami.

(6) Súčasťou adaptačného obdobia môže byť aj ďalšie odborné vzdelávanie.

§ 21

Upustenie od kompenzačných mechanizmov na základe spoločných platforiem

(1) Spoločné platformy sú sústavou požiadaviek na odbornú kvalifikáciu, ktorými je možné kompenzovať podstatné rozdiely v trvaní alebo obsahu odbornej prípravy na regulované povolanie. Podstatné rozdiely sa definujú porovnaním trvania a obsahu odbornej prípravy najmenej v dvoch tretinách členských štátov vrátane členských štátov, v ktorých dané povolanie je regulované.

(2) Spoločné platformy môže Európskej komisii predložiť príslušný orgán, komora alebo iná profesijná organizácia. Ak príslušný orgán zistí, že požiadavky stanovené v odseku 1 neposkytujú záruky kompenzácie vzdelania, informuje o tom Európsku komisiu. V prípade spoločných platforiem pre regulované povolanie príslušný orgán kompenzačné mechanizmy neuplatní a vydá rozhodnutie podľa § 24.

§ 22

Uznávanie na základe odbornej praxe

(1) Ak je v Slovenskej republike prístup k niektorej z odborných činností uvedených v prílohe č. 6 alebo výkon týchto činností podmienený všeobecnými alebo odbornými vedomosťami, predchádzajúci výkon tejto činnosti je uznaný za podmienok uvedených v odsekoch 2 až 4.

(2) Pre činnosti uvedené v zozname I prílohy č. 6 sa príslušná činnosť musela vykonávať

a) počas šiestich po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, alebo

b) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ preukáže, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením z členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

c) počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej dva roky, čo doloží osvedčením z členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

d) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba, ak žiadateľ môže preukázať, že vykonával príslušnú činnosť ako zamestnanec najmenej päť rokov, alebo

e) počas piatich po sebe nasledujúcich rokov vo vedúcej pozícii, z čoho najmenej tri roky mal technické povinnosti a zodpovednosť za najmenej jedno oddelenie spoločnosti, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením z členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné.

(3) Pre činnosti uvedené v zozname II prílohy č. 6 sa príslušná činnosť musela vykonávať

a) počas piatich po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, alebo

b) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ preukáže, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

c) počas štyroch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako osoba manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej dva roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

d) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako osoba manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že vykonával príslušnú činnosť ako zamestnanec najmenej päť rokov, alebo

e) počas piatich po sebe nasledujúcich rokov ako zamestnanec, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej tri roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

f) počas šiestich po sebe nasledujúcich rokov ako zamestnanec, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť trvajúcou najmenej dva roky, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné.

(4) Pre činnosti uvedené v zozname III prílohy č. 6 sa príslušná činnosť musela predtým vykonávať

a) počas troch po sebe nasledujúcich rokov buď ako samostatne zárobkovo činná osoba, alebo ako osoba manažér, alebo

b) počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť, čo doloží osvedčením členského štátu, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné, alebo

c) počas dvoch po sebe nasledujúcich rokov ako samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako manažér, ak žiadateľ môže preukázať, že vykonával príslušnú činnosť ako zamestnanec najmenej tri roky, alebo

d) počas troch po sebe nasledujúcich rokov ako zamestnanec, ak žiadateľ môže preukázať, že prešiel predchádzajúcou odbornou prípravou na príslušnú činnosť, čo doloží osvedčením, ktoré príslušný orgán posúdi ako platné.

(5) Činnosť podľa odseku 1 písm. a) a d), odseku 2 písm. a) a d) a odseku 3 písm. a) a c) sa nesmela skončiť viac než 10 rokov predtým, keď príslušná osoba predložila príslušnému orgánu úplnú žiadosť podľa § 23.

Postup pri uznávaní odbornej kvalifikácie

§ 23

(1) Konanie o uznaní odbornej kvalifikácie sa začína odo dňa podania písomnej žiadosti spolu s prílohami. Písomná žiadosť obsahuje

- meno a priezvisko žiadateľa,
- adresu trvalého pobytu alebo obdobného pobytu,
- názov regulovaného povolania, na účely ktorého žiadateľ žiada o uznanie odbornej kvalifikácie,
- informáciu o tom, či bude žiadateľ žiadať o uznanie dokladu o špecializácii

a

e) podpis žiadateľa.

(2) Prílohou k žiadosti sú najmä

a) kópia dokladu totožnosti,

b) osvedčené kópie dokladov o vzdelaní, 16a)

c) výpis o absolvovaných predmetoch a vykonaných skúškach, ak sa vyžadujú,

d) osvedčenie o charaktere a dĺžke praxe vydané príslušným orgánom štátu pôvodu, ak sa vyžaduje,

e) pri dokladoch o vzdelaní získaných v tretích štátoch overenie pravosti podpisov a odtlačku pečiatky školy na origináloch dokladov o vzdelaní orgánom štátu pôvodu príslušným na jeho overenie, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak,

f) doklad o zaplatení správneho poplatku podľa osobitného predpisu, 16b)

g) iné doklady podľa § 17.

(3) Žiadateľ je povinný predložiť osvedčený preklad dokladov do štátneho jazyka Slovenskej republiky 16) (ďalej len „štátny jazyk“).

(4) Príslušný orgán posúdi žiadosť do 30 dní. Ak žiadosť nemá predpísané náležitosti, príslušný orgán konanie preruší a vyzve žiadateľa na doplnenie chýbajúcich dokladov alebo odstránenie nedostatkov žiadosti v lehote do 30 dní od doručenia výzvy.

(5) Pri rozhodovaní o uznaní odbornej kvalifikácie sa príslušný orgán Slovenskej republiky riadi verejným záujmom a záujmami fyzických osôb a právnických osôb, ktoré by mohli byť porušené výkonom regulovaného povolania osobami s nedostatočnou odbornou kvalifikáciou a ktoré sú chránené osobitnými predpismi upravujúcimi podmienky výkonu regulovaného povolania. Týmto chránenými záujmami sú najmä ochrana bezpečnosti štátu, verejného poriadku a verejného zdravia.

§ 24

Vydávanie rozhodnutí

(1) Ak osobitný predpis neustanovuje príslušný orgán na rozhodovanie o uznaní dokladu o vzdelaní, je príslušným orgánom ministerstvo školstva. Ministerstvo školstva vydá žiadateľovi rozhodnutie o uznaní dokladu o vzdelaní v lehote do dvoch mesiacov od prijatia kompletnej žiadosti podľa § 23.

(2) Rozhodnutie o uznaní odbornej kvalifikácie vydáva žiadateľovi

a) ministerstvo školstva ako príslušný orgán pre pedagogických zamestnancov v lehote do troch mesiacov od prijatia kompletnej žiadosti podľa § 22 ods. 4,

b) príslušný orgán podľa osobitného predpisu¹⁸⁾ v lehote do troch mesiacov od prijatia kompletnej žiadosti podľa § 23 vrátane lehoty do dvoch mesiacov,

v ktorej rozhoduje ministerstvo školstva alebo príslušný orgán podľa osobitného predpisu.

(3) Príslušný orgán vydá podľa odsekov 1 a 2 rozhodnutie o

a) uznaní alebo

b) zamietnutí.

(4) Súčasťou rozhodnutia podľa odseku 2 je informácia o platných právnych predpisoch Slovenskej republiky, ktoré upravujú verejné zdravotné poistenie, sociálne poistenie, zdravotnú starostlivosť vrátane etiky výkonu príslušného regulovaného povolania.

(5) V rozhodnutí podľa odseku 3 písm. b) príslušný orgán informuje žiadateľa aj o možných kompenzačných mechanizmoch, a to najmä o

a) požadovanej dĺžke adaptačného obdobia vrátane dĺžky ďalšieho vzdelávania, ktoré je jeho súčasťou,

b) odborných oblastiach, ktoré budú zahrnuté do skúšky spôsobilosti.

(6) Na rozhodovanie o uznaní dokladu o vzdelaní a na rozhodovanie o uznaní odborných kvalifikácií ministerstvom školstva alebo príslušnými orgánmi sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, 19) ak tento zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

§ 25

Vydávanie iných dokladov

() Občanom členských štátov, ktorí chcú vykonávať regulované povolanie v inom členskom štáte a ktorí začali štúdium na území Slovenskej republiky pred 1. májom 2004 alebo získali vzdelanie na území Slovenskej republiky, ako aj na území Slovenskej republiky a Českej republiky ako súčasť iných štátnych útvarov pred 1. januárom 1993, vydá príslušný orgán podľa § 2 písm. d) na ich žiadosť¹⁹⁾

a) potvrdenie o tom, či je príslušné povolanie v Slovenskej republike regulované povolanie vrátane informácie o všeobecne záväznom právnom predpise, ktorý upravuje výkon príslušného povolania v Slovenskej republike, a či občan spĺňa kvalifikačné predpoklady na jeho výkon,

b) potvrdenie o dĺžke, obsahu a stupni dosiahnutého vzdelania na území Slovenskej republiky.

(2) K žiadosti žiadateľ prikladá príslušnému orgánu najmä tieto doklady:

a) originál alebo úradne osvedčenú kópiu dokladov o vzdelaní, ktoré boli vydané v Slovenskej republike, ako aj na území Slovenskej republiky alebo Českej republiky ako súčasť iných štátnych útvarov pred 1. januárom 1993,

b) potvrdenie o praxi nadobudnutej v Slovenskej republike, ako aj na území Slovenskej republiky alebo Českej republiky ako súčasti iných štátnych útvarov pred 1. januárom 1993, ktoré obsahuje informáciu o dĺžke, obsahu a forme výkonu tohto povolania, ako aj informáciu o tom, v akom postavení žiadateľ príslušnú činnosť vykonával,

c) kópiu dokladu totožnosti a

d) iné doklady podľa § 17.

§ 26

Používanie titulov

(1) Žiadateľ, ktorý splnil podmienky na vykonávanie regulovaného povolania v Slovenskej republike, používa profesijný titul alebo označenie povolania podľa osobitného predpisu, 18) ktoré zodpovedá tomuto povolaniu v Slovenskej republike.

(2) Žiadateľ, ktorý splnil podmienky na vykonávanie regulovaného povolania v Slovenskej republike, používa svoj akademický titul a jeho skratku, ktorý mu bol priznaný podľa vnútroštátnych právnych predpisov štátu pôvodu, a to v jazyku tohto štátu. Príslušný orgán môže požadovať, aby si za svojim akademickým titulom uvádzal názov a miesto inštitúcie alebo skúšobnej komisie, ktorá tento akademický titul priznala.

(3) Ak je v Slovenskej republike povolanie regulované komorou alebo inou organizáciou, žiadateľ používa profesijný titul alebo označenie povolania priznávané touto komorou alebo inou organizáciou iba na základe registrácie alebo členstva. Ak komora alebo iná organizácia podmieňuje členstvo splnením kvalifikačných predpokladov určených zákonom, môže ich požadovať od žiadateľa, ktorý je držiteľom dokladov o vzdelaní podľa tohto zákona, iba v súlade s týmto zákonom.

(4) Poskytovateľ služieb pri poskytovaní služby používa profesijný titul členského štátu pôvodu; ak profesijný titul v členskom štáte pôvodu neexistuje, uvádza sa nadobudnutá odborná kvalifikácia.

(5) Po preskúmaní odbornej kvalifikácie podľa § 6 ods. 1 až 6 poskytovateľ služieb pri poskytovaní služby používa profesijný titul alebo označenie povolania, ktoré zodpovedá tomuto povolaniu v Slovenskej republike.

§ 27

Ovládanie štátneho jazyka

(1) Žiadateľ je povinný ovládať štátny jazyk v rozsahu potrebnom na výkon predmetného regulovaného povolania.

(2) Ovládanie štátneho jazyka môže byť overené trojčlennou komisiou v odôvodnených prípadoch, ktorú vymenúva príslušný orgán. Predseda komisie je absolventom študijného odboru alebo študijného programu so zameraním na slovenský jazyk na vysokej škole. Ďalší dvaja členovia komisie sú odborníci z predmetného regulovaného povolania.

(3) Ovládanie štátneho jazyka žiadateľom podľa odseku 1 sa overuje

a) rozhovorom, v ktorom sa kladú žiadateľovi otázky týkajúce sa jeho osoby a jemu blízkych osôb, otázky všeobecného charakteru a otázky týkajúce sa výkonu jeho regulovaného povolania,

b) hlasným prečítaním náhodne vybraného článku z tlače alebo z odborného časopisu v štátnom jazyku obsahujúceho aspoň 1 000 slov, ktorý sa žiadateľovi odovzdá bezprostredne predtým, než ho prečíta,

c) rozhovorom o obsahu prečítaného článku podľa písmena b) a

d) vyznačením správnych odpovedí v teste, ktorý obsahuje najmenej 25 a najviac 50 otázok týkajúcich sa základnej slovnej zásoby štátneho jazyka a slovnej zásoby štátneho jazyka potrebnej na výkon jeho regulovaného povolania v časovom limite najmenej 80 minút a najviac 120 minút.

(4) Na rozhodovanie komisie je potrebná účasť všetkých členov komisie. Uznesenie komisie je prijaté, ak za jeho prijatie hlasujú najmenej dvaja členovia komisie.

(5) O priebehu a výsledku overovania ovládania štátneho jazyka žiadateľom sa vyhotovuje zápisnica v deň overovania ovládania štátneho jazyka. Zápisnicu podpisujú všetci členovia komisie. Zápisnica obsahuje

a) meno, priezvisko, rodné priezvisko, rodné číslo, dátum a miesto narodenia žiadateľa a adresu jeho pobytu,

b) meno, priezvisko a funkciu každého člena komisie,

c) hodnotenie každého člena komisie, či žiadateľ preukázal alebo nepreukázal ovládanie štátneho jazyka a odôvodnenie tohto hodnotenia na základe výsledkov žiadateľa podľa odseku 3 písm. a) až d),

d) prijaté uznesenie komisie na základe hodnotenia podľa písmena c),

e) miesto, dátum a podpisy členov komisie.

K zápisnici sa pripojí článok z tlače alebo z odborného časopisu a test podľa odseku 3 písm. d).

(6) Na základe uznesenia komisie vydá príslušný orgán žiadateľovi rozhodnutie o ovládaní štátneho jazyka na výkon predmetného regulovaného povolania.

(7) Ovládanie štátneho jazyka sa overuje podľa odsekov 2 až 6, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

§ 28**Úlohy ministerstva školstva v oblasti uznávania odborných kvalifikácií**

Ministerstvo školstva

- a) vypracúva koncepcie a návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúce sa oblasti uznávania odborných kvalifikácií,
- b) rozhoduje o uznaní odbornej kvalifikácie pedagogických zamestnancov,
- c) rozhoduje o uznaní dokladov o vzdelaní podľa tohto zákona,
- d) zabezpečuje vykonanie skúšok spôsobilosti a adaptačného obdobia pedagogických zamestnancov,
- e) vykonáva funkciu kontaktného miesta pre fyzické osoby, ktorí majú záujem vykonávať regulované povolanie v Slovenskej republike, a to najmä poskytovaním informácií o možnostiach a podmienkach uznania ich odbornej kvalifikácie v Slovenskej republike,
- f) vykonáva funkciu národného koordinátora pre uznávanie odbornej kvalifikácie
 1. koordinovaním činnosti príslušných orgánov podľa tohto zákona v Slovenskej republike,
 2. zastupovaním Slovenskej republiky vo vzťahu k príslušným orgánom Európskej komisie,
 3. pripravovaním pravidelných správ o vykonaných rozhodnutiach vo veci uznávania dokladov o vzdelaní občanov členských štátov na účely výkonu regulovaného povolania v Slovenskej republike podľa tohto zákona pre Európsku komisiu a
 4. zabezpečovaním publikovania stanovísk k otázkam uznávania, ktoré vydá Európska komisia,
- g) poskytuje texty všeobecne záväzných právnych predpisov Slovenskej republiky týkajúce sa oblasti uznávania odborných kvalifikácií členským štátom a Európskej komisii,
- h) posudzuje doklady o vzdelaní v oblasti akademického uznávania dokladov o vzdelaní,
- i) rozhoduje o uznaní odbornej kvalifikácie na vykonávanie špecializovaných činností v oblasti telesnej kultúry,
- j) rozhoduje o uznaní kvalifikačných predpokladov na vykonávanie funkcií vysokoškolských učiteľov.

§ 29**Administratívna spolupráca**

(1) Príslušné orgány poskytujú, požadujú alebo prijímajú informácie v spolupráci s príslušnými orgánmi členských štátov na účely poskytnutia, zistenia a overovania skutočností rozhodných na vydanie rozhodnutí podľa § 6, 16, a 24 alebo v záujme koordinácie spoločného postupu členských štátov v oblasti uznávania odborných kvalifikácií.

(2) Predmetom administratívnej spolupráce sú najmä informácie

- a) o spoločnom postupe príslušných orgánov členských štátov v oblasti uznávania odborných kvalifikácií,
- b) či poskytovateľ služieb splnil všetky podmienky ustanovené právnymi predpismi členského štátu pôvodu na výkon povolania,
- c) slúžiace na overenie pravosti dokladu o odbornej kvalifikácii a dokladov podľa § 17,
- d) či sú vzdelanie a odborná príprava regulovaným vzdelávaním,
- e) či je predmetná činnosť v členskom štáte pôvodu regulovanou odbornou činnosťou,
- f) či bol žiadateľ právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo mu bolo uložené disciplinárne opatrenie v súvislosti s výkonom povolania a

g) o ďalších skutočnostiach rozhodných na vydanie rozhodnutia.

(3) V prípade odôvodnených pochybností, ak doklad o vzdelaní vydal príslušný orgán členského štátu a jeho súčasťou je odborná príprava celá alebo čiastočne absolvovaná v zariadení zriadenom na území členského štátu podľa právnych predpisov tohto členského štátu, príslušný orgán v Slovenskej republike preverí u príslušného orgánu daného členského štátu, v ktorom sa doklad vydal, či

- a) bol kurz odbornej prípravy absolvovaný v zariadení, ktoré poskytlo odbornú prípravu, uznanom príslušným orgánom zariadením v členskom štáte pôvodu,
- b) doklad o vzdelaní zodpovedá dokladu, ktorý by sa vydal, ak by sa tento kurz v celom rozsahu absolvoval v členskom štáte pôvodu,
- c) tento doklad o odbornej kvalifikácii dáva na území iného členského štátu tie isté profesijné práva ako v štáte, v ktorom sa doklad vydal.

(4) Príslušný orgán môže od príslušného orgánu iného členského štátu požadovať informácie, ak vyčerpá vlastné prostriedky informácií, ktoré mohol v danom prípade využiť.

(5) Ak príslušný orgán iného členského štátu neposkytne požadovanú informáciu včas, aby bolo možné vydať rozhodnutie v lehote podľa § 6, 16 alebo 24, príslušný orgán rozhodne na základe dostupných podkladov a informácií.

§ 30**Podávanie správ**

Príslušné orgány predkladajú ministerstvu školstva každoročne k 31. decembru kalendárneho roka správu o rozhodnutiach vo veci uznávania odborných kvalifikácií občanov členských štátov na účely výkonu regulovaného povolania v Slovenskej republike. Správu predkladajú pre potreby vypracovania pravidelných správ Slovenskej republiky pre Európsku komisiu o uznávaní odborných kvalifikácií občanov členských štátov.

ŠTVRTÁ ČASŤ**PRECHODNÉ, ZÁVEREČNÉ A ZRUŠOVACIE USTANOVENIA****§ 31****Prechodné ustanovenie**

Konania začaté pred 20. októbrom 2007 sa dokončia podľa doterajších predpisov.

§ 32**Záverečné ustanovenie**

Týmto zákonom sa preberajú právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedené v prílohe č. 7.

§ 33**Zrušovacie ustanovenie**

Zrušuje sa čl. I zákona č. 477/2002 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 445/2003 Z. z., zákona č. 5/2005 Z. z. a zákona č. 340/2005 Z. z.

§ 34**Účinnosť**

Tento zákon nadobúda účinnosť 20. októbra 2007.

Zákon č. 560/2008 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januárom 2009.

Ivan Gašparovič v. r.

Pavol Paška v. r.

Robert Fico v. r.

1) § 35 až 37b zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2) Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch v znení neskorších predpisov, zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov, § 30 až 55 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, zákon č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení zákona č. 99/2008 Z. z.

3) Zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

4) Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

5) Napríklad § 2 ods. 2 až 8 zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 50 zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

6) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov, zákon č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

7) Čl. 49 a 50 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Ú. v. ES C 325, 24. 12. 2002) v platnom znení.

8) Napríklad zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, zákon č. 124/2006 Z. z., zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

9) Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z.

10) Napríklad zákon č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, zákon č. 39/2007 Z. z., zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 553/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, Zákonník práce.

11) Napríklad § 18, 19, 21 a § 25 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z., § 2, 10 a 14 zákona č. 108/2000 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji v znení neskorších predpisov, § 4 a 10 zákona č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

12) § 33 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, § 109a zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

13) Napríklad zákon č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

14) Napríklad zákon č. 124/2006 Z. z.

15) Napríklad § 5 zákona č. 95/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.

16) § 36 a 37 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

16a) § 57 zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení zákona č. 397/2000 Z. z.

16b) Príloha zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov Sadzobník správnych poplatkov, I. časť, Všeobecná správa, Položka 2, písm. e) a h).

17) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

18) Napríklad zákon č. 39/2007 Z. z., zákon č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

19) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Názov: UZNÁVANIE ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ
MIGRANTOV Z TRETÍCH ŠTÁTOV
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE
de lege lata a de lege ferenda

Autori: JUDr. Milan Jančo, PhD.
JUDr. PhDr. Lucia Mokrá, PhD.
JUDr. PhDr. Ing. Michael Šiman, DEA

Počet strán: 349
Vydanie: prvé
Rok: 2009
Formát: A5
Vydavateľ: EUROIURIS - Európske právne centrum, o. z.
Na Vřšku 6, 811 01 Bratislava

ISBN 978-80-89406-05-0